PSİKOLOJİ SERİSİ

Alfred Adler

Çocukların Eğitimi

Tutku

Çocukların Eğitimi

Alfred Adler

İstersek çocukların kendi kendilerine gelişmesine müsaade edebiliriz, ancak çocuklara yirmi bin yıllık bir süre verdiğimizde yetişkin medeniyetin standartlarına ancak ulaşırlar. Bu yöntemin kullanımı tabii ki söz konusu değildir ve yetişkinler, çocuğa gelişiminde rehberlik etmek için mutlaka bir ilgi duymalıdırlar.

Buradaki en büyük zorluk cehalettir. Yetişkinin kendisini bilmesi, duygularının nedenini, sevdiklerini ve nefretlerini - kendi psikolojisini anlaması yeterince zordur. Çocukları anlamak ve doğru bilgi temelinde rehberlik etmek bunun iki katı daha zordur.

Bireysel kişiliklerin inşasından sorumlu olan çalışmalar, başka bir önemli psikolojik gerçeği önceden varsayar. Bu, aşağılık duygusudur. Bütün çocuklar, hayal gücünü harekete geçiren ve durumu iyileştirerek psikolojik aşağılık duygusunu dağıtma girişimlerini harekete geçiren doğal bir aşağılık duygusuna sahiptir. Kişinin durumunun iyileştirilmesi, aşağılık duygusunun azalmasıyla sonuçlanır. Bu, psikolojik açıdan bir tazminat olarak kabul edilebilir.

Patolojik durumlarda, en zararlı olanın abartılı aşağılık duygusu mu, yoksa alevlenmiş üstünlük çabası mı olduğunu söylemek zordur. Her ikisi de az çok ritmik dalgalar halinde birlikte hareket eder. Çocuklar söz konusu olduğunda, abartılı bir aşağılık duygusu tarafından uyandırılan, ruhta bir zehir gibi hareket eden - çocuğu sonsuza dek tatminsiz kılan aşırı hırs buluruz. Böyle bir memnuniyetsizlik, yapıcı davranış biçimine yol açan bir tatminsizlik değildir. Orantısız bir hırsla beslendiği için sonuçsuz kalır. Bu hırsın kendisini karakter özelliklerine ve kişisel tavırlara dönüştürdüğü görülebilir. Bireyin aşırı duyarlı olmasını ve incinmemesine veya ezilmesine karşı tetikte olmasını sağlayan kalıcı bir tahriş edici temel gibi davranır.

Adler'in bu eseri, günümüzde pedagoglar tarafından sıklıkla kullanılmakta ve hem öğretmenlik [illegible]sikoloji bölümlerinde okutulmaktadır.

ISBN 978 605 7608 82 6
9 786057 608826
www.tutkuyayinevi.com
Tutku
30 00 TL
Sipariş için:
Tel: (555) 996 78 95

Çocukların Eğitimi

TUTKU YAYINEVİ ©

Editör : Füsun Dikmen
Kapak Tasarımı : Faruk Erşahin
Çeviri : Kaan Deregözü
Yay. Sertifika No : 15304
ISBN : 978-605-7608-82-6

1. Basım: Şubat 2022

TUTKU YAYINEVİ
1212.Cd. No:22 Ostim
Yenimahalle / Ankara
Tel: (555) 996 78 95

DAĞITIM
Kida Dağıtım : (212) 695 88 88

TEMSİLCİLİKLERİMİZ
İzmir : Pan Kitabevi, Aykut Yenersu, Tel: (232) 369 11 99
Bursa : Bursa Kültür Merkezi, Tel: (224) 225 52 52
Adana : Kitapsan, Tel: (322) 239 06 22
Trabzon : Yolcu Kitabevi, Tel: (462) 326 83 13
Diyarbakır : Eğitim Kitabevi, Murat Aburşu, Tel: (412) 229 13 17
Elazığ : Batı Kitabevi, Hanifi Batı, Tel: (424) 237 69 71
Baskı : Salmat Basım, Sert. No: 47771

© 2022 Tutku Yayınevi
Eserin tüm yayın hakları Tutku Yayınevi'ne aittir.
Yazılı izin olmadan kısmen veya tamamen hiçbir yolla kopya edilemez, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

www.tutkuyayinevi.com

Alfred Adler

Çocukların Eğitimi

Tutku Yayınevi

İÇİNDEKİLER

I. Giriş 5

II. Karakterin Birliği 19

III. Üstünlük Çabası ve 29
Bunun Eğitim Açısından Önemi 29

IV. Üstünlük Çabasını Yönetmek 47

V. Aşağılık Kompleksi 58

VI. Çocuğun Gelişimi: 71
Aşağılık Kompleksini Engellemek 71

VII. Sosyal Duygu ve 86
Bunun Gelişimindeki Engeller 86

VIII. Çocuğun Ailedeki Yeri: 101
Durum Psikolojisi ve Çareler 101

IX. Hazırlık Sınavı Olarak Yeni Durumlar 109

X. Okuldaki Çocuk 121

XI. Dış Etkiler 138

XII. Ergenlik ve Cinsel Eğitim 151

XIII. Pedagojik Hatalar 164

XIV. Ebeveyni Eğitmek 173

Ekler: 182

I. Bireysel Psikoloji Anketi 182

II. Yorumlarıyla Birlikte Beş Vaka Örneği 188

BÖLÜM I
GİRİŞ

Psikolojik bir bakış açısıyla, eğitim sorunu, yetişkinler durumunda, öz-bilgi ve rasyonel öz yönlendirme problemine göre kendini azaltır. Bu, çocuk eğitimi durumunda bir fark dışında aynı şekilde ele alınabilir: çocukların gelişmemişliği-rehberlik meselesi- velilerde asla yok olmayan bir şeydir ve bu büyük bir önem taşır. İstersek çocukların kendi kendilerine gelişmesine müsaade edebiliriz, ancak çocuklara yirmi bin yıllık bir süre verdiğimizde yetişkin medeniyetin standartlarına ancak ulaşırlar. Bu yöntemin kullanımı tabii ki söz konusu değildir ve yetişkinler, çocuğa gelişiminde rehberlik etmek için mutlaka bir ilgi duymalıdırlar.

Burada büyük zorluk cehalettir. Yetişkinin kendisini bilmesi, duygularının nedenini, sevdiği ve nefretlerini - kendi psikolojisini anlamak için yeterince zordur. Çocukları anlamak ve doğru bilgi temelinde rehberlik etmek bunun iki katı daha zordur.

Bireysel Psikoloji, hem kendi hesabında hem de yetişkin özelliklerine ve yetişkin davranışlarına yol açtığından çocukların psikolojisiyle de ilgili bir hal aldı. Ayrıca Bireysel Psikoloji, diğer psikolojik yaklaşımların aksine, teori ve uygulama arasında boşluğun olmamasını sağlar. Kişiliğin birliğine bağlanır ve dinamik gelişme ve ifade için dinamik mücadelesini çalıştırır. Böyle bir bakış açısına göre bilimsel bilgi zaten pratik bir bilgeliktir, çünkü bilgi hataların bil-

gisidir ve her kim bu bilgiye sahipse - psikolog, ebeveyn, arkadaş veya bireyin kendisi olsun, pratik başvurusunu hemen görür.

Bireysel Psikolojinin doktrinleri, yaklaşım yöntemi nedeniyle, organik bir bütün olarak bir arada bulunur. Bireylerin davranışlarının kişisel birlik tarafından motive edildiğini ve yönlendirildiğini için, Bireysel Psikolojinin insan davranışı hakkında söylediği her şey, ruhun faaliyetlerinde tezahür edilen aynı ilişkiyi yansıtır. Dolayısıyla bu giriş bölümünde Bireysel Psikoloji bir büyün olarak sunulacak ve gelecek bölümlerde bununla ilişkili sorunlar üzerinde durulacaktır.

İnsani gelişmedeki temel gerçeği, ruhun dinamik ve amaçlı çabasıdır. Bir çocuk, dünyaya geldiği andan itibaren gelişmek için sürekli bir mücadele ile verir ve bu mücadele bilinçsizce oluşturulmuş ama daima var olan bir hedefe - büyüklük, mükemmellik ve üstünlük vizyonu- sahiptir. Bu mücadele, bu amaç oluşturan faaliyet, tabii ki, insanın düşünme ve hayal etme özelliklerini yansıtır ve hayat boyunca tüm özel eylemlerimize hükmeder. Düşüncelerimize bile hakimdir, çünkü objektif olarak düşünmeyiz, ancak oluşturduğumuz yaşam tarzına uygun olarak düşünürüz.

Kişiliğin birliği, her insanın varlığında dolaylı bir şekilde bulunur. Her birey, hem kişiliğin birliğini hem de bu birliğin bireysel biçimini temsil eder. Birey dolayısıyla hem resim hem de ressamdır. O, kendi kişiliğinin sanatçısıdır, ancak bir sanatçı olarak, ne yanılmaz bir işçi, ne de ruh ve bedeni tam olarak anlayabilen bir kişi değildir - o oldukça zayıf, son derece yanıltıcı ve kusurlu bir insandır.

Kişiliğin inşasını ele alırken, dikkat edilmesi gereken başlıca kusur, birliğinin, onun şahsına münhasır tarzının ve amacının nesnel gerçeklik üzerine değil, bireyin yaşamın gerçeklerine ilişkin aldığı öznel görüş üzerine kurulmuş olmasıdır. Bir kavrama veya olguya bakış açısı asla gerçeğin kendisi değildir ve bu nedenle hepsi aynı gerçekler dünyasında yaşayan insanlar kendilerini farklı biçimlerde şekillendirirler. Her biri kendi kişisel görüşüne göre kendini düzenler ve bazı görüşler daha sağlam, bazı görüşler daha az sağlamdır. Bir insanın gelişimindeki bu bireysel hataları ve başarısızlıkları her zaman hesaba katmalıyız. Özellikle erken çocukluk döneminde yapılan yanlış yorumları hesaba katmalıyız, çünkü bunlar varoluşumuzun sonraki seyrine hakimdir.

Bunun somut bir örneği bu klinik vakada görülebilir. Elli iki yaşındaki bir kadın her zaman kendinden büyük kadınları aşağılıyordu. Küçük bir çocukken, tüm dikkatleri üzerine çeken bir ablası yüzünden kendini hep aşağılanmış ve değersiz hissettiğini anlattı. Bu duruma Bireysel Psikolojinin "dikey" bakış açısı diyebileceğimiz bir bakış açısıyla baktığımızda, hem hayatının başlangıcında hem de şu anda aynı mekanizmayı, aynı psikolojik dinamikleri görebiliriz-olaylar, karakterin oluşmasına yakın bir zamanda vuku bulmuştur. Küçümsenme korkusu ve başkalarını kayırma veya tercih edilme konusunda daima öfke ve kızgınlık vardır. Bu kadının hayatı ya da kişiliğinin özel birliği hakkında başka hiçbir şey bilmesek bile, verilen iki gerçek temelinde bilgimizdeki boşlukları neredeyse doldurabilirdik. Psikolog burada, belirli bir eylem çizgisi, yaşam tarzı veya davranış

kalıbı olan bir insan inşa etmesi gereken bir romancı gibi hareket eder ve onu, birleşik bir kişilik izlenimi bozulmayacak şekilde inşa etmek zorundadır. İyi bir psikolog, bu kadının belirli durumlarda nasıl davranacağını tahmin edebilir ve kişiliğindeki bu özel "yaşam çizgisine" eşlik eden özellikleri açıkça tanımlayabilir.

Bireysel kişiliklerin inşasından sorumlu olan çabalama veya hedef oluşturma faaliyeti, başka bir önemli psikolojik gerçeği önceden varsayar. Bu, aşağılık duygusudur. Bütün çocuklar, hayal gücünü harekete geçiren ve durumu iyileştirerek psikolojik aşağılık duygusunu dağıtma girişimlerini harekete geçiren doğal bir aşağılık duygusuna sahiptir. Kişinin durumunun iyileştirilmesi, aşağılık duygusunun azalmasıyla sonuçlanır. Bu, psikolojik açıdan bir tazminat olarak kabul edilebilir.

Şimdi, aşağılık duygusu ve psikolojik telafi mekanizmasıyla ilgili önemli olan şey, bunun büyük bir hata yapma olasılığına kapı açmasıdır. Aşağılık duygusu nesnel başarıyı teşvik edebilir; aynı zamanda, bireysel ve nesnel gerçeklik arasındaki uçurumu genişleten tamamen psikolojik bir uyumla da sonuçlanabilir. Veya yine, aşağılık duygusu o kadar trajik görünebilir ki, üstesinden gelmenin tek yolu, sonunda durumun üstesinden gelmeyebilecek, ancak yine de psikolojik olarak gerekli ve kaçınılmaz olan psikolojik telafi edici özelliklerin geliştirilmesidir.

Örneğin üç çocuk tipi telafi edici özelliklerin gelişimini çok açık bir şekilde gösterir. Bunlar dünyaya zayıf veya kusurlu organlarla gelen, sert ve sevgisiz muamele gören ve son olarak, çok fazla şımartılan çocuklardır.

Bu üç tip çocuğu, daha normal çocuk tiplerinin gelişiminin incelenip anlaşılabilmesi açısından üç temel durumu örneklendiren örnekler olarak alabiliriz. Her çocuk sakat doğmaz, ancak kaç çocuğun az ya da çok derecede bazı fiziksel zorluklara veya zayıf organlara dayalı psikolojik özellikler sergilemesi şaşırtıcıdır. Şımartılan ve nefret edilen çocukların sınıflandırmasına gelince, pratikte tüm çocuklar, bazı fiziksel zorluklara veya zayıf organlara dayanan psikolojik özelliklere az ya da çok düşerler - bunun en uç örnekte sakat çocuk örneğinde incelenebilecek psikolojik özelliklerdir. Şımartılan ve nefret edilen çocukların sınıflandırmasına gelince, pratikte tüm çocuklar az ya da çok bir dereceye, hatta her iki gruba da girer.

Bu üç temel durum, bir yetersizlik ve aşağılık duygusu ve tepki yoluyla, insani olasılık alanının ötesinde bir hırs üretir. Aşağılık duygusu ve üstünlük çabası, insan hayatında her zaman aynı temel olgunun iki aşamasıdır ve bu nedenle birbirinden ayrılamaz. Patolojik durumlarda, en zararlı olanın abartılı aşağılık duygusu mu, yoksa alevlenmiş üstünlük çabası mı olduğunu söylemek zordur. Her ikisi de az çok ritmik dalgalar halinde birlikte hareket eder. Çocuklar söz konusu olduğunda, abartılı bir aşağılık duygusu tarafından uyandırılan, ruhta bir zehir gibi hareket eden - çocuğu sonsuza dek tatminsiz kılan aşırı hırs buluruz. Böyle bir memnuniyetsizlik, faydalı faaliyete yol açan bir tatminsizlik değildir. Orantısız bir hırsla beslendiği için sonuçsuz kalır. Bu hırsın kendisini karakter özelliklerine ve kişisel tavırlara dönüştürdüğü görülebilir. Bireyin aşırı duyarlı ol-

masını ve incinmemesine veya ezilmesine karşı tetikte olmasını sağlayan kalıcı bir tahriş edici gibi davranır.

Bu türün çeşitleri - Bireysel Psikolojinin yıllıkları bunlarla doludur- yetenekleri uykuda kalan, bizim dediğimiz gibi "gergin" veya eksantrik olan kişilere dönüşür. Bu tür kişiler, fazla ileri sürüldüklerinde, kendilerini sorumsuz ve suçlular dünyasına kaptırırlar, çünkü başkalarını değil, yalnızca kendilerini düşünürler. Hem ahlaki hem de psikolojik bencillikleri mutlak hale gelir. Bazılarının gerçeklikten ve nesnel gerçeklerden kaçınarak kendilerine yeni bir dünya kurduklarını görürüz. Gündüz düşleri kurarak, gerçekliği temsil ediyormuş gibi hayali fantezilere sarılarak sonunda psikolojik barışı yaratmayı başarırlar. Gerçekliği zihnin suretinde inşa ederek gerçekliği ve zihni uzlaştırmışlardır.

Tüm bu gelişmelerde, psikolog ve ebeveyn tarafından izlenmesi gereken masal ölçütü, çocuğun veya bireyin dışa vurduğu sosyal duygunun derecesidir. Sosyal duygu, normal gelişimde çok önemli ve belirleyici faktördür. Sosyal veya toplumsal duygunun azalmasıyla sonuçlanan her rahatsızlık, çocuğun zihinsel gelişimi üzerinde çok zararlı bir etkiye sahiptir. Sosyal duygu, çocuğun normalliğinin barometresidir.

geliştirdiği sosyal duygu ilkesidir. Ebeveynler veya vasiler, bir çocuğun kendisini yalnızca bir kişiye bağlamasına izin vermemelidir. Eğer buna izin verilirse, çocuk kendini daha sonraki yaşam için kötü veya yetersiz hazırlanmış bulacaktır.

Bir çocuğun sosyal hissinin derecesini öğrenmenin iyi bir yolu, okula başladığı zaman onu gözlemlemektir. Okula

başlarken çocuk en erken ve en şiddetli sınavlardan biriyle karşılaşır. Okul çocuk için yeni bir durumdur: bu nedenle çocuğun yeni durumlarla yüzleşmeye ne kadar iyi hazırlandığını ve özellikle yeni insanlarla tanışmaya ne kadar iyi hazırlandığını ortaya çıkaracaktır.

Pek çok yetişkinin okul yıllarını bir tür kabus olarak görmesinin nedeni, çocuğun okula nasıl hazırlanacağı konusundaki genel bilgi eksikliğidir. Elbette okul, uygun şekilde yönetildiğinde, çocukların erken yetiştirilmesindeki eksiklikleri çoğu zaman telafi edecektir. İdeal okul, ev ile geniş gerçeklik dünyası arasında bir arabulucu görevi görmeli ve sadece kitap bilgisi için değil, bilgi ve yaşama sanatının öğretildiği bir yer olmalıdır. Ancak ideal okulun, çocukların anne baba eğitimindeki eksiklikleri giderecek şekilde gelişmesini beklerken, ebeveynlerin kusurlarına da parmak basabiliriz.

Aile yetiştirmenin kusurlarını analiz etmek için okul, tam da henüz ideal bir ortam olmadığı için bir gösterge işlevi görebilir. Başkalarıyla nasıl iletişim kuracakları öğretilmeyen çocuklar, okula başladıklarında kendilerini yalnız hissederler. Sonuç olarak, tuhaf olarak kabul edilirler ve bu nedenle başlangıçtaki eğilim zamanla daha da güçlenir. Düzgün gelişimleri engellenir ve davranış problemli çocuklar haline gelirler. Okul burada sadece evde eğitimdeki gizli kusurları ortaya çıkarmış olsa da, insanlar bu gibi durumlarda okulu suçlarlar.

Davranış problemi olan çocukların okulda herhangi bir ilerleme sağlayıp sağlayamayacakları, Bireysel Psikoloji

için her zaman açık bir soru olmuştur. Bir çocuk okulda başarısız olmaya başladığında bunun bir tehlike işareti olduğunu her zaman kanıtlandı. Bu, çalışmalarda başarısızlığın değil, psikolojik başarısızlığın bir işaretidir. Bu, çocuğun kendine olan inancını kaybetmeye başladığı anlamına gelir. Cesaret kırıklığı ortaya çıkar ve çocuk yararlı yollardan ve normal görevlerden kaçınmaya, her zaman başka bir çıkış yolu, özgürlüğe ve kolay başarıya giden bir yol aramaya başlar. Toplumun çizdiği yol yerine, bir üstünlük duygusu kazanarak kendi aşağılığının telafisini kurabileceği özel bir yolu seçer. Cesareti kırılmış bireyler için her zaman çekici olan yolu seçer - en hızlı psikolojik başarı yolunu. Toplumsal ve ahlaki sorumluluklardan sıyrılarak ve yasaları çiğneyerek, kendini ayırt etmek ve kendine fatih hissi vermek, belirlenmiş toplumsal yolları izlemekten daha kolaydır. Ancak üstünlüğe giden bu kolay yol, dışsal eylemlerde ne kadar görünür cüret ve yiğitlik sergilenirse gösterilsin, her zaman altta yatan korkaklık ve zayıflığın bir göstergesidir. Böyle bir insan her zaman başaracağından emin olduğu şeyleri yapmaya çalışır, böylece üstünlüğünü gösterir.

Suçluların, görünüşteki pervasızlıklarına ve cesaretlerine rağmen, temelde korkak olduklarını gözlemlediğimiz gibi, daha az tehlikeli durumlarda çocukların çeşitli küçük işaretlerle zayıflık hislerine nasıl ihanet ettiğini görebiliyoruz. Bu nedenle, genellikle dik duramayan ama her zaman bir şeye yaslanması gereken çocukları (ve hatta yetişkinleri de) görürüz. Bu semptomlar, çocukları eğitmenin eski yöntemleri ve bu tür işaretleri anlamanın eski yöntemleri al-

tında tedavi edildi, ancak altta yatan durum sona ermedi. Böyle bir çocuğa "Sürekli bir şeye dayanma" denir. Aslında burada önemli olan çocuğun eğilmesi değil, sürekli bir desteğe ihtiyaç duymasıdır. Çocuk, ceza ya da ödülle, bu zayıflık işaretinden vazgeçmeye kolayca ikna edilebilir, ancak büyük desteğe olan ihtiyacı bu şekilde giderilmez. Hastalık devam etmektedir. İşaretleri okuyabilen ve altta yatan hastalığı sempati ve anlayışla ortadan kaldırabilen iyi bir eğitimcidir.

Tek bir işaretten, çoğu zaman birçok nitelik veya özelliğin varlığına ilişkin sonuçlar çıkarılabilir. Bir şeye yaslanma ihtiyacına takıntılı bir çocuk söz konusu olduğunda, kaygı ve bağımlılık gibi özelliklerin kesinlikle mevcut olduğunu hemen görebiliriz. Onu vakalarını iyice bildiğimiz benzer kişilerle karşılaştırarak böyle bir kişiliği yeniden inşa edebiliriz ve kısacası şımartılmış bir çocukla uğraşmak zorunda olduğumuzu görebiliriz.

Şimdi başka bir çocuk sınıfının, sevgisiz kalmış çocukların karakter özelliklerine dönüyoruz. Bu sınıfın özellikleri, en gelişmiş haliyle, insanlığın tüm büyük düşmanlarının biyografilerini inceleyerek gözlemlenebilir. Bu adamların tüm yaşam öykülerinde göze çarpan tek şey, çocukken kötü muamele görmeleridir. Bu şekilde bir karakter sertliği, kıskançlık ve nefret geliştirdiler. Bunlar, başkalarını mutlu görmeye dayanamazlar. Şimdi, bu tip kıskanç kişiler sadece "normal" kötüler arasında değil, sözde normal kişiler arasında da bulunur. Bu tür bireyler, çocuklardan sorumlu olduklarında, çocukların kendilerinden daha mutlu olma-

maları gerektiğini düşünürler. Bu tür bir görüşün çocuklara ebeveynlerinden ya da vasilerinden geçtiğini düşünüyoruz.

Böyle bir görüş, böyle düşünceler kötü niyetlerden kaynaklanmaz. Sadece sert bir şekilde yetiştirilmişlerin zihniyetini yansıtırlar. Bu tür kişiler, örneğin, "Çubuğu boş ver ve çocuğu şımart!" gibi çok sayıda iyi neden ve özdeyiş üretebilir. Ve bize, katı, otoriter bir eğitimin yararsızlığı, çocuğu eğitimcisinden uzaklaştırması gibi basit bir gerçekle kanıtlandığı için, bizi pek ikna etmeyen sonsuz kanıtlar ve örnekler vermektedirler.

Psikolog, çeşitli semptomları keşfederek ve bunları birbiriyle ilişkilendirerek, biraz alıştırmadan sonra, bir bireyin gizli psikolojik süreçlerinin ortaya çıkarılabileceği bir sistem düzenleyebilir. Bu sistemle incelediğimiz her nokta, incelenen kişinin tam kişiliğinden bir şeyler yansıtırken, ancak incelememizin her noktasında aynı göstergeleri aldığımızda tatmin olabiliriz. Bireysel Psikoloji bu nedenle bir bilim olduğu kadar bir sanattır ve spekülatif şemanın, kavramlar sisteminin incelenen bir bireye ahşap ve mekanik bir şekilde uygulanmaması gerektiği çok fazla vurgulanamaz. Tüm araştırmalarda birincil şey bireyi incelemektir; bir veya iki ifade biçiminden asla geniş kapsamlı sonuçlar çıkarılmamalı, ancak tüm olası destekleyici aşamaları aranmalıdır. Ancak geçici varsayımı doğrulamada başarılı olunduğunda, örneğin davranışının diğer yönlerinde aynı inatçılığı ve cesaretsizliği bulunabildiğinde, bu inatçılığın veya cesaretsizliğin tüm kişiliğe nüfuz ettiğini kesin olarak söyleyebiliriz.

Bu bağlamda, incelenen öznenin kendi ifade biçimlerini anlamadığı ve bu nedenle gerçek benliğini gizleyemediği unutulmamalıdır. Kişiliğini eylemde görürüz ve kişiliği, kendisi hakkında söyledikleri veya düşündükleri tarafından değil, bağlamları içinde yorumlanan eylemleri tarafından ortaya çıkar. Hasta kasıtlı olarak bize yalan söylemek istemez, ama bir insanın bilinçli düşünceleri ile bilinçsiz motivasyonları arasındaki büyük uçurumu tanımayı biliyoruz - bu uçurum en iyi şekilde ilgisiz ama sempatik bir yabancı tarafından kapatılabilir. İster psikolog, ister ebeveyn ya da öğretmen olsun, dışarıdan biri, bir kişiliği, bireyin amaçlı, ancak az ya da çok bilinçsiz çabalarının ifadesi olarak görülen nesnel gerçekler temelinde yorumlamayı öğrenmelidir.

Böylece bireyin ve toplumsal yaşamın üç temel sorununa ilişkin tutumu, başka hiçbir şeyin yapamayacağı kadar gerçek benliğini ortaya çıkarır. Bu sorulardan ilki, gerçekliğe ilişkin özel ve nesnel görüşler arasındaki karşıtlık bağlamında daha önce tartıştığımız toplumsal ilişkidir. Ancak toplumsal ilişki, kendisini aynı zamanda belirli bir görev olarak da gösterir - bu, arkadaş edinme ve insanlarla iyi geçinme görevidir. Birey bu sorunu nasıl karşılar? Buna cevaben nasıl bir tepki verir? Bir insan, arkadaşlar meselesinin, sosyal ilişkiler meselesinin onun için tamamen kayıtsız olduğunu söyleyerek sorudan kaçabileceğine inandığında, verilen tepki kayıtsızlık olur. Bu kayıtsızlıktan, elbette, kişiliğinin yönü ve organizasyonu hakkında sonuçlar çıkarabiliriz. Ayrıca şunu da belirtmek gerekir ki, toplumsal ilişki yalnızca fiziksel olarak arkadaşlıklar kurmak ve insanlarla

tanışmakla sınırlı değildir: dostluk, yoldaşlık, doğruluk ve sadakat gibi tüm soyut nitelikler bu ilişkide kümelenir ve bunlar toplumsal sorunun cevabıdır. İnsanlarla kurulan ilişki, bireyin tüm bu noktalara verdiği yanıtı gösterir.

İkinci büyük soru, bireyin hayatından nasıl yararlanmak istediğiyle - genel iş bölümünde hangi rolü almak istediğiyle ilgilidir. Eğer toplumsal sorunun birden fazla egonun varlığı, ben-sen ilişkisi tarafından belirlendiği söylenebilirse, o zaman bu sorunun İnsan-Dünya arasındaki temel ilişki tarafından belirlendiğini söyleyebiliriz. Eğer tüm insanlığı tek bir kişiye indirgeyebilsek, bu kişinin dünya ile karşılıklı bir ilişkisi olurdu. Bu kişi dünyadan ne istiyor? Tıpkı birinci soruda olduğu gibi, meslek ile ilgili sorununun çözümü de tek taraflı ya da özel bir mesele değil, insanla dünya arasındaki bir meseledir. Bu, her şeyin insanın istediği gibi olmadığı iki taraflı bir ilişkidir. Başarı, özel irademiz tarafından değil, nesnel gerçeklerle ilgili olarak belirlenir. Bu nedenle, bireyin meslek sorusuna verdiği yanıt ve bunu nasıl yaptığı, kişiliğine ve hayata karşı tutumuna çok açıklayıcı bir ışık tutmaktadır.

Üçüncü temel soru, insanlığın iki cinsiyete bölünmesi gerçeğinden kaynaklanmaktadır. Bu sorunun çözümü yine özel, öznel bir mesele değil, ilişkinin doğasında bulunan nesnel mantığına göre çözülmelidir. "Karşı cinse karşı duruşum nedir?". Tipik özel anlayış, yine yanlış bir anlayış olacaktır. Doğru bir çözüme, ancak cinsel ilişki etrafında kümelenen tüm soruların dikkatli bir şekilde değerlendirilmesiyle ulaşılabilir. Aşk ve evlilik sorununun doğru çözümlemesinden her ayrılmanın, kişilikte bir hataya, bir yanılgı-

ya işaret etmesi akla uygundur. Ayrıca, bu sorunun yanlış bir çözümünü takip eden zararlı sonuçların çoğu, temeldeki kişilik hatası ışığında yorumlanmalıdır.

Bu nedenle, bir bireyin genel yaşam tarzını ve belirli hedefini bu üç soruyu yanıtlama biçiminden keşfedebilecek bir konumda olduğumuzu görebiliriz. Amaç, her şeye kadirdir. Kişinin yaşam tarzını belirler ve her davranışına yansıyacaktır. Dolayısıyla amaç, iyi bir insan olmaya, yaşamın faydalı yönüne yönelik bir amaç ise, bireyin tüm sorunlarına yönelik çözümlerinde bu amacın damgası belirecektir. Tüm çözümler yapıcı yararlılığı yansıtacak ve birey, yapıcı ve faydalı faaliyetlerle birlikte gelen mutluluk, değerlilik ve güçlülük duygularına sahip olacaktır. Eğer amaç, hayatın özel ve yararsız tarafına yönlendirilirse, birey kendisinin temel sorunları çözemediğini görecek ve bunların uygun çözümlerinden gelen neşeden de yoksun kalacaktır.

Tüm bu temel sorunlar arasında güçlü bir karşılıklı bağlantı vardır ve bu bağlantı, toplumsal yaşam boyunca, ancak toplumsal bir ortamda gerektiği gibi yerine getirilebilecek bu temel sorunlardan belirli görevlerin doğmasıyla veya başka bir deyişle, sosyal duygu temelinde daha da güçlenir. Bu görevler, duyu organlarımızın toplumsal hayatın uyaranlarına uygun olarak, bakma, konuşma, duyma - kardeşlerle, ebeveynlerle, akrabalarla, tanıdıklarla, yoldaşlarla, arkadaşlarla ve öğretmenlerle olan ilişkilerimizde- duyularının geliştiği çocukluğun ilk yıllarında başlar. Hayat boyunca aynı şekilde devam ederler, böylece hemcinsleriyle sosyal temastan kopan kaybolur.

Ve böylece Bireysel Psikoloji, toplum için yararlı olanı "doğru" olarak gördüğünde sağlam bir zeminde durur. Toplumsal standarttan her ayrılmanın hakka karşı bir suç olduğunu anlar ve gerçeğin nesnel yasaları ve nesnel gerekliliklerivle bir çatışmayı beraberinde getirir. Objektiflikle olan bu çatışma, öncelikle suç işleyen bireyin değersizlik duygusunda kendini hissettirirken, kendini mağdur hisseden diğerlerinin misillemelerinde de -daha da güçlü bir şekilde- kendini gösterir. Son olarak, sosyal standarttan ayrılmanın, her birimizin bilinçli veya bilinçsiz olarak içinde taşıdığı içkin bir sosyal ideali ihlal ettiği söylenebilir.

Bir gelişim testi olarak sosyal-düşünceliliğe yaptığı titiz vurgu ile Bireysel Psikoloji, herhangi bir çocuğun yaşam tarzını anlamayı ve değerlendirmeyi kolay bulur. Çünkü çocuk bir yaşam sorunuyla karşı karşıya kaldığı anda, "doğru" hazırlanıp hazırlanmadığını sanki bir sınavdaymış gibi ortaya çıkaracaktır. Başka bir deyişle, sosyal duyguları olup olmadığını, cesareti, anlayışı ve genel olarak yararlı bir amacı olup olmadığını gösterecektir. O zaman bulmaya çalıştığımız şey, onun yükselme çabasının biçimi ve ritmi, aşağılık duygusunun derecesi, toplumsal bilincinin yoğunluğudur. Bütün bunlar birbiriyle yakından bağlantılıdır ve organik ve- inşaatın kusuru keşfedilene ve bir yeniden yapılanma tamamlanana kadar- kırılmaz bir birlik. bir birlik oluşturmak için birbirine nüfuz eder.

BÖLÜM II
KARAKTERİN BİRLİĞİ

Bir çocuğun ruhsal yaşamı harika bir şeydir ve ona bakan insanı büyüler. Belki de en dikkate değer gerçek, tek bir olayı anlamak için çocuğun hayatının tüm tomarını açmak zorunda olmasıdır. Her eylem, bir çocuğun tüm yaşamını ve kişiliğini ifade ediyormuş gibi görünür ve bu nedenle, bu görünmez arka planın bilgisi olmadan anlaşılmaz. Bu fenomene karakter birliği adını veriyoruz.

Bu birliğin gelişimi -eylemlerin ve ifadelerin tek bir modelde eşgüdümü- çok erken yaşlarda başlar. Yaşamın talepleri, çocuğu yanıtlarını birleşik bir şekilde vermeye zorlar ve durumlara yanıt vermenin bu birleşik tarzı, yalnızca çocuğun karakterini oluşturmakla kalmaz, aynı zamanda her bir eylemini bireyselleştirir ve onları diğer çocukların benzer eylemlerinden farklı kılar.

Kişiliğin birliğine ilişkin bu gerçek, psikoloji okullarının çoğu tarafından genellikle gözden kaçırılır; ya da tamamen gözden kaçırılmamışsa, ellerinde hak ettiği ilgiyi görmez. Sonuç olarak, hem psikolojik teoride hem de psikiyatrik teknikte, genellikle, bağımsız bir varlıkmış gibi değerlendirilmek üzere seçilen belirli bir jest veya belirli bir ifade buluruz. Bazen böyle bir tezahüre kompleks denir ve varsayım, onu bireyin faaliyetinin geri kalanından ayırmanın mümkün olduğudur. Ancak böyle bir prosedür, bütün bir

melodiden bir notayı seçip melodiyi oluşturan nota dizisinden ayrı olarak bu tek notanın önemini anlamaya çalışmakla karşılaştırılabilir. Bu prosedür yanlıştır, ancak maalesef çok yaygın kullanılır.

Bireysel Psikoloji, özellikle çocukların eğitimine uygulandığında zararlı olan bu yaygın yanılgıya karşı tavır almak zorundadır. Bu bağlamda kendisini ceza teorisinde ifade eder. Bir çocuk cezaya davetiye çıkaran bir şey yaptığında genellikle ne olur? Çocuğun kişiliğinin yarattığı toplam izlenimin belirli bir anlamda genellikle dikkate alındığı doğrudur, ancak bu, aksi halden daha sık görülen bir dezavantajdır, çünkü sık sık tekrarlanan bir hata durumunda, öğretmen veya ebeveyn önyargılı olmaya eğilimlidir. çocuğa yaklaşır ve onu düzeltilemez olarak görür. Aynı zamanda, genel bir izlenim temelinde, davranışları oldukça iyi olan bir çocuğun hatalarına daha az sert davranma eğiliminde olduğu da doğrudur. Bununla birlikte, her iki durumda da, çocuğun kişilik birliğinin tam olarak kavranması temelinde, olması gerektiği gibi, sorunun gerçek köküne ulaşamıyoruz. Melodinin tüm bağlamından kopartılan birkaç tekil notanın önemini anlamaya çalışmak durumundayız.

Bir çocuğa neden tembel olduğunu sorduğumuzda, bizim bildiimiz temel bağlantıyı bilmesini bekleyemeyiz. Bize neden yalan söylediğini açıklamasını da bekleyemeyiz. İnsan tabiatını bu kadar iyi anlayan Sokrates'in sözü binlerce yıldır kulaklarımızda çınlıyor: "Kendini tanımak ne kadar zor!" O halde, çözümü bir psikolog için bile zor olan bu kadar karmaşık soruları bir çocuktan hangi hakla talep edebiliriz? Bireysel ifadenin önemini anlayabilmek,

tüm kişiliği anlamak için bir yönteme sahip olmayı gerektirir. Bu, onun ne yaptığının ve nasıl davrandığının bir tarifi anlamına gelmez, ancak çocuğun önündeki görevlere karşı tutumunu anlamayı içerir.

Aşağıdaki örnek, bir çocuğun yaşamının tüm bağlamını anlamamızın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. İki kardeşten büyüğü olan on üç yaşındaki bir erkek çocuktan bahsediyorum. Beş yıl boyunca daha iyi günler görmüş ebeveynlerin tek çocuğuydu. Sonra bir kız kardeş doğdu. Daha önce çevresindeki herkes, çocuğun sahip olduğu her arzuyu yerine getirmekten çok memnundu. Anne şüphesiz onu şımarttı. Baba, oğlunun ona bağımlılığından zevk alan, iyi huylu, sakin bir insandı. Oğul, doğal olarak annesine daha yakındı, çünkü babası bir subaydı ve sık sık evden uzaktaydı. Artık anne, bağımlı ama ısrarcı oğlu olan oğlunun her hevesini tatmin etmeye çalışan zeki ve iyi niyetli bir kadındı. Yine de, kötü terbiye veya tehditkar hareketlerin sergilenmesinden sık sık rahatsız oluyordu. Bir gerilim durumu yaratıldı ve bu gerilim kendini en çok, oğlanın sürekli olarak annesine zulmetmeye çalışmasında, ona emir vermesinde, onunla alay etmesinde ve kısacası kendini nerede ve ne zaman olursa olsun nahoş bir şekilde öne çıkarmasında dışa vuruyordu.

Çocuğun davranışı annesi için çok sıkıntılıydı, ancak özellikle kötü başka bir özellik olmadığı için ona boyun eğdi, kıyafetlerini düzenli tuttu ve okul işlerinde ona yardım etti. Çocuk, annesinin içine düştüğü herhangi bir zorlukta ona daima yardım edeceğinden emindi. Şüphesiz zeki bir çocuktu, ortalama bir çocuk kadar iyi eğitimliydi ve se-

kizinci sınıfa kadar iyi bir başarı elde ediyordu. O yıllarda, çocuğun ana babasıyla ilişkisini dayanılmaz kılan büyük bir dönüşüm yaşandı. Sadece kendini tamamen ihmal etmesi ve tüm bedensel işlevlerle ilgili kişisel dikkatsizliği yüzünden annesini çıldırtmakla kalmıyor, annesi ona istediğini vermediğinde onun saçını çekiyordu; onu asla rahat bırakmadı, her zaman kulağını çimdikledi veya elini çekti. Taktiklerinden vazgeçmeyi reddetti ve küçük kız kardeşi büyüdükçe, tasarladığı davranış kalıbına daha çok sarıldı. Küçük kız kardeşi kısa sürede hilelerinin hedefi oldu. Çocuğa fiziksel olarak zarar verecek kadar ileri gittiğinden değil, ama onu kıskandığı açıkça görülüyordu. Onun büyük kötüleşmesi, kız kardeşinin doğduğu ve aile dizilişinde rol oynamaya başladığı andan itibaren başlar.

Böyle bir durumda, bir çocuğun davranışı kötüleştiğinde veya bazı yeni hoş olmayan semptomlar ortaya çıktığında, sadece durumun başladığı zamanı değil, aynı zamanda uyarıcı nedeni de dikkate almamız gerektiğini özellikle vurgulamak gerekir. Neden sözcüğü isteksizce kullanılmalıdır, çünkü bir erkek kardeşin doğumunun neden bir ağabeyin sorunlu bir çocuk haline gelmesi için bir neden olması gerektiği anlaşılmaz. Bununla birlikte, bu sık sık olur ve bu ilişki, çocuğun yanlış bir tutumu olarak kabul edilemez. Bu katı fiziksel-bilimsel anlamda bir nedensellik meselesi değildir, çünkü daha küçük bir çocuk doğduğu için daha büyük olanın kötüleşmesi gerektiği iddia edilemez. Bir taşın yere düştüğünde belirli bir yönde ve belirli bir hızla düşmesi gerektiği söylenebilir. Ancak Bireysel Psikoloji tara-

fından yapılan araştırmalar, ona psişik bir "düşmede" katı nedenselliğin bir rol oynamadığını iddia etme hakkını verir - yalnızca daha büyük veya daha küçük hatalar yapıldıktan sonra, bu hatalar, bireyin gelişimini etkiler.

İnsan ruhunun gelişiminde hataların ortaya çıkması ve bu hataların ve sonuçlarının yan yana olması ve kendilerini bazı başarısızlık veya yanlış yönelimlerde ortaya koyması şaşırtıcı değildir. Bütün bunlar kişinin hedef belirleme çabasından kaynaklanmaktadır ve bu hedef belirleme yargıyı, yani hata yapma olasılığını içerir. Bu belirleme veya hedef belirleme en erken yıllarda başlar. Kural olarak, ikinci veya üçüncü yılında çocuk, sonsuza dek önünde olan ve kendi yolunda çabaladığı bir üstünlük hedefi belirlemeye başlar. Hedefin sabitlenmesi genellikle doğru karar vermeyi içerir; yine de çocuk üzerinde az çok bağlayıcıdır. Çocuk, belirli eylemlerinde hedefini somutlaştırır ve tüm yaşamını bu hedefe yönelik sürekli bir çaba haline gelecek şekilde düzenler.

O halde, bir çocuğun gelişiminin, onun kişisel yorumlarıyla belirlendiğini akılda tutmanın ve zor bir duruma yaklaştığında her zaman kendi kişisel hataları çemberinde hareket ettiğini fark etmenin ne kadar önemli olduğunu görüyoruz. Durumun çocuk üzerinde bıraktığı izlenimin derinliği ya da karakterinin nesnel olgu ya da koşullara (örneğin ikinci bir çocuğun doğumu gibi) değil, daha çok bu çocuğun çocuğa nasıl baktığına bağlı olduğunu biliyoruz. Bu, nedensellik teorisini çürütmek için yeterli bir zemindir: olgulara ilişkin yanlış görüşlerle değil, nesnel gerçekler ile onların mutlak anlamları arasında zorunlu bir bağlantı vardır.

Ruhsal yaşamımız hakkında gerçekten dikkate değer olan şey, aldığımız yönlere karar verenin olguların kendileri değil, bakış açılarımız olmasıdır. Tüm faaliyetlerimiz düzenlendiği ve kişiliğimiz buna göre düzenlendiği için bu olağanüstü derecede önemli bir durumdur. İnsan eylemindeki bu öznel fikirler oyununun klasik bir örneği, Sezar'ın Mısır'a ayak basması ile sağlanır. Sezar, gemiden inerken tökezleyip yere düşer ve Romalı askerler bunu olumsuz bir alamet olarak görürler. Bu askerler cesur olsalar da, Sezar kollarını açıp "Seni yakaladım, Afrika!" diye bağırmasaydı, yine de dönüp giderlerdi. Bundan, gerçekliğin yapısının ne kadar az nedensel olduğunu ve etkilerinin örgütlü ve iyi bütünleşmiş bir kişilik tarafından nasıl şekillendirilip belirlenebileceğini görebiliriz. Aynı şey mafya psikolojisi ve onun akılla olan ilişkileri için de geçerlidir: mafya psikolojisinin bir koşulu yerini sağduyuya bırakıyorsa, bu, mafya psikolojisinin ya da sağduyu mantığının durum tarafından nedensel olarak belirlenmiş olmasından kaynaklanmaz, çünkü ikisi de spontane bakış açılarını temsil eder. Genellikle sağduyu, yanlış bakış açıları denendikten sonra ortaya çıkmaz.

Çocuğun hikayesine dönecek olursak, kısa sürede kendini zor durumda bulduğunu söyleyebiliriz. Artık kimse onu sevmiyordu, okulda ilerleme kaydetmedi ama yine de aynı şekilde davranmaya devam etti. Sürekli başkalarını rahatsız eden davranışı, kişiliğinin tam bir ifadesi haline gelmişti. Peki ne oldu? Ne zaman birini rahatsız etse hemen cezalandırılırdı. Kötü bir karne alacaktı ya da ebeveynlerine bir şikayet mektubu gönderilecekti. Her şey bu şekilde

devam etti, ta ki en sonunda anne babasına çocuğu okuldan almaları tavsiye edilene kadar, çünkü okul hayatına uygun görünmüyordu.

Muhtemelen kimse böyle bir çözümde çocuktan daha mutlu değildi. Başka bir şey istemiyordu. Davranış örüntüsünün mantıksal tutarlılığı, tavrında bir kez daha kendini gösterdi. Bu yanlış bir tutumdu, ancak bir zamanlar tutarlı bir şekilde ifade edildiğini varsaydı. Temel hatasını, kendisine her zaman ilgi odağı olma hedefini koyduğunda yapmıştı. Ve herhangi bir hatadan dolayı cezalandırılacaksa, cezalandırılması gereken hata da budur. Bu hatasının bir sonucu olarak sürekli annesini kendisinden bekletmeye çalıştı. Ve bu hatanın bir sonucu olarak, sekiz yıllık mutlak iktidardan sonra aniden tahtından yoksun bırakılan bir kral gibi davrandı. Tahttan indirildiği ana kadar annesi için var olan tek kişi oydu. Sonra kız kardeşi geldi ve kaybettiği tahtını geri almak için şiddetle mücadele etti. Bu yine onun hatasıydı, ancak böyle bir gafın doğasında herhangi bir kötülük veya gaddarlık içermediğini kabul etmek gerekir. Şiddet ilk olarak bir çocuk tamamen hazırlıksız olduğu bir duruma getirildiğinde ve herhangi bir rehberlik olmaksızın mücadele etmesine izin verildiğinde gelişir. Örneğin, yalnızca birinin kendini tamamen ona adadığı bir duruma hazırlanmış bir çocuğu ele alalım: birdenbire tam tersi doğrudur. Çocuk okuldadır, öğretmenin dikkatini birçokları arasında bölmek zorundadır ve bir çocuk kendi payına düşenden fazlasını talep ettiğinde oldukça sinirlenir. Böyle bir durum, şımartılmış çocuk için tehlikelerle doludur, ancak başlangıçta çocuk kötü veya düzeltilemez olmaktan uzaktır.

Erkek çocuk söz konusu olduğunda, onun kişisel varoluş şeması ile okulun talep ettiği varoluş şeması arasında bir çatışmanın gelişmiş olması anlaşılabilir bir durumdur. Çatışma, çocuğun kişiliğinin yönünü ve hedefini ve okul yaşamının belirlediği hedefi resmederek şematik olarak gösterilebilir. Bu örnekte hedefler farklı yönlere işaret etmektedir. Ancak çocuğun hayatında olan her şey onun amacı tarafından belirlenir ve bu hedefin yönü dışında tüm sisteminde deyim yerindeyse hiçbir hareket yoktur. Öte yandan okul, her çocuk için normal bir varoluş düzeni bekler. Çatışma kaçınılmazdır, ancak okul durumun psikolojik gerçeklerini değerlendirmekte başarısız olur ve buna ne izin verir ne de çatışmanın kaynağını ortadan kaldırmaya çalışır.

Çocuğun yaşamının, annesinin kendisine ve yalnızca kendisine hizmet etmesini sağlamaya yönelik baskın arzu tarafından motive edildiğini biliyoruz. Psikolojik varoluş şemasında her şeyin bu düşüncede birleştiği söylenebilir: anneme hükmetmeliyim, ona sahip olan tek kişi ben olmalıyım. Ama ondan başka şeyler, tek başına çalışması, ders kitaplarına ve ödevlerine dikkat etmesi, eşyalarını düzenli tutması beklenir. Sanki biri ateşli bir yarış atını bir kamyon vagonuna bağlamış gibidir.

Tabii ki, çocuğun böyle bir durumda performansı çok yüksek değildir, ancak gerçek koşulların ne olduğunu bildiğimizde, daha anlayışlı olmaya meyilli oluyoruz. Çocuğu okulda cezalandırmanın bir faydası yoktur çünkü bu, onu kesinlikle okulun onun için bir yer olmadığına ikna edecektir. Okuldan atıldığında veya ailesinden onu götürmeleri

istendiğinde, çocuk amacına çok daha yakındır. Sahte algı şeması bir tuzak gibi davranır. Kazandığını hisseder, çünkü şimdi gerçekten annesine sahiptir. Kendini yine yalnızca ona adamalıdır. Onun istediği şey tam da budur.

Gerçek durumu fark ettiğimizde, şu ya da bu hatayı seçmenin ve çocuğu bundan dolayı cezalandırmanın hiçbir faydası olmadığını kabul etmeliyiz. Örneğin, bir kitabı unuttuğunu varsayalım - unutmaması harika olurdu, çünkü unuttuğunda annesine yapacak bir şey veriyor. Bu, izole bir eylem değildir, bütün kişilik şemasının bir parçasıdır. Bir kişiliğin tüm ifadelerinin bir bütünün tutarlı parçaları olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda, bu çocuğun sadece kendi yaşam tarzına göre hareket ettiğini görebiliriz. Kişiliğinin mantığına uygun olarak tutarlı bir şekilde hareket etmesi, aynı zamanda okul görevlerini yerine getirebilme yeteneğinin kıt düşünceden kaynaklandığına dair her türlü varsayımı da çürütmektedir. Çok zeki olmayan biri, kendi yaşam tarzını takip edemez.

Bu son derece karmaşık durum, başka bir noktayı daha gündeme getiriyor. Hepimiz bu çocuğunkine biraz benzer durumdayız. Kendi planlarımız, kendi yaşam yorumlarımız, alınan toplumsal gelenekle hiçbir zaman tam bir uyum içinde değildir. Eski günlerde toplumsal geleneğe kutsal olarak bakılırdı; Ancak şimdi, insanlığın kurumlarında toplumsal olanla ilgili kutsal veya sabit hiçbir şeyin olmadığını anladık. Hepsi gelişme sürecindedir ve bu süreçteki itici güç, toplum içindeki bireylerin mücadelesidir. Sosyal kurumlar birey için vardır, birey sosyal kurumlar için değil.

Bireyin kurtuluşu gerçekten de sosyal-düşünceli olmakta yatar, ancak sosyal-düşünceli olmak, bireyi zorba kalıbına sokmak anlamına gelmez.

Bireysel Psikoloji doktrinlerinin temelinde yatan bireyin toplumla ilişkisine ilişkin bu tür düşünceler, okul sistemine ve onun uyumsuz çocuklara yönelik muamelesine özel bir güçle uygulanır. Okul, çocuğu bir kişilik, yetiştirilmesi ve geliştirilmesi gereken bir değer olarak görmeyi öğrenmeli ve aynı zamanda belirli eylemleri yargılarken psikolojik içgörüyü kullanmayı öğrenmelidir. Bu tikel edimleri, daha önce de söylediğimiz gibi, tek tek notalar olarak değil, tüm melodi bağlamında -karakterin birliği- içinde ele almalıdır.

BÖLÜM III

ÜSTÜNLÜK ÇABASI VE BUNUN EĞİTİM AÇISINDAN ÖNEMİ

Karakter birliğinin yanında, insan doğasına ilişkin en önemli psikolojik gerçek, üstünlük ve başarı çabasıdır. Bu çaba elbette doğrudan aşağılık duygusuyla ilgilidir, çünkü kendimizi aşağılık hissetmeseydik, o anki durumun ötesine geçme arzumuz da olmazdı. İki sorun -üstünlük arzusu ve aşağılık duygusu- aslında aynı psikolojik olgunun iki aşamasıdır, ancak açıklama amacıyla onları aşağı yukarı ayrı ayrı ele almak uygundur. Bu bölümde kendimizi üstünlük çabası ve bunun eğitimsel sonuçlarıyla sınırlamaya çalışacağız.

Üstünlük çabası hakkında sorulabilecek ilk soru, biyolojik içgüdülerimiz gibi doğuştan gelen bir şey olup olmadığıdır. Vermemiz gereken cevap, bunun son derece olasılık dışı bir varsayım olduğudur. Herhangi bir anlamda doğuştan gelen üstünlük çabasından gerçekten söz edemeyiz. Bununla birlikte, bir alt tabakanın var olması gerektiğini kabul etmeliyiz - gelişme olanaklarına sahip embriyonik bir çekirdek olmalıdır. Belki de bunu en iyi şekilde ifade edebiliriz: insan doğası, üstünlük çabasının gelişmesine bağlıdır.

Elbette, insan faaliyetlerinin belirli tazılarla sınırlı olduğunu ve asla geliştiremeyeceğimiz yetenekler olduğunu biliyoruz. Örneğin bir köpeğin koku alma yetisine asla ula-

şamayız; spektrumun ultraviyole ışınlarını da gözlerimizle algılamamız mümkün değildir. Ancak daha da geliştirilebilecek bazı işlevsel yetenekler vardır ve bu daha fazla gelişme olasılığında, üstünlük çabasının biyolojik kökenini ve kişiliğin psikolojik açılımının tüm kaynağını görürüz.

Gördüğümüz kadarıyla, kişinin her koşulda kendini öne sürmeye yönelik bu dinamik dürtü hem çocuklar hem de yetişkinler için ortaktır ve onu yok etmenin bir yolu yoktur. İnsan doğası sürekli boyun eğmeye tolerans göstermez; insanlık, tanrılarını dahi devirmiştir. Alçalma ve değer kaybı hissi, belirsizlik ve aşağılık havası, telafi ve tamlık elde etmek için her zaman daha yüksek bir seviyeye ulaşma arzusunu doğurur.

Çocukların belirli özelliklerinin, onlarda aşağılık, zayıflık ve belirsizlik duygularını geliştiren ve karşılığında tüm zihinsel yaşamları üzerinde uyarıcı bir etki uygulayan çevresel güçlerin çalışmasına ihanet ettiğini gösterebiliriz. Bu durumdan kurtulmayı, bir üst seviyeye çıkmayı ve eşitlik duygusu kazanmayı amaç edinirler. Yukarıya doğru arzular ne kadar fırtınalı olursa, çocuk, gücünün kanıtlarını - genellikle insan güçlerinin sınırlarını aşan kanıtlar - arayarak amaçlarını o kadar yüksek belirler. Zaman zaman çeşitli çevrelerden aldığı destek sayesinde, çocuğun geleceğin Tanrı'ya yakın bir resmini yansıtması sağlanır. Çocukların hayal gücü, şu ya da bu şekilde, ilahi benzerlik fikrine sahip oldukları gerçeğine ihanet etme eğilimindedir. Bu genellikle kendini en zayıf hisseden çocuklarda görülür.

Kendini çok kötü bir zihinsel durumda bulan on dört yaşında bir çocuktan bahsedeceğim. Çocukluk izlenimleri so-

rulduğunda, altı yaşında ıslık çalamadığını fark etmenin ne kadar acı verici olduğunu hatırladı. Ancak bir gün evinden çıkarken ıslık çalmayı başardı. O kadar şaşırmıştı ki, içinde ıslık çalanın Tanrı olduğuna inandı. Bu, bir yanda zayıflık duygusu ile diğer yanda Tanrı'nın yakınlığı arasında güçlü bir bağlantı olduğunu açıkça göstermektedir.

Bu üstünlük arzusu, çarpıcı karakter özellikleriyle bağlantılıdır. Bu eğilimi gözlemleyerek, böyle bir çocuğun tüm hırsına tanık oluyoruz. Bu kendini ifade etme arzusu olağanüstü derecede yoğunlaştığında, her zaman bir kıskançlık unsuru da içerecektir. Bu tür çocuklar, rakiplerine her türlü kötülüğü dileme alışkanlığını kolayca geliştirir; ve sadece istemekle kalmaz - ki bu genellikle nevrozlara yol açar - aynı zamanda zarar vermek, sorun çıkarmak ve insanın zaman zaman düpedüz suç özellikleri gösterir. Böyle bir çocuk iftira atabilir, evdeki sırları ifşa edebilir ve özellikle başkaları tarafından gözetlendiğinde kendi değerinin arttığını hissetmek için diğerini küçük düşürebilir. Kimsenin onu geçmemesi gerekir, bu nedenle kendisinin yükselmesi veya diğerinin değer kaybetmesi onun için önemli değildir. Güç arzusu çok güçlü hale geldiğinde, kendini kötü niyetli, kibirli olarak ifade eder. Bu çocuklar her zaman dış görünümlerinde - gözlerinin parlamalarında, ani öfke patlamalarında, hayali düşmanlarla savaşmaya hazır olmalarında kendini gösterecek olan militan ve meydan okuyan bir tavır sergileyeceklerdir. Üstünlük hedefleyen çocuklar için imtihana tabi tutulmak son derece acı bir durumdur, çünkü bu şekilde değersizlikleri kolayca ortaya çıkabilir.

Bu gerçek, testlerin çocuğun özelliklerine göre uyarlanması gerektiğini göstermektedir. Test her çocuk için aynı şeyi ifade etmez. Testin kendileri için oldukça külfetli bir olay olduğu, yüzü kızaran ve solgunlaşan, kekelemeye ve titremeye başlayan, utançtan ve zihinleri boşalacak kadar korkudan felç olan çocuklarla sık sık karşılaşabiliriz. Bazıları yalnızca diğerleriyle uyum içinde cevap verebilir, aksi takdirde izlendiklerinden şüphelendikleri için hiçbir şekilde küfür edemezler. Bu üstünlük arzusu oyunlarda da kendini gösterecektir. Bu yönde yoğun bir üstünlük arzusu, diğerlerinin sürücü olarak göründüğü zamanda çocuğun at rolünü oynamasına izin vermeyecektir. Her zaman kendisinin şoförü olmak isteyecek, her zaman yol göstermeye ve yönlendirmeye çalışacaktır. Ancak geçmiş deneyimleri tarafından böyle bir rolü üstlenmekten alıkonulduğu zaman, başkalarının oyunlarını bozmakla yetinecektir. Ve eğer sayısız yenilgiyle daha da cesareti kırılırsa, hırsı engellenecek ve herhangi bir yeni durum onu ilerlemeye teşvik etmek yerine geri itecektir.

Henüz cesareti kırılmamış olan hırslı çocuklar, her türden rekabetçi oyunlara eğilim gösterecekler ve yenilgi durumunda da aynı şekilde şaşkınlık göstereceklerdir. Kendini öne sürme arzusunun derecesi ve yönü genellikle sevilen oyunlardan, masallardan, tarihi şahsiyetlerden, kişilerden çıkarılabilir. Yetişkinler söz konusu olduğunda, hırslı insanlar için bir model olarak hizmet etmeye son derece uygun olan Napolyon'a tapınmayı sıklıkla buluruz. Gündüz düşlerinde megalomani her zaman, hayal kırıklığına uğramış insanları gerçekliğin dışında üretilen duygularda

tatmin ve sarhoşluk aramaya teşvik eden güçlü bir aşağılık duygusunun işaretidir. Benzer bir şey genellikle rüyalarda gerçekleşir.

Çocukların üstünlük çabalarında aldıkları farklı yönlere bakıldığında, belirli tiplere ayırabileceğimiz varyasyonlar ortaya çıkar. Bu tür bir bölünmeyi kesin yapamayız çünkü varyasyonlar sayısızdır ve öncelikle çocuğun kendine duyduğu güven miktarı tarafından belirlenir. Gelişimi engellenmemiş çocuklar, bu üstünlük çabasını faydalı başarı kanallarına yönlendirir; öğretmenlerini memnun etmeye, düzenli olmaya, normal okul gençleri olmaya çalışırlar. Ancak deneyimlerimizden biliyoruz ki, bu vakalar çoğunlukta değildir.

Başkalarını aşmak isteyen ve aşma mücadelesinde şüpheli bir yoğunluk gösteren çocuklar da vardır. Hırsı bir erdem olarak görmeye ve çocuğu daha fazla çabaya teşvik etmeye alıştığımız için kolayca gözden kaçan böyle bir çabada sıklıkla abartılı bir hırs görülür. Bu genellikle bir hatadır çünkü bir çocuğun gelişimi çok fazla hırstan muzdariptir. Şişmiş bir hırs, çocuğun bir süre dayanabileceği bir gerilim durumu yaratır, ancak kaçınılmaz olarak, gerilimin çok arttığına dair işaretler olacaktır. Çocuk evde kitapları ile çok fazla zaman geçirebilir ve diğer aktiviteleri zarar görebilir. Bu tür çocuklar, yalnızca okulda bir adım önde olma hevesleri nedeniyle sıklıkla diğer sorunlardan kaçınırlar. Bir çocuk bu koşullar altında zihinsel ve fiziksel olarak gelişemeyeceğinden, böyle bir gelişmeden tamamen memnun olamayız.

Böyle bir çocuğun hayatını diğerlerini geride bırakacak şekilde düzenleme şekli, normal bir büyüme için en uygun olanı değildir. Çocuğun kitaplarıyla çok fazla vakit geçirme-

mesi, havaya çıkması, arkadaşlarıyla oynaması ve başka şeylerle meşgul olması gerektiği bir zaman gelir. Bu tür çocuklar da çoğunlukta değildir, ancak yeterince sık görülürler.

Buna ek olarak, genellikle bir sınıfta aralarında zımni bir rekabetin olduğu iki öğrenci vardır. Yakından gözlemleme fırsatı bulan kişi, bu tür yarışan çocukların ara sıra özellikle hoş olmayan özellikler geliştirdiğini görecektir. Kıskanç, bağımsız, uyumlu bir kişiliğe kesinlikle ait olmayan nitelikler haline gelirler. Diğer çocukların başarılarına sinirlenirler, başka biri öne geçtiğinde sinirsel baş ağrıları, mide ağrıları gibi şeyler yaşamaya başlarlar. Başka bir çocuk övüldüğünde bir tarafa çekilirler ve elbette başka birini asla övemezler. Bu, abartılı hırsa pek de iyi bir ışık tutmayan bir kıskançlık işaretidir.

Bu tür çocuklar, arkadaşlarıyla iyi geçinmezler. Her şeyde başrolü isterler ve kendilerini bir oyunun genel organizasyonuna katılmayı reddederler. Sonuç olarak, şirkette oynamaktan hoşlanmazlar ve okul arkadaşlarına karşı kibirli davranırlar. Okul arkadaşlarıyla her temas onlar için tatsızdır; onlarla ne kadar çok temas ederlerse konumlarının o kadar güvensiz olduğuna inanırlar. Bu tür çocuklar başarılarından asla emin olamazlar ve kendilerini güvensiz bir ortamda hissettiklerinde kolayca sarsılırlar. Başkalarının kendileriyle ilgili beklentileri ve ayrıca kendi kendilerine ilişkin beklentileri tarafından aşırı yüklenmiş bir hale gelirler.

Ailelerin bu tür çocuklardan beklentileri, çocukların tarafından da hissedilmektedir. Önlerine konulan her görevi heyecan ve gerginlikle yerine getirirler çünkü her zaman

diğerlerini geçme, "parlayan bir ışık" olma hedefleri vardır. Üzerlerinde duran umutların ağırlığını hissederler ve bu yükü ancak koşullar uygun olduğu sürece taşıyabilecekler-dir.

Eğer insanoğlu mutlak hakikat ile kutsanmış olsaydı ve çocukları bu tür zorluklardan kurtaracak mükemmel bir yöntem bulabilseydi, muhtemelen davranış sorunu olan çocuklarımız olmazdı. Böyle bir yöntemimiz olmadığı ve çocukların öğrenmesi gereken koşullar ideal olarak düzenlenemediği için, bu tür çocukların kaygılı beklentilerinin son derece tehlikeli bir konu olduğu açıktır. Bu tür sağlıksız bir hırsla yüklenmeyen diğer çocukların sahip olduklarından oldukça farklı duygularla bir zorlukla karşılaşacaklardır. Zorluklar derken, kaçınılması mümkün olmayanları kastediyoruz. Bir çocuğun zorluklarla karşılaşmasını önlemek her zaman mümkün değildir ve muhtemelen de hiçbir zaman mümkün olmayacaktır. Bu, kısmen daha da geliştirilmesi gereken, her çocuğa uymayan ve sürekli geliştirmeye çalıştığımız yöntemlerimizden kaynaklanmaktadır. Ayrıca çocukların kendilerine olan güvenlerinin abartılı bir hırsla sarsılmasından kaynaklanmaktadır. Zorlukların üstesinden gelecek cesarete sahip olanlar bu zorluklarla karşılaşmaz.

Aşırı hırslı çocuklar, yalnızca başarılarının kabul edildiği nihai sonuçla ilgilenirler. Başarının kendisi tanınmadan tatmin olmaz. Çoğu durumda, bir çocuk için, zorluklar ortaya çıktığında zihinsel dengesini korumanın, bu zorlukları bir kerede yenmeye çalışmaktan çok daha önemli olduğunu biliyoruz. Böyle hırslı bir yöne zorlanan bir çocuk bunu

bilmez ve başkalarının hayranlığı olmadan yaşamanın imkansız olduğunu hisseder. Sonuç, başkalarının görüşlerine bağlı olan insan sayısında gözlemlenebilir.

Değerler konusunda denge duygusunu kaybetmemenin ne kadar önemli olduğu dünyaya organ yetersizliği ile gelen çocuklar örneğinden anlaşılmaktadır. Bu tür durumlar, elbette, oldukça yaygındır. Pek çok çocuk sol tarafta sağ tarafta olduğundan daha iyi gelişmiştir; bu genellikle bilinmeyen bir gerçektir. Solak bir çocuk, sağlak medeniyetimizde birçok zorlukla yüzleşir. Bir çocuğun sağlak mı yoksa solak mı olduğunu anlamak için belirli yöntemler kullanmak gerekir. Solak çocuklar arasında neredeyse istisnasız olarak yazma, okuma ve çizmede olağanüstü güçlük gözlemleniyor . Bir çocuğun doğuştan sağlak mı yoksa solak mı olduğunu anlamanın basit ama tamamen kesin olmayan bir yöntemi, çocuktan ellerini çapraz yapmasını istemektir. Solak çocuklar genellikle ellerini sol başparmağın üstte olduğu şekilde çaprazlarlar. Kaç kişinin solak doğduğunu ve bunu hiç bilmediğini görmek şaşırtıcıdır.

Çok sayıda solak çocuğun tarihini araştırdığımızda, aşağıdaki gerçekleri buluruz: ilk olarak, bu tür çocukların genellikle sakar veya beceriksiz olarak kabul edilmesi (bu, bizim sağ elle düzenlememizde şaşılacak bir şey değildir). Durumu anlamak için, sağdan trafiğe alışmışken, trafiğin soldan olduğu bir kasabada karşıdan karşıya geçmeye çalışmanın ne kadar şaşırtıcı olduğunu düşünmek yeterlidir (Örn. İngiltere veya Arjantin'de). Solak bir çocuk, diğerlerinin sağ elini kullandığı bir ailede kendini daha da kötü bir durumda bulur. Çocuğun solak olması, hem aileyi hem

de çocuğu rahatsız eder. Okulda yazmayı öğrendiğinde kendini ortalamanın altında bulur. Nedeni anlaşılmadığı için azarlanır, kötü notlar alır ve çoğu zaman cezalandırılır. Çocuk, bir şekilde diğerlerinden daha az yetenekli olduğuna inanmaktan başka bir durumda durumunu yorumlayamaz. Kısıtlandığı, bir şekilde aşağı olduğu ya da diğerleriyle rekabet edemediği duygusu onda gelişecektir. Evde de sakarlığından dolayı azarlandığı için, orada yalnızca aşağılığının bir onayını görür.

Her çocuk bunu doğal olarak nihai bir yenilgi olarak kabul etmez, ancak bu tür cesaret kırıcı koşullarda mücadeleden vazgeçen çok sayıda çocuk vardır. Gerçek durumu anlamadıklarından ve kimse onlara zorlukların üstesinden nasıl geleceklerini açıklamadığından, mücadeleye devam etmeleri zordur. Bu durumdaki, sağ ellerini yeterince eğitmedikleri için okunaksız bir el yazısına sahiptir. Bu engelin aşılabileceği, en iyi sanatçılar ve ressamlar arasında ve ayrıca yazı oymacıları arasında solak kişilerin bulunmasıyla kanıtlanmıştır. Bu kişiler, doğuştan solak olmalarına rağmen, sadece eğitim yoluyla sağ ellerini kullanma becerisi geliştirmişlerdir.

Sağ elini kullanmak için eğitilmiş tüm solakların kekeme olacağına dair bir batıl inanç vardır. Bu hurafe, bu tür çocukların önüne çıkan zorlukların konuşma cesaretini kaybedecek kadar büyük olmasıyla açıklanabilir. Cesaretsizliğin diğer biçimlerini (nevrotikler, intiharlar, suçlular, bireylerde sapıklık, vb.) sergileyenler arasında alışılmadık sayıda solak insan bulunmasının nedeni de budur. Öte yandan, solaklık-

larını yenenlerin hayatta, sıklıkla da sanatsal bir atmosferde yüksek dereceler elde ettikleri sık sık görülür.

Tek bir özellik olan solaklık ne kadar önemsiz görünse de, bize yine de çok önemli bir şey öğretir: yani, cesaretini ve azmini belirli bir düzeye getirmeden bir çocuğun yeteneği hakkında hiçbir şey belirleyemeyiz. Çocukları korkuttuğumuzda, onlardan daha iyi bir gelecek umudunu aldığımızda, bize hayata devam edebileceklermiş gibi görünebilir. Ama onlara cesaret versek, bu tür çocuklar çok daha fazlasını başarabilirler.

Aşırı hırslı çocukların durumu kötüdür, çünkü onları zorluklarla yüzleşmeye ve onlarla mücadele etmeye hazır olup olmadıklarına göre değil, başarılarına göre yargılamak adettendir. Ayrıca, mevcut uygarlık biçimimizde, kapsamlı eğitimden çok görünür başarı ile ilgilenilir. Bize çok az çabayla gelen bu başarının ne kadar dayanılmaz olduğunu biliyoruz. Bu nedenle, bir çocuğu hırslı olması için eğitmenin hiçbir avantajı olamaz. Onu cesur, azimli ve kendine güvenen, başarısızlığın asla caydırılmaması gerektiğini, ancak yeni bir sorun olarak ele alınması gerektiğini kabul etmesi için eğitmek çok daha önemlidir. Öğretmen bir çocuğun çabalarının hangi noktada boşuna göründüğünü ve ayrıca çocuğun ilk etapta yeterli çaba gösterip göstermediğini anlayabilseydi, her şey kesinlikle çok daha kolay olurdu.

Bu nedenle, üstünlük çabasının kendini hırs gibi bir karakter özelliğinde ifade edebileceğini görüyoruz. Üstünlük çabası başlangıçta hırs biçimini alır, ancak başka bir çocuk çok daha ileri gitmiş olduğu için bu hırstan vazgeçen çocuklar da görülür. Pek çok öğretmen, yeterli hırs gösterme-

yen çocuklara çok sert davranma veya uyuyan hırslarını uyandırmak için onlara kötü notlar verme uygulamasını takip eder. Çocukta biraz cesaret kalmış ise, bu yöntem bazen başarılı olur. Ancak bu yöntem genel kullanım için önerilmemektedir. Çalışmalarında zaten tehlike çizgisine yakın olan çocukların kafaları tamamen karışır ve bu tür bir muameleyle apaçık bir aptallık durumuna sürüklenirler.

Öte yandan, çocukların nezaket, özen ve anlayışla ele alındıktan sonra ortaya koydukları akıl almaz zeka ve yeteneklere çoğu zaman hayret ederiz. Bu şekilde değişen çocukların sıklıkla daha büyük bir hırs sergiledikleri doğrudur. Bunun nedeni, eski durumlarına geri dönmekten korkmalarıdır. Eski yaşam tarzları ve geçmişteki başarısızlıkları, birer uyarı işareti gibi gözlerinin önünde durur ve onları sürekli ileriye doğru iter. Daha sonraki yaşamlarında birçoğu bir iblis tarafından ele geçirilmiş gibi davranır; gece gündüz kendilerini meşgul ederler, sürekli olarak fazla çalışmanın etkilerine maruz kalırlar ve hiçbir zaman yeterince çalışmadıklarına inanırlar.

Bütün bunlar, Bireysel Psikolojinin, her bireyin kişiliğinin (hem yetişkin hem çocuk) birleşik bir bütün olduğu ve her zaman kendini her zaman davranış kalıbına göre ifade ettiği şeklindeki baskın fikrini aklımızda tuttuğumuzda çok daha açık hale gelir. Bir eylemi, eylemi sergileyenin kişiliğinden bağımsız olarak yargılamak yanlıştır çünkü belirli ve tek bir eylem birçok şekilde yorumlanabilir. Yargılamadaki belirsizlik, belirli bir eylemi ya da hareketi -örneğin, gecikmeyi- çocuğun okul tarafından kendisine verilen görevlere kaçınılmaz yanıtı olarak kavradığımızda hemen

www.tutkuyayinevi.com

ortadan kalkar. Bu, basitçe, çocuğun okulla hiçbir ilgisi olmamasını tercih ettiği ve sonuç olarak okulun gerekliliklerini yerine getirmekle uğraşmadığı, uyum sağlamamak için her şeyi yaptığı anlamına gelir.

Bu bakış açısından, "kötü öğrenci" resmini bir bütün olarak görebiliriz. Üstünlük çabasının, okulun kabul edilmesinde değil, reddedilmesinde kendini gösterdiğinde meydana gelen trajediyi görüyoruz. Bir dizi tipik davranış belirtisi ortaya çıkar ve yavaş yavaş bu belirtiler düzeltilemezlik ve geriye doğru geçişe daha çok yaklaşır. Çocuk, saray soytarısı gibi bir tipe dönüşebilir. Başkalarını güldürmek için sürekli şakalar yapar ve başka pek bir şey yapmaz ya da yoldaşlarını rahatsız eder, ya da okuldan kaçar ve kötü arkadaşlıklar edinir.

O halde, sadece okul çocuğunun kaderinin değil, aynı zamanda bireyin sonraki gelişiminin de bizim elimizde olduğunu görüyoruz. Okulun verdiği eğitim ve öğretim, bireyin gelecekteki yaşamını çok önemli bir şekilde belirlemektedir. Okul, aile ve toplumdaki yaşam arasında yer alır. Ailenin yetiştirilmesiyle oluşan yanlış yaşam biçimlerini düzeltme olanağına sahip olup, çocuğun toplumsal yaşama uyumunu hazırlamak ve orkestral düzende çocuğun bireysel rolünü uyumlu bir şekilde oynamasını sağlamakla yükümlüdür.

Okulun rolüne tarihsel olarak baktığımızda her zaman dönemin toplumsal idealine göre bireyler yetiştirmeye çalıştığını görürüz. Birbiri ardına aristokrat, dindar, burjuva ve demokratik okullar, çocukları her zaman zamanın ve yöneticilerin taleplerine göre eğitiyordu. Bugün değişen toplumsal ideale göre okul da değişmek zorundadır. Dola-

yısıyla bugün ideal yetişkin insan, bağımsız, kendi kendini kontrol eden ve cesur erkek veya kadın tarafından simgeleniyorsa, okul kendisini bu ideale yaklaşan bireylerde ortaya çıkacak şekilde düzenlemelidir.

Başka bir deyişle, okul kendini bir amaç olarak görmemeli ve bireyin okul için değil toplum için yetiştirilmesi gerektiğini akılda tutmalıdır. Bu nedenle okulda örnek çocuk olma idealinden vazgeçen çocukları ihmal etmemelidir. Bu çocukların üstünlük için daha az çaba göstermeleri gerekmez. Dikkatlerini kendilerini zorlamak durumunda olmadıkları ve doğru ya da yanlış, başarının daha kolay elde edileceğine inandıkları başka şeylere çevirebilirler. Bunun nedeni, daha önceki yıllarda bilinçsizce kendilerini başka faaliyetler için eğitmiş olmaları olabilir. Böylece parlak matematikçiler olmayabilirler, ancak kendilerini atletizmde gösterebilirler. Eğitimci, böyle göze çarpan herhangi bir başarıyı asla reddetmemeli, çocuğu diğer faaliyet alanlarında gelişmeye teşvik etmek için bir hareket noktası olarak kullanmalıdır. Tek bir cesaret verici başarı ile başladığında ve çocuğu başka şeylerde de başarılı olabileceğine inandırmak için kullandığında, eğitimcinin görevi çok daha kolaydır. Çocuğu sanki verimli bir çayırdan diğerine cezbediyor. Ve zeka problemi yaşayanlar hariç hariç tüm çocuklar okul ödevleriyle başarılı bir şekilde başa çıkma konusunda oldukça yetenekli olduklarından, aşılması gereken şey sadece yapay olarak inşa edilmiş bir engeldir. Bu engel, nihai eğitimsel ve sosyal hedef yerine soyut okul performansının yargının temeli olarak alınmasından kaynaklanmaktadır. Çocuk tarafında, engel kendine güven eksikliği olarak yansır ve bunun sonucunda

çocuğun üstünlük için çabalaması, uygun ifadesini bulamadığı için yararlı aktivitede bir kopuşa neden olabilir.

Çocuk böyle bir durumda ne yapar? Bir kaçış yolu düşünür. Çoğu zaman onu, aslında öğretmenden övgü almayan, ancak öğretmenin dikkatini çekebilecek ya da böyle bir küstahlık ya da inat gösterisinde diğer çocukların hayranlığını uyandırabilecek bir tuhaflık üstlendiğini görebiliriz. Böyle bir çocuk, yarattığı rahatsızlık nedeniyle kendisini çoğu zaman bir kahraman ve küçük bir dev olarak görür.

Bu tür psikolojik belirtiler ve uygun davranıştan sapmalar, okul deneyi sırasında ortaya çıkar. Okulda yüzeye çıkmalarına rağmen kökenleri okula kadar izlenemez. Pasif anlamda ele alındığında okul, aktif eğitim ve düzeltici görevinin yanı sıra, erken aile terbiyesinin kusurlarının gün ışığına çıkarıldığı bir deney istasyonudur.

İyi ve dikkatli bir öğretmen, çocuğun okula başladığı ilk gün birçok şeyi görebilir. Pek çok çocuk için, yeni durumun (okul) en acı verici ve nahoş olduğu şımartılmış bir çocuğun tüm belirtilerini bir kerede gösterir. Böyle bir çocuğun başkalarıyla iletişim kurma pratiği yoktur ve arkadaş edinebilmesi çok önemlidir. Bir çocuğun, başkalarıyla nasıl iletişim kurulacağına dair bazı bilgileri okula yanında getirmesi daha iyi ve tercih edilir. Diğerlerini dışlayarak bir kişiye bağımlı olmamalıdır. Ailenin yetiştirilme hatası okulda düzeltilmelidir, ancak okula böyle bir hatadan az ya da çok gelmeden gelmesi elbette daha iyidir.

Evde şımartılmış bir çocuğun aniden okuldaki işine konsantre olması beklenemez. Böyle bir çocuk dikkatli de-

ğildir. Okula gitmek yerine evde kalma arzusunu gösterecektir – aslında "okul anlayışına" sahip olmayacaktır. Okula karşı bu isteksizliğin belirtilerini tespit etmek kolaydır. Bu nedenle anne-babanın çocuğu sabah kalkması için ikna etmesi gerekir; onu sürekli şunu ya da bunu yapmaya teşvik etmelidirler; onu kahvaltıda oyalanırken bulurlar ve bunun gibi birçok şey yaşanır. Böyle bir çocuk, ilerlemesini engellemek için aşılmaz bir bariyer inşa etmiş gibi görünür.

Durumun çaresi, çaresi, solak çocuklardakiyle aynıdır: bu tür çocuklara öğrenmeleri için zaman verilmelidir ve bu çocuklar okula geç geldiklerinde onları cezalandırılmamalıdır, çünkü bu, yalnızca okludaki mutsuzluklarını artırır. Böyle bir ceza, çocuk tarafından okula ait olmadığı hissinin doğrulayıcısı olarak görülür. Ebeveynler bir çocuğu okula gitmeye zorlamak için zorladığında, çocuk sadece okula gitmek istememekle kalmayacak, aynı zamanda durumunu daha katlanılabilir hale getirmenin yollarını arayacaktır. Bu araçlar, elbette, gerçekten zorluğun üstesinden gelmenin araçları değil, kaçış araçları olacaktır. Çocuğun okula karşı isteksizliği, okul sorunuyla baş edememesi her hareketinde ve her hareketinde kendini gösterecektir. Kitaplarını asla bir arada tutamayacak ve her zaman onları ya unutacak ya da kaybedecektir. Bir çocuk kitapları unutmayı ve kaybetmeyi alışkanlık haline getirdiğinde, okulu ile arasının pek iyi olmadığından emin olabiliriz.

Bu tür çocukların neredeyse tamamında okulda herhangi bir başarı ölçüsü elde etme umutlarının olmadığını görebiliriz. Bu kendini küçümseme, tamamen onların hatası

değildir. Çevre, bu yanlış yönde onlara yardımcı olmuştur. Evde öfkeli biri karanlık bir gelecek kehanetinde bulunmuş ya da onları aptal ya da daha az değerli olarak nitelendirmiştir. Bu çocuklar okulda bu tür suçlamaları doğrulayan bir şey bulduklarında, yanlış yorumlamalarını düzeltmek için yargıdan, analiz gücünden (büyüklerinde de genellikle yoksundur) yoksundurlar. Böylece daha savaşa girişmeden savaştan vazgeçerler ve kendilerinin getirdikleri yenilgiyi aşılmaz bir engel ve yetersizliklerinin ya da aşağılıklarının bir teyidi olarak görürler.

Koşullar genellikle öyle olduğundan, bir kez bir hata yapıldığında, hatayı düzeltme olasılığı çok az olduğundan ve bu çocuklar ilerlemek için bariz çabalarına rağmen genellikle geride kaldıklarından, kısa sürede çabalamaktan vazgeçerler ve dikkatlerini başka yöne-okuldan uzak durmak için bahaneler bulmaya- çevirirler. Devamsızlık, yani okuldan kaçma, en tehlikeli belirtilerden biridir. En büyük günahlardan biri olarak kabul edilir ve cezası genellikle şiddetlidir. Bunun üzerine çocuklar, kendilerinin kurnazlığa ve yanlış temsile sığınmak zorunda kaldıklarına inanırlar. Onları daha büyük kötülüklere götüren birkaç yol daha vardır. Evden sahte notlar çıkarabilir ve karneleri tahrif edebilirler. Bir süredir gitmedikleri yerde okulda yapmaları gereken her şey hakkında evde bir yalan ağı örebilirler. Ayrıca okul saatlerinde saklanacak bir yer bulmak zorundadırlar. Bu tür saklanma yerlerinde genellikle bu yolu daha önce ayak basmış diğer çocukları bulduklarını söylemeye gerek yoktur. Böylece çocukların üstünlük çabası, sadece okuldan kaçtıktan sonra tatminsiz kalır - onları daha fazla eyleme,

yani yasaları çiğnemeye teşvik eder. Daha da ileri giderler ve sonunda tam teşekküllü bir suça bulaşırlar. Çeteler kurarlar, çalmaya başlarlar, cinsel sapıklıkları öğrenirler ve kendilerini oldukça büyümüş hissederler.

Büyük adım atıldıktan sonra, hırslarını doyuracak şeyler aramaya başlarlar. Eylemlerinde fark edilmediklerinden, en kurnazca suçları işleyebileceklerini hissederler. Bu, neden bu kadar çok çocuğun suç hayatından vazgeçmediğini açıklıyor. Bu yolda gelişimlerini daha da ileriye taşımak istiyorlar çünkü başka bir yönde asla başarıya ulaşamayacaklarına inanıyorlar. Onları faydalı faaliyetlere teşvik edebilecek her şeyi dışladılar. Yoldaşlarının eylemleri tarafından sürekli olarak teşvik edilen hırsları, onları yeni asosyal veya anti-sosyal eylemlere yönlendirir. Aynı zamanda aşırı derecede kibirli olmayan suç eğilimleri olan bir çocuk asla bulunmaz. Bu kibir, hırsla aynı kaynağa sahiptir ve çocuğu sürekli olarak şu veya bu şekilde kendini ayırt etmeye zorlar. Ve hayatın faydalı tarafında kendine yer bulamayınca, daha az kullanıma yönelir.

Öğretmenini öldüren çocuk vakasına bakalım. Durumu incelersek, bu çocukta tüm karakteristik özellikleri buluruz. Zihinsel yaşamın ifadesi ve işlevi hakkında bilinmesi gereken her şeyi bildiğine inanan bir mürebbiyenin rehberliğinde dikkatli ama fazla gergin bir şekilde yetiştirilmiş bir çocuktur. Çocuk kendine olan inancını yitirmiştir çünkü hırsı abartılı yüksekliklerden hiçliğe, yani tamamen cesaretsizliğe dönmüştür. Hayat ve okul beklentilerini karşılamamıştır ve bu yüzden kanunları çiğnemeye yönelmiştir. Kanunları çiğnemekle eğitimcinin ve çocuk rehberliği uzmanının kontrolünden çıktı, çünkü toplum henüz suçluları,

özellikle de çocuk suçluları eğitim sorunlarını-psikolojik hataların düzeltilmesindeki sorunlar- tedavi etmek için bir aygıt tasarlamadı.

Pedagoji ile pek çok işi olan herkesin aşina olduğu ilginç bir gerçek var ve öğretmen, bakan, doktor ve avukat ailelerinde inatçı çocuklar bulma sıklığımız budur. Bu, yalnızca çok fazla profesyonel konumu olmayan eğitimciler için değil, aynı zamanda görüşlerini önemli gördüğümüz kişiler için de geçerlidir. Mesleki yetkilerine rağmen kendi ailelerinde barış ve düzeni sağlayamıyorlar. Açıklama, bu tür ailelerin tümünde bazı önemli bakış açılarının ya tamamen gözden kaçırıldığı ya da anlaşılmadığıdır. Zorluğun bir kısmı, örneğin, eğitimci-ana-babanın üstlendiği otorite aracılığıyla ailesine dayatmaya çalıştığı katı kurallar ve düzenlemelerden, çocuklarına fazla baskı uygulamalarından kaynaklanmaktadır. Bunlar, çocukların bağımsızlıklarını tehdit eder ve çoğu zaman gerçekten de onlardan alırlar. Sanki dövüldükleri sopanın hafızalarında kök salan bu baskının intikamını almaya mecbur eden bir ruh hali uyandırıyor onlarda. Ayrıca, kasıtlı pedagojinin olağanüstü keskin bir gözleme yol açtığı da unutulmamalıdır. Çoğunlukla bu büyük bir avantajdır, ancak kişinin kendi çocukları söz konusu olduğunda, çoğu zaman çocukların sürekli olarak ilgi odağında olmak istemesine neden olur. Kendilerini bir gösteri deneyi olarak görürler ve diğerlerini sorumlu ve belirleyici taraflar olarak görürler. Bu diğerleri tüm zorlukları ortadan kaldırmak zorundadır ve çocuklar kendilerini sorumluluktan muaf hissederler.

BÖLÜM IV
ÜSTÜNLÜK ÇABASINI YÖNETMEK

Her çocuğun bir üstünlük çabası olduğunu gördük. Bir ebeveynin veya eğitimcinin yapması gereken, bu çabayı verimli ve faydalı bir kanala yönlendirmektir. Çabanın nevroz ve düzensizlik yerine zihinsel sağlık ve mutluluk üretmesini sağlamalıdır.

Bu nasıl yapılacak? Üstünlük çabasının yararlı ve yararsız tezahürleri arasında ayrım yapmanın temeli nedir? Cevap, toplumun çıkarıdır. Herhangi bir başarının veya değerli bir işin toplumla ilgisi olmaması imkansızdır. Bize asil, yüce ve değerli görünen büyük amelleri hatırlayacak olursak, bu amellerin sadece yapan için değil, toplum için de değerli olduğunu görürüz. Bu nedenle, bir çocuğun eğitimi öyle organize edilmelidir ki, çocuk sosyal duyguyu veya toplumla dayanışma duygusunu tanıyacaktır.

Sosyal duygu kavramını anlamayan çocuklar problemli çocuklar haline gelirler. Onlar, üstünlük çabasını kullanışlı hale getiremeyen çocuklardır.

Toplum için neyin yararlı olduğu konusunda geniş fikir ayrılıkları olduğu doğrudur. Ancak kesin olan bir şey vardır: bir ağacı meyvelerine göre yargılayabiliriz. Belirli eylemin sonuçları, bu eylemin toplum için yararlı mı yoksa yararsız mı olduğunu gösterecektir. Bu, zamanı ve etkileri hesaba katmamız gerektiği anlamına gelir. Sonunda eylem,

gerçeklik mantığıyla kesişmelidir ve gerçeklik mantığıyla bu kesişme, eylemin genel olarak topluluğun ihtiyaçlarıyla herhangi bir ilgisi olup olmadığını gösterecektir. Değer standardı olan şeylerin evrensel yapısıdır ve er ya da geç bu standartla çelişki ya da uyum ortaya çıkacaktır. Ayrıca, sıradan yaşamda kendimizi karmaşık bir yargılama tekniği gerektiren bir durumda çok sık bulmamamız da bir şanstır. Etkisini açıkça öngöremediğimiz toplumsal hareketler, siyasi eğilimler vb. konusunda tartışmalara yer vardır. Bununla birlikte, burada bile -insanların hayatında olduğu kadar bireysel hayatlarda da- etkiler, nihai olarak belirli eylemlerin yararlı ve doğru olup olmadığını gösterir. Çünkü bilimsel bir bakış açısından, yaşam sorununun mutlak bir gerçeği ve doğru bir çözümü olmadıkça ve yaşam sorunu dünya, kozmos ve mantık tarafından koşullanmadıkça, insan arasındaki ilişkiler için herkes için iyi ya da yararlı diyemeyiz. Nesnel koşullar ve insan evreninin bu koşulları, her zaman böyle bir sorunu çözebilecek durumda olmasa da çözümünü kendi içinde taşıyan bir matematik problemi gibi karşımıza çıkar. Çözümün doğruluğuna ancak problemin verileri ışığında test ettiğimizde karar verebiliriz. Bazen bir çözümün doğruluğunu test etme fırsatının o kadar geç gelir ki, hataları düzeltmek için zaman kalmaz.

Hayatlarının yapısına mantıksal ve nesnel bir bakış açısıyla bakmayan bireyler, çoğunlukla davranış kalıplarının tutarlılığını ve tutarlılığını göremezler. Bir sorun ortaya çıktığında dehşete düşerler ve bununla mücadele etmek yerine sorunlarla karşılaşacakları bir yola girmekle hata yaptıklarını düşünürler. Çocuklar söz konusu olduğunda, yararlılık

yolundan çıktıklarında, sorunların önemini anlamadıkları için olumsuz deneyimlerden olumlu dersler çıkarabilecek durumda olmadıkları da unutulmamalıdır. Bu nedenle bir çocuğa, hayatına birbiriyle bağlantısız olaylar dizisi olarak değil, varlığındaki tüm olaylara nüfuz eden sürekli bir iplik olarak bakmayı öğretmek gerekir. Hiç kimse, tüm yaşamının bağlamından çıkarılamaz; sadece daha önce olan her şeyle ilgili olarak açıklanabilir. Bir çocuk bunu anladığında, neden yanlış yola saptığını anlayabilecektir.

Üstünlük çabası için doğru ve yanlış yön arasındaki farkı daha fazla tartışmadan önce, genel teorimizle çelişiyor gibi görünen davranış türünü ele almak iyi olabilir. Bu tembellik davranışıdır - ilk bakışta, tüm çocukların doğuştan üstün olma çabasına sahip oldukları görüşüyle çelişiyor gibi görünen bir davranış türüdür. Aslında tembel bir çocuğun aldığı azar, üstünlük için çabalamadığı, hırsı olmadığı anlamına gelir. Ama tembel çocuğun durumunu daha yakından incelersek, olağan görüşün ne kadar yanlış olduğunu görürüz. Tembel çocuk bazı avantajlara sahiptir. Başkalarının kendisinden beklentileriyle yükümlü değildir; o, bu kadar çok şeyi başaramadığı için bir dereceye kadar mazurdur; mücadele etmez ve bu nedenle ihmalkar, tembel bir tavır alır. Bununla birlikte, tembelliği nedeniyle, ebeveynleri onunla meşgul olmayı gerekli bulduklarından, kendisini ilgi odağı haline getirmede genellikle başarılıdır. Ne pahasına olursa olsun ön planda olmak isteyen ne kadar çok çocuk olduğunu düşündüğümüzde, bazı çocukların neden tembellik ederek kendilerini fark ettirme fikrine kapılmaları gerektiğini görebiliriz.

Ancak bu, tembelliğin tam bir psikolojik açıklaması değildir. Durumlarını hafifletmenin bir yolu olarak tembel bir tavrı benimseyen birçok çocuktan bahsedeceğim. Görünen yetersizlikleri ve başarı eksikliği her zaman tembelliğe atfedilir. Yetersizlikle suçlandıkları nadiren duyulur; tam tersine aileleri genellikle "Tembel olmasaydı neler yapabilirdi?" der. Çocuklar tembel olmasalar her şeyi başarabileceklerinin farkına varmakla yetinirler. Bu, kendine çok az güvenen çocuğun egosu için bir merhemdir. Sadece çocuklarda değil, yetişkinlerde de başarının yerini alıyor. Bu yanıltıcı koşul cümlesi, "Eğer tembel olmasaydım, neler yapabilirdim?", başarısız oldukları hissini yatıştırır. Bu tür çocuklar gerçekten bir şey yaptıklarında, küçük işleri onların gözünde ekstra bir anlam kazanır. Önemsiz bir başarı, daha önce bahsettiğimiz tek tip başarı eksikliğiyle bir tezat oluşturur ve sonuç olarak bunun için övgü alıyorlar, her zaman aktif olan diğer çocuklar daha büyük başarılar için daha az takdir görüyorlar.

Tembellikte gizli ve anlaşılmaz bir diplomasi olduğunu görüyoruz. Tembel çocuklar, altında bir ağ bulunan ipte yürüyenler gibidir; düştüklerinde yumuşak bir şekilde düşerler. Tembel çocukların eleştirisi diğer çocuklara göre daha yumuşaktır ve onların egosunu daha az aşağılar. Birinin tembel olduğunu söylemek, aciz olduğunu söylemekten daha az acı vericidir. Kısacası tembellik, çocuğun kendine olan inanç eksikliğini gizlemek için bir perde görevi görür ve karşılaştığı sorunlarla baş etme girişimlerini yasaklar.

Mevcut eğitim yöntemlerini göz önünde bulundurursak, tembel bir çocuğun, isteklerini tam olarak karşıladığını gö-

rürüz. Çünkü tembel bir çocuğu ne kadar çok azar yerse, amacına o kadar yakın olur. Kişi her zaman onunla meşgul olur ve azarlama, dikkati yeteneği sorusundan uzaklaştırır, böylece arzusunu yerine getirir. Ceza da aynı şekilde çalışır. Tembel bir çocuğu cezalandırarak iyileştirebileceğini düşünen öğretmenler her zaman hayal kırıklığına uğrarlar. En ağır ceza bile, tembel bir çocuktan çalışkan bir öğrenci yaratmaz.

Bir dönüşüm gerçekleşirse, örneğin böyle bir çocuğun beklenmedik bir başarıya ulaşması gibi, durumdaki bir değişiklik meydana gelir. Ya da katı bir öğretmenden, çocuğu anlayan, onunla ciddi bir şekilde konuşan ve sahip olduğu küçük cesareti zayıflatmak yerine ona yeni cesaret veren daha yumuşak bir öğretmene geçildiği söylenebilir. Böyle bir durumda tembellikten çalışkanlığa geçiş bazen şaşırtıcı bir şekilde ani olur. Böylece, okulun ilk yıllarında geri kalmış çocuklar yeni bir okula geldiklerinde, okul ortamının değişmesi nedeniyle kendilerini alışılmadık derecede çalışkan gösterirler.

Tembellik yoluyla kaçış aramayan bazı çocuklar, hasta rolü oynayarak yararlı faaliyetlerden kaçınırlar. Diğer çocuklar, sinir gerilimleri nedeniyle bazı tercihlerin gösterileceği hissine sahip olduklarından, sınav zamanında olağandışı bir şekilde heyecanlanırlar. Aynı psikolojik eğilim ağlayan çocuklar tarafından da görülür: ağlama ve heyecan, ayrıcalık için yalvarışlardır.

Bu çocuklarla aynı sınıfa, bazı kusurları nedeniyle özel ilgi gerektiren çocuklar da-örneğin kekemeler-konmalıdır. Küçük çocuklarla çok işi olanlar, hemen hemen tüm

çocukların konuşmaya başladıklarında hafif bir kekemelik eğilimi sergilediklerini fark edeceklerdir. Bildiğimiz gibi, konuşmanın gelişimi birçok faktör tarafından, özellikle de sosyal duygunun derecesi tarafından hızlandırılır ve geciktirilir. Sosyal düşünen, hemcinsleriyle iletişim kurmak isteyen çocuklar, konuşmayı diğerlerinden kaçınanlara göre çok daha hızlı ve kolay öğreneceklerdir. Konuşmanın gereksiz bir faaliyet olduğu durumlar bile vardır; örneğin, o kadar korunan ve şımartılan çocuk örneğindeki gibi (sağır ve dilsiz çocuklarda olduğu gibi) çocuğun her arzusu, daha arzularını açıklamaya vakit bulamadan sezilir ve yerine getirilirse, çocuk konuşma ihtiyacı hissetmez.

Çocuklar dört ya da beş yaşına geldiklerinde konuşmayı öğrenememişlerse, ebeveynler sağırlıktan korkmaya başlarlar. Ancak kısa süre sonra oldukça iyi işitebildiklerini fark ederler ki bu elbette sağırlık hipotezini dışlar. Öte yandan, gerçekten konuşmanın gereksiz olduğu bir ortamda yaşadıkları gözlemlenmektedir. Çocuğa her şey, konuşma dürtüsü kalmaması için dediğimiz gibi "gümüş tepside" verildiğinde çocuk konuşmayı çok geç öğrenecektir. Konuşma, çocuğun üstünlük çabasının ve gelişiminin yönünün bir göstergesidir. Bu ifade ister sözleriyle ailesini sevindirme biçimini alsın, ister sıradan ihtiyaçlarını karşılamaya yardım etme biçimini alsın, üstünlük çabasını ifade etmek için konuşması gerekir. Her iki biçimde de bu tür bir ifade olasılığı olmadığında, doğal olarak konuşma geliştirme yolunda zorluklar bekleyebiliriz.

"R", "K" ve "S" gibi belirli ünsüzlerin telaffuzunda zorluk gibi başka konuşma kusurları da vardır. Hepsi tedavi edi-

lebilir ve bu nedenle kekeleyen, peltek ya da anlaşılmaz bir şekilde konuşan çok sayıda yetişkin olması oldukça dikkat çekicidir.

Çoğu çocuktaki kekemelik, çocuk büyüdükçe düzelir. Kekeme olan çocukların küçük bir bölümü tedaviye ihtiyaç duyar. Tedavi sürecinde neler olduğu, on üç yaşında bir erkek çocuğun vakasından örneklenebilir. Bu çocuk altı yaşındayken, bir doktor tarafından tedavi edilmeye başladı. Tedavi bir yıl sürdü ve başarısız oldu. Profesyonel yardım almadan geçen bir yıl, ardından başka bir doktorla bir yıl daha geçirdi, ancak ikinci tedavi de başarısız oldu. Dördüncü yıl hiçbir şey yapılmadı ve beşinci yılın ilk iki ayında, durumunu daha da kötüleştiren bir konuşma doktoruna emanet edildi. Bir süre sonra konuşma kusurları konusunda uzmanlaşmış bir enstitüye gönderildi. İki ay süren tedavi başarılı oldu, ancak altı aylık bir sürenin ardından kekemelik nüksetti.

Bunu takiben, sekiz ay başka bir konuşma doktorundan tedavi gördü. Bu sefer herhangi bir gelişme fark edilmek yerine kademeli bir bozulma başladı. Bir doktor daha denendi ama yine başarılı olamadı. Çocuk ertesi yaz ilerleme kaydetti, ancak tatil döneminin sonunda eski konuşma tarzına geri döndü.

Tedavinin çoğu, çocuğa yüksek sesle okutmaktan, onun yavaş konuşmasını sağlamaktan ve çocuğa egzersizlerini vb. yaptırmaktan ibaretti. Bazı heyecan biçimlerinin geçici bir iyileşme sağladığı, ancak ardından nüksettiği belirtildi. Çocuğun hiçbir organik kusuru yoktu, ancak küçük bir çocukken bir binanın ikinci katından düşerek beyin sarsıntısı geçirmişti.

Çocuğun kendisini bir yıldır tanıyan öğretmeni, onu "iyi yetişmiş, çalışkan, çabuk kızaran ve biraz huysuz bir delikanlı" olarak tanımladı. Çocuğun en çok zorlandığı derslerin Fransızca ve Coğrafya olduğunu söylüyordu. Çocuk, bir muayene zamanı özellikle heyecanlandı. Öğretmenin özel ilgi alanları arasında jimnastik ve spora olan ilgisi ve ayrıca teknik çalışmalardan hoşlandığı belirtildi. Çocuk, hiçbir şekilde liderlik vasıflarına sahip değildi; okul arkadaşlarıyla iyi geçinirdi ama küçük erkek kardeşiyle ara sıra tartışırdı. Solaktı ve bir yıl önce yüzünün sağ tarafı felç olmuştu.

Aile ortamına dönersek, babanın çok sinirli ve kekelediği zaman oğlunu şiddetle azarlayan bir iş adamı olduğunu görüyoruz. Buna rağmen çocuk annesinden daha çok korkuyordu. Evde bir öğretmeni vardı ve bu nedenle evden nadiren çıkabiliyordu. Daha ziyade özgürlük eksikliğini çekiyordu. Ayrıca, küçük kardeşini kayırdığı için annesinin adaletsiz olduğunu düşünüyordu.

Bu gerçeklere dayanarak şu açıklama yapılabilir: çocuğun hemen kızarması, sosyal bir ilişki kurması gerektiği anda ortaya çıkan gerilimdeki artışın bir göstergesidir. Bu, deyim yerindeyse, kekemelik alışkanlığının bir akrabasıdır. Sevdiği bir öğretmen bile onun kekemeliğini tedavi etmeyi başaramaz çünkü bu kekemelik kendi sistemine mekanikleşmiştir ve genel olarak insanlardan hoşlanmadığını ifade eder.

Kekemeliğin nedeninin dış çevrede değil, o ortamı algılama biçiminde yattığını biliyoruz. Çocuğun sinir seviyesi psikolojik olarak çok önemlidir. O, pasif bir çocuk değildir. Çocuk tanınmaya çalışmaktadır ve üstünlük, çoğu zayıf doğada olduğu gibi, kendini sinirlilik içinde ifade eder.

Cesaretsizliğinin bir başka kanıtı, yalnızca daha küçük bir çocukla kavga etmesi gerçeğiyle ortaya çıkar. Sınav öncesi heyecanı, başarılı olamayacağı korkusu ve diğerleri kadar yetenekli olmadığı duygusu nedeniyle artan gerginliğini gösterir. Üstünlük çabasını yararsız bir yöne çeviren güçlü bir aşağılık duygusuna sahiptir.

Evdeki durum okuldaki kadar uygun olmadığı için çocuk okula severek gitmektedir. Evde, dikkatlerin odağında küçük kardeşi vardır. Kekemeliğinin nedeninin organik bir yara ya da korku olması imkânsızdır, ancak bunlardan biri onun cesaretini çalmasına yardım etmiş olabilir. Onu aile dizilişinde bir kenara iten küçük kardeşi, onun üzerinde daha büyük bir etki bırakmıştır.

Çocuğun sekiz yaşına kadar enüreziden (yatak ıslatma) muzdarip olması da önemlidir; bu semptom çoğunlukla yalnızca önce şımartılan ve daha sonra "tahttan indirilen" çocuklarda görülen bir semptomdur. Yatak ıslatma, geceleri bile annesinin dikkatini çekmek için savaştığının kesin bir göstergesidir. Bu durumda çocuğun yalnız kalmaya razı olamadığının bir işaretidir.

Çocuk, cesaretlendirilerek ve nasıl bağımsız olacağının öğretilmesiyle iyileştirilebilir. Kişi, başarabileceği ve gerçekleştirilmesinden kendine güven duyabileceği görevler koymalıdır. Çocuk, küçük kardeşinin doğmasının onun için nahoş olduğunu kabul ediyor ve çocuğun bu kıskançlığının onu nasıl yanlış bir yola sürüklediğini anlaması gerekiyor.

Kekemeliğe eşlik eden semptomlar hakkında söylenecek çok şey var. Bu nedenle, bir heyecan durumunda neler

olduğunu bilmek istiyoruz. Birçok kekeme, öfkelendiğinde kekemelik belirtisi göstermeden konuşabilir. Ayrıca daha yaşlı kekemeler, sıklıkla bir şeyler okurken veya birine aşık olduklarında kusursuz konuşurlar. Bunlar, belirleyici faktörün başkalarıyla ilişkilerinde yattığını gösteren gerçeklerdir. Belirleyici an yüzleşmedir, çocukta kendisi ile bir başkası arasında bir bağlantı kurması gerektiğinde veya konuşma yoluyla ifade elde etmesi gerektiğinde ortaya çıkan gerilimdir. Bir çocuk aşırı zorluk çekmeden konuşmayı öğrendiğinde, hiç kimse konuşmasının gelişimine fazla dikkat etmez; ama bir çocuk zorluk çektiğinde evde başka hiçbir şeyden söz edilmez ve kekeme ilgi odağı olur. Aile, yalnızca çocukla meşgul olur ve sonuç, elbette, çocuğun konuşmasına çok fazla önem göstermesi olur. Normalde konuşan çocukların yapmadığı bir şey olarak, ifadesini bilinçli olarak kontrol etmeye başlar. Otomatik olarak çalışması gereken fonksiyonların bilinçli kontrolünün, fonksiyonun kısıtlanmasıyla sonuçlandığını biliyoruz. Buna güzel bir örnek Meyrink tarafından "Kurbağaların Uçuşu" masalında verilmiştir. Kurbağa bin ayaklı bir hayvanla tanışır ve hemen bu olağanüstü hayvanın güçlerini övmeye başlar. "Söyler misin bana," der kurbağa, "Bin bacağından hangisini, diğer dokuz yüz doksan dokuz bacağından önce hareket ettirirsin?" Kırkayak düşünmeye ve bacaklarının hareketlerini gözlemlemeye başlar ve onları kontrol etme çabalarında kafası karışır ve tek bir tanesini bile hareket ettiremez.

Hayatımızın gidişatı üzerinde bilinçli bir kontrol uygulamak ne kadar önemliyse her bir bireysel hareketi kontrol etmeye çalışmak o kadar zararlıdır. Sanat yapıtlarını ancak

bu yapıtları üretmek için gerekli fiziksel hareketleri otomatikleştirebildiğimiz zaman üretebiliriz.

Kekemelik alışkanlığının çocuğun gelecekteki olasılıkları üzerindeki yıkıcı etkisine ve çocuğun yetiştirilmesi sırasında kekemeliğe eşlik eden bariz dezavantajlara (ailesi tarafından gösterilen sempati ve özel ilgi) rağmen, hala durumu iyileştirmeye çalışmak yerine mazeretlere sığına birçok kişi var. Bu, hem ebeveynler hem de geleceğe inancı olmayan çocuklar için geçerlidir. Çocuk, özellikle başkalarına yaslanmaktan ve görünürde bir dezavantaj olan avantajını sürdürmekten memnundur.

Görünen dezavantajların ne sıklıkla avantaja dönüştürülebileceği Balzac'ın öykülerinden birinde gösterilmiştir. Balzac, bir hikayede pazar yerinde birbirlerinden en iyi şekilde yararlanmaya çalışan iki esnafı anlatır. Pazarlık yaparken içlerinden biri kekelemeye başlar. Diğeri, oldukça şaşırmış bir şekilde, kekemenin kekemeliğiyle, fikrini söylemeden önce düşünmek için yeterince zaman kazandığını fark eder. Çabucak bir karşı silah arar ve aniden daha fazla duyamaz hale gelir. Kekeme, diğerinin duymasını sağlamak için kendini zorlaması gerektiğinden, dezavantajlı durumdadır. Böylece eşitlik yeniden tesis edilir.

Kekemeler, bazen kendilerine zaman kazanmak veya başkalarını bekletmek için bu mekanizmayı kullansalar da, suçlular gibi ele alınmamalıdır. Kekeleyen çocuklar cesaretlendirilmeli ve onlara nazik davranılmalıdır. Başarılı tedaviler ancak dostça aydınlanma yoluyla ve çocuğun cesaretini artırarak başarılabilir.

BÖLÜM V
AŞAĞILIK KOMPLEKSİ

Üstünlük çabası ve aşağılık duygusu her insanda bir arada bulunur. İnsan, üstünlük çabası gösterir çünkü kendini aşağı hisseder ve çabalayarak aşağılık duygusunun üstesinden gelmeyi hedefler. Bununla birlikte, aşağılık duygusu, başarılı çabalama mekanizması engellenmedikçe ya da organ yetersizliğine karşı psikolojik tepkiyle dayanıklılığın ötesine geçmedikçe, psikolojik olarak anlamlı hale gelmez. O zaman bir aşağılık kompleksine-zorunlu olarak kolay telafiler ve aldatıcı tatminler arayan ve aynı zamanda engelleri büyüterek ve cesaret arzını azaltarak başarılı başarıya giden yolu engelleyen anormal bir üstünlük duygusu- sahibiz.

Bu bağlamda kekeleyen on üç yaşındaki çocuğun durumunu tekrar ele alalım. Gördüğümüz gibi, cesaretsizliği, devam eden kekemeliğinden kısmen sorumludur ve kekemeliğinin artması cesaretini kırar. Dolayısıyla burada nevrotik bir aşağılık kompleksinin olağan kısır döngüsünü görüyoruz. Çocuk kendini saklamak istiyor. Çocuk ümidini kesmiş; intiharı bile düşünmüş olabilir. Çocuğun kekemeliği, yaşam biçiminin bir ifadesi ve devamı haline gelmiştir. Çevresi üzerinde bir izlenim bırakır, onu ilgi odağı haline getirir ve böylece psikolojik rahatsızlığını hafifletir.

Çocuk, dünyada saymak ve bir şey ifade etmek gibi biraz fazla değerli ve yanlış bir hedef belirlemiştir. Her zaman

prestij için çaba gösterecektir ve bu nedenle iyi huylu olmak, başkalarıyla iyi geçinebilmek, işini düzenli yapmak için kendini göstermelidir. Üstelik bir yenilgi yaşaması durumunda bir mazereti olması gerekmektedir ve bu mazeret onun kekemeliğidir. Bu çocuğun durumu böylece daha da önemlidir, çünkü yaşamının büyük bir kısmı yararlı bir şekilde yönlendirilmiştir: kararlılığı ve cesareti yalnızca bir aşamada bozulur.

Kekemelik, elbette, kendi yeteneklerinin gücüyle başarılı olabileceklerine inanmayan çocukların cesaretini kıran sayısız silahtan yalnızca biridir. Bu cesaretsizlik silahları, doğanın hayvanlara korunmaları için verdiği silahlara benzetilebilir: pençeler ve boynuzlar. Bunların kökeninin çocuğun zayıflığında ve bu tür yabancı donanımlar olmadan hayatla başa çıkabilme konusundaki umutsuzluğunda nasıl olduğunu görmek kolaydır. Ve bu tür silahlara ne kadar çok şeyin hizmet edebileceği dikkat çekicidir. Dışkı ve idrar kontrol eksikliğinden başka silahı olmayan bazı çocuklar vardır. İşsiz ve acısız yaşayabilecekleri bebeklik dönemini bırakmak istemediklerinin göstergesidir. Bu tür çocuklarda nadiren bağırsaklarda veya mesanede herhangi bir organik zayıflık vardır. Bunlara sadece ebeveynin veya eğitimcinin sempatisini uyandıracak numaralar olarak başvururlar - ve bu, aynı hilelerin bazen yoldaşlarında alay konusu olmasına rağmen. Bu nedenle, bu tür tezahürler hastalık olarak değil, bir aşağılık kompleksinin veya tehlikede olan bir üstünlük çabasının ifadeleri olarak ele alınmalıdır.

Kekemelik şikayetinin, muhtemelen çok küçük bir fizyolojik çekirdekten nasıl geliştiğini gözümüzde canlandırabi-

liriz. Çocuk uzun süre tek çocuktu ve annesi sürekli onunla meşguldü. Büyüdükçe muhtemelen yeterince ilgi görmediğini, ifadesinin azaldığını hissetti ve bu yüzden dikkatleri kendine çekmek için yeni bir numara keşfetti. Kekemelik daha büyük bir önem kazandı: konuştuğu kişinin ağzını nasıl izlediğini fark etti. Kekemelik yaparak, küçük erkek kardeşe verilecek olan zamanın ve dikkatin bir kısmının kendine ayrılmasını sağladı.

Durum okulda da başka türlü değildi. Kendisine çok zaman ayıran bir öğretmen buldu. Böylece kekemeliğinin bir sonucu olarak hem evde hem de okulda bir üstünlük rolü elde etti. Pek çok iyi öğrenciye düşen ve özlediği popülerliğin hiçbirini kaçırmadı. Şüphesiz iyi bir öğrenciydi, ama her halükarda işleri kendisi için kolaylaştırdı.

Öte yandan, kekemeliği öğretmenini ona karşı hoşgörülü olmaya sevk etse de, pek tavsiye edilecek bir yöntem değildir. Oğlan, kendisine düşen ilgiyi göremediği zaman diğer çocuklardan çok daha fazla incinir. Dikkatin bu güvence altına alınması, aslında küçük erkek kardeşin aile dizilişinde ortaya çıkmasıyla birlikte hassas bir konu haline geldi. Normal çocuklardan farklı olarak, ilgisini başkalarına yayma yeteneğini hiçbir zaman geliştirmedi: annesini, diğer herkesi dışlayarak, aile ortamındaki en önemli kişi haline getirdi.

Bu tür çocukların tedavisine cesaretlerini artırarak, kendi güç ve yeteneklerine inandırarak başlamak gerekir. Bu tür çocuklarla sempatik bir tavırla dostane ilişkiler kurmak ve onları sert tedbirlerle korkutmamak ne kadar değerli olsa da yeterli değildir. Arkadaşça ilişki, çocukla-

rı sürekli gelişmeye teşvik etmek için kullanılmalıdır. Bu, ancak çocukları daha bağımsız hale getirerek, onları çeşitli araçlarla kendi zihinsel ve fiziksel güçlerine zorunlu olarak inanç kazanacakları noktaya getirerek yapılabilir. Sadece, henüz başaramadıkları şeylere çalışkanlık, azim, pratik ve cesaretle kolayca ulaşılabileceğine ikna olmaları gerekir.

Çocukların eğitiminde yapılan en büyük hata, ebeveynin veya eğitimcinin, yanlış yola sapmış bir çocuğa kötü bir son tahmin etmesidir. Böyle aptalca bir kehanet, çocuğun korkaklığını arttırdığı için durumu son derece kötüleştirir. Yapılması gereken tam tersidir: çocuğa iyimserlikle ilham verilmelidir. Virgil'in dediği gibi, "Yapabileceklerini düşündükleri için yapabiliyorlar."

Bazen alay edilmekten korkan çocukların davranışlarını değiştirdiğini görmemize rağmen, bir çocuğu küçük düşürerek veya utandırarak davranışlarını gerçekten iyileştirmesi için etkileyebileceğimize asla inanılmamalıdır. Alay yoluyla bu uyarımın ne kadar sağlıksız olduğu aşağıdaki örnekten değerlendirilebilir. Yüzme bilmediği için arkadaşları tarafından sürekli alay edilen bir çocuk vardı. Sonunda alaya daha fazla dayanamadı ve bu yüzden atlama tahtasından derin suya atladı. Boğulmaktan büyük bir zorlukla kurtarıldı. Prestijini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya olan bir korkak, korkaklığına karşı koymak için bir şeyler yapabilir, ancak bu nadiren doğru bir davranıştır. Az önceki örnekten de gördüğümüz gibi, bu genellikle onun asıl korkaklığını karşılamanın korkakça ve yararsız bir yoludur. Asıl korkaklık, çocuğun yüzemediğini itiraf etmekten korkmasında yatıyordu çünkü bu şekilde arkadaşları arasında

yerini kaybedecekti. Bu korkaklığı umutsuzca suya atlayarak iyileştirmedi, bunun yerine gerçeklerle yüzleşmeme konusundaki korkak eğilimini güçlendirdi.

Korkaklık, insan ilişkilerini her zaman yok eden bir özelliktir. Her zaman kendi kişiliği için başkalarını düşünemeyecek kadar endişelenen bir çocuk, hemcinsleri pahasına prestij elde etmeye isteklidir. Böylece korkaklık, başkalarının fikirlerine karşı duyulan korkuyu ortadan kaldırmaktan uzak olsa da, toplumsal duyguyu ortadan kaldıran bireyci, mücadeleci bir tavrı beraberinde getirir. Bir korkak her zaman insanlar tarafından alay edilmekten, göz ardı edilmekten veya küçük düşürülmekten korkar. Bu nedenle, her zaman başkalarının görüşlerinin insafına kalmıştır. Düşman bir ülkede yaşayan bir insan gibidir ve şüphe, kıskançlık ve bencillik karakter özelliklerini geliştirir.

Bu korkak tipteki çocuklar sıklıkla eleştirici ve dırdırcı kişiler olurlar, başkalarını övmekte isteksizdirler ve başkaları övüldüğünde küskün olurlar. Bu nedenle, kişinin kendi başarılarıyla değil de başkalarını aşağılayarak başkalarını aşmak istemesi bir zayıflık işaretidir. Çocukları başkalarına karşı düşmanca duygulardan kurtarmak, semptomları tanıyanların kaçınamayacağı pedagojik bir görevdir. Bunu göremeyen elbette mazurdur, ancak ortaya çıkan olumsuz karakter özelliklerini nasıl düzelteceğini asla bilemez. Ama meselenin çocuğu dünyayla ve hayatla uzlaştırmak, ona hatasını göstermek ve ona, elde etmek için çaba sarf etmeden, prestij ödülüne sahip olmak istediğini açıklamak olduğunu bildiğimizde, o zaman biz de çocuk üzerinde hangi yönde

çalışılacağını bilin. Çocukların birbirlerine karşı sahip olması gereken dostluk duygularını güçlendirmemiz gerektiğini biliyoruz. Çocuklara, kötü bir not aldığı veya yanlış bir şey yaptığı için başkasını küçümsememeyi de öğretmemiz gerektiğini biliyoruz. Aksi takdirde bir aşağılık kompleksi kurarlar ve çocuğun cesaretini çalarlar.

Bir çocuk geleceğe olan inancından yoksun bırakıldığında, bunun sonucunda gerçeklikten uzaklaşır ve yaşamın yararsız tarafında telafi edici bir çaba geliştirir. Bir eğitimcinin en önemli görevi -neredeyse kutsal görevi denebilir- hiçbir çocuğun okulda cesaretinin kırılmamasını ve okula zaten cesareti kırılmış olarak giren bir çocuğun okulu ve öğretmeni aracılığıyla kendine olan güvenini yeniden kazanmasını sağlamaktır. Bu, eğitimcinin mesleği ile el ele gider, çünkü geleceğe umutla ve neşeyle bakan çocuklar olmadan eğitim mümkün değildir.

Sadece geçici olan ve özellikle ilerlemelerine rağmen, bazen son sınavlarını geçtikleri için umutlarını kaybeden ve şimdi bir meslek seçimine dönmek zorunda kalan hırslı çocuklarda ortaya çıkan bir tür cesaret kırıklığı vardır. Ayrıca bazı hırslı çocuklar, sınavlarında birinciliği elde edemedikleri zaman, bir süreliğine mücadeleden vazgeçerler. Uzun zamandır bilinçsizce hazırlanılan çatışma birdenbire patlak verir. Kendini tam bir kafa karışıklığı veya kaygı nevrozu olarak ifade edebilir. Bu tür çocuklar - eğer cesaretleri zamanında kontrol edilmezse - her zaman bir şeyi bitirmeden başlatacaklardır ve büyüdüklerinde sık sık işlerini değiştirirler, hiçbir şeyin onlar için iyi biteceğine asla inanmazlar ve her zaman yenilgiden korkarlar.

O zaman bir çocuğun kendini değerlendirmesi çok büyük önem taşır. Bununla birlikte, bir çocuğun kendisi hakkında gerçekten ne düşündüğünü ona sorarak keşfetmek imkansızdır. Bu konuda ne kadar diplomatik olursak olalım, belirsiz ya da belirsiz cevaplar alırız. Bazı çocuklar kendileri hakkında oldukça iyi düşündüklerini söyleyecektir; diğer çocuklar hiçbir şeye değmediklerini söyleyecektir. İkinci örneklerdeki soruşturma sonucunda, çevrelerindeki yetişkinlerin onlara yüzlerce kez "Sen hiçbir şeye değmezsin!" veya "Sen aptalsın!" gibi şeyler dedikleri ortaya çıkabilir.

Böylesine sert bir sitemi incinmeden duyabilen çok az çocuk vardır. Ancak, yeteneklerini küçümseyerek egolarını koruyan ve koruyan başka çocuklar da vardır.

Bir çocuğu sorgulamak bize kendi yargısı hakkında bilgi vermiyorsa, sorununa nasıl yaklaştığını gözlemleyebiliriz - örneğin kendinden emin, kararlı bir şekilde mi ilerliyor yoksa cesareti kırılmış çocuklar arasında en sık rastlanan belirti olan, tereddütlü bir tavır mı sergiliyor? Şematik olarak bu, cesurca ilerlemeye başlayan, ancak görevlerine yaklaştıkça yavaşlayan ve sendeleyen ve sonunda onlarla fiili temastan önce bir mesafede tamamen duran bir çocuk örneğiyle gösterilebilir. Bu tür çocuklar tembel, bazen de dalgın olarak tanımlanır. Açıklamalar farklı olabilir, sonuç her zaman aynıdır. Çocuklar normal bir insandan beklediğimiz gibi işleriyle uğraşmazlar, hep engellerle meşgullerdir. Bazen bir çocuk, büyüklerini kandırmakta o kadar başarılıdır ki, onu yeteneksiz olduğunu düşünme hatasına düşürürler. Resmin tamamını aklımızda tuttuğumuzda ve Bireysel Psi-

koloji ilkeleriyle aydınlattığımızda, tüm sorunun güven eksikliği - değer düşüklüğü olduğunu görüyoruz.

Yanlış yönlendirilmiş bir üstünlük çabasını düşündüğümüzde, tamamen benmerkezci bir bireyin toplumda bir anormallik olduğunu hatırlamalıyız. Çoğu zaman, aşırı bir üstünlük çabası nedeniyle başkalarını dikkate almayan çocuklar görülür. Düşman, kanunları çiğneyen, açgözlü ve bencildirler. Bir sır keşfettiklerinde, onu her zaman başkasını incitmek için kullanırlar.

Ancak davranışları en çok kusurlu olan çocuklarda, kesinlikle insani bir özellik buluruz; bir yerde insanlığa özlem duyarlar. Egolarının çevrelerindeki dünyayla ilişkisi, yaşamlarının şeması işbirliği anlayışından ne kadar uzaksa, herhangi bir sosyal duyguyu keşfetmek o kadar zor olsa da, bir şekilde ima edilir veya ifade edilir. Gizli aşağılık duygusunu ele veren ifade biçimleri aramalıyız. Bu ifadeler sayısızdır. Bir çocuğun bakışıyla başlarlar. Göz, sadece ışınları alıp daha ileriye ileten bir organ değil, aynı zamanda bir sosyal iletişim organıdır. Bir kişinin bir başkasına bakış şekli, kendisini diğeriyle ilişkilendirme eğiliminin derecesini gösterir. İşte bu yüzden bütün psikologlar ve yazarlar bir insanın bakışına bu kadar çok vurgu yapmışlardır. Hepimiz bir başkasının bizim hakkımızda ne düşündüğünü bize bakışından yargılarız ve onun bakışında ruhunun bir parçasını keşfetmeye çalışırız. Hata yapmak veya yanlış yorumlamak mümkün olsa da bir çocuğun bakışından onun arkadaş canlısı bir insan olup olmadığı sonucuna varmak biraz daha kolaydır.

Yetişkinlere doğrudan bakamayan çocukların kendilerini şüpheye kaptırdıkları iyi bilinmektedir. Bunlar her zaman vicdan azabı çeken veya cinsel istismara maruz kalmış çocuklar değildir. Bu bakışlar, kendini anlık olarak da olsa başka bir insana bağlamaktan kaçınma girişimini gösterebilir. Bu bakışlar, çocuğun arkadaşlarından oluşan topluluktan çekilme girişimini gösterir. Bir çocuğu yanınıza çağırdığınızda çocuğun size ne kadar yaklaştığı da bir göstergedir. Pek çok çocuk belli bir mesafede kalır, önce bunun neyle ilgili olduğunu öğrenmek ister ve sadece gerektiğinde yaklaşır. Bazı kötü tecrübeler yaşadıkları ve tek taraflı bilgilerini genelleştirdikleri ve dolayısıyla kötüye kullandıkları için şüpheyle yakın temasta bulunurlar. Bazı çocukların ya anneye ya da öğretmene yaslanma eğilimini gözlemlemek de ilginçtir. Bir çocuğun isteyerek yanına gittiği kişi, en çok sevdiğini söylediği kişiden çok daha önemlidir.

Yürüdüklerinde, dik duruşlarında ve iyi taşınmış kafalarında, sert seslerinde ve çekingenliklerinde belirgin bir güven ve cesaret duygusu ortaya koyan çocuklar vardır. Diğer çocuklar kendileriyle konuşulduğunda küçülürler ve aşağılık duygularını, durumla baş edememe korkularını hemen ele verirler.

Bu aşağılık kompleksini araştırırken, bunun doğuştan geldiğine inanan birçok kişi buluruz. Bu görüşe itiraz, ne kadar cesur olursa olsun herhangi bir çocuğun korkutulabileceğidir. Babası ve annesi çekingen olan bir çocuk, çekingenliği miras aldığı için değil, korku dolu bir ortamda büyüdüğü için muhtemelen ürkek olacaktır. Bir çocuğun gelişiminde aile ortamı ve anne babanın karakter özellik-

leri çok önemlidir. Okulda kendi kendine kalan çocuklar, başkalarıyla çok az ilişkisi olan veya hiç ilişkisi olmayan ailelerden daha sık gelir. Bu gibi durumlarda kalıtsal özellikleri düşünmek elbette bir cezbedicidir, ancak bu patlamış bir teoridir. Organlarda veya beyinde meydana gelen hiçbir fiziksel değişiklik, başkalarıyla temas kuramamasına yol açamaz. Bununla birlikte, böyle bir tutumu zorunlu olarak gerektirmeyen, ancak böyle bir özelliğin görünüşünü anlaşılabilir kılan olgular vardır.

Konuyu teorik olarak anlamamızı sağlayacak en basit örnek, zayıf organlarla dünyaya gelen, bir süredir hasta olan, acı ve güçsüzlükten hayatın zulmüne uğrayan bir çocuk örneğidir. Bu tür çocuklar kendileriyle çok meşguldürler ve dış dünyaya sert ve düşmanca bakarlar. Bu gibi durumlarda ikinci bir zararlı faktör rol oynar. Zayıf bir çocuk, kendisi için hayatı kolaylaştıran, kendini çocuğa adayan ve tam da bu bağlılık ve koruyucu tavırla çocukta güçlü bir aşağılık duygusu geliştiren birini bulmalıdır. Bütün çocuklar, kendileriyle yetişkinler arasındaki büyüklük ve güç farkı nedeniyle, görece bir aşağılık duygusuna sahiptir. Bu "az" olma duygusu, çocuğa sık sık olduğu gibi "çocuklar görülmeli, duyulmamalı" denildiğinde kolayca yoğunlaşır.

Tüm bu izlenimler, çocuğun dezavantajlı bir konumda olduğu algısını keskinleştirir. Diğerlerinden daha küçük ve daha az güçlü olduğunun farkına varması, kendisiyle uzlaşmayı imkansız bulduğu bir şeydir. Daha küçük ve daha zayıf olduğu fikri onu ne kadar çok sokarsa, daha fazlası olmak için harcayacağı çabalar o kadar büyük olur. Tanınma çabası ek bir ivme kazanır. Kendi hayatını yakın çevre-

sindekilerin yaşamlarıyla uyumlu hale getirmeye çalışmak yerine yeni bir formül yaratır: "Sadece kendini düşün". Bu içine gömülen bir çocuktur.

Zayıf, sakat ve çirkin çocukların çoğunluğunun, kendini iki uçta ifade eden güçlü bir aşağılık duygusuna sahip olduğu güvenle söylenebilir. Kendileriyle konuşulduğunda ya küçülürler, geri çekilirler, çekingen veya saldırgandırlar. Bunlar, birbirinden tamamen ayrı gibi görünen ancak aynı nedenle tanımlanabilen iki davranış biçimidir. Bu tür çocuklar tanınma çabalarında, bazen çok az, bazen çok fazla söyleyerek kendilerine ihanet ederler. Sosyal duyguları ya hayattan hiçbir şey beklemedikleri ve hiçbir şey veremeyeceklerine inandıkları için ya da bu duyguyu kişisel kullanıma çevirdikleri için etkisizdir. Her zaman merkezde lider ve kahraman olmak isterler.

Bir çocuk yıllardır kendini yanlış yönde eğitiyorsa, tek bir konuşmanın onun düzenini değiştirmesini beklemek imkansızdır. Eğitimci sabırlı olmalıdır. Çocukların iyileşmeye çalıştıkları ve ara sıra nüksettikleri bu tür durumlarda, bazen çocuğa iyileşmenin hızlı olmadığının anlatılması tavsiye edilir. Bu, çocuğu sakinleştirir ve cesaretinin kırılmasına izin vermez. Bir çocuk iki yıldır matematikte eksikse, bu eksikliği iki haftada kapatması mümkün değildir ama telafi edebileceği de kesindir. Normal bir çocuk, yani cesur bir çocuk her şeyi uydurabilir. Yetersizliğin yanlış bir gelişmeden, tüm kişiliğin tuhaf, ağır, zarafetsiz oluşumundan kaynaklandığını tekrar tekrar görüyoruz. Zeka değil, davranış problemi olan çocuklara yardım etmek her zaman mümkündür.

Yetersizlik veya görünüşte aptallık, sakarlık, ilgisizlik, zeka problemi için yeterli kanıt değildir. Zayıf zihinli çocuklarda, hatalı beyin gelişiminin belirtileri her zaman fizikseldir. Bu bedensel kusur, beynin gelişimini etkileyen bezlerden kaynaklanabilir. Bazen bu tür fiziksel kusurlar zamanla kaybolur ve geriye kalanlar yalnızca orijinal fiziksel eksikliğin ruhsal izleridir. Yani başlangıçta zayıf bir organizma nedeniyle zayıf olan bir çocuk, vücudu güçlendikten sonra bile zayıfmış gibi davranmaya devam edebilir.

Daha da ileri gitmeliyiz. Psikolojik aşağılık ve benmerkezci bir tutum, geçmişteki organik aşağılık ve fiziksel zayıflık geçmişinin sonucu olmakla kalmaz, aynı zamanda organik aşağılık ile hiçbir ilgisi olmayan tamamen farklı koşullar tarafından da ortaya çıkarılabilir. Bunlar, yanlış beslenme yoluyla veya sevgisiz ve sert bir yetiştirme yoluyla ortaya çıkabilirler. Böyle durumlarda çocuk için hayat sadece bir ızdırap olur ve çocuk çevresine düşmanca bir tavır alır. Etkiler, psikolojik yaşamdaki organik aşağılıktan kaynaklanan rahatsızlıkla aynı değillerse bile benzerdirler.

Sevgiden yoksun bir ortamda yetişen çocuklara karşı büyük zorluklar yaşayacağımızı beklemeliyiz. Kendilerini inciten diğerlerine nasıl bakıyorlarsa bize de öyle bakacaklar; okula gitmek için her dürtü bir baskı olarak hissedilecektir. Kendilerini her zaman zincirlenmiş hissedecekler ve güçleri yettiği sürece her zaman isyan etme eğiliminde olacaklardır. Daha mutlu bir çocukluk geçirmiş çocukları kıskandıkları için arkadaşlarına karşı doğru bir tavır alamayacaklardır.

Böyle hırçın çocuklar genellikle başkalarının hayatını zehirlemekten hoşlanan karakterlere dönüşürler. Çevrelerinin üstesinden gelmek için yeterince cesaretli değildirler ve kendi güçsüzlük duygularını daha zayıf olanları ezerek ya da görünür bir dostlukla diğerlerinden üstün olarak telafi etmeye çalışırlar. Ancak bu dostluk, ancak diğerleri kendilerine hükmedilmelerine izin verdiği sürece sürer. Pek çok çocuk, tıpkı acı çekenlere özellikle çekildiğini hisseden yetişkinler gibi, yalnızca daha kötü koşullarda olanlarla arkadaş olma noktasına gelir. Ya da daha genç, daha yoksul çocukları tercih ederler. Erkekler de bazen özellikle nazik, itaatkar bir kız tipini tercih ederler.

BÖLÜM VI

ÇOCUĞUN GELİŞİMİ: AŞAĞILIK KOMPLEKSİNİ ENGELLEMEK

Bir çocuğun yürümeyi öğrenmesi alışılmadık derecede uzun sürüyorsa, ancak öğrendikten sonra normal şekilde yürüyemiyorsa, bu, çocuğun hayatının geri kalanında bir aşağılık kompleksi geliştirmesi gerektiği anlamına gelmez. Bununla birlikte, zihinsel gelişimi normal olmayan bir çocuğun hareket özgürlüğündeki herhangi bir kısıtlamadan her zaman güçlü bir şekilde etkilendiğini biliyoruz. Mutsuz olduğunu hisseder ve bundan, başlangıçtaki fiziksel, işlevsel yetersizlik daha sonra ortadan kalksa bile, gelecekteki hareket tarzını yönetme eğiliminde olabilecek kötümser sonuçlar çıkarması muhtemeldir. Bir zamanlar raşitizm geçirmiş ve iyileşmiş olsa da hâlâ hastalığın izlerini taşıyan pek çok çocuk vardır; çarpık bacaklar, sakarlık, akciğer nezlesi, başın belirli bir bozukluğu (caput quadratum), eğri omurga, geniş ayak bilekleri, zayıf eklemler, kötü duruş vb bu çocuklarda görülür. Ruhsal olarak kalan, hastalıkları sırasında kazandıkları yenilgi duygusu ve bunun sonucunda karamsarlığa olan eğilimleridir. Bu tür çocuklar, akranlarının ne kadar rahat hareket ettiğini görürler ve bir aşağılık duygusu tarafından ezilirler. Kendilerini küçümserler ve iki şeyden birini seçerler. Ya güvenlerini tamamen kaybederler ve ilerleme için çok az girişimde bulunurlar ya da fiziksel

engellerine rağmen daha şanslı oyun arkadaşlarına yetişmek için içinde bulundukları durumun çaresizliği onları teşvik eder. Çocukların durumlarını doğru bir şekilde değerlendirebilecek yeterli zekaya sahip olmadığı açıktır.

Çocuğun gelişimini belirleyen şeyin ne kendi içsel yeteneği ne de nesnel çevre değil, çocuğun dış gerçeklik ve onunla ilişkisi hakkında yaptığı yorum olduğu önemli bir gerçektir. Bir çocuğun dünyaya getirdiği potansiyeller birincil öneme sahip olmadığı gibi, çocuğun durumuna ilişkin yetişkin yargımız da önemli değildir. Bizim için önemli olan, çocuğun durumunu bizzat çocuğun gözüyle görmemiz ve kendi yanlış yargısıyla yorumlamamızdır. Çocuğun mantıklı, yani yetişkin sağduyusuna göre davrandığını varsaymamalıyız, ancak çocukların kendi konumlarını yorumlarken hata yaptıklarını kabul etmeye hazır olmalıyız. Gerçekten de unutmamalıyız ki, hata yapmasalardı çocukların eğitimi imkânsız olurdu. Yaptıkları hatalar doğuştan olsaydı, bir çocuğu eğitemez veya geliştiremezdik. Sonuç olarak, doğuştan gelen karakter özelliklerine inanan kimse, çocukları eğitemez ve eğitmemelidir de.

Sağlıklı bir vücutta her zaman sağlıklı bir zihin bulduğumuz doğru değildir. Bir çocuk, fiziksel kusurlara rağmen hayata cesaretle göğüs gerdiğinde, hasta bir vücutta sağlıklı bir zihin bulmak mümkündür. Öte yandan, bir çocuk fiziksel olarak sağlıklıysa, ancak bir dizi uygunsuz koşul nedeniyle yetenekleri hakkında yanlış bir yorum yapmasına yol açmışsa, zihinsel olarak sağlıklı olmayacaktır. Herhangi bir görevdeki başarısızlık, çoğu zaman çocuğu kendi yetersizliğine inandırır. Bunun nedeni, bu tür çocukların zorluklara

karşı olağanüstü hassas olmaları ve her engeli güçsüzlüklerinin bir teyidi olarak görmeleridir.

Bazı çocuklar motor aktivitelerde zorlanmanın yanı sıra konuşmayı öğrenmekte de zorlanırlar. Konuşmayı öğrenmek genellikle yürümeyi öğrenmeye eşlik etmelidir. İkisi elbette aslında bağlantılı değildir ancak çocuğun yetiştirilmesine ve ailenin koşullarına bağlıdır. Aksi takdirde zorluk çekmeyecek olan bazı çocuklar, aileleri onlara yardım etmeyi ihmal ettiği için konuşamamaktadır. Bununla birlikte, sağır olmayan ve konuşma organları başka açılardan mükemmel olan herhangi bir çocuğun makul bir yaşta konuşmayı öğrenmesi gerektiği açıktır. Belirli koşullar altında, özellikle aşırı görsel tiplerde konuşma gecikir. Diğer durumlarda, ebeveynler çocuğun kendisini ifade etmeye çalışmasına izin vermek yerine, onun için her şeyi söyleyerek çocuğu şımartır. Böyle bir çocuğun konuşmayı öğrenmesi o kadar uzun sürer ki bazen onun sağır olduğunu düşünürüz. Sonunda konuşmayı öğrendiğinde, konuşmaya olan ilgisi o kadar yoğunlaşır ki, sonraki yaşamında sıklıkla hatip olur. Bir bestecinin eşi olan Klara Schumann, dört yaşına kadar konuşamadı ve sekiz yaşındayken bile çok az konuşabiliyordu. Tuhaf bir çocuktu, içine kapanıktı ve zamanını mutfakta boş boş oturmayı tercih ediyordu. Bundan kimsenin onu rahatsız etmediği sonucunu çıkarabiliriz. "Tuhaf," dedi babası, "Bu çarpıcı zihinsel uyumsuzluk, böylesine harika bir uyumla dolu bir hayatın başlangıcıydı." Onunki bir aşırı kompanse örneğidir.

Sağır ve dilsiz çocukların özel eğitim aldıklarını görmek için dikkatli olunmalıdır, çünkü tam sağırlığın seyrek oldu-

ğu gerçeği giderek daha fazla görünmektedir. Bir çocuğun işitmesi ne kadar kusurlu olursa olsun, az işitebilme yetisine azami özen gösterilmelidir. Rostock'ta profesör olan Katz, işitme zayıflığına sahip olduğu düşünülen çocukların, müzik ve sesin güzelliğini tam olarak anlama konusunda eğitilebildiğini gösterdi.

Bazen okul derslerinin çoğunda başarılı olan çocuklar bir derste, sıklıkla matematikte çok başarısız olurlar ve bu nedenle hafif bir embesillik şüphesi uyandırırlar. Aritmetikte başarılı olamayan çocukların zaman zaman bu konudan korkmuş ve onunla başa çıkma girişimlerinde cesaretlerinin kırılmış olması her zaman mümkündür. Sanatçılar arasında zaman zaman hesap yapamamakla övünen aileler de vardır. Ayrıca, matematiğin kızlar için erkeklerden daha zor olduğu fikri yanlıştır. Mükemmel matematikçi ve uzman istatistikçi olan birçok kadın vardır. Kız öğrenciler genellikle "Erkekler kızlardan daha iyi sayabilir" lafını duyar ve bu sözden dolayı cesaretleri kırılır.

Çocuğun figürleri kullanıp kullanamadığı önemli bir göstergedir. Matematik, insana güven veren az sayıdaki bilgi alanından biridir. Bu, çevredeki kaosun sayılarla dengelenmesine yol açan bir düşünce işlemidir. Güçlü bir güvensizlik duygusuna sahip insanlar genellikle kötü hesap makineleridir.

Bu diğer dersler için de geçerlidir. Sadece iç bilincin bildiği seslerin kağıda yapıştırılması olan yazı, kişiye güvenlik verir. Çizim, kalıcı bir optik izlenim bırakmaya izin verir. Jimnastik ve dans, fiziksel güvenliğe ve özellikle de bedenlerimizin kesin kontrolü sayesinde, bir nebze de olsa

zihinsel güvenliğe erişmenin ifadeleridir. Muhtemelen bu yüzden pek çok eğitimci spora bu kadar çok inanmaktadır.

Çocuklarda aşağılık duygusunun çarpıcı bir tezahürü, yüzmeyi öğrenmedeki zorluktur. Bir çocuk kolayca yüzmeyi öğrendiğinde, diğer zorlukların da üstesinden gelebileceğinin iyi bir işaretidir. Yüzmeyi öğrenmekte zorlanan bir çocuk, kendisine ve yüzme hocasına olan inancının eksik olduğunu gösterir. İlk başta zorluk çeken birçok çocuğun daha sonra mükemmel yüzücüler olması dikkat çekicidir. Bunlar, orijinal zorluğa duyarlı, nihai başarı ile bir mükemmellik hedefine teşvik edilen ve sıklıkla şampiyon yüzücüler haline gelen çocuklardır.

Çocuğun özellikle bir kişiye mi bağlı olduğunu yoksa birkaç kişiyle mi ilgilendiğini bilmek önemlidir. Bir çocuk genellikle en derin bağını annesiyle kurar ve onu kaybederse, ailenin başka bir üyesine bağlanır. Bu kendini bağlama yeteneği, embesil veya aptal olmadığı sürece her çocukta mevcuttur. Bir çocuk annesi tarafından büyütüldüğünde ve kendini ailedeki başka bir kişiye bağladığında, bunun nedenini keşfetmek önemlidir. Açıkçası, hiçbir çocuk tüm sevgisini ve dikkatini annesine yoğunlaştırmamalıdır, çünkü bir annenin en önemli işlevi, çocuğun ilgi ve güvenini hemcinslerine yaymaktır. Büyükanne ve büyükbaba da bir çocuğun gelişiminde önemli bir rol- genellikle şımartıcı bir rol oynar. Bunun nedeni, yaşlanan insanların artık gerekli olmadıklarından korkmalarıdır. Abartılı aşağılık duyguları geliştirirler ve sonuç olarak, kendilerini çocuklar için önemli kılmak için onları hiçbir şeyi inkar etmeyen, dırdırcı eleştirmenlerin ya da yumuşak kalpli, iyi huylu büyükle-

rin rolünü üstlenirler. Büyükanne ve büyükbabaları ziyaret eden çocuklar genellikle o kadar şımarıktır ki daha disiplinli bir yer olan evlerine dönmeyi reddederler. Döndüklerinde evlerinin büyükanne ve büyükbabalarının evi kadar güzel olmadığından şikayet ediyorlar. Burada, eğitimcilerin herhangi bir çocuğun yaşam tarzını araştırırken bu önemli gerçeği gözden kaçırmamaları için büyükanne ve büyükbabaların bazen çocukların yaşamlarında oynadığı rolden bahsediyoruz.

Raşitizmden kaynaklanan ve uzun bir süre boyunca düzelmeyen hareketlerdeki sakarlık (Psikolojik Anketin İkinci Sorusu), genellikle çocuğun çok fazla bakım gördüğüne ve dolayısıyla şımartıldığına işaret eder. Anneler, çocuk hasta olduğunda ve özel ilgiye ihtiyaç duyduğunda bile çocuğun bağımsızlığını öldürmemesi için gerekli bilgiye sahip olmalıdırlar.

Önemli bir soru, çocuğun çok sorun yaşayıp yaşamadığıdır (Üçüncü Soru). Durumun böyle olduğunu duyduğumuzda annenin çocuğa çok fazla bağlı olduğundan emin olabiliriz. Onda bağımsızlık kurmada başarılı olunamamıştır. Bu sorun genellikle yatarken veya kalkarken, yemek yerken ve yıkanırken, kabuslarda veya idrar kaçırmada (yatak ıslatma) kendini gösterir. Tüm bu belirtiler, belirli bir kişinin dikkatini çekme girişimine işaret eder. Birbiri ardına semptomlar ortaya çıkar; sanki çocuk, yaşlı kişiye hükmetme savaşında kullanmak için birbiri ardına silah keşfediyormuş gibidir. Bir çocuk bu tür belirtiler gösterdiğinde çevresinin zayıf olduğundan emin olabiliriz. Ceza işe yaramaz ve bu tür çocuklar genellikle bu cezanın boşuna

olmadığını göstermek için ebeveynlerini onları cezalandırmaları için kızdırır.

Bir başka önemli soru, çocuğun zekasının gelişimi ile ilgilidir. Bunu bazen doğru cevaplamak zordur ve bazen her zaman güvenilir sonuçlar vermeyen Binet testlerine başvurmanız önerilir. Bu, çocuğun tüm yaşamı boyunca sabit olarak kabul edilmemesi gereken diğer tüm zeka testleri için geçerlidir. Genel olarak, zekanın gelişimi büyük ölçüde aile koşullarına bağlıdır. Daha iyi durumdaki aileler çocuklarına yardım edebilir ve fiziksel gelişimi iyi olan çocuklar genellikle nispeten iyi bir zihinsel gelişim gösterirler. Ne yazık ki, zihinsel gelişimlerinde daha sorunsuz ilerleyen çocukların "kaliteli iş" veya daha iyi işler için önceden belirlenmiş olmaları da öyle düzenlenmiştir; daha yavaş büyüyenler ise sıradan işlere verilir. Gözlemleyebildiğimiz kadarıyla, pek çok ülkede yeni uygulamaya konan daha zayıf çocuklar için özel sınıflar kurulması sistemi, bu çocukların çoğunun yoksul ailelerden gelmesi için çalışmaktadır. Çıkarılacak sonuç şudur ki, daha yoksul çocuklar, daha elverişli bir çevreyle çevrili olsalardı, kuşkusuz daha iyi maddi koşullara sahip ailelerde doğacak kadar şanslı çocuklarla başarılı bir şekilde rekabet edebileceklerdir.

Araştırılması gereken bir diğer önemli nokta, çocuğun hiç alay konusu olup olmadığı veya alay yoluyla cesaretinin kırılıp kırılmadığıdır. Bazı çocuklar bu tür cesaret kırıcı sözleri duyabilir; diğerleri cesaretini kaybeder, yararlı işlerin zorlu yollarından kaçınır ve dikkatlerini dış görünüşe çevirir ki bu bir çocuğun kendine çok az inancının olduğunun bir göstergesidir. Bir çocuk sürekli olarak başkalarıyla

tartıştığında ve saldırgan değilse diğerlerinin önce saldıracağından korktuğunda, düşmanca bir ortamın belirtisi bulunur. Bu tür çocuklar itaatsizdir; itaatin bir kölelik işareti olduğuna inanırlar. Bir selamın kibarca geri dönüşünün bir alçaltma olduğunu düşünürler, küstahça cevap verirler; başkalarının sempatisini kişisel bir aşağılama olarak gördükleri için asla şikayet etmezler. Asla başkalarının yanında ağlamazlar ve bazen ağlamaları gerektiğinde gülerler ki bu duygu eksikliği gibi görünür, ancak yalnızca zayıflık gösterme korkusunun bir göstergesidir. Gizli bir zayıflığa dayanmayan hiçbir zalimlik yoktur. Gerçekten güçlü olan kişinin zalimlik duygusu yoktur. Bu tür itaatsiz çocuklar genellikle kirlidir, kişisel olarak ihmalkardır, tırnaklarını ısırır ve burunlarını karıştırır ve çok inatçıdır. Teşvik edilmeleri gerekir ve eylemlerinin yalnızca zayıf görünme korkularını gösterdiği onlara açıklanmalıdır.

Dördüncü soru, yani çocuğun kolayca arkadaş mı edindiği veya düşmanca mı olduğu, lider mi yoksa takipçi mi olduğu, bağlantı kurma yeteneğiyle - yani, sosyal duygu veya cesaretsizliğin derecesi ile ve aynı zamanda itaat etme veya yönetme arzusuyla da ilgilidir. Bir çocuk kendini tecrit ettiğinde, başkalarıyla rekabet etmek için kendine yeterince güvenmediğini ve üstünlük çabasının o kadar güçlü olduğunu ve kişiliğinin kalabalıkta boyun eğmesinden korktuğunu belirtir. Bir şeyler toplama eğilimi olan çocuklar, kendilerini güçlendirmek ve başkalarını geçmek istediklerini gösterir. Bu toplama eğilimi tehlikelidir çünkü çok kolaylıkla fazla ileri gidebilir ve bir destek noktası arayan genel bir zayıflık duygusunun ifadesi olan aşırı hırs veya açgözlülüğe

dönüşebilir. Bu tür çocuklar, ihmal edildiklerine veya göz ardı edildiklerine inandıklarında kolayca çalmaya yönlendirilirler, çünkü bu dikkat eksikliğini diğerlerinden daha fazla hissederler.

Beşinci soru, çocuğun okula karşı tutumu ile ilgilidir. Çocuğun derslere geç kalıp kalmadığına ve okula gitmek için heyecanlı olup olmadığına dikkat etmeliyiz (bu heyecan sıklıkla isteksizliğin bir göstergesidir). Çocukların belirli durumlar karşısında sahip oldukları korkular çeşitli şekillerde ifade edilmektedir. Yapacak ödevleri olduğunda sinirlenirler; kendileri üzerinde çalıştıkları gergin durumun neden olduğu kalp çarpıntısı gibi görünen bir şeye sahipler. Özellikle bir tür, cinsel uyarılma gibi belirli organik değişikliklere sahip olabilir. Çocuklara not verme sistemi her zaman övgüye değer bir sistem değildir. Bu şekilde sınıflandırılmasalar çocuklar büyük bir yükten kurtulmuş olacaklardır. Okul, iyi bir not için çaba sarf etmenin gerekli olduğu, kötü bir not ise kalıcı bir yargı gibi olduğu bir tür sürekli sınav veya test merkezi haline gelir.

Çocuk ödevini isteyerek mi yapıyor, yoksa ödev yapması için zorlanması mı gerekiyor? Birinin ödevini yapmayı unutması, sorumluluktan kaçınma eğilimini gösterir. Yetersiz okul çalışması ve sabırsızlık, bazen okuldan kaçmak için kullanılan araçlardır, çünkü çocuk başka bir şey yapmak ister.

Çocuk tembel mi? Bir çocuk okul işlerinde başarısız olduğunda, bunun nedeni olarak yetersizlik yerine tembelliği tercih eder. 'Tembel bir çocuk bir işi iyi yaptığında övülür ve sonra "Tembel olmasaydı çok şey başarabilirdi." sözünü de

yar. Çocuk bu görüşten memnundur çünkü artık yeteneğini kanıtlamak zorunda olmadığına ikna olmuştur. Cesaretten yoksun, konsantre olamayan, her zaman bağımlı olan tembel çocuklar ve dikkatleri kendilerine çekmek istedikleri için sınıf çalışmalarını bozan şımartılmış çocuklar bu tiptedir.

"Çocuğun öğretmenine karşı tutumu nedir?" sorusunu cevaplamak kolay değildir. Çocuklar genellikle öğretmenlerine karşı gerçek duygularını gizlerler. Bir çocuk sürekli olarak okul arkadaşlarını eleştirdiğinde ve küçük düşürmeye çalıştığında, bu alçalma eğiliminin kendi kendine olan inancının eksikliğinin bir göstergesi olduğunu varsayabiliriz. Bu tür çocuklar kibirli, dırdırcıdır, her zaman her şeyi diğerlerinden daha iyi bilirler. Bu tutum kendi zayıflıklarını maskeler.

Başa çıkılması daha zor olan çocuklar, kayıtsız ve pasif olanlardır. Ayrıca çok da kayıtsız olmadıkları için birer maske takarlar. Bu tür çocuklar kontrolden çıktıklarında, tepkileri genellikle şiddetli bir tutku nöbeti veya intihar girişimi biçimini alır. Kendilerine emredilinceye kadar asla bir şey yapmazlar. Aksiliklerden korkarlar ve diğer insanlara aşırı değer verirler. Bu çocuklar teşvik edilmelidirler.

Sporda veya jimnastikte kendilerini hırslı gösteren çocuklar, diğer yönlerde hırslı oldukları, ancak yenilgiden korktukları gerçeğine ihanet ederler. Alışılmış olandan çok daha fazlasını okuyan çocuklar cesaretten yoksundur ve okuma yoluyla güç kazanmayı umduklarını belirtirler. Bu tür çocukların zengin bir hayal gücü vardır ama gerçeklerle yüzleşmekten çekinirler. Çocukların ne tür hikayeleri

tercih ettiğini not etmek de önemlidir: romanlar, peri masalları, biyografiler, seyahat veya objektif, bilimsel çalışmalardan hangilerini okur bu çocuklar? Ergenlik döneminde çocuklar pornografik kitaplara kolayca çekilirler. Ne yazık ki her büyük şehirde bu tür basılı materyalleri satan birçok kitapçı vardır. Artan cinsel dürtü ve deneyim isteği, düşüncelerini bu yöne çevirir. Bu tür zararlı etkilerle mücadelede şu araçlar kullanılmalıdır: çocukların hemcins rolüne hazırlanması, erken yaşta cinsel açıklığa kavuşturulması ve ebeveynleriyle dostane ilişkiler.

Altıncı Soru aile koşullarıyla ilgilidir – ailedeki alkolizm, nevroz, tüberküloz, lues (sifiliz), epilepsi gibi hastalıkları konu alır. Çocuğun kapsamlı bir fiziksel öyküsüne sahip olmak da önemlidir. Sık sık ağzından nefes alan bir çocuk, doğru nefes almayı engelleyen geniz eti ve bademciklerden kaynaklanan aptal bir yüz ifadesine sahiptir. Bu tür engelleri ortadan kaldırmak için bir operasyon önemlidir ve bazen operasyonun kendisine yardım edeceği inancı, çocuğa geri döndüğünde okulla mücadele etmesi için daha fazla cesaret verir.

Ailedeki hastalık sıklıkla çocuğun gelişimine zarar verir. Kronik hastalığı olan ebeveynler, çocuklarına ağır bir yük getirmektedir. Sinir ve ruhsal bozukluklar tüm aileyi baskı altına alır. Mümkün olduğunda, çocukların aileden birinin zihinsel olarak rahatsız olduğunu bilmelerine izin verilmemelidir. Zihinsel bir bozukluk, kanser olabileceğine dair ihtimalin dışında tüm aileye gölge düşürür. Bu aynı zamanda sayısız tüberküloz ve kanser vakası için de geçerlidir. Tüm bu tür hastalıklar bir çocuğun zihninde korkunç bir izlenim

bırakır ve bazen çocuğu böyle bir ev ortamından çıkarmak çok daha iyidir. Bir aile içindeki kronik alkolizm veya suç eğilimleri, çocuğun sıklıkla karşı koyamadığı bir zehir gibidir. Ancak bu tür evlerden alınan çocukların uygun şekilde yerleştirilmesinde zorluklar yaşanır. Epileptikler genellikle sinirlidir ve aile hayatının uyumunu bozar. Ama hepsinden kötüsü frengidir. Frengili ebeveynlerin çocukları genellikle çok zayıftır, hastalığı miras alır ve yaşamla trajik bir şekilde başa çıkmakta zorlanır.

Ailenin maddi koşullarının çocuğun hayata bakışını şekillendirdiğini göz ardı edemeyiz. Yoksulluk, diğer çocukların daha iyi koşullarına kıyasla bir yetersizlik duygusu uyandırır. Orta derecede iyi durumda olan çocuklar, ailenin mali durumu düşerse, alışılmış konforlarından vazgeçmeyi zor bulurlar. Büyükanne ve büyükbabalar ebeveynlerden daha iyi durumdayken, babası her şeyde başarısız olurken dedesinin son derece güçlü olduğu düşüncesinden kurtulamayan Peter Ghent örneğinde olduğu gibi, gerilim daha da artar. Bir çocuk genellikle tembel bir babaya karşı bir protesto olarak çalışkan hale gelir.

Aniden gelen ölümle ilk temas, çoğu kez çocuğun tüm yaşamını etkileyecek kadar büyük bir şoktur. Ölüme hazırlıksız yakalanan ve bir anda ölümle karşı karşıya kalan bir çocuk, yaşamın bir sonu olduğunu ilk kez anlar. Bu, çocuğun cesaretini tamamen kırabilir veya en azından onu çok çekingen yapabilir. Doktorların biyografilerinde genellikle meslek seçimlerinin ölümle sert bir karşılaşmadan kaynaklandığını görürüz; bu, bir çocuğun ölümü fark etmesinden derinden etkilendiğinin bir kanıtıdır. Çocuklara bu sorun-

ların aktarılması tavsiye edilmez çünkü onlar sorunu tam olarak kavrayamazlar. Yetimler veya üvey çocuklar, mutsuzluklarının sebebini bu ölümler olarak belirler.

Ailede karar verme yetkisinin kimde olduğunu bilmek önemlidir. Bu yetki, genellikle babadır. Bir anne ya da üvey anne egemen olduğunda, sonuçlar anormaldir ve baba, çocuklarının saygısını sıklıkla kaybeder. Egemen annelerin oğulları genellikle nadiren kurtulabilecekleri belirli bir kadın korkusuna sahiptirler. Bu tür erkekler ya kadınlardan uzak dururlar ya da ailelerindeki kadınlar için hayatı tatsız hale getirirler.

Çocuğun yetiştirilmesinin katı mı yoksa hafif mi olduğunu bilmek de gereklidir. Bireysel Psikologlar, çocuk yetiştirmede ağır veya hafif yöntemlerin kullanılması gerektiğine inanmazlar. Gerekli olan anlayış, hatalardan kaçınma ve çocuğun sorunlarıyla yüzleşmesi ve çözmesi ve sosyal duygu geliştirmesi için sürekli teşvik edilmesidir. Çocuklarına dırdır eden ebeveynler, çocukların cesaretini tamamen kırdıkları için onlara zarar verirler. Şımartıcı bir eğitim, bağımlı bir tutum ve bir kişiye tutunma eğilimi geliştirir. Anne babalar hem pembe tablolar yapmaktan hem de dünyayı karamsar terimlerle anlatmaktan kaçınmalıdır. Görevleri, çocuğun kendi kendine bakabilmesi için çocuğu hayata mümkün olduğunca iyi hazırlamaktır. Zorluklarla nasıl yüzleşecekleri öğretilmeyen çocuklar, her türlü zorluktan kaçınmaya çalışacak ve bu da sürekli daralan bir faaliyet döngüsüne yol açacaktır.

Çocuklardan kimin sorumlu olduğunu bilmek önemlidir. Bir annenin sürekli çocuklarıyla birlikte olması gerekmez,

ancak onları emanet ettiği kişiyi tanıması gerekir. Bir çocuğa bir şeyler öğretmenin en iyi yolu, davranışlarına başkaları tarafından getirilen kısıtlamalar tarafından değil, gerçeklerin mantığı tarafından yönlendirilecek şekilde, akıl çerçevesinde deneyimlerden öğrenmesine izin vermektir.

Yedinci Soru, çocuğun karakterini en çok belirleyen şey olan aile dizilişindeki çocuğun konumuyla ilgilidir. Tek çocuk tuhaf bir durumdadır; en küçük çocuk, kızlardanlar arasındaki tek erkek ve erkekler arasındaki tek kız da tuhaf durumdadır.

Sekizinci soru meslek seçimiyle ilgilidir. Bu önemli bir soru çünkü bize çevrenin etkisini, çocuğun cesaret ve sosyal duygularının miktarını ve çocuğun yaşam ritmini gösterir. Gündüz düşleri (dokuzuncu soru) kadar erken çocukluk anıları da (onuncu soru) önemlidir. Çocukluk anılarını yorumlamayı öğrenmiş kişiler, sıklıkla onlardan tüm yaşam tarzını keşfedebilirler. Rüyalar aynı zamanda bir çocuğun gittiği yönün, problemini çözmeye mi yoksa kaçmaya mı çalıştığının, bir göstergesidir. Bir çocuğun konuşma kusurları olup olmadığını bilmek ve ayrıca, çirkin mi yakışıklı mı, yapılı mı yoksa kötü yapılı mı (onüçüncü soru) olduğunu bilmek de önemlidir.

On dördüncü soru: çocuk durumunu açıkça tartışacak mı, tartışmayacak mı? Bazı çocuklar, kendilerini üstün görme duygularının bir telafisi olarak övünmeye bayılırlar. Diğerleri, kendilerinden yararlanılacağından ya da zayıflıklarına ihanet ederlerse yeni bir incinmekten korkarak konuşmayı reddederler.

Soru on beş: bir konuda, örneğin resimde veya müzikte başarılı olan bir çocuk, diğer derslerinde gelişmek için buna dayanarak cesaretlendirilmelidir.

On beş yaşında ne olmak istediğini bilmeyen çocuklar tamamen cesareti kırılmış olarak kabul edilmeli ve buna göre davranılmalıdır. Aile üyelerinin meslekleri ve erkek ve kız kardeşler arasındaki sosyal rütbe farklılıkları dikkate alınmalıdır. Bir çocuğun tüm gelişimi, ebeveynlerin mutsuz evliliğinden zarar görebilir. Sağduyulu hareket etmek, çocuğun ve çevresinin doğru bir resmini oluşturmak, tedaviyi ve çocuğu iyileştirme girişimlerini anketten elde edilen bilgiler doğrultusunda düzenlemek öğretmenin görevidir.

www.tutkuyayinevi.com

BÖLÜM VII

SOSYAL DUYGU VE BUNUN GELİŞİMİNDEKİ ENGELLER

Daha önceki bölümlerde tartıştığımız üstünlük çabası durumlarının tersine, birçok çocuk ve yetişkin arasında kendilerini diğer insanlarla birleştirme, görevlerini başkalarıyla işbirliği içinde yerine getirme ve kendilerini genel olarak sosyal bir bakış açısından faydalı kılma eğilimi bulunur. Bu tür tezahürler en iyi sosyal duygu terimiyle tanımlanabilir. Bu duygunun kökü nedir? Bu, biraz tartışmalı bir konu. Ama şu an keşfedilebildiği kadarıyla, burada insan kavramıyla ayrılmaz bir şekilde bağlantılı bir fenomenle uğraşmamız gerekiyor gibi görünüyor.

Belki de böyle bir psikolojik duygunun hangi anlamda psikolojik üstünlük çabasından daha içsel geldiği sorulabilir. Cevap, her ikisinin de özünde aynı öze sahip olması, yani bireyci üstünlük arzusunun ve sosyal kafalılık duygusunun insan doğasında aynı temele dayanması olacaktır. Her ikisi de olumlamaya yönelik köksel bir arzunun ifadeleridir; biçimleri farklıdır ve farklı biçimleri insan doğası hakkında farklı örtük yargılar içerirler. Dolayısıyla, bireyci üstünlük çabası, bireyin grup olmadan da yapabileceğine dair bir yargıyı içerirken, sosyal fikirlilik duygusu, gruba belirli bir bağımlılık görüşünü içerir. İnsan doğasına ilişkin görüşler olarak, toplumsal duygunun bireyci çabadan daha üstün olduğuna kuşku yoktur. İlki daha sağlam ve mantık-

sal olarak daha temel bir bakış açısını temsil ederken, ikincisi psikolojik bir fenomen olarak bireylerin yaşamlarında daha sık karşılaşılmasına rağmen yalnızca yüzeysel bir bakış açısıdır.

Toplumsal duygunun hangi anlamda doğruluk ve mantığın kendi tarafında olduğunu görmek istiyorsak, insanı yalnızca tarihsel olarak gözlememiz gerekir ve insanın her zaman gruplar halinde yaşadığını fark edeceğiz. Bireysel olarak kendilerini koruyamayan bu canlıların, kendilerini korumak için her zaman bir arada yaşamaya mecbur bırakıldıklarını daha fazla düşündüğümüzde, bu gerçek de şaşırtıcı değildir. Bir hayvan türü olarak kabul edilen insanın oldukça güvensiz olduğunu ve büyüklük olarak insanla karşılaştırılabilir diğer hayvanların çoğunun fiziksel saldırı ve savunma için doğaları gereği daha güçlü ve daha iyi silahlanmış olduğunu anlamak için bir insanı bir aslanla karşılaştırmamız yeterlidir. Darwin, savunma teçhizatı doğa tarafından bir şekilde ihmal edilen tüm hayvanların her zaman sürüler halinde seyahat ettiğini gözlemlemiştir. Örneğin orangutan, olağanüstü bedensel gücüyle eşiyle yalnız yaşarken, maymun ailesinin daha küçük ve daha zayıf üyeleri her zaman gruplar halinde bulunur. Grupların oluşumu, Darwin'in işaret ettiği gibi, doğanın hayvanlara vermediği parçaların- pençeler, dişler, kanatlar vb. - bir ikamesi veya telafisi işlevi görür.

Grupların oluşumu, yalnızca belirli hayvanların bireyler olarak eksiklerini dengelemekle kalmaz, aynı zamanda onları durumlarını iyileştiren yeni koruma yöntemleri keşfetmeye de yönlendirir. Örneğin, düşmanların varlığını keşfet-

mek için önceden izci göndermeyi bilen maymun grupları vardır. Bu şekilde, grubun her bir üyesinin zayıflığını telafi etmekten daha fazlasını yapmak için kitlesel güçlerini ortaya koyabilirler. Ayrıca, bir araya toplanmış ve böylece grubu çok daha güçlü bireysel düşmanlara karşı başarılı bir şekilde savunan bir bufalo sürüsünden bahsedebiliriz.

Bu sorunu inceleyen hayvan sosyologları, bu gruplarda genellikle yasalara eşdeğer düzenlemelere rastladığımızı da bildirmektedir. Bu nedenle önden gönderilen izciler belirli kurallara göre yaşamak zorundadır ve her gaf veya kusur, tüm sürü tarafından cezalandırılır.

Bu bağlamda, pek çok tarihçinin, insan türünün en eski yasalarının, kabilenin bekçilerini etkileyen yasalar olduğunu öne sürmesi ilginçtir. Eğer öyleyse, hayvan yaşamının daha zayıf biçimlerinin kendilerini koruyamamalarından yola çıkarak grup fikrinin icat edildiğine dair bir resmimiz var. Ve belli bir anlamda, sosyal düşüncelilik duygusu her zaman fiziksel zayıflığın bir yansımasıdır ve ondan ayrılamaz. Dolayısıyla insan örneğinde toplumsal duyguyu besleyen belki de en önemli durum bebeklerin ve çocukların çaresizliği ve yavaş gelişmesidir.

Hayvanlar aleminin tamamında, yavruları dünyaya tam bir çaresizlik içinde gelen insandan başka bir varlık bulamıyoruz. Ayrıca bildiğimiz gibi, insanın bebeği, olgunluğa erişmesi en uzun süren türdür. Bunun nedeni, bir çocuğun yetişkin olmadan önce öğrenmesi gereken sonsuz sayıda şey olması değil, gelişme şeklidir. Çocuklar ebeveynlerinin korumasına çok daha uzun süre ihtiyaç duyarlar çünkü organizmaları bunu talep eder ve çocuklara böyle bir koruma

sağlanmazsa insan ırkı yok olur. Çocuğun fiziksel zayıflığı, eğitim ve sosyal düşünceyi birbirine bağlayan bir fırsat olarak alınabilir. Çocuğun fiziksel olarak olgunlaşmamış olması nedeniyle eğitim bir zorunluluktur ve çocuğun olgunlaşmamışlığının üstesinden gelmenin ancak gruba güvenerek sağlanabileceği eğitimin amacını sağlar. Eğitim bu durumda mutlaka hedef odaklı ve sosyal bir şey olmalıdır.

Çocukların eğitimiyle ilgili tüm kurallarımızda ve yöntemlerimizde, her zaman topluluk yaşamı ve buna sosyal uyum fikrine sahip olmalıyız. Bilsek de bilmesek de, toplum açısından iyi olan şeylerden her zaman daha fazla etkileniriz ve genellikle toplum için dezavantajlı veya zararlı olan bir eylem, daha olumsuz etkilere sahiptir.

Gözlemlediğimiz tüm eğitimsel hatalar, sadece toplum üzerinde zararlı etkiler yaratacağını düşündüğümüz için birer hatadır. İnsanlığın bütün büyük başarıları, hatta bütün yeteneklerinin gelişmesi, toplumsal hayatın baskısı altında ve toplumsal duygu doğrultusunda gerçekleşir.

Örneğin konuşmayı ele alalım. Yalnız yaşayan bir insanın konuşma bilgisine ihtiyacı yoktur. İnsanların konuşmayı geliştirmiş olması, toplumsal yaşamın gerekliliğinin tartışılmaz bir göstergesidir. Konuşma, insanlar arasındaki belirgin bir bağdır ve aynı zamanda onların birlikte yaşamasının bir ürünüdür. Konuşma psikolojisi, ancak topluluk fikrini bir hareket noktası olarak kullandığımızda tasavvur edilebilir. Tek başına yaşayan bireyler, konuşmaya ilgi göstermezler. Bir çocuk, topluluğa bu geniş katılım tabanından yoksun olduğunda ve izole olarak büyüdüğünde, konuşma yeteneği gerileyecektir. Konuşma yeteneği dediğimiz şey,

ancak bir kişi kendini başkalarına bağladığında kazanılabilir ve geliştirilebilir.

Genellikle kendilerini diğerlerinden daha iyi ifade edebilen çocukların daha yetenekli oldukları varsayılır. Bu, doğru değildir. Konuşmada veya konuşma yoluyla iletişim kurmada güçlük çeken çocuklar genellikle güçlü bir sosyal duyguya sahip değillerdir. İyi konuşamayan çocuklar, çoğu zaman şımarık çocuklardır ve bunlar bir şey istemeye vakit bulamadan anneleri her şeyi yapar. Bu şekilde, konuşmaya ihtiyaç duymadıkları için teması ve sosyal uyum yeteneklerini kaybederler.

Ebeveynleri bir cümleyi bitirmelerine veya kendi kendilerine cevap vermelerine asla izin vermediği için konuşmaya isteksiz olan bazı çocuklar; alay edilmiş ve bu nedenle cesaretleri kırılmış bazı çocuklar da vardır. Bu sürekli düzeltme ve dırdır, çocukların eğitiminde yaygın olarak görülen bir yanlış uygulama gibi görünüyor. Bunların korkunç sonucu, bu tür çocukların yıllarca yanlarında bir aşağılanma ve aşağılık duygusu taşımalarıdır. Bir cümleye başlamadan önce basmakalıp giriş yapan bu tür kişilerde fark edilebilir: "Ama lütfen bana gülme." Bunu sık sık duyuyoruz ve bu tür insanlara çocukken sık sık gülündüğünü hemen anlıyoruz

Konuşabilen ve işitebilen, ancak ebeveynleri hem sağır hem de dilsiz olan bir çocuktan bahsedeceğim. Kendini incittiğinde hep ses çıkarmadan ağlardı. Ailesinin acıyı görmesine izin vermek gerekliydi ama acısını duyulabilir kılmak işe yaramazdı.

İnsanoğlunun diğer yeteneklerinin gelişimi, örneğin, anlamanın veya mantıksal bir duyunun gelişimi, sosyal duygu

olmadan düşünülemez. Yalnız yaşayan bir insanın mantığa veya en azından diğer hayvanlardan daha fazla ihtiyacı yoktur. Öte yandan insan, başkalarıyla sürekli iletişim halinde olan, başkalarıyla olan ilişkilerinde konuşmayı, mantığı ve sağduyuyu kullanması gereken bir insan, sosyal duyguyu geliştirmeli veya kazanmalıdır. Bu, tüm mantıksal düşüncenin nihai hedefidir.

Bazen insanların eylemleri bize aptalca görünürken, gerçekte bu eylemler, kişisel hedefleri ışığında düşünüldüğünde oldukça akıllıdır. Bu genellikle, herkesin kendileri gibi düşünmesi gerektiğini düşünen insanlarla olur, bu da bize yargıda toplumsal duygu veya sağduyu faktörünün ne kadar önemli olduğunu gösterir(toplumsal yaşam o kadar karmaşık olmasa ve bireye bu kadar karmaşık problemler sunmasa sağduyu gelişiminin gerekli olmayacağından bahsetmiyorum). İlkel insanların, varlıklarının göreli basitliği onları daha derin düşünmeye teşvik etmediği için ilkel bir düzeyde kaldıklarını pekâlâ hayal edebiliyoruz.

Sosyal duygu, insanların konuşma ve mantıklı düşünme yeteneğinde çok önemli bir rol oynar - neredeyse kutsal sayabileceğimiz iki işlevi vardır. İçinde yaşadığı toplum ne olursa olsun herkes kendi sorunlarını çözmeye veya kendi dilini kullanmaya kalkışırsa, kaos ortaya çıkar. Sosyal duygu, her bireyin hissedebileceği ve onun için hayattaki temel destek olan bir güvenlik sağlar. Mantıksal düşünce ve hakikatten aldığımız güvenle tamamen aynı olmayabilir, ancak bu güvenin en belirgin bileşenidir. Bir örnek verecek olursak, hesaplama ve sayma neden her tarafta bu kadar güvenle kabul edilmektedir, neden sadece sayılarla

ifade edebildiğimizi kesin olarak doğru sayma eğilimindeyiz? Bunun nedeni, sayı işlemlerinin hemcinslerimize daha kolay iletilebilmesi ve aynı zamanda zihnin çalışması için daha kolay olmasıdır. Başkalarıyla paylaşamadığımız ve bizimle paylaşmasını sağlayamadığımız gerçeklere pek güvenmiyoruz. Platon'un tüm felsefeyi sayılar ve matematik üzerine modelleme girişiminin ardında bu düşünce dizisi yatıyordu kuşkusuz. Filozofun "mağaraya" geri dönmesini, yani hemcinslerinin yaşamına katılmasını istemesinden, toplumsal duyguyla olan bağı daha da yakından görürüz. Filozof bile, sosyal duygudan gelen güvenlik olmadan düzgün bir şekilde yaşayamayacağını hissetmiştir.

Bu güvenlik duygusunun birikimi deyim yerindeyse daha az olan çocuklar, başkalarıyla temasa geçtiklerinde veya kendi inisiyatifleriyle belirli görevleri yerine getirmek zorunda kaldıklarında bunu açığa vururlar. Bunu özellikle okulda, matematikte olduğu gibi nesnel, mantıklı düşünmeyi gerektiren derslerde ortaya koyarlar

İnsanın çocuklukta hazırlandığı kavramlar (örneğin ahlaki duygular, etik vb.) genellikle tek taraflı olarak sunulur. Yalnız yaşamaya mahkûm bir insan için etik düşünülemez. Ahlak, yalnızca topluluğu ve başkalarının haklarını düşündüğümüzde yerinde olur. Estetik duyguları, sanatsal yaratımlara olan eğilimimizi düşündüğümüzde, bu görüşü doğrulamak biraz daha zordur. Bununla birlikte, sanat alanında bile, muhtemelen temel kökleri sağlık, güç, doğru sosyal gelişim vb. anlayışında olan genel olarak tutarlı bir izlenim algılayabiliriz. Sanat söz konusu olduğunda sınırlar esnektir ve orada belki de bireysel zevk için daha fazla

yer vardır. Bununla birlikte, genel olarak, estetik bile sosyal çizgileri takip eder.

Eğer bize "Bir çocukta sosyal duygunun ne derece geliştiğini nasıl anlayabiliriz?" gibi bir soru sorulursa dikkate alınması gereken belirli davranış tezahürleri olduğu yanıtını vermeliyiz. Örneğin, çocukların üstünlük için çabalarken, başkalarını düşünmeden kendilerini öne çıkmaya zorladığını gördüğümüzde, bu özel prosedürden kaçınan çocuklardan daha az sosyal duygulara sahip olduklarından emin olabiliriz. Mevcut uygarlığımızda bireyci üstünlük arzusu olmayan bir çocuğu hayal etmek imkansızdır. Sonuç olarak, sosyal duygu derecesi genellikle yeterince gelişmemiştir. İnsanlığı eleştirenlerin, eski ve modern ahlakçıların her zaman şikayet ettikleri durum insanın doğası gereği bencil olduğu ve diğerlerinden daha fazla düşündüğüdür. Bu her zaman çocuklar veya yetişkinler üzerinde hiçbir etkisi olmayan bir vaaz şeklinde ifade edilmiştir, çünkü yalnızca bu aksiyomla hiçbir şey elde edilemez ve insanlar sonunda herkesin daha iyi olmadığını düşünerek kendilerini teselli etmişlerdir.

Zararlı veya suç eğilimleri geliştirecek denli karmaşık fikirli çocuklarla ilgilendiğimizde, ahlaki vaazların hiçbir etkisinin olmadığını kabul etmeliyiz. Böyle bir durumda, kötülüğü kökünden söküp atabilmek için biraz daha derine inmek daha çok tercih edilir. Başka bir deyişle, yargıç rolümüzü terk etmeli ve dost ya da doktor rolünü üstlenmeliyiz.

Bir çocuğa sürekli olarak kötü ya da aptal olduğunu söylersek, kısa sürede haklı olduğumuza ikna olur ve bundan sonra kendisine sunulan herhangi bir görevin üstesinden gelmek için yeterli cesareti bulamaz. Çocuk, bundan sonra

yapmaya çalıştığı her şeyde başarısız olur. Aptal olduğuna dair inancı daha da köklenir. Çevrenin başlangıçta özgüvenini yok ettiğini ve bu yanlış yargının doğruluğunu kanıtlamak için bilinçaltında hayatını düzenlediğini anlamaz. Çocuk kendini akranlarına kıyasla yetenek ve olanaklar açısından kısıtlanmış hisseder. Tutumu, elverişsiz bir ortamın kendisine uyguladığı baskının miktarıyla doğru orantılı olan depresif ruh halini açıkça göstermektedir.

Bireysel Psikoloji, bir çocuğun yaptığı her hatada çevrenin etkisinin her zaman algılanabilir olduğunu göstermeye çalışmıştır. Örneğin, düzensiz bir çocuk her zaman eşyalarını düzene sokan birinin gölgesindedir; yalan söyleyen bir çocuk her zaman, çocuğu yalan söylemekten sert yollarla tedavi etmek isteyen otoriter bir yetişkinin etkisi altındadır. Bir çocuğun övünmesinde çevrenin izlerini bile tespit edebiliriz. Böyle bir çocuk genellikle övgünün bir gereklilik olduğunu ve herhangi bir görevin başarılı bir şekilde yerine getirilmesini değil, her zaman övülmesi gerektiğini düşünür ve bu çocuğun üstünlük çabası, sürekli olarak aile üyelerinden övgü dolu yorumlar almaya çalışmasında görülür.

Her çocuğun hayatında ebeveynlerin genellikle gözden kaçırdığı veya yanlış anladığı durumlar vardır. Dolayısıyla birden fazla çocuğu olan bir ailede her çocuk farklı bir durumdadır. İlk çocuk, bir süredir tek çocuk olma gibi eşsiz bir konuma sahiptir. Bu deneyim, ikinci çocuk tarafından bilinmez. En küçük çocuk, hiçbir çocuğun yaşamadığı bir dizi durum yaşar, çünkü bir süre çevredeki en küçük ve en zayıf olarak kalır. Bu durumların varyasyonları vardır. İki erkek veya iki kız kardeş birlikte büyüdüğünde, doğal ola-

rak daha büyük ve daha yetkin olan kişi, daha küçük olanın üstesinden gelmesi gereken bazı zorlukların üstesinden gelmiştir. Bu tür iki çocuktan küçüğü nispeten elverişsiz bir konumdadır ve bunu hisseder. Bu aşağılık duygusunu telafi etmek için çocuk, abisini veya kız kardeşini geçmek için çabasını artırabilir.

Çocuklarla uzun süredir çalışan bireysel psikologlar, genellikle çocukların aile dizilişindeki konumunu tespit edebilirler. Büyük çocuk normal bir ilerleme kaydettiği zaman, küçük kardeş, büyük olana ayak uydurmak için daha fazla çaba göstermeye teşvik edilir. Sonuç olarak küçük çocuk, genellikle daha aktif ve daha agresiftir. Büyük çocuk zayıfsa ve yavaş gelişmişse, küçük çocuk rekabette o kadar güçlü bir çaba göstermeye zorlanmaz.

Bu nedenle, bir çocuk ancak aile dizilimi içindeki yeri keşfedildiğinde tam olarak anlaşılabileceğinden, çocuğun ailedeki konumunu belirlemek önemlidir. Ailelerdeki en küçük çocuklar, en küçük oldukları gerçeğinin açık belirtilerini taşır. Elbette istisnalar vardır ama en küçük çocuğun en yaygın türü, diğerlerini geçmek isteyen, hiçbir zaman sessiz kalmayan, eninde sonunda başarması gerektiğine dair duygu ve inançla her zaman daha fazla eyleme teşvik edilen çocuktur. Bu gözlemler, belirli eğitim yöntemlerinin benimsenmesini şart koştuğu için çocukların eğitimi açısından önemlidir. Tüm çocukları ele alırken aynı kuralları takip etmek imkansızdır. Her çocuk biriciktir ve çocukları belirli genel tiplere göre sınıflandırırken her çocuğa bir birey olarak davranmaya özen göstermeliyiz. Bu, okulda ye-

rine getirilmesi neredeyse imkansız, ancak evde kesinlikle sağlanabilecek bir koşuldur.

En küçükçocuk her zaman her resimde ön planda olmak isteyen tiptedir ve çoğu durumda başarılıdır. Bu, zihinsel özelliklerin kalıtımı fikrini önemli ölçüde zayıflattığı için olağanüstü derecede önemli bir husustur. Farklı ailelerin en küçük çocukları birbirine bu kadar benzediğinde miras inancına pek yer kalmaz.

Yukarıda açıklanan aktif küçük çocuğun tam tersi, tamamen cesareti kırılmış bir küçük çocuktur. Böyle bir çocuk mümkün olduğu kadar tembeldir. Bu iki tip arasındaki görünüşte büyük farkın psikolojik olarak açıklanabilir olduğunu anlayabiliriz. Hiç kimse, diğerlerini aşmak için ölçüsüz bir hırsa sahip olan biri kadar zorluklardan kolayca zarar görmez. Hırsı onu mutsuz eder ve engeller, bu hırs neredeyse aşılmaz bir hal aldığında, çabasının bu kadar önemli bir amacı olmayan biriden daha hızlı uçmaya başlar. Bu iki küçük çocuk türünde Latincesi "Aut Cesar, aut nullus" olan "Ya hep ya hiç" ifadesinin kişileştirilmesini görüyoruz.

İncil'de, örneğin, Yusuf, Davut ve Talut'un hikayelerinde deneyimlerimizle tam olarak örtüşen en küçük çocukların mükemmel tanımlarını bulabiliriz. Bünyamin'in Yusuf'un küçük kardeşi olduğu yönündeki itiraz, Bünyamin doğduğunda Yusuf'un 17 yaşında olması ve Yusuf'un en küçük çocuk olduğu gerçeğiyle çürütülebilir. Hayatta en küçük çocuk tarafından desteklenen aileleri sıklıkla görüyoruz. Bu küçük çocukla ilgili iddiamızın teyidini sadece İncil'de değil, peri masallarında da buluyoruz. Bu küçük çocuğun tüm

erkek ve kız kardeşlerini geçmediği bir peri masalı yoktur - Alman, Rus, İskandinav veya Çin masallarında en küçük çocuk her zaman muzafferdir. Bunun sadece tesadüf olması imkansız bir şeydir. Bu, muhtemelen eski günlerde en küçük çocuk figürünün günümüze göre çok daha belirgin olmasından kaynaklanmaktadır. Bu tip daha iyi gözlemlenmiş olmalı çünkü ilkel koşullarda fark edilmesi muhtemelen daha kolaydı.

Çocukların aile dizilişindeki konumlarına göre geliştirdikleri özellikler hakkında çok daha fazlası yazılabilir. Büyük çocuklar da birçok ortak özelliğe sahiptir ve iki veya üç ana tipe ayrılabilir.

Konuyu uzun süre inceledim ve tesadüfen Fontane'nin otobiyografisindeki bir pasaja rastladığında konu kafamda pek de net değildi. Fontane orada Fransız bir göçmen olan babasının Polonya'nın Rusya'ya karşı savaşına nasıl katıldığını anlatıyor. Örneğin, on bin Polonyalının elli bin Rus'u dövdüğünü ve onları kaçırdığını okuduğumda babası her zaman çok mutlu oldu. Fontane babasının sevincini anlayamadı. Aksine, elli bin Rus'un on bin Polonyalıdan daha güçlü olması gerektiği gerekçesiyle çok itiraz etti ve "Öyle değilse, beni hiç memnun etmiyor çünkü güçlü olan her zaman güçlü kalmalı." Bu paragrafı okurken hemen şu sonuca varıyoruz: "Fontane büyük çocuktur!" Sadece en büyük çocuk böyle bir açıklama yapabilir. Ailenin tek çocukken sahip olduğu güce sahip olduğunu hatırlıyor ve daha sayısı bir kişi tarafından tahttan indirilmesini haksızlık olarak görüyor. Aslına bakarsanız başına gelen tam da buydu. Nitekim, en büyük çocukların genellikle muhafazakar bir özelliğe sahip olduğu

www.tutkuyayinevi.com

görülür. İktidara, yönetime ve kırılmaz yasalara inanırlar. Despotizmi açıkça ve özür dilemeden kabul etme eğilimleri vardır. İktidar konumları için doğru tutuma sahipler çünkü bir zamanlar bu konumları kendileri işgal ettiler.

Daha önce de söylediğimiz gibi, en büyük çocuk türlerinde istisnalar vardır. Burada belirtilmesi gereken bir istisna da vardır. Çocuk yaşamında şimdiye kadar ihmal edilmiş bir sorunla ilgilidir. Bu, kendinden bir abinin kız kardeşi olduğunda oynadığı trajik roldür. Kafası karışmış, tamamen cesareti kırılmış oğlanların tasvirleri, gerçeğin kendisinden söz edilmeden, sorunun daha genç, zeki bir kız kardeş olduğunu sıklıkla işaret etmiştir. Bunun meydana gelme sıklığı bir tesadüf değildir çünkü bunun doğal bir açıklaması vardır. Mevcut uygarlığımızda erkeklerin kadınlardan daha önemli görüldüğünü biliyoruz. İlk doğan erkek çocuk sık sık şımartılır. Ailesi ondan çok şey bekler. Bir kız kardeş aniden ortaya çıkana kadar durumu olumludur. Kız, kendisini sinir bozucu bir davetsiz misafir olarak gören ve ona karşı savaşan şımarık bir ağabeyin bulunduğu bir ortama girer. Bu durum kızı olağanüstü çabalar göstermeye iter ve eğer kız yıkılmazsa bu uyarılma tüm hayatını etkiler. Kız hızla gelişir ve birdenbire erkek üstünlüğü kurgusunun yıkıldığını gören büyük çocuğu korkutur. Çocuğu üstünlüğü belirsiz hale gelir ve doğa, on dört ila on altı yaş arasındaki kızların zihinsel ve fiziksel olarak erkeklerden daha hızlı geliştiği gibi sorunları düzenlediğinden, belirsizliğinin tam bir yenilgiyle sonuçlanması muhtemeldir. Kendine olan inancını kolayca kaybeder ve savaştan vazgeçer, makul ba-

haneler üretir veya mücadeleyi bırakmak için bahane olarak kullanabileceği zorlukları kendi yoluna koyar.

Kafası karışmış, umutsuz, açıklanamayacak şekilde tembel ya da küçük bir kız kardeşle rekabet edecek kadar güçlü hissetmedikleri için başka bir nedenden dolayı sinirli olan bu sınıfta bulunan çok sayıda erkek çocuk vardır. Bu tür erkekler bazen kadın cinsine karşı inanılmaz bir nefret duyarlar. Kaderleri genellikle üzücüdür çünkü durumlarını anlayan ve onlara açıklayabilen çok az insan vardır. Bazen o kadar ileri gider ki ebeveynler ve ailenin diğer üyeleri, "Neden tam tersi değil? Neden kızımız oğlan, oğlumuz da kız değil?", diye düşünür.

Kızlar arasında yalnız olan erkek çocukların da ortak özellikleri vardır. Birkaç kız ve sadece bir erkek çocuğunun olduğu bir evde baskın feminen bir havayı engellemek zordur. Ya ailenin tüm üyeleri tarafından çok şımartılır ya da tüm kadınlar onu dışlar. Bu tür çocuklar doğal olarak farklı gelişir, ancak bazı özellikler hepsinde ortaktır. Erkek çocukların sadece kadınlar tarafından eğitilmemesi gerektiği anlayışının çok yaygın olduğunu biliyoruz. Bu, kelimenin tam anlamıyla düşünülmemelidir, çünkü tüm erkek çocuklar ilk önce kadınlar tarafından yetiştirilir. Ama asıl kastedilen, erkek çocukların kadın ortamında yetiştirilmemesidir. Bu, kadınlığa karşı değil, böyle bir durumdan kaynaklanan yanlış anlamalara karşı bir argümandır. Aynı şey, erkeklerle büyüyen bir kız için de geçerlidir. Erkekler genellikle kıza tepeden bakarlar ve sonuç olarak kız, onların eşiti olmak için erkekleri taklit etmeye çalışır, bu da sonraki yaşamı için talihsiz bir hazırlıktır.

Ne kadar hoşgörülü olursa olsun, kızların erkek gibi yetiştirilmesi gerektiğine inananların fikirlerine katılmak mümkün değildir. Bu, bir süreliğine yapılabilir ama bazı kaçınılmaz farklılıklar kendilerini çabucak ortaya çıkarır. Erkekler, fiziksel yapılarındaki farklılıklarına göre belirlenen yaşamda oynayacakları farklı rollere sahiptir. Bu, meslek seçiminde rol oynar ve kadınsı rollerinden memnun olmayan kızlar bazen kendilerine açık olan mesleklere uyum sağlamakta büyük zorluk çekerler. Evliliğe hazırlık meselesine geldiğimizde, bir kadının rolü için verilen eğitimin bir erkeğinkinden farklı olması gerektiği açıktır. Cinsiyetlerinden memnun olmayan kızlar, kişisel bir aşağılama olarak evliliğe itiraz edecekler veya evlenirlerse evi yönetmeye çalışacaklardır. Kızlar gibi yetiştirilen erkekler de kendilerini mevcut uygarlık biçimimize uyarlamakta büyük güçlük çekeceklerdir.

Bütün bunları göz önünde bulundururken, bir çocuğun yaşam tarzının genellikle dört ya da beş yaşında belirlendiğini unutmamalıyız. Bu zamanlar, uyum için gerekli olan sosyal duygu ve esnekliği geliştirmesi gereken yıllardır. Bir çocuk beş yaşına geldiğinde, çevresine karşı tutumu genellikle o kadar sabit ve mekaniktir ki, hayatının geri kalanında aşağı yukarı aynı yönde ilerler. Dış dünya algısı aynı kalır; çocuk kendi bakış açılarının tuzağına düşer ve orijinal zihinsel mekanizmalarını ve bunun sonucunda ortaya çıkan eylemleri durmadan tekrarlar. Sosyal duygu, bireyin zihinsel ufkunun sınırları ile sınırlıdır.

BÖLÜM VIII

ÇOCUĞUN AİLEDEKİ YERİ: DURUM PSİKOLOJİSİ VE ÇARELER

Çocukların çevreleriyle ilgili olarak işgal ettikleri konumun, onların bilinçdışı yorumuna göre geliştiğini gördük. Ayrıca birinci, İkinci ve üçüncü çocukların, her birinin aile dizilişindeki özel konumuna göre farklı şekilde geliştiğini de gördük. Bu erken durum, çocuğun geliştirdiği karakterin bir testi olarak kabul edilebilir.

Bir çocuğun eğitimi çok erken başlayamaz. Bir çocuk büyüdükçe, davranışlarını düzenleyen ve çeşitli durumlara tepkilerini belirleyen belirli kurallar veya formüller geliştirir. Bir çocuk çok küçükken, gelecekteki davranışlarına rehberlik etmek için inşa ettiği belirli mekanizmanın yalnızca küçük belirtileri vardır. Daha sonra, yıllarca süren eğitimin bir sonucu olarak, bu davranış kalıbı sabitleşir ve artık nesnel olarak değil, geçmiş deneyimlerinin toplamının bilinçsiz yorumuna göre tepki verir. Bir çocuk belirli bir durum hakkında veya belirli bir zorlukla başa çıkma yeteneği hakkında yanlış bir yorum yaptığında, bu hatalı yargı onun davranışını belirleyecektir ve orijinal, çocuksu davranış düzeltilmeden kadar hiçbir mantık veya sağduyu yetişkin davranışını değiştiremez.

Bir çocuğun gelişiminde her zaman öznel faktörler vardır ve pedagogların araştırması gereken bu bireyselliktir.

Çocuk gruplarının eğitiminde genel kuralların uygulanmasını engelleyen şey de bu bireyselliktir. Aynı kuralın uygulanmasının farklı çocuklarda farklı sonuçlanmasının nedeni de budur.

Öte yandan çocukların aynı duruma hemen hemen aynı şekilde tepki verdiğini gördüğümüzde bunun bir doğa kanunu olduğunu söyleyemeyiz. Doğru olan şudur ki: insanlar ortak anlayış eksikliğinden dolayı aynı hataları yapmaya eğilimlidirler. Bir çocuğun yeni doğan kardeşini daima kıskandığına inanılır. Bu genellemeye bir itiraz, istisnaların olduğudur; bir başka itiraz ise, çocukları küçük bir erkek veya kız kardeşin gelişine nasıl hazırlayacağını bilmenin kıskançlığı imkansız kılacağını ima eder. Hata yapan bir çocuk, kendini dağlarda, bir patikanın önünde bulan bir insana benzetilebilir. Nerede ve nasıl devam edeceğini bilmez. Sonunda doğru yolu bulup bir sonraki kasabaya geldiğinde, insanların şaşkınlık içinde şöyle dediklerini işitir: "Bu yoldan sapan hemen hemen herkes kaybolur." Çocuklar tarafından yapılan hatalar genellikle bu tür cezbedici yollardan geçer. Bu yollarda yürümesi kolay görünür ve bu nedenle çocuklar bu yollara girerler.

Bir çocuğun karakteri üzerinde ölçülemez etkileri olan başka birçok durum vardır. Bir ailede biri iyi, biri kötü olan iki çocuğu ne sıklıkla görüyoruz? Koşulları biraz daha yakından incelersek, kötü çocuğun yoğun bir üstünlük arzusuna sahip olduğunu, diğerlerine hükmetmek istediğini ve tüm gücünü çevreye hükmetmek için kullandığını görürüz. Ev onun çığlıklarıyla gürültülüdür. Diğer çocuk ise, aksine, sessiz, mütevazı, ailenin gözdesi ve diğerine örnek ola-

rak gösterilir. Ebeveynler, aynı ailede bu tür zıtlıkları nasıl açıklayacaklarını bilemezler. İncelediğimiz zaman, iyi çocuğun, mükemmel davranışlarıyla çok daha fazla tanınırlık kazanabildiğini ve duruma göre kötü erkek veya kız kardeşiyle başarılı bir şekilde rekabet edebildiğini keşfettiğini görüyoruz. İki çocuk arasında bu türden bir rekabet olduğu zaman, ilk çocuğun ikinciden daha iyi olmak suretiyle ikinciyi geçme ümidi olmaması ve bu yüzden onun ters yönde gittiğini, yani yaramaz olduğunu görürüz. Böyle yaramaz çocukların kardeşlerinden bile daha iyi çocuklara dönüştürülebileceğini deneyimledik. Aynı zamanda, güçlü bir üstünlük arzusunun kendisini bir aşırı yönde veya diğerinde ifade edebileceği de gözlemlenmiştir. Aynı şeyi okulda da görüyoruz.

Aynı koşullarda büyüdükleri için iki çocuğun tıpatıp aynı olacağını tahmin etmek imkansızdır. Hiçbir çocuk tamamen aynı koşullar altında büyümez. İyi huylu bir çocuğun karakteri, kötü davranan bir çocuğun varlığından büyük ölçüde etkilenir. Nitekim başlangıçta iyi huylu olup sonradan sorunlu çocuklara dönüşen pek çok çocuk vardır.

On yaşına kadar model çocuk olan on yedi yaşında bir kız çocuğundan bahsedeceğim. On bir yıldır tek çocuk olduğu için fena halde şımartılmış on bir yaş büyük bir erkek kardeşi vardı. Oğlan, kız kardeşi doğduğunda onu kıskanmıyordu; sadece her zamanki davranışına devam etti. Küçük kız on yaşına geldiğinde, erkek kardeş uzun süre evden uzak kalmaya başladı. Tek çocuk konumunu üstlendi ve bu durum, ne pahasına olursa olsun kendi yoluna sahip olmak istemesine neden oldu. Zengin bir evde büyüdü, böylece ço-

cukken her arzusunu yerine getirmek kolaydı. Büyüdüğünde bu her zaman mümkün olmadı ve memnuniyetsizliğini göstermeye başladı. Ailesinin maddi itibarı sayesinde erken yaşta borç almaya başladı ve kısa sürede hatırı sayılır bir borcu oldu. Bu, isteklerini yerine getirmek için başka bir yol seçmesinden başka bir şey değildir. Annesi onun taleplerini kabul etmeyi reddettiğinde iyi davranışı ortadan kalktı. Kavgalar edildi, gözyaşları döküldü ve kız çok tatsız bir karaktere dönüştü.

Bu ve buna benzer örneklerde çıkarılacak genel sonuç, bir çocuğun üstünlüğünü iyi davranışlarla tatmin edebileceği ve bu nedenle, durumda bir değişiklik olduğunda bu tür iyi davranışların devam edip etmeyeceğinden asla emin olmadığımızdır. Psikolojik anketimizin avantajı, bize çocuğun ve onun faaliyetlerinin yanı sıra çevresindeki herkesle olan ilişkisinin daha kapsamlı bir resmini vermesidir. Her zaman yaşam tarzına dair belirli göstergeler olacaktır, çocuğu ve anketten elde edilen bilgileri incelediğimizde, onun karakter özelliklerinin, duygularının ve yaşam tarzının, çocuk tarafından kendi gelişimini ilerletmek, önemlilik hissini ve prestijini artırmak için kullandığı araçlar olduğunu göreceğiz.

Okulda sık sık karşılaşılan ve bu tanıma aykırı görünen bir çocuk türü vardır. Bu, içine kapanık, bilgiden, disiplinden veya düzeltmeden etkilenmeyen, kendi hayal dünyasında yaşayan ve hiçbir zaman üstünlük için çaba göstermeyen tembel çocuktur. Ancak yeterli deneyimle bunun absürt de olsa bir çabalama biçimi olduğunu anlamak mümkündür. Böyle bir çocuk, olağan yollarla başarıya ulaşma yeteneğine

inanmaz ve sonuç olarak, gelişme için tüm araç ve fırsatlardan kaçınır. Kendini izole eder ve sertleşmiş bir karakter izlenimi verir. Ancak bu sertlik onun bütün kişiliğini kapsamaz; sertliğin arkasında genellikle, kendisini incinmekten korumak için bu dışsal duyarsızlığa ihtiyaç duyan olağanüstü derecede hassas, titreyen bir ruh bulunur. Kendini bir zırha sarar ve hiçbir şey yanına yaklaşamaz.

Bu tip, konuşmaya ikna edildiğinde kendisiyle çok meşgul olduğunu, sürekli hayaller kurduğunu ve her zaman büyük ya da üstün göründüğü fanteziler yarattığını fark eder. Gerçek, bu tür çocukların hayallerinden uzaktır. Kendilerini birer kahraman olduklarına inandırırlar, diğerlerini, tüm güçlerini çalan tiranları ya da acılara yardım eden şehitleri alt ederler. Kurtarıcıyı oynama eğilimi, çocuklar arasında yalnızca hayal kurmalarında değil, eylemlerinde de sıklıkla bulunur. Bir başkası tehlikedeyken kurtarılacağına güvenen çocuklar vardır. Hayallerinde kurtarıcı rolü oynayan çocuklar, gerçekte rol için kendilerini eğitir ve cesareti kırılmadığında ve kendilerine bir fırsat sunulduğunda bu rolü oynarlar.

Bazı hayaller sürekli olarak tekrarlanır. Avusturya'da monarşi döneminde, kralı veya prenslerden birini tehlikeden kurtarmanın hayallerini kuran birçok çocuk vardı. Ebeveynler, elbette, çocuklarının böyle fikirleri olduğunu asla bilemezler. Görülmesi gereken tek şey, çok hayal kuran çocukların kendilerini gerçeğe adapte edemedikleri ve kendilerini işe yarar hale getiremedikleridir. Bu gibi durumlarda, hayal ile gerçek arasında geniş bir boşluk vardır. Çocuklar bazen orta yolu seçerler: gerçekliğe kısmi bir

uyum sağlarken hayallerini sürdürürler. Bazıları hiçbir ayar yapmaz ve dünyadan uzaklaşıp kendi yarattıkları özel bir dünyaya çekilir, bazıları da hayal ürünü ürünlerle hiçbir şey yapmak istemez ve kendilerini yalnızca gerçeklikle, seyahat hikayeleriyle, yolculuk hikayeleriyle, avcılık, tarih gibi şeylerle meşgul ederler.

Bir çocuğun gerçekliği kabul etme isteğinin yanı sıra biraz hayal gücüne de sahip olması gerektiğine şüphe yoktur, ancak çocukların bu şeyleri bizim kadar basit görmediklerini ve dünyayı keskin bir şekilde ikiye ayırmaya eğilimli olduklarını unutmamalıyız. . Çocukları anlamak için akılda tutulması gereken en önemli gerçek, çocukların her şeyi karşıtlara (yukarıda veya aşağıda, iyi veya kötü, akıllı veya aptal, üstün veya aşağı, hep ya da hiç) ayırmaya yönelik güçlü bir eğilimlerinin olmasıdır. Yetişkinler de aynı karşıt algı şemasını kullanırlar. Bu düşünce tarzından kurtulmanın zor olduğu iyi bilinir; mesela bilimsel olarak tek farkın sıcaklık derecesindeki bir fark olduğunu bildiğimiz halde, sıcak ve soğuğu karşıt olarak kabul etmek buna bir örnektir. Takdir algısının bu karşıt şemasını sadece çocuklar arasında değil, aynı zamanda felsefi bilimin başlangıcında da görürüz. Yunan felsefesinin ilk dönemlerine bu karşıtlar fikri hakimdir. Bugün bile hemen hemen her amatör filozof, değerleri karşıtlıklarla ölçmeye çalışır. Hatta bazıları masalar bile kurmuştur - yaşam-ölüm, yukarı-aşağı ve nihayet erkek-kadın. Şimdiki çocuksu ve eski felsefi algılama şeması arasında önemli bir benzerlik vardır ve dünyayı keskin karşıtlıklara bölmeye alışmış olan bu insanların çocuksu düşünme tarzlarını koruduklarını varsayabiliriz.

Böyle bir karşıt düzene göre yaşayan insanlar, "Ya hep ya hiç" özdeyişi ile ifade edilebilecek bir formüle sahiptirler. Böyle bir ideali bu dünyada gerçekleştirmek elbette mümkün değildir ama yine de hayatlarını buna göre düzenlerler. İnsanın ya her şeye sahip olması ya da hiçbir şeye sahip olmaması imkansızdır. Bu iki uç arasında bin bir derece vardır. Bu formül, esas olarak, derin bir aşağılık duygusuna sahip olan ve bir telafi olarak olağanüstü derecede hırslı hale gelen çocuklar arasında bulunur. Tarihte buna benzer birkaç karakter vardır, örneğin, tacını ararken arkadaşları tarafından öldürülen Sezar. Çocukların tuhaflıklarının ve karakter özelliklerinin çoğunun, örneğin, inatçılıklarının, izi, bu ya hep ya hiç fikrine dayandırılabilir. Çocukların hayatlarında bunun o kadar çok kanıtı vardır ki, bu çocukların özel bir felsefe ya da sağduyuya aykırı özel bir zeka geliştirdikleri sonucuna varıyoruz. Örnek olarak, genellikle inatçı ve sapık olmayan dört yaşındaki bir kız çocuğunun durumunu verebiliriz. Bir gün annesi ona bir portakal getirir ve çocuk onu alıp yere atar ve annesine "Sen getirdiğinde istemiyorum; canım isterse portakalı alırım!", der.

Her şeye sahip olamayan tembel çocuklar, hayallerinin, fantezilerinin ve yüksek şatoların boşluğuna gitgide daha fazla çekilirler. Bununla birlikte, bu tür çocukların kaybolduğu çok çabuk varsayılmamalıdır. Aşırı duyarlı doğaların, kişisel olarak yarattıkları fantezi dünyaları onlara daha fazla yaralanmaya karşı belirli bir koruma vaat ettiğinden, gerçeklikten kolayca çekildiklerini çok iyi biliyoruz. Ancak bu geri çekilme, mutlaka tam bir uyumsuzluk anlamına gelmez. Sadece yazarlar ve sanatçılar için değil, aynı za-

manda iyi bir hayal gücüne ihtiyaç duyan bilim insanları için bile gerçeklikten uzaklaşmak gereklidir. Hayallerde uyandırılan fanteziler, bir bireyin hayattaki tatsızlıklardan ve olası başarısızlıklardan kaçınmak için girmeye çalıştığı bir yoldan başka bir şey değildir. Unutulmamalıdır ki, sadece hayal gücü zengin olan ve sonradan fantezilerini gerçekle birleştirebilen insanlar, insanlığın lideri oldular. Liderler sadece daha iyi eğitimleri, daha keskin gözlemleri nedeniyle değil, aynı zamanda cesaretleri ve hayatın zorluklarına yaklaşma ve onlarla başarılı bir şekilde mücadele etme bilinci nedeniyle de liderdirler. Büyük insanların biyografileri, çoğu kez, gerçeklikten pek faydalanmadıkları ve çocukken kötü öğrenciler oldukları halde, etraflarında olup bitenleri gözlemlemek için dikkate değer bir yetenek geliştirdiklerini ortaya koymaktadır; öyle ki, koşullar daha uygun hale gelir gelmez cesaretleri öyle bir noktaya gelir ki, bir kez daha gerçeğe yaklaşıp mücadeleye başlarlar. Doğal olarak, çocuklardan nasıl büyük insanlar çıkarılacağına dair bir kural yoktur. Bununla birlikte, çocuklara asla kaba yaklaşmamamız gerektiğini, onları her zaman cesaretlendirmemiz gerektiğini, fantezileri ve gerçek dünya arasında bir uçurum yaratmamaları için onlara gerçek hayatın önemini her zaman açıklamaya çalışmamız gerektiğini hatırlamakta fayda vardır.

BÖLÜM IX
HAZIRLIK SINAVI OLARAK YENİ DURUMLAR

Ruhsal yaşam, kişiliğin tüm ifadelerinin herhangi bir zamanda bir arada olması anlamında bir birlik olmakla kalmaz, aynı zamanda bir sürekliliktir. Kişiliğin zaman içinde ortaya çıkması, ani sıçramalar olmadan gerçekleşir. Şimdiki ve gelecekteki davranış her zaman geçmiş karakterle tutarlıdır. Bu, bireyin hayatındaki olayların mekanik olarak geçmiş ve kalıtım tarafından belirlendiği anlamına gelmez, ama bu, geleceğin ve geçmişin kesintisiz bir şekilde birbirine bağlı olduğu anlamına gelir. Derimizin içinde ne olduğunu asla bilmememize rağmen, bir gecede derimizden dışarı çıkamayız - yani, onları ifade ettiğimiz ana kadar tam kapasitemizi asla bilemeyiz.

Mekanik determinizm olmaksızın bu süreklilik gerçeğinde, yalnızca eğitim ve iyileştirme olanağı değil, aynı zamanda herhangi bir verili zamanda karakter gelişiminin durumunu tespit etme olasılığı da yatmaktadır. Birey yeni bir duruma geçtiğinde, gizli karakter özellikleri ortaya çıkar. Bireylerle doğrudan deneyler yapabilseydik, onları yeni ve beklenmedik durumlara sokarak gelişim durumlarını öğrenebilirdik. Bu tür durumlardaki davranışları, geçmiş karakterleriyle tutarlı olmalıdır ve karakterlerini sıradan durumların göstermediği şekilde ortaya koyar.

Çocuklar söz konusu olduğunda, belki de karakterleriyle ilgili en iyi kavrayışları, o geçiş anlarında, evden okula geçtiklerinde ya da ev koşullarının aniden değiştiği anlarda elde ederiz. İşte o zaman, çocuğun karakterindeki sınırlamalar, gelişmekte olan bir çözüme konulduğunda, fotoğrafik bir plaka üzerindeki bir görüntü kadar net bir şekilde ortaya çıkar.

Bir keresinde evlat edinilmiş bir çocuğu gözlemleme fırsatımız oldu. Düzeltilemez biriydi, öfke nöbetleri geçiriyordu ve ne yapacağı asla tahmin edilemezdi. Çocukla konuştuğumuzda akıllıca cevap vermedi. Sorularımızla ilgisi olmayan şeylerden bahsetti. Bütün durumu düşündükten sonra şöyle düşündük: bu çocuk birkaç aydır koruyucu ailesinin evinde ve onlara karşı düşmanca bir tavır sergiliyor. Sonuç olarak orayı sevmiyor.

Durumdan çıkarılabilecek tek sonuç buydu. Koruyucu ebeveynleri ilk başta başlarını salladılar ve çocuğa iyi davranıldığını, hatta hayatında daha önce hiç görmediği kadar iyi muamele gördüğünü söylediler. Ama bu belirleyici değildi. Ebeveynlerin sık sık şöyle dediğini duyarız: "Çocuğumuzla her şeyi denedik, nezaket ve ciddiyet, ama hiçbir şey yardımcı olmadı." İyilik tek başına yeterli değildir. İyiliğe olumlu tepki veren çocuklar vardır, ama onları değiştirdiğimizi düşünmemeliyiz. Bir süre için elverişli bir konumda olduklarına inanırlar, ancak temelde aynı kalırlar ve nezaketin ortadan kalkması hemen eski durumu geri getirir.

Ebeveynlerinin ne düşündüğünü değil, bu çocuğun nasıl hissettiğini ve düşündüğünü, durumunu nasıl yorumladığını anlamak gereklidir. Bu çocuğun kendilerini mutlu

hissetmediğini koruyucu ailesine ilettik. Onlara tavrında haklı olup olmadığını söyleyemedik, ama çocukta böyle bir nefret uyandıracak bir şey olmuş olmalıydı. Onlara, eğer çocuğun hatalarını düzeltip sevgisini kazanamayacaklarını hissederlerse, onu bir başkasına vermek zorunda kalacaklarını, çünkü onun hapis olarak gördüğü şeye her zaman başkaldıracağını söyledik. Daha sonra, çocuğun çok öfkeli birine dönüştüğünü duyduk ve çocuk tehlikeli olarak kabul edildi. Çocuk nazik tedaviyle biraz iyileşmiş olabilir, ancak bu yeterli olmazdı çünkü daha fazla bilgiyi ortaya çıkardıkça bizim için netleşen şemanın tamamını anlamadı. Olayın asıl açıklaması şudur: çocuk, üvey anne-babasının çocukları ile büyümüş ve onların kendi çocukları kadar kendisine bakmadıklarına inanmış. Bu kesinlikle böyle öfke nöbetleri için bir neden değil, ama çocuk evden çıkmak istiyordu ve sonuç olarak arzusunu artıracak her hareket ona uygun görünüyordu. Kendisi için koyduğu hedef ışığında akıllıca davrandı, yani olası bir zeka geriliği ihtimalini göz ardı edebiliriz. Ailenin, davranışını değiştiremeyeceklerini düşündükleri takdirde onu başkasına vermek zorunda kalacaklarını anlamaları biraz zaman aldı.

Böyle bir çocuk, hatalarından dolayı cezalandırıldığında ceza, isyanını sürdürmesi için iyi bir nedendir. Bu, isyan etmekte haklı olduğu hissinin bir teyididir. Görüşlerimiz için sağlam bir temele sahibiz ve bu noktadan hareketle, çocuğun tüm hatalarının yalnızca çevreye karşı bir mücadelenin sonuçları, onun için yeni bir durumla karşılaşmasının sonuçları olarak anlaşılması gerektiği görülebilir. Bu hata-

lar ne kadar çocukça olsa da yetişkin yaşamında da aynı çocuksu tezahürleri gördüğümüz için bizi şaşırtmalarına gerek yoktur.

Jestlerin ve gösterişsiz ifade biçimlerinin yorumlanması neredeyse keşfedilmemiş bir alandır. Muhtemelen hiç kimse, tüm bu formları bir şema halinde düzenlemek ve bunların birbirleriyle olan bağlantılarını ve kökenlerini incelemek için öğretmen kadar iyi bir konumda değildir. Bir ifade biçiminin farklı durumlarda farklı anlamlara gelebileceğini, iki farklı çocuğun aynı şeyi aynı anlama gelmeden yapabileceğini, unutulmamalıdır. Ayrıca sorunlu çocuklarda ifade biçimleri aynı psikolojik nedenden kaynaklansalar bile çeşitlilik göstermektedir. Basitçe, belirli bir hedefe giden birden fazla yol vardır.

Burada sağduyu açısından doğru ya da yanlıştan söz edemeyiz. Çocuklar hata yaptıklarında, bunun nedeni yanlış bir amaçları olmasıdır. Dolayısıyla bu yanlış hedefe yönelik bir çabanın sonucu olarak ortaya çıkan sonuç da yanlıştır. Hata yapma olasılıklarının sayısız olması, ancak elinde tek bir doğru olması insanoğlunun doğasında bir özelliktir.

Okulda hiç dikkat edilmeyen ancak önemli olan çeşitli ifade biçimleri vardır. Buna örnek olarak bir uyku pozisyonu verilebilir. İlginç bir vaka, o zamanki İmparator I. Francis Joseph'in öldüğü ve ona bir hayalet gibi göründüğü ve ona bir ordu kurmasını ve Rusya'ya karşı ilerlemesini emrettiği halüsinasyondan muzdarip on beş yaşında bir çocuktur. Gece nasıl uyuduğunu görmek için odasına girildiğinde çarpıcı bir resimle karşı karşıya kalındı. Napolyon pozisyonunda yatakta yatıyordu. Ertesi gün onu gördüğümüzde

duruşu, uyku pozisyonunda ifade edilen askeri poza benziyordu. Halüsinasyon ve uyanık hali arasındaki bağlantı oldukça açık görünüyordu. Onu, İmparator'un hâlâ yaşadığına ikna etmeye çalıştığımız bir sohbete soktuk. İnanmak istemiyordu. Kafede misafirleri beklerken hep kısa boylu olduğu için dalga geçildiğini anlattı. Yürürken de aynı duruşa sahip birini tanıyıp tanımadığını sorduğumuzda biraz düşündü ve "Öğretmenim Bay Meier" dedi. Doğru yolda gibiydik ve Meier figürünü başka bir küçük Napoleon olarak canlandırarak bu zorluğun üstesinden gelmeyi başardık. Daha da önemlisi şu maddeydi: çocuk bize öğretmen olmak istediğini söyledi. Bu öğretmen, Meier, onun gözdesiydi ve her şeyde onu taklit etmek isterdi. Kısacası bu çocuğun tüm hayat hikayesi duruşunda özetlenmişti.

Yeni bir durum, çocuğun hazırlığının bir testidir. Bir çocuk iyi hazırlanmışsa, yeni durumlarla güvenle tanışır. Eğer hazırlıklı değilse, yeni bir durum, bir yetersizlik duygusuna yol açan bir gerilim getirir. Kapasite duygusu yargıyı bozar ve tepki doğru değildir - yani durumun taleplerine karşılık gelmez - çünkü toplumsal duyguya dayanmaz. Başka bir deyişle, bir çocuğun okuldaki başarısızlığı, yalnızca okul sisteminin verimliliğine değil, aynı zamanda çocuktaki birincil eksikliğe de atfedilmelidir.

Yeni durumu, bir çocuktaki bozulmanın nedeni olduğuna inandığımız için değil, bunun birincil yetersiz hazırlığı daha açık bir şekilde gösterdiğini bildiğimiz için incelemeliyiz. Her yeni durum bir hazırlık testi olarak kabul edilebilir.

Bu bağlamda, anketteki bazı noktaları yeniden tartışmak için ele alabiliriz (bkz. Ek 1).

1.

Şikayet ne zamandır var? Dikkatimiz hemen yeni bir duruma yönelir. Bir anne, çocuğunun okula gidene kadar iyi olduğunu söylediğinde, bize gerçekten anladığından daha fazlasını anlatır. Okul çocuğa fazla gelmiştir. Annenin "Son üç yıldır" yanıtını vermesi yeterli değildir. Üç yıl önce çocuğun çevresinde veya kendi fiziksel durumunda ne gibi değişikliklerin meydana geldiğini bilmeliyiz.

Bir çocuğun kendine olan inancının azaldığının ilk işareti sıklıkla kendini okul hayatına adapte edememesidir. İlk başarısızlık bazen yeterince ciddiye alınmaz ve çocuk için bir felaket anlamına gelebilir. Bir çocuğun kötü okul notları aldığı için ne sıklıkta dayak yediğini ve bu notların ya da şaplakların onun üstünlük çabası üzerinde ne gibi etkileri olduğunu öğrenmeliyiz. Çocuk, özellikle ana-babası "Asla bir şey olamazsın" veya "Darağacına düşeceksin" deme alışkanlığındaysa çocuk başarılı olamayacağına ikna olabilir.

Bazı çocuklar başarısızlıkla teşvik edilirken diğerleri başarısız olduğunda yıkılır. Kendine güvenini ve geleceğe olan inancını kaybeden çocuklar teşvik edilmelidir. Onlara nazik, sabırlı ve hoşgörülü bir şekilde yaklaşılmalıdır.

Cinsiyetin kaba bir açıklaması, bir çocuğu şaşkına çevirebilir. Bir kız veya erkek kardeşin parlak başarısı, onu daha fazla çaba harcamaktan caydırabilir.

2.

Daha önce fark edildi mi? Bu, çocuğun durumundaki değişiklik zamanına kadar çocuğun hazırlık eksikliğinin

fark edilebilir olduğu anlamına mı geliyor? Bu soruya türlü türlü cevaplar alıyoruz. "Çocuk düzensizdi", yani annesi onun için her şeyi yapardı. Aileye büyük bağlılık anlamına gelen "O her zaman çekingendi". Bir çocuk zayıf olarak tanımlandığında, onun zayıf organlarla doğduğunu, zayıflığı nedeniyle şımartıldığını ya da çirkinliği nedeniyle ihmal edildiğini varsayabiliriz. Bu soru aynı zamanda olası bir zeka sorununa da işaret etmektedir. Çocuk, zihinsel olarak zayıf olduğundan şüphelenilecek kadar çok yavaş gelişmiş olabilir. Daha sonra bu durumdan kurtulmuş olsa da şımartılmış veya kısıtlanmış olduğu hissini hala koruyacaktı ve bu duygular yeni bir durumla başa çıkma girişimlerini çok daha zorlaştıracaktı. Çocuğun korkak ve dikkatsiz olduğu söylenirse, böylece başka birinin dikkatini çektiğinden emin olabiliriz.

Bir öğretmenin ilk görevi çocuğu kazanmak ve ondan sonra cesaretini beslemektir. Bir çocuk sakar olduğunda, öğretmen onun solak olup olmadığını öğrenmelidir. Çocuk abartılı derecede sakarsa, öğretmen çocuğun cinsel rolünü tam olarak anlayıp anlamadığını öğrenmelidir. Feminen bir çevrede büyüyen, diğer erkeklerle arkadaşlıktan kaçınan, alay edilen ve genellikle kız gibi davranılan erkekler kendilerini kız rolüne alıştırır ve daha sonra oldukça fırtınalı iç çatışmalar geliştirir. Erkek ve dişi arasındaki organik cinsel ayrımın bilinmemesi, çocukların cinsiyetlerini değiştirmenin mümkün olduğuna inanmalarına yol açar. Ama sonunda vücut yapılarının değişmez olduğunu keşfederler ve ait olmak istedikleri cinsiyete göre zihinsel eril veya dişil özel-

likler geliştirerek bunu telafi etmeye çalışırlar. Bu eğilimlerini de giyim ve tavırla ifade ederler.

Bazı kızlar kadınsı meslekler için bir tiksinti geliştirir. Başlıca sebep, gerçekten de uygarlığımızın temel bir başarısızlığını ifade eden bu tür çalışmaların sözde değersizliğidir. Erkeklerin kadınlardan mahrum bırakılan ayrıcalıklara sahip olduğu geleneği hala vardır. Medeniyetimiz açıkça insanın yararınadır ve insanların kendileri için üstlendikleri belirli hakları onaylar. Bir oğlanın doğması, genellikle bir kızın doğmasından daha fazla sevinç uyandırır. Bu hem oğul hem de kız üzerinde zararlı bir etki olamaz. Aşağılık dikeni kızı çok çabuk sokar, oğlan ise beklentilerle boğuşur. Kızların gelişimi sınırlıdır. Bu zorlamanın artık o kadar belirgin olmadığı, Amerika gibi ülkeler vardır. Ama bu ülkede bile toplumsal ilişkilerde henüz bir denge sağlanmış değildir.

Burada, çocuklarda yansıtılan insanlığın bütün zihniyetiyle ilgileniyoruz. Kadın rolünün kabulü, zaman zaman isyanı kışkırtan bazı zorluklar içerir. Bu isyan, kendisini sıklıkla, üstünlük için bir çaba ile ilgili olan, asilik, inatçılık, tembellik içinde ifade eder. Bu tür belirtiler ortaya çıktığında öğretmen, kızın cinsiyetinden memnun olup olmadığını öğrenmelidir.

Bu memnuniyetsizlik, diğer tüm alanları kapsayacak şekilde büyüyebilir, böylece genel olarak yaşam bir yük haline gelir. Ara sıra, insan türünün çift cinsiyetli olmadığı başka bir gezegende yaşama arzusunun ifadesi ile karşılaşırız. Bu tür hatalı düşünce süreçleri çeşitli saçmalıklara, tamamen

kayıtsızlığa, suçluluğa ve hatta intihara yol açabilir. Ceza ve sevgi eksikliği, yalnızca yetersizlik duygusunu güçlendirir.

Çocuk, erkek ve kadın arasındaki farkı göze çarpmayan bir şekilde öğrendiğinde ve her birinin diğeri kadar değerli olduğu çocuğa öğretildiğinde bu tür talihsiz koşullardan kaçınabilir. Genellikle babanın bir tür üstünlüğü varmış gibi görünür. Baba malik gibi görünür, kuralları koyar, yönetir, karısına anlatır ve karar verir. Erkek kardeşler, kız kardeşlerinden üstün olmaya çalışırlar, aşağılama ve eleştiri yoluyla onları cinsiyetlerinden memnun bırakmamaya çalışırlar. Psikolog, kardeşlerin bu tür davranışlarının kendi zayıflık duygularından kaynaklandığını anlar. Bir şeyi yapabilmekten, sadece görünmekten, yapabilmekten oldukça farklıdır. Kadınların şimdiye kadar büyük başarılara işaret edemedikleri argümanı oldukça değersizdir. Kadınlar şimdiye kadar harika şeyler yapmak için yetiştirilmemişlerdir. Erkekler, çoraplarını onarmaları için onları kadınlara vermişler ve kadınları bunun onların işi olduğuna ikna etmeye çalışmışlardır. Bu kısmen ortadan kalktı, ancak bugün kızları hayata hazırlama şeklimiz onlardan olağanüstü bir şey beklediğimizi göstermemektedir.

Hazırlığı engellemek ve daha sonra düşük başarıları olumsuz bir şekilde eleştirmek dar görüşlüdür. Mevcut durumu düzeltmek kolay değil çünkü sadece babalar değil anneler de erkeklik ayrıcalıklarını haklı görüyor ve çocuklarını bu fikre göre yetiştiriyor. Çocuklarına eril otoritenin doğru olduğunu, erkek çocuklarının itaat istediğini, kızların ise buna boyun eğdiğini öğretirler. Çocuklar mümkün

olduğu kadar erken yaşta hangi cinsiyete ait olduklarını ve cinsiyetlerinin değiştirilemez olduğunu bilmelidir. Kadınlar, daha önce de söylediğimiz gibi, erkeksi otorite ve üstünlük varsayımına karşı kin geliştirmişlerdir. Bu küskünlük, bir kadının cinsiyetini kabul etmeyi reddetmesi ve mümkün olduğu kadar bir erkeğe benzemeye çalışmasıyla ifade edilecek kadar büyük olduğunda, Bireysel Psikoloji buna "eril protesto" adını verdi. Deformite veya eksik gelişme gibi ikincil semptomlar, yetişkinlerin anatomik tamamlama (kızlarda erkeksi ve erkeklerde kadınsı fiziksel özellikler) ile ilgili olarak cinsiyetlerinden şüphe duymalarına neden olur. Bu inançlar bazen derinden gömülüdür ve anayasal zayıflıklarla ilgilidir. Erkekte kadından daha belirgin olan çocuksu bir vücut yapısı, erkeğin kadınsı özelliklere sahip olduğu izlenimini uyandırır. Bu doğru değildir, çünkü böyle bir adam daha çok bir çocuğa benzer. Vücudu tam olarak gelişmeyen bir erkek kendini acı verici bir şekilde aşağılık hisseder, çünkü uygarlığımızın genel ideali, başarıları kadınınkinden daha fazla olması gereken yetişkin erkektir. Bir kız söz konusu olduğunda, eksik bir gelişme veya güzellik eksikliği de sıklıkla hayatın sorunlarından kaçınmaya yol açar, çünkü güzelliğe aşırı değer veririz.

Mizaç ve duygular üçüncül cinsel belirtilerdir. Hassas erkeklere kadınsı denir; dengeli, kendine güvenen kızlar erkeksi olarak tanımlanır. Bu tür özellikler asla doğuştan gelmez, her zaman kazanılır. Erken çocukluk dönemindeki bu özellikler daha sonra hatırlanır ve yetişkinler, çocukken tuhaf olduklarına, çekingen olduklarına veya duruma göre erkek veya kız gibi davrandıklarına atıfta bulunurlar. Kendi

cinsel rollerinin yorumuna göre geliştiler. Bir sonraki soru, cinsel gelişim ve deneyimin ne kadar ileri gittiği, belirli bir yaşta belirli bir anlayışın beklendiği anlamına gelir. Çocukların en az yüzde doksanının, ebeveynleri veya eğitimcileri nihayet cinsel meseleleri onlara açıkladıklarında, gerçekleri çok daha önce öğrenmiş olduklarını söylemeliyim. Cinsel açıklamalarla ilgili katı ve hızlı kurallar yapılamaz, çünkü bir çocuğun neyi kabul edeceğini veya böyle bir açıklamaya güveneceğini veya genel olarak onun üzerinde ne gibi bir etkisi olacağını kimse tahmin edemez. Çocuk bir açıklama istediğinde, çocuğun o anki durumu tam olarak göz önünde bulundurularak verilmelidir. Her zaman zararlı bir etkisi olmamasına rağmen, olgunlaşmamış açıklama tavsiye edilmez.

Evlatlık veya üvey çocuklarla ilgili soru, zor bir sorudur. Bu sınıflardan herhangi birine mensup çocuklar, doğal olarak iyi muamele görürler ve tüm şiddeti özel aile konumlarına yüklerler. Bazen annesini kaybetmiş bir çocuk, babasına sıkı sıkıya bağlanır. Bir süre sonra baba evlenir, çocuk kendini dışlanmış hisseder ve üvey anneyle arkadaş olmayı reddeder. Birkaç çocuğun gerçek ebeveynlerini üvey ebeveyn olarak görmeleri ilginçtir, bu da elbette sert eleştiri ve şikayet anlamına gelir. Üvey anne-babalar, kötü karakterler oldukları birçok peri masalından dolayı kötü bir üne sahiptirler. Geç de olsa peri masallarının çocuklar için mükemmel bir okuma materyali olmadığı söylenebilir. Onları tamamen yasaklamak imkansızdır, çünkü çocuklar onlardan insan doğası hakkında çok şey öğrenirler. Ancak, belirli öykülere eşlik etmek ve çocukların içlerinde gaddarlık ya

da çarpık fanteziler içeren öyküleri okumasını önlemek için düzeltici yorumlar yazmak faydalı olacaktır. Acımasız işler yapan güçlü adamların peri masalları, zaman zaman çocuk okuyucuları katılaştırmak, kahramana tapmamızdan kaynaklanan bir başka yanlış fikir olan yumuşak duyguları törpülemek için kullanılmıştır. Erkekler sempati göstermenin erkeksi olmadığını düşünür. Hassas duyguların neden küçümsendiği anlaşılmaz, çünkü her ne kadar herhangi bir duygu elbette kötüye kullanılabilse de yanlış kullanılmadığında şüphesiz değerlidir.

Gayrimeşru çocuklar da son derece zor durumdadırlar. Erkek serbest kalırken kadının ve çocuğun gayrimeşruiyet yükünü taşımasının doğru olmadığını söylemeye gerek yoktur. En büyük bedeli ödeyen elbette çocuktur. Bu tür çocuklara ne kadar yardım etmek istesek de onların acılarını önlemek imkansızdır, çünkü sağduyuları çok geçmeden onlara her şeyin yolunda gitmediğini söyler. Arkadaşları tarafından hor görülürler, ülkenin kanunları yaşam şartlarını zorlaştırır ve üzerlerine hukuken gayrimeşruiyet damgası vurulur. Duyarlılıklarından dolayı kolayca kavga ederler ve dünyaya karşı düşmanca bir tavır geliştirirler, çünkü her dilde bu tür çocuklar için çirkin, aşağılayıcı ve acı verici sözler vardır. Sorunlu çocuklar ve suçlular arasında neden bu kadar çok gayrimeşru çocuk olduğu kolayca anlaşılabilir. Gayrimeşru veya öksüz çocuklardaki bu asosyal eğilimleri doğuştan veya kalıtsal yatkınlıklara bağlamak mümkün değildir.

BÖLÜM X
OKULDAKİ ÇOCUK

Bir çocuk okula başladığında, daha önce de söylediğimiz gibi, kendisini onun için tamamen yeni bir yerde bulur. Tüm yeni durumlar gibi, okula giriş de bir hazırlık testi olarak kabul edilebilir. Eğer çocuk uygun şekilde eğitilmişse testi normal bir şekilde geçecektir; uygun bir şekilde eğitilmemişse de hazırlığındaki kusurlar açıkça ortaya çıkacaktır.

Bir çocuğun anaokuluna ve ilkokula başladığı zamandaki psikolojik hazırlığının kayıtlarını sık sık tutmayız, ancak bu tür kayıtlara sahip olsaydık, yetişkin yaşamındaki davranışlara büyük bir ışık tutardı. Bu tür "yeni durum testleri", sıradan skolastik performans testlerinden çok daha açıklayıcı olacaktır.

Okula başlayan bir çocuktan ne beklenir? Okul çalışması, öğretmen ve okul arkadaşlarıyla iş birliğini ve okul derslerine ilgiyi gerektiren bir görevdir. Çocuğun bu yeni duruma verdiği tepkilerle, iş birliği yapma yeteneğinin derecesini ve ilgi alanını ölçebiliriz. Çocuğun hangi konulara ilgi duyduğunu söyleyebiliriz; başka birinin söylediklerine ilgilenip ilgilenmediğini görebiliriz, herhangi bir şeyle ilgilenip ilgilenmediğini fark edebiliriz. Çocuğun tavrını, duruşunu ve bakışını, dinleme şeklini, öğretmene arkadaşça yaklaşıp yaklaşmadığını veya ondan uzak durup durmadığını vb. inceleyerek tüm bu gerçekleri tespit edebiliriz.

Bu ayrıntıların kişinin psikolojik gelişimini nasıl etkilediği, mesleğinde güçlükler yaşadığı için psikoloğa başvuran belirli bir adamın durumuyla açıklanabilir. Psikolog, çocukluğuna dönüp baktığında, diğer tüm çocukların kız olduğu bir ailede büyüdüğünü keşfetti, ayrıca anne babası o doğduktan kısa bir süre sonra öldü. Okula girme zamanı geldiğinde, kız okuluna mı yoksa erkek okuluna mı kaydolması gerektiğini bilmiyordu. Kız kardeşleri tarafından kız okuluna girmeye ikna edildi, ancak çok kısa sürede oradan atıldı. Çocuğun zihninde bıraktığı izlenimi hayal edebiliyoruz.

Derslere odaklanma, büyük ölçüde çocuğun öğretmenine olan ilgisine bağlıdır. Çocuğu dikkatli tutmak ve çocuğun ne zaman dikkatli olmadığını veya konsantre olamayacağını anlamak öğretmenin sanatının bir parçasıdır. Konsantrasyon yeteneği olmadan okula gelen birçok çocuktan bahsetmek istiyorum. Bunlar genellikle pek çok garip insanın varlığından şaşkına dönen şımartılmış çocuklardır. Öğretmen biraz katı olursa, bu tür çocukların hafızası yokmuş gibi görünecektir. Ancak bu hafıza eksikliği, genel olarak kabul edildiği kadar basit bir gerçek değildir. Hafızası olmadığı için öğretmen tarafından azarlanan bir çocuğun başka konularda hafızası vardır. Hatta konsantre olabilir, ancak yalnızca evde şımartıldığı durum için geçerlidir bu. Şımartılma arzusuna özen gösterir, ancak okul çalışmalarına gereken önemi vermez.

Böyle bir çocuk okula gidemiyorsa, notları kötüyse ve sınavları geçmiyorsa, onu eleştirmek, azarlamak boşunadır. Eleştiri ve sitemler onun yaşam tarzını değiştirmez. Aksine

bu tür şeyler onu okula uygun olmadığına ikna edecek ve karamsar bir tavır geliştirmesine neden olacaktır.

Şımartılan çocukların öğretmenleri tarafından kazanıldıklarında genellikle çok iyi öğrenciler olmaları bizim açımızdan önemlidir. Kendileri için büyük bir avantaja sahip olduklarında çalışabilirler; ne yazık ki okulda her zaman şımartılacaklarını garanti edemeyiz. Eğer çocuk okul veya öğretmen değiştirirse ya da belirli bir konuda ilerleme kaydetmese bile (matematik şımartılmış çocuklar için her zaman tehlikeli bir derstir), aniden durur. Her şeyin onun için kolaylaştırılmasına alıştığı için ilerleyemeyecektir. Hiçbir zaman mücadele etmek için eğitilmemiş ve nasıl mücadele edileceğini bilmez. Zorlukları aşmaya ve bilinçli çabalarla ilerlemeye sabrı yoktur.

O halde, okula sağlam bir şekilde hazırlanmanın ne anlama geldiğini anlıyoruz. Kötü hazırlıklarda her zaman annenin etkisini görebiliriz. Çocuğun ilgisini ilk uyandıran ve dolayısıyla bu ilgiyi sağlıklı kanallara yönlendirmek gibi çok önemli bir sorumluluğa sahip olduğunu anlayabiliriz. Sık sık yaptığı gibi, sorumluluğunda başarısız olursa, sonuç çocuğun okuldaki davranışında açıkça görülüyordu. Annenin etkisinin yanı sıra, aile etkilerinin bütün bir kompleksi vardır - babanın etkisi, diğer bölümlerde analiz ettiğimiz çocukların rekabeti de görülür. Bir sonraki bölümde daha ayrıntılı olarak bahsedeceğimiz dış etkiler, kötü koşullar ve önyargılar da görülebilir.

Kısacası, çocuğun kötü hazırlanmasına neden olan tüm bu koşullar göz önüne alındığında, çocuğu okul geçmişine dayanarak yargılamak aptalcadır. Bunun yerine ders notla-

rını çocuğun o anki psikolojik durumunun pek çok göstergesi olarak kabul etmeliyiz. Önemli olan çocuğun aldığı notlar değil, zekası, ilgisi, konsantrasyon yeteneği vb. ile ilgili olarak gösterdikleridir. Yapılarındaki farklılıklara rağmen, akademik testler zeka testleri gibi bilimsel testlerden farklı yorumlanmamalıdır. Her iki durumda da vurgu, alınan puana değil, çocuğun zihnine açıklananlara odaklanmalıdır.

Son yıllarda sözde zeka testleri çok gelişti. Öğretmenler üzerinde büyük bir ağırlıkları var ve sıradan testlerin göstermediği şeyleri ortaya koydukları için bazen buna değer. Arada bir çocuğun kurtuluşunu kanıtlarlar. Bu nedenle, bir çocuk kötü notlara sahip olduğunda ve öğretmen onu daha düşük bir sınıfa koymak istediğinde, zeka aniden daha yüksek bir not verebilir. Çocuğun geri atılmak yerine sınıf atlamasına izin verilir. Başarılı hisseder ve daha sonra farklı davranır.

Bir zeka testinin ve IQ'nun işlevini küçümsemek istemiyoruz, ancak şunu söylemeliyiz ki bir test kullanıldığında ne çocuk ne de ebeveynler IQ'yu bilmelidir. Ne ebeveynler ne de çocuk zeka testinin gerçek değerini bilir. Bunun nihai ve eksiksiz bir bakış açısını temsil ettiğini, bundan böyle onunla sınırlanan çocuğun kaderini gösterdiğini hayal ederler. Gerçekte zeka testlerinin ortaya koyduğu bulgular, mutlak bulgular olarak alındığında eleştiriye oldukça açıktır. Bir zeka testinde iyi bir puan, sonraki yaşam için bir garanti değildir ve diğer yandan, başka türlü başarılı olan yetişkin kişiler düşük puanlar alır.

Bireysel Psikologlar, zeka testleri ne zaman büyük bir zeka eksikliği ortaya çıkarsa, doğru yöntemleri bulursak

puanların iyileştirilebileceğini deneyimlemiştir. Bu yöntemlerden biri, çocuğun doğru numarayı ve böyle bir sınava girmek için doğru hazırlığı bulana kadar belirli zeka testiyle oynamasına izin vermektir. Bu şekilde çocuk ilerleme kaydeder ve deneyimini artırır. Sonraki testlerde daha iyi puanlar alacaktır.

Çocukların okul rutininden nasıl etkilendiği ve ağır okul müfredatının baskısı altında kalıp kalmadıkları harika bir sorudur. Okul müfredatındaki konuları küçümsemiyoruz ve öğretilen ders sayısının azaltılması gerektiğine inanmıyoruz. Çocukların konunun amacını ve pratik değerini görmeleri ve konuyu tamamen soyut ve teorik olarak görmemeleri için konuları tutarlı bir şekilde öğretmek elbette önemlidir. Şu anda, çocuğun konuları ve gerçekleri mi yoksa çocuğun kişiliğini mi öğrenmesi gerektiği sorusu üzerinde büyük tartışmalar yapılmaktadır. Bireysel Psikolojide bu ikisinin birleştirilebileceğine inanıyoruz.

Söylediğimiz gibi, öğretim konuları ilgi çekici ve pratik hale getirilmelidir. Matematik - aritmetik ve geometri - bir binanın üslubu ve yapısı, orada yaşayabilecek insan sayısı vb. ile bağlantılı olarak öğretilmelidir. Bazı konular birlikte öğretilebilir. Daha ilerici okulların bazılarında, konuları karşılıklı ilişki içinde nasıl öğreteceklerini bilen uzmanlara sahibiz. Çocuklarla yürüyüşe çıkarlar ve belirli konulara diğerlerinden daha fazla ilgi duyduklarını öğrenirler. Öğretimi birleştirmeyi öğrenirler; örneğin bitki hakkındaki eğitimi bitkinin tarihi, ülkenin iklimi vb. ile birleştirmeyi öğrenirler. Bu şekilde, aksi takdirde çocuğun ilgisini çekmeyecek konulara yalnızca ilgi uyandırmakla kalmaz, aynı

zamanda ona, tüm eğitimin nihai amacı olan şeylere koordineli ve sentetik bir yaklaşım kazandırır.

Eğitimcilerin gözden kaçırmaması gereken bir nokta vardır ve bu, okuldaki çocukların kendilerini kişisel bir rekabet içinde hissetmeleridir. Bu noktanın neden önemli olduğunu kolayca anlayabiliriz. İdeal okul sınıfı, her çocuğun kendini bütünün bir parçası hissettiği bir birim olmalıdır. Öğretmen, rekabetin ve kişisel hırsların sınırlar içinde tutulmasını sağlamalıdır. Çocuklar, başkalarının ilerlemesini görmekten hoşlanmazlar, kendilerini rakiplerini geçmekten alıkoymazlar ya da hayal kırıklığına ve olaylara öznel bir bakış açısına tekrar geri dönerler. Bu nedenle öğretmenin tavsiyesi ve yönlendirmesi çok önemlidir - ondan gelecek uygun bir söz, çocuğun enerjilerini rekabetçi kanallardan işbirlikçi kanallara aktaracaktır.

Bu bağlamda, sınıflarda değiştirilmiş özyönetim şemalarının kurulması yararlıdır. Bu tür planlar kurmak için çocukların kendi kendini yönetmeye tamamen hazır olmasını beklemek zorunda değiliz. Çocukların ilk başta neler olup bittiğini izlemelerine ya da tavsiye niteliğinde hareket etmelerine izin verebiliriz. Çocuklara hazırlıksız olarak tam bir özyönetim verilirse, cezalarında öğretmenlerden daha şiddetli ve katı olduklarını, hatta siyasi işlevlerini kişisel avantaj ve üstünlük için kullandıklarını görürüz.

Çocukların okuldaki gelişimine gelince, hem öğretmenin bakış açısını hem de çocukların bakış açısını dikkate almalıyız. Çocukların bu konuda çok iyi yargıya sahip olmaları ilginç bir gerçektir. Hecelemede, çizimde, atletizmde kimin en iyi olduğunu bilirler. Birbirlerini oldukça iyi de-

ğerlendirebilirler. Bazen sadece başkalarına karşı adil olmazlar, ama bunun farkındadırlar ve adil olmaya çalışırlar. En büyük zorluk, kendilerini küçültmeleridir: "Şimdi asla yetişemiyorum", diye inanırlar. Bu doğru değildir - yakalayabilirler. Yargılarındaki hata onlara gösterilmelidir, aksi takdirde yaşam boyunca sabit fikirli bir hale gelecektir. Böyle bir fikri olan bir çocuk asla ilerleyemez, her zaman olduğu yerde kalır.

Okul çocuklarının büyük çoğunluğu hemen hemen her zaman aynı seviyededir: onlar en iyi veya en kötü veya ortalamadırlar ve öyle kalırlar. Bu durum, psikolojik tutumların ataleti kadar beynin gelişimini yansıtmaz. Çocukların kendilerini sınırladıklarının ve ilk birkaç kontrolden sonra iyimser olmaktan vazgeçtiklerinin bir işaretidir. Ancak, göreli konumdaki değişikliklerin arada bir meydana geldiği gerçeği önemlidir: bu, bir çocuğun entelektüel durumunu yöneten hiçbir ölümcül şey olmadığını gösterir. Çocuklar bunu bilmeli ve kendi durumlarında bunun uygulamasını anlamaları sağlanmalıdır.

Hem öğretmen hem de çocuklar, normal zekaya sahip çocukların elde ettiği sonuçların özel kalıtsallığa atfedilmesi gerektiği hurafesinden de kurtulmalıdır. Yeteneklerin aktarıldığına dair bu inanç, belki de çocukların eğitimi konusunda şimdiye kadar yapılmış en büyük hatadır. Bireysel Psikoloji bunu ilk kez belirttiğinde, insanlar bunun bilime dayalı genel bir değerlendirme değil, bizim açımızdan iyimser bir varsayım olduğunu düşündüler. Ama şimdi giderek daha fazla psikolog ve psikiyatrist bu bakış açısını kabul ediyor. Kalıtım, ebeveynler, öğretmenler ve çocuklar

için çok kolay bir günah keçisidir. Çaba gerektiren zorluklar olduğunda, onları bir şeyler yapma sorumluluğundan kurtarmak için her zaman kalıtımı kullanabilirler. Ancak sorumluluklarımızdan kaçma hakkımız yoktur ve bizi sorumluluklardan kurtaracak herhangi bir bakış açısına karşı her zaman şüphe duymalıyız.

Çalışmalarının eğitici değerine inanan, eğitime karakter eğitimi olarak bakan hiçbir eğitimci, kalıtım öğretisini tutarlı bir şekilde kabul edemez. Fiziksel kalıtımla ilgilenmiyoruz. Organik kusurların, hatta organik yetenekteki farklılıkların kalıtsal olduğunu biliyoruz. Fakat organların işleyişi ile zihnin yeteneği arasındaki köprü nerededir? Bireysel Psikolojide, zihnin organların sahip olduğu yetenek derecesini deneyimlediği ve onunla hesap yapması gerektiği konusunda ısrar ettik. Bazen zihin bununla çok fazla hesaplaşır - çünkü bazı organik sakatlıklardan korkar ve organik neden ortadan kalktıktan sonra korku uzun sürer.

İnsanlar her zaman şeyleri kökenlerine kadar takip etmeyi ve fenomenlerin geliştiği mikropları aramayı severler. Ancak kişilerin başarılarını değerlendirirken sürekli kullandığımız bu bakış açısı çok yanıltıcıdır. Bu işlem tarzındaki olağan hata, ataların çoğunu ihmal etmek, eğer aile ağaçları inşa edeceksek, her nesilde iki ebeveyn olduğunu unutmaktır. Beş kuşak geriye gidersek, 64 ata vardır ve 64 ata arasında, şüphesiz, soyunun yeteneklerini atfedecek akıllı bir insan bulunabilir. On kuşak geriye gidersek, 4.096 atamız olur ve o zaman, en az bir tane çok yetenekli kişi bulacağımıza şüphe yoktur. Bir aileye çok yetenekli bir kişi

tarafından verilen geleneğin, kalıtımın işleyişini andıran bir etkiye sahip olduğunu da unutmamak gerekir. Böylece, bazı ailelerin diğer ailelere göre nasıl daha fazla insan yetiştirdiğini anlayabiliriz. Miras değil, çok açık ve basit bir gerçektir. Avrupa'da her çocuk baba mesleğini sürdürmek zorunda kaldığında işlerin nasıl yürüdüğünü bir düşünün. Sosyal kurumları unutursak, kalıtım istatistikleri çok ürkütücü görünebilir.

Kalıtım düşüncesinin yanında, çocuk için en büyük zorluklara neden olan sorun, kötü okul karnelerinin cezasıdır. Eğer bir çocuğun okul karnesi kötüyse, kendisi de öğretmeni tarafından pek sevilmediğini görecektir. Böylece okulda acı çeker ve sonra eve gelir ve anne babasından yeni sahneler ve yeni sitemler bulur. Annesi ve babası tarafından azarlanır ve ayrıca sık sık dayak yer.

School-teachers should keep in mind the aftermath of bad report cards. Some teachers believe that the child will struggle harder if he has to show a bad report at home. But they forget the particular home circumstances. In some homes the child is brought up in a rather cruel manner, and a child of such a home will think twice before bringing back a bad report. As a result he may not come at all, or sometimes he may be driven to the extremes of despair and commit suicide from fear of his parents.

Öğretmenler okul sisteminden sorumlu değildir, ancak mümkün olan her yerde sistemin kişisel olmayan ciddiyetine kişisel bir sempati ve anlayış dokunuşuyla yaklaşmaları iyidir. Böylece bir öğretmen, ev ortamı nedeniyle belirli bir

öğrenciye karşı daha yumuşak olabilir ve daha yumuşak davranarak onu umutsuzluğa sürüklemek yerine cesaretlendirebilir. Her zaman kötü notlar alan ve kendisi inanıncaya kadar sürekli olarak başkaları tarafından okulun en kötü öğrencisi olduğu söylenen bir çocuğun zihninde bir ağırlık vardır. Kendimizi böyle bir çocukla özdeşleştirirsek, onun neden okulu sevmediğini kolayca anlayabiliriz. Bu insanca bir şeydir. Sürekli eleştirilen, okul karnelerinin kötü olduğu ve bir daha yetişme ümidini yitirdiği bir yerde kim olsa orayı sevmez ve oradan kaçmaya çalışırdı. O yüzden böyle çocukların okuldan uzak kaldığını gördüğümüzde üzülmemeliyiz

Ancak böyle bir olay karşısında telaşlanmamamız gerekirken, öneminin farkına varmalıyız. Özellikle ergenlik döneminde oluyorsa, bunun kötü bir başlangıç anlamına geldiğini anlamalıyız. Bu tür çocuklar, sahte karneler düzenleyerek, okuldan kaçarak vb. kendilerini koruyabilecek kadar zekidirler. Bu şekilde kendi türleriyle tanışırlar, çeteler kurarlar ve sonunda suça varan yola koyulurlar.

Bireysel Psikolojinin hiçbir çocuğun umutsuz düşünülmemesi gerektiği görüşünü kabul edersek, tüm bunlardan kaçınılabilir. Bir çocuğa yardım etmek için her zaman bir yöntemin bulunabileceğini hissetmemiz gerekir. En kötü koşullarda bile her zaman belirli bir yaklaşım şekli vardır - ama bunun ortaya çıkarılması gerekir.

Çocukların sınıfta kalmasından kaynaklanan kötü sonuçlardan bahsetmeye gerek bile yok. Bir öğretmen, sınıfta kalan bir çocuğun hem okul hem de aile için bir sorun olduğu konusunda hemfikir olacaktır. Bu her durumda olmaya-

bilir, ancak kuralın istisnaları çok azdır. Sınıfta kalanların çoğu kronik tekrarlayıcılardır - her zaman geridirler ve her zaman kaçınılmış ve asla çözülmemiş bir problem sunarlar.

Çocukların ne zaman sınıfta bırakılacağı, cevaplaması zor bir sorudur. Sorundan başarıyla kurtulmayı başaran öğretmenler var. Tatil dönemlerini çocuğu eğitmek, yaşam tarzındaki hataları araştırmak ve düzeltmek için kullanırlar ve böylece sınıf geçebilirler. Okulda özel ders verenler kurumu olsaydı, bu yöntem daha yaygın olarak uygulanabilirdi. Sosyal hizmet uzmanlarımız ve misafir eğitimcilerimiz var ama öğretmenimiz yok.

Almanya'da misafir eğitimciler yoktur ve bize öyle geliyor ki bu öğretmenler tamamen gerekli değil. Devlet okulundaki sınıf öğretmeni çocukla ilgili en iyi görüşe sahiptir. Doğru bakarsa neler olup bittiğini diğerlerinden daha iyi bilebilir. Sınıf kalabalık olduğu için sınıf öğretmeninin tek tek öğrencileri tanıyamayacağını söyleyenler var. Ancak bir çocuğun okula nasıl girdiğini gözlemlerseniz, onun yaşam tarzını çok kısa sürede görebilir ve birçok zorluktan kaçınabilirsiniz. Bu, büyük bir kalabalıkla bile yapılabilir. Çok sayıda çocuğu, onları anlamayanlardansa, onları anlayan biri daha iyi eğitebilir. Aşırı kalabalık sınıflar bir lütuf olmaktan uzaktır ve kaçınılmalıdır, ancak bunlar aşılmaz bir engel değildir.

Psikolojik açıdan, öğretmenlerin her yıl veya bazı okullarda olduğu gibi altı ayda bir değişmemesi, sınıfla birlikte ilerlemesi daha iyidir. Bir öğretmen iki, üç veya dört yıl aynı çocuklarla birlikte olabilse, her yerde büyük bir avantaj olur. O zaman öğretmenin tüm çocukları yakından tanı-

ma fırsatı olur. Herkesin yaşam tarzındaki yanlışları bilir ve düzeltebilir.

Çocuklar genellikle sınıf atlayabilir. Bunun bir faydasının olup olmadığı tartışılır. Çoğu zaman, sınıf atlama sürecinin kendilerinde uyandırdığı yüksek beklentileri tatmin edemezler. Sınıfına göre çok büyük bir çocuk söz konusu olduğunda sınıf atlama düşünülmelidir. Daha önce geri kalmış ve o zamandan beri gelişmiş ve iyileşmiş bir çocuk durumunda da sınıf atlama düşünülmelidir. Sınıf atlama, daha iyi notlar alan bir çocuğa ya da çocuk diğerlerinden daha fazlasını bilen bir öğrenciye ödül olarak sunulmamalıdır. Resim, müzik vb. gibi okul dışı çalışmalara zaman ayırması, zeki bir çocuğun yararınadır. Zeki çocuğun bu şekilde öğrendiği şey, tüm sınıf için yararlıdır. Bir sınıfı daha iyi öğrencilerden mahrum etmek iyi değildir. Her zaman seçkin ve parlak çocukları teşvik etmemiz gerektiğini söyleyenler var. Biz buna inanmıyoruz. Tüm sınıfı ileriye iten ve gelişme için daha büyük bir ivme kazandıran şeyin daha çok parlak çocuklar olduğuna inanıyoruz.

Okulda bulduğumuz iki sınıf türünü incelemek ilginçtir - ileri ve geri sınıflar. İleri sınıflarda gerçekten zeka problemi yaşayan birkaç çocuğun bulunmasına şaşırır, geri sınıflarda ise çoğu kişinin düşündüğü gibi zekası düşük değil, fakir ailelerin çocukları bulunur. Yoksul ailelerin çocukları geri kalmış olarak ün kazanırlar. Bunun nedeni, hazırlıklarının çok iyi olmamasıdır. Ve bunu kolayca anlayabiliriz. Anne babaların yapacak çok işi vardır ve çocuklarına hiç zaman ayıramazlar ya da belki bu amaç için yeterince eğitimli değillerdir. Psikolojik hazırlığı olmayan bu tür çocuklar geri

sınıflara alınmamalıdır. Geri bir sınıfta olmak bir çocuk için bir damgadır ve böyle bir çocuk her zaman akranları tarafından alaya alınır.

Bu tür çocuklara bakmanın daha iyi bir yolu, daha önce bahsettiğimiz eğitmen yöntemini uygulamak olacaktır. Eğitmenlerin yanı sıra, çocukların gidip ekstra ders alabilecekleri kulüpler olmalıdır. Orada ev işlerini yapabilir, oyun oynayabilir, kitap okuyabilirler. Bu şekilde, geri kalmış çocuklar için derslerden aldıkları cesaretsizlik eğitimi yerine cesaret eğitimi alabilirler. Bu tür kulüpler, şimdi sahip olduğumuzdan daha fazla oyun alanı ile birleştiğinde, çocukları sokaklardan ve kötü etkilerden tamamen uzak tutacaktır.

Karma eğitim sorunu, eğitim pratiğinin tüm tartışmalarında ortaya çıkıyor. Ortak eğitimle ilgili olarak, prensipte bunu teşvik etmemiz gerektiği söylenebilir. Kız ve erkek çocukların birbirlerini daha iyi tanımaları için iyi bir yoldur. Ama karma eğitim kararı alındıktan sonra herhangi bir şey yapılmaması bu büyük bir yanılgıdır. Karma eğitim, dikkate alınması gereken özel problemler içerir, aksi takdirde dezavantajlar, avantajların önüne geçecektir. Örneğin, insanların genellikle gözden kaçırdığı bir gerçek vardır ve bunlardan biri de kızların on altı yaşına kadar erkeklerden daha hızlı gelişmesidir. Oğlanlar bunun farkına varmazlar ve kızların kendilerinden daha hızlı ilerlediğini görürlerse dengelerini kaybederler ve kızlarla anlamsız bir yarışa girerler. Bunun gibi olguların ya yönetim tarafından ya da sınıftaki öğretmen tarafından dikkate alınması gerekir.

Karma eğitim, karma eğitimi seven ve ilgili sorunları anlayan bir öğretmen tarafından başarılı bir şekilde ger-

çekleştirilebilir. Ancak karma eğitimi sevmeyen bir öğretmen sistem tarafından yüklenmiş hissedecek ve böyle bir öğretmenin sınıfında karma eğitim başarısız olacaktır.

Karma eğitim sistemi gerektiği gibi yönetilmez ve çocuklar doğru yönetilmez ve denetlenmezse, elbette cinsel sorunlar ortaya çıkacaktır. Sonraki bölümde cinsel sorunları daha uzun tartışacağız. Burada, okulda cinsel eğitimin karmaşık bir sorun teşkil ettiği belirtilebilir. Aslında okul, cinsel sorunlar hakkında eğitim vermek için doğru yer değildir çünkü öğretmen tüm sınıf önünde konuşurken çocukların sözlerini nasıl alacaklarını bilemez. Çocukların öğretmenden özel olarak bilgi istemesi farklıdır. Bir kız öğretmene gerçekleri sorarsa, öğretmen doğru cevap vermelidir.

Şimdi, eğitimin az ya da çok idari aşamaları üzerine aramıza girdikten sonra, sorunun ana kalbine dönersek, her zaman çocukların nasıl eğitileceğini, onların ilgi alanlarına danışarak ve hangi konularda eğitim alabileceklerini ve başarılı olabileceklerini bulabileceğimizi söyleyebiliriz. Hiçbir şey, başarı kadar başarılı değildir. Bu, insan yaşamının diğer evreleri için olduğu gibi eğitim için de geçerlidir. Ve bu, bir çocuk bir konuyla ilgileniyorsa ve o konuda başarılıysa, başka şeylere devam etmesi için teşvik edileceği anlamına gelir. Öğrencilerin başarılarını daha fazla bilgiye giden basamaklar olarak kullanmak öğretmenin görevidir. Yalnızca öğrenci cehaletten bilgili bir hale nasıl geleceğini bilmez. Ama öğretmen bunu yapabilir ve eğer yaparsa, öğrencinin meseleyi göreceğini ve işbirliği yapacağını görecektir.

İlgilenilen konularda söylediklerimiz çocukların duyu organları için de geçerlidir. En çok hangi duyu organının

kullanıldığını ve ne tür duyumların çocuğu daha çok büyülediğini bulmalıyız. Bazıları görme ve bakma konusunda daha iyi eğitilmiş, diğerleri dinlemede, diğerleri hareket etmede vb. daha iyi eğitilmiş birçok çocuk var. Son yıllarda, manuel okullar olarak adlandırılan okullar lehte oldu ve bu okullar, gözlerin, kulakların ve ellerin eğitimi ile dersleri birleştirmenin sağlam ilkesini kullanıyorlar. Bu okulların başarısı, çocuğun fiziksel ilgilerinden yararlanmanın öneminin bir göstergesidir.

Bir öğretmen görsel tipte bir çocuk bulursa, örneğin coğrafya gibi, gözlerini kullanmak zorunda olduğu konularda işlerinin daha kolay olacağını anlamalıdır. Dersi dinlemektense görmek onun için daha iyi olacaktır. Bu, bir öğretmenin sahip olması gereken belirli bir çocuğun sorunlarına ilişkin bir tür içgörü örneğidir. Öğretmenin çocuğa ilk bakışında edinebileceği bu türden başka içgörüler de vardır.

Kısacası ideal öğretmenin kutsal ve büyüleyici bir görevi vardır. Çocukların zihinlerini şekillendirir ve insanlığın geleceği onun elindedir.

Ama idealden gerçeğe nasıl geçeceğiz? Eğitim ideallerini tasavvur etmek yeterli değildir. Gerçekleşmelerini ilerletmek için bir yöntem bulmalıyız. Ben uzun zaman önce Viyana'da bu yöntemi buldum ve sonuç okullarda danışma ve rehberlik birimlerinin kurulması oldu.

Bu birimlerin amacı, modern psikolojinin bilgi birikimini eğitim sisteminin hizmetine sunmaktır. Sadece psikolojiden değil, öğretmenlerin ve velilerin hayatından da anlayan yetkin bir psikolog, öğretmenlerle bir araya gelir

ve belirli bir günde bir danışma birimiyle görüşür. O gün öğretmenler bir toplantı yapar ve her biri kendi sorunlu çocuk vakalarını gündeme getirir. Tembel çocuklar, sınıfı bozan çocuklar, hırsızlık yapan çocuklar vb. vakalar olacaktır. Öğretmen kendi özel vakalarını anlatır ve ardından psikolog kendi deneyimleriyle katkıda bulunur. Sonra tartışma başlar. nedenleri nelerdir? Durum ne zaman gelişmiştir? Ne yapılmalıdır? Çocuğun aile hayatı ve tüm psikolojik gelişimi incelenir. Grup, bilgi birikimiyle belirli bir çocukla ne yapılması gerektiğine karar verir.

Bir sonraki seansta hem çocuk hem de anne oradadır. Anneyi etkileme seansı tamamlandıktan sonra ilk önce anne çağrılır. Anne, çocuğun neden başarısız olduğunun açıklamasını dinler. Daha sonra anne hikayenin kendi tarafını anlatır ve anne ile psikolog arasında bir tartışma başlar. Genellikle anne, çocuğunun durumundaki tüm bu ilgi işaretlerini görmekten oldukça mutludur ve iş birliği yapmaktan memnuniyet duyar. Eğer anne düşmanca davranıyorsa, öğretmen ya da psikolog direnç aşılana kadar benzer vakalar ve hakkında konuşmaya başlar

Sonunda çocuğu etkileme yöntemi üzerinde anlaşmaya varıldığında, çocuk odaya girer. Öğretmeni ve psikoloğu görür ve psikolog onunla konuşur ama hatalarından bahsetmez. Psikolog, bir derste olduğu gibi, nesnel ancak çocuğun kavrayabileceği bir şekilde, konuşur. Sorunları, nedenleri ve gerektiği gibi gelişmemesinden sorumlu olan fikirleri analiz eder. Çocuğa neden kendini kısıtlandığını ve diğer çocukların tercih edildiğini hissettiği, başarıdan nasıl umutsuzluğa düştüğü vb. gösterilir.

Bu yöntem yaklaşık on beş yıldır uygulanmaktadır ve bu işte yetişen öğretmenler oldukça mutludur; dört, altı ve sekiz yıldır yaptıkları işi bırakmayı düşünmezler.

Çocuklara gelince, bu çalışmadan çifte kazanç elde ederler: başlangıçta sorunlu çocuklar bütünleştirildiler ve iş birliği ve cesaret ruhunu öğrendiler. Danışma birimine çağrılmayanlar da bundan fayda gördü. Sınıfta sorun olma tehlikesiyle karşı karşıya olan bir durum ortaya çıktığında, öğretmen çocukların konuyu konuşmasını önerecektir. Öğretmen elbette tartışmayı yönetir, ancak çocuklar katılır ve ifade için tam fırsatlara sahiptirler. Bir sorunun, örneğin sınıftaki tembelliğin, nedenlerini analiz etmeye başlarlar. Sonunda bir sonuca varırlar ve bunun kastedildiğini bilmeyen tembel çocuk yine de tartışmadan çok şey öğrenecektir.

Bu özet, psikoloji ve eğitimin kaynaşmasından gerçekleştirilebilecek olasılıkların bir göstergesini verecektir. Psikoloji ve eğitim, aynı gerçekliğin ve aynı sorunun iki aşamasıdır. Zihni yönlendirmek için onun işleyişini bilmemiz gerekir ve zihni ve işleyişini bilen biri, yardım edemez, ancak bilgisini zihni daha yüksek ve daha evrensel hedeflere yönlendirmek için kullanır.

www.tutkuyayinevi.com

BÖLÜM XI
DIŞ ETKİLER

Bireysel Psikolojinin psikolojik ve eğitimsel görünümü, "dış etkiler" değerlendirmesini ihmal etmeyecek kadar geniştir. Eski iç gözlem psikolojisi türü o kadar dardı ki, dışarıda bıraktığı gerçeğini halletmek için yeni bir bilim olan Sosyal Psikoloji icat etmeyi gerekli gördü. Aynı anda hem bireysel hem de toplumsal olan Bireysel Psikoloji için bu gerekli değildir. Zihni harekete geçiren çevrenin dışlanması için bireysel zihne veya belirli zihinler için öneminin dışlanması için çevreye odaklanmaz.

Hiçbir eğitimci veya öğretmen, çocuğun tek eğitimcisi olduğuna inanmamalıdır. Yan etki dalgaları çocukların ruhlarına akar ve çocukları doğrudan veya dolaylı olarak, yani ebeveynleri etkileyerek ve onları çocuklara aktarılan belirli bir zihin durumuna getirerek kalıplar. Bütün kaçınılmazdır ve bu nedenle dikkate alınmalıdır.

Her şeyden önce eğitimci ekonomik koşulları dikkate almalıdır. Örneğin, nesilden nesile çok zor koşullar altında yaşayan ve mücadelelerini bir acı ve keder duygusuyla sürdüren aileler olduğunu hatırlamalıyız. Bu üzüntü ve acıdan o kadar çok etkilenirler ki, çocuğu sağlıklı ve işbirlikçi bir tavır alması için eğitemezler. İnsanların her zaman panik içinde oldukları için zihinlerinin iş birliği içinde çalışamadığı bir dönemden geçiyorlar.

Ayrıca uzun bir yarı açlık döneminin veya kötü ekonomik koşulların hem ebeveynlerin hem de çocukların fiziksel yaşamını etkilediğini ve bunun da önemli bir psikolojik etkiye sahip olduğunu unutmamalıyız. Bunu savaş sonrası Avrupa'da doğan çocuklarda görüyoruz. Bu nesilleri yetiştirmek önceki nesillere göre çok daha zordur. Ekonomik koşullar ve bunların çocuk gelişimi üzerindeki etkisinin yanı sıra, ebeveynlerin fiziksel hijyen konusundaki bilgisizliğinin etkisini de unutmamak gerekir. Bu cehalet, ebeveynlerin çekingen ve korkak tutumuyla el ele gider. Ebeveynler, çocukları şımartmak isterler ve onlara herhangi bir acı vermekten korkarlar. Bazen dikkatsizdirler ve örneğin, omurga eğriliğinin fazla büyüyeceğini hayal ederler. Doktoru doğru zamanda aramazlar. Bu, elbette, özellikle tıbbi hizmetin her zaman mevcut olduğu şehirlerde bir hatadır. Kötü bir fiziksel durum, zamanında düzeltilmediği takdirde, kötü psikolojik izler bırakabilecek ciddi ve tehlikeli bir hastalığa yol açabilir. Tüm hastalıklar psikolojik olarak her zaman "tehlikeli bir köşe" halini alır ve bundan mümkün olduğunca kaçınılmalıdır.

Bu tehlikeli köşelerden kaçınılamazsa, çocuklarda cesaret ve sosyal düşünce tutumu geliştirilerek çok daha az tehlikeli hale getirilebilir. Aslında, bir çocuğun psikolojik olarak hastalıktan ancak sosyal düşünceli olmadığı sürece etkilendiği söylenebilir. Kendini bütünün bir parçası hissettiği bir ortamda yetişen çocuk, şımartılmış bir çocuk gibi tehlikeli bir hastalıktan etkilenmeyecektir.

Vaka öyküleri genellikle boğmaca, ensefalit, kore vb. hastalıklardan sonra psikolojik sorunların başladığını gös-

terir. Psikolojik güçlüklerin nedeninin bu hastalıklar olduğu düşünülür. Ama aslında bunlar sadece çocukta gizli olan karakter kusurlarını ortaya çıkaran durumlardır. Hastalığı sırasında çocuk gücünü hisseder ve aileyi nasıl yönetebileceğini keşfeder. Hastalık sırasında anne ve babanın yüzündeki korku ve endişeyi görür ve bunların hepsinin kendi hesabından olduğunu bilir. Hastalıktan sonra da ilgi odağı olmaya devam etmek ister ve bunu da kaprisleri ve istekleriyle anne ve babasına hükmetmeye çalışarak yapar. Bu, elbette, hiçbir zaman sosyal olarak eğitilmemiş ve sadece egoist çabalarını sergilemek için fırsata ihtiyacı olan bir çocukta görülür.

Öte yandan, bazen bir hastalığın çocuğun karakterindeki bir iyileşmeye vesile olabileceğini belirtmek ilginçtir. Bir okul öğretmeninin küçük çocuğundan bahsedeceğim. Öğretmen bu çocuk için çok endişelenmişti ve onunla ne yapacağını bilmiyordu. Zaman zaman evden kaçardı ve her zaman sınıfının en kötü öğrencisiydi. Bir gün, babası onu bir ıslahevine göndermek üzereyken, çocuğun kalça tüberkülozundan muzdarip olduğu keşfedildi. Bu, ebeveynlerin uzun süre sürekli bakımını gerektiren bir hastalıktır. Çocuk nihayet iyileştiğinde, ailenin en iyi çocuğu oldu. Çocuğun ihtiyacı olan tek şey, hastalık sayesinde elde ettiği ebeveynlerin ekstra ilgisiydi. Daha önce itaatsiz olmasının nedeni, kendini her zaman parlak bir ağabeyin gölgesinde hissetmesiydi. Ağabeyi gibi takdir edilemediği için sürekli kavga ediyordu. Ancak hastalık, onu ağabeyi gibi anne babası tarafından kendisinin de takdir edilebileceğine ikna etti ve böylece iyi davranmayı öğrendi.

Hastalıkla ilgili olarak şunu da belirtmek gerekir ki, çocukların zihinleri, geçirdikleri hastalıkların hatıralarından sıklıkla derinden etkilenir. Çocuklar tehlikeli hastalık ve ölüm gibi şeylerin olabileceğine şaşırır ve şaşırırlar. Akıllarında kalan iz daha sonra ortaya çıkar, çünkü sadece hastalık ve ölümle ilgilenen birçok insan buluruz. Bu kişilerin bir kısmı hastalığa olan ilgilerinden yararlanmanın doğru yolunu bulmuşlardır - bunlar doktor veya hemşire olabilirler. Ama diğerleri her zaman titriyor ve hastalık, yararlı işlerinin önünde duran onlarda bir saplantı haline gelir. Yüzden fazla kızın biyografilerinin incelenmesi, yaklaşık yüzde ellisinin hayattaki en büyük korkularının hastalık ve ölüm düşüncesi olduğunu itiraf ettiğini ortaya çıkardı.

Ebeveynler, çocukların çocukluk hastalıklarından çok fazla etkilenmemelerini sağlamalıdır. Zihinlerini bu tür gerçeklere hazırlamalı ve onları ani şoklardan kurtarmalıdır. Onlara hayatın sınırlı olduğu, ancak buna değecek kadar uzun olduğu izlenimini vermelidirler.

Çocukluk yaşamının bir diğer "tehlikeli köşesi" ise yabancılarla, tanıdıklarla veya aile dostlarıyla buluşmadır. Bu tür kişilerle karşılaşmalarda yapılan hatalar, bu kişilerin çocuklarla pek ilgilenmemesinden kaynaklanmaktadır. Çocukları eğlendirmeyi veya kısa sürede onları çok fazla etkileyebilecek şeyler yapmayı severler. Çocukları çok överler ve böylece onların kibirlenmesine sebep olurlar. Yanlarında oldukları kısa sürede onları şımartmayı ve böylece düzenli eğitimcilerinin başına bela açmayı başarırlar. Bütün bunlardan kaçınılmalıdır. Ebeveynlerin eğitim yöntemlerine hiçbir yabancı müdahale etmemelidir.

Yabancılar genellikle bir çocuğun cinsiyetini yanlış anlar ve çocuğa "güzel bir kız" veya tam tersini derler. Ergenlikle ilgili bölümde tartıştığımız nedenlerden dolayı bundan da kaçınılmalıdır.

Ailenin genel çevresi, çocuklara ailenin sosyal hayatta ne ölçüde yer aldığını göstermesi açısından doğal olarak önemlidir. Başka bir deyişle, onlara işbirliği hakkında ilk izlenimleri verir. İzole bir ailede büyüyen çocuklar, aile üyeleri ile dışarıdaki kişiler arasında keskin bir çizgi çeker. Ev ve dış dünyayı birbirinden ayıran bir uçurum varmış gibi hissederler, ki buna elbette düşmanca bir ışıkla bakarlar. İzole bir aile hayatı, sosyal ilişkileri desteklemez ve çocukların her zaman şüpheci olmalarına ve sadece kendi çıkarlarını gözetmelerine yol açar. Bu şekilde toplumsal zihniyetin gelişimini engeller.

Üç yaşındaki bir çocuk, diğer çocuklarla oyunlara katılmaya hazır olmalı ve yabancıların varlığından korkmamalıdır. Aksi takdirde çocuk daha sonra utangaç ve kendini beğenmiş biri haline gelecek ve başkalarına düşmanca bir tavır alacaktır. Genellikle bu özellik, şımartılmış çocuklar arasında bulunur. Bu tür çocuklar her zaman başkalarını "dışlamak" isterler.

Bir ebeveyn, bu tür özelliklerin düzeltilmesiyle erkenden meşgul olursa, çocuğun daha sonra büyük bir beladan kurtulacağından emin olabilir. Çocuk, üç veya dört yıl iyi bir şekilde yetiştirilirse- başkalarıyla oynamak ve ortak ruha katılmak için eğitildiyse - sadece utangaçlık ve bencillikten değil, aynı zamanda olası bir nevrozdan ve hatta delilikten de kurtulacaktır. Delilik ve nevroz ancak izole bir şekilde

yaşayan, başkalarıyla ilgilenmeyen ve iş birliği yapma becerisine sahip olmayan kişilerde ortaya çıkar.

Aile ortamı konusuna gelmişken, ekonomik koşulların değişmesi sonucu ortaya çıkan zorluklardan söz edebiliriz. Bir aile, özellikle çocuk çok küçükken zenginse ve sonra parasını kaybetmişse, zor bir durum olduğu bellidir. Böyle bir durum, şımartılmış bir çocuk için en zor olanıdır, çünkü o, eskisi kadar fazla ilgi göremeyeceği koşullara hazırlıklı değildir. Geçmişteki avantajlarını özler ve onlara takılı kalır.

Bir aile birdenbire zengin olursa yine çocukların yetiştirilmesinde zorluklar çıkar. Burada ana-babalar malvarlıklarını gerektiği gibi kullanmaya hazırlıklı değillerdir ve özellikle çocuklar konusunda yanılgıya düşerler. Çocuklara iyi vakit geçirmek isterler, onları şımartmak ve şımartmak isterler çünkü artık hiçbir şeye ihtiyaç duymadıklarını düşünürler. Sonuç olarak, yeni zengin olan ailelerde sorunlu çocuklara çok sık rastlıyoruz. Yeni zengin olan bir babanın oğlu, bu tür sorunlu çocukların kötü şöhretli bir örneğidir.

Çocuk iş birliği konusunda uygun şekilde eğitilirse, bu tür zorluklar ve hatta felaketler önlenebilir. Bütün bu durumlar, bir çocuğun iş birliği içinde gerekli eğitimden kaçtığı açık kapılar gibidir ve bu nedenle özellikle tetikte olunmalıdır.

Çocuklar, yoksulluk ve ani zenginlik gibi maddi koşullardaki anormalliklerden etkilenmekle kalmaz, aynı zamanda psikolojik koşullardaki anormalliklerden de etkilenirler. Aile ortamından kaynaklanan psikolojik önyargılardan bahsettik. Anne veya babanın toplumsal olarak

nahoş bir şey yapması gibi önyargılar kişisel eylemlerden kaynaklanabilir. Bu durumda çocuğun zihni büyük ölçüde etkilenecektir. Çocuk gelecekle korku ve endişe içinde yüzleşecektir. Kendini hemcinslerinden saklamak isteyecek ve böyle bir ebeveynin çocuğu olduğunun ortaya çıkmasından korkacaktır.

Ebeveynlerin, çocuklarına yalnızca okuma, yazma ve aritmetik eğitimi vermekle değil, aynı zamanda diğerlerinden daha büyük zorluklarla karşılaşmaması için ona uygun psikolojik gelişim temelini vermekle de sorumlulukları vardır. Bu nedenle, bir baba ayyaşsa ya da asabiyse, her şeyin çocuğu etkilediğini unutmamalıdır. Evlilik mutsuzsa, karı koca sürekli kavga ediyorsa, bunun bedelini yine çocuk öder.

Bu çocukluk deneyimleri, çocuğun ruhundaki yazılarda yaşamak gibidir ve bunları kolay kolay unutamaz. İş birliği konusunda eğitilmişse, elbette bunların etkilerini önleyebilir. Ancak çocuk için bu denemeleri yaratan durumlar, onun bu eğitimi ana-babadan almasını engeller. Bu nedenle, son yıllarda okullarda çocuk rehberlik klinikleri düzenlemek için ortak bir hareket olmuştur. Ebeveyn, herhangi bir nedenle görevinden düşerse, çocuğunu sağlıklı bir yaşam için yönlendirebilecek, psikolojik olarak eğitimli bir öğretmen tarafından görevini üstlenmelidir.

Kişisel durumlardan kaynaklanan önyargıların yanı sıra milliyet, ırk ve dinden kaynaklanan önyargılar da vardır. Bu tür önyargıların yalnızca küçük düşürülen çocuğu değil, aynı zamanda diğerlerini de, yani aşağılamayı yapan saldırganları da etkilediğini her zaman görülür. ayrıcalıklı bir

gruba ait olduklarına inanırlar, kibirli olurlar ve kendileri için inşa ettikleri ayrıcalığı yaşamaya çalıştıklarında başarısızlıkla yüzleşirler.

Uluslar ve ırklar arasındaki önyargılar elbette savaşın temel nedenleri, ilerleme ve kültürün kurtarılması için ortadan kaldırılması gereken insanlığın o büyük belasıdır. Öğretmenin görevi, savaşı gerçek ışığında göstermek ve çocuğa silah ve kılıçla oynayarak üstünlük çabasını ifade etmesi için kolay ve ucuz bir fırsat vermemektir. Bu, kültürlü bir yaşam için uygun bir hazırlık değildir. Askerlik eğitimi sonucunda orduya katılan çok sayıda erkek çocuk vardır; ama orduya katılanların yanı sıra, çocukluk savaşçı oyunları yüzünden hayatlarının geri kalanında psikolojik olarak sakat kalanların sayısı yüz kat daha fazladır. Bunlar, hayatlarını her zaman savaşçılar gibi- omuzlarında çiplerle - yaşarlar ve asla diğer erkeklerle iyi geçinme sanatını öğrenmezler.

Noel zamanı ve oyuncaklar için diğer mevsimlerde, ebeveynler özellikle çocukların eline verilen oyuncakların ve oyunların türüne dikkat etmelidir. Silahlardan ve savaş oyunlarından, savaş kahramanlarına ve savaş eylemlerine tapan tüm kitaplardan kurtulmalıdırlar.

Uygun oyuncakların seçimi konusunda çok şey söylenebilir, ancak ilke, çocuğu mesleklerinde işbirlikçi ve yapıcı olmaya teşvik edecek oyuncak türlerini seçmemiz gerektiğidir. Bir çocuğun çalışıp bir şeyler inşa edebildiği oyunların, çocuğun yalnızca bir oyuncak bebeği veya taklit bir köpeği vb. okşamasını gerektiren hazır veya bitmiş oyuncaklardan daha değerli olduğu iyi anlaşılabilir. Çocuklara

hayvanı oyuncak ya da oyun olarak değil, insan yoldaşı olarak görmeleri öğretilmelidir. Hayvanlardan korkmamalı, onlara patronluk taslamamalı veya onlara karşı zalim olmamalıdırlar. Çocuklar hayvanlara karşı gaddarlık gösterdikleri zaman, onlarda kendilerinden daha zayıf insanlara hükmetme ve zorbalık etme arzusundan şüphelenilebilir. Evde hayvanlar -kuşlar, köpekler, kediler- varsa, çocuklara onların insan gibi acı çeken canlılar olarak kabul etmeleri öğretilmelidir. Hayvanlarla dostluk kurmak, insanlarla sosyal işbirliğine hazırlık aşaması olarak görülebilir.

Çocukların ortamında her zaman akrabalar vardır. Her şeyden önce büyükanne ve büyükbabalar ve onların durumunu ilgisiz bir şekilde ele almalıyız. Büyükanne ve büyükbabaların konumu, kültürümüzde bir trajedidir. İnsanlar büyüdüklerinde, genişlemek için daha fazla alana sahip olmalı, daha fazla mesleğe ve ilgi alanına sahip olmalıdır. Ama bizim toplumumuzda tam tersi oluyor. Yaşlı insanlar adeta kendilerini köşeye sıkıştırılmış hissediyorlar. Bu kötü bir şeydir, çünkü böyle insanlar daha fazla çalışma ve çaba gösterme fırsatları olsaydı çok daha fazlasını başarabilir ve sonsuz derecede daha mutlu olabilirlerdi. 60, 70 hatta 80 yaşında olan bir erkeğe asla işinden emekli olması tavsiye edilmemelidir. İş hayatına devam etmek, kişinin tüm yaşam planını değiştirmekten çok daha kolaydır. Ama yanlış toplumsal geleneklerimiz yüzünden, yaşlı insanları, henüz etkinlikle doluyken rafa kaldırıyoruz. Onlara sürekli kendini ifade etme fırsatı vermiyoruz. Bu durumda sonuç ne olur? Büyükanne ve büyükbabalarda ziyaret ettiğimiz yanlışlar çocuklara geri döner. Büyükanne ve büyükbabalar her zaman, hala hayatta

olduklarını ve dünyada sayıldığını kanıtlamak zorunda kalmamaları gereken bir konumdadırlar. Bunu kanıtlamaya çalışırken, torunların eğitimine her zaman müdahale ediyorlar. Çocukları hala çocuk yetiştirmeyi bildiklerini kanıtlamaya çalışmanın feci bir yolu olarak çok şımartıyorlar.

Bu iyi ve kibar yaşlıların duygularını incitmekten kaçınmalıyız. Ancak çocuklara daha fazla aktivite yapma fırsatı verilmeli, çocuklara bağımsız birer insan olarak yetişmeleri ve başkalarının oyuncağı olmamaları gerektiği öğretilmelidir. Aile siyasetinin gereklerine göre istismar edilmemelidir. Yaşlıların ebeveynleri ile tartışmaları varsa, tartışmaları kazanmalarına veya kaybetmelerine izin verin, ancak çocukları kendi taraflarına koymaya çalışmayın.

Psikoloji hastalarının biyografilerini incelediğimizde, onların büyükannelerinin ya da büyük babalarının gözdesi olduklarını ne kadar sık görüyoruz! Bunun onların çocukluklarındaki zorluklara nasıl katkıda bulunduğunu hemen anlıyoruz. Kayırmacılıkları şımartmak ya da diğer çocuklarla ilgili olarak rekabet ve kıskançlık yaratmak anlamına gelir. Ayrıca birçok çocuk kendi kendine "Ben dedemin gözdesiydim", der ve başkalarının gözdesi olmadığında incinir.

Büyük rol oynayan diğer akrabalar arasında "mükemmel kuzenler" vardır. Büyük bir baş belası olarak yerleştirilebilirler. Bazen sadece zeki olmakla kalmazlar, aynı zamanda güzeldirler ve bir çocuğa zeki ya da güzel bir kuzeni olduğunu hatırlatmanın ne kadar sorun yarattığını kolayca görebiliriz. Çocuk cesur ve sosyal düşünceliyse, parlak olmanın sadece daha iyi antrenman yapmak olduğunu anlayacak ve parlak kuzenini geçmenin bir yolunu arayacaktır. Ancak, çoğu

zaman olduğu gibi, parlaklığın doğanın bir lütfu olduğuna -insanların parlak doğduğuna- inanırsa, o zaman kendisini aşağılık hissedecek ve kader tarafından kötü muamele görecektir. Tüm gelişimi böylece gecikecektir. Elbette doğanın bir armağanı olan ama uygarlığımızda sürekli olarak aşırı değer verilen güzelliğe gelince, çok güzel bir kuzeni olan bir çocuğun yaşam tarzında ortaya çıkabilecek hataları da görebiliriz. İnsanlar, yirmi yıl sonra dahi güzel bir kuzenin sebep olduğu çocukluk kıskançlığını şiddetle hissediyorlar.

Bu güzellik kültünün tahribatıyla mücadele etmenin tek yolu, çocuklara sağlığın ve diğer insanlarla iyi geçinme yeteneğinin güzellikten daha önemli olduğunu öğretmektir. Güzelliğin değerli olduğu ve çirkin bir ırktansa güzel bir insan ırkına sahip olmanın daha arzu edilir olduğu gerçeğinin hiçbir kazancı yoktur. Ancak, şeylerin herhangi bir rasyonel planlanmasında, bir değer diğerlerinden yalıtılamaz ve en yüksek hedef olarak kabul edilemez. Güzelliğin akılcı ve iyi bir yaşam için yeterli olmadığı, suçlu tipler arasında bazı erkek çocukların çok iyi, bazılarının da oldukça çirkin olması gerçeğiyle kanıtlanmıştır. Bu yakışıklı çocukların nasıl suçlular haline geldiklerini anlayabiliriz. Yakışıklı olduklarını biliyorlardı ve bu sebepten dolayı her şeyin yoluna gireceğini düşündüler. Bu nedenle, hayata uygun şekilde hazırlanmamışlardır. Ancak daha sonra, sorunlarını çaba sarf etmeden çözemeyeceklerini anladılar ve en az dirençle yola çıktılar. Şair Virgil'in dediği gibi, "Facilis descensus Averno", yani cehenneme iniş kolaydır.

Çocuklar için okuma materyali hakkında bir söz söylenmelidir. Çocuklara ne tür kitaplar verilmeli? Masallarla ne

yapılmalı? İncil gibi bir kitap onlara nasıl okunmalı? Buradaki ana nokta, bir çocuğun olayları bir yetişkinden tamamen farklı bir şekilde anladığı gerçeğini genellikle gözden kaçırmamızdır. Ayrıca her çocuğun olayları kendi özel ilgi alanı doğrultusunda kavradığı gerçeğini de gözden kaçırıyoruz. Eğer çekingen bir çocuksa, İncil'de ve peri masallarında onun çekingenliğini onaylayan ve onu her zaman tehlikelerden korkutan hikayeler bulacaktır. Peri masalları ve İncil pasajlarının her zaman yorumlanması gerekir, böylece çocuk, öznel fantezisinin dikte ettiği anlamı değil, amaçlanan anlamı alır.

Masalları okumak elbette zevklidir—yetişkinler bile onları okuyup faydasını görebilir. Ama onlar hakkında düzeltilmesi gereken bir nokta var ki o da belirli zamanlardan ve yerlerden uzaklık hissidir. Çocuklar, yaşların ve kültürlerin farklılıklarını nadiren anlarlar. Tamamen farklı bir çağda yazılmış bir peri masalı okuyorlar ve farklı bakış açısına izin vermiyorlar. Her zaman bir prens vardır ve prens her zaman övülür, süslenir ve onun tüm karakteri çok çekici bir şekilde sunulur. Tarif edilen koşullar elbette hiçbir zaman var olmamıştır, ancak prense tapmanın gerekli olduğu belirli bir döneme özgü kurgusal idealleştirmeyi temsil ederler. Çocuklara böyle şeyler anlatılmalıdır. Sihrin ardındaki yalanı onlara anlatın; aksi takdirde, tıpkı ne olmak istediği sorulduğunda, "Ben sihirbaz olmak istiyorum" diyen on iki yaşında bir çocuk gibi her zaman her şeyden kolay bir çıkış yolu arayarak büyüyebilirler.

Masallar, uygun şekilde yorumlandıklarında çocuklara işbirliği duygusunu aşılamak ve bakış açılarını genişletmek

için bir araç olarak kullanılabilir. Sinema filmlerine gelince, denebilir ki, bir yaşında bir çocuğu film izlemeye götürmenin hiçbir tehlikesi yoktur, ancak daha ileri yaştaki çocuklar resimleri her zaman yanlış anlayacaktır. Peri masalı oyunları bile çoğu zaman onlar tarafından yanlış anlaşılır. Dört yaşında bir çocuk, bir tiyatroda oynanan belirli bir peri masalını gördü. Yıllar sonra, dünyada zehirli elma satan kadınlar olduğuna hâlâ inanıyordu. Pek çok çocuk konuyu doğru anlamaz ya da kapsamlı genellemeler yapar. Doğru anladığından emin olana kadar her şeyi açıklamak ebeveynin görevidir.

Gazete okumak, çocuklardan pekâlâ korunabilecek bir dış etkidir. Gazeteler yetişkinler için yazılır ve çocuğun bakış açısına sahip değildir. Bazı yerlerde özel çocuk gazeteleri var ve bunların hepsi iyidir. Ancak sıradan gazeteye gelince, hazırlıksız çocuğa hayatın çarpık bir resmini verir. Çocuk tüm hayatımızın cinayetler, suçlar ve kazalarla dolu olduğuna inanmaya başlar. Kaza raporları özellikle küçük çocuklar için moral bozucudur. Yetişkinlerin çocukluklarında ateşten ne kadar korktuklarını ve bu korkunun zihinlerini nasıl saplantı haline getirmeye devam ettiğini büyüklerin sözlerinden anlayabiliriz.

Bu örnekler, ebeveyn ve eğitimcinin çocukların eğitiminde dikkate alması gereken dış etkilerin sadece küçük bir seçimini içermektedir. Ancak bunlar en önemlileridir ve ilgili genel ilkeleri gösterirler. Bireysel Psikolog, tekrar tekrar "Sosyal İlgi" ve "Cesaret" parolalarında ısrar etmek zorundadır. Diğer problemlerde olduğu gibi burada da aynı sloganlar geçerlidir.

BÖLÜM XII
ERGENLİK VE CİNSELLİK EĞİTİMİ

Ergenlik hakkında kütüphaneler dolusu kitap. Konu gerçekten de önemlidir ama tamamen insanların hayal ettiği şekilde değil. Ergenlerin hepsi birbirine benzemez: bu sınıfta her türden çocuk buluruz - gayretli çocuklar, beceriksiz çocuklar, düzgün giyimli çocuklar, çok pis dolaşan çocuklar, ergen gibi görünen ve davranan insanlar vb. Bireysel Psikoloji açısından bu çok şaşırtıcı değildir ve basitçe, bu yetişkin kişilerin belirli bir gelişim aşamasında durduğu anlamına gelir. Aslında, Bireysel Psikoloji için ergenlik, tüm bireylerin geçmesi gereken bir gelişim aşamasıdır. Gelişimin herhangi bir aşamasının veya herhangi bir durumun bir insanı değiştirebileceğine inanmıyoruz. Ancak geçmişte geliştirilmiş karakter özelliklerini ortaya çıkaran yeni bir durum olarak bir test görevi görür

Örneğin, çocuğun yakından izlendiği ve gözlemlendiği bir çocuklukta, çocuğun fazla güçten zevk almadığı ve istediğini ifade edemediği bir çocukluk düşünün. Biyolojik ve psikolojik gelişimin hızlı olduğu ergenlik döneminde böyle bir çocuk zincirlerini kaybetmiş gibi davranacaktır. Hızla ilerleyecek ve kişiliği sağlam bir çizgide gelişecektir. Öte yandan, durup geriye bakmaya başlayacak başka çocuklar da görecek ve geçmişe bakarak şimdiki zamanda doğru yolu bulamayacaklardır. Hayatla ilgilenmezler ve çok çekingen

olurlar. Onların durumunda bu, bastırılmış bir çocuklukta tasmalı tutulan ve ergenlik döneminde serbest bırakılan enerjilerin değil, onları yaşam için uygun hazırlıktan mahrum bırakan şımartılmış bir çocukluğun işaretidir.

Ergenlikte, bir kişinin yaşam tarzını her zamankinden daha iyi okuyabiliyoruz. Bunun nedeni, elbette, ergenliğin hayatın ön cephesine çocukluktan daha yakın olmasıdır. Artık bilime karşı nasıl davranacağını daha iyi görebiliyoruz. Kolayca arkadaş edinip edinemeyeceğini, sosyal olarak başkalarıyla ilgilenen biri olup olamayacağını görebiliriz.

Bazen bu toplumsal ilgi, yok olmaktan çok abartılı bir ifadeye bürünür ve denge duygusunu yitirmiş, sadece hayatını başkaları için feda etmek isteyen ergenlerle karşılaşırız. Sosyal olarak aşırı uyum içindedirler ve bu da gelişimlerinin önünde bir engel teşkil edebilir. Biliyoruz ki, bir insan gerçekten başkalarıyla ilgilenmek ve ortak amaç için çalışmak istiyorsa, önce kendine bakmalıdır. Vermenin bir anlamı olacaksa, kendisinden vereceği bir şeye sahip olmalıdır.

Öte yandan, on dört ila yirmi yaş arasındaki dönemde, sosyal olarak tamamen kaybolmuş hisseden birçok genç görüyoruz. On dört yaşında okulu bırakmış ve böylece bütün eski yoldaşlarıyla bağlarını kaybetmişlerdir ve yeni bağlar kurmaları uzun zaman alacaktır. Bu arada kendilerini tamamen izole edilmiş hissederler.

İş sorunundan da bahsedelim. Burada yine ergenlik ortaya çıkıyor. Yaşam tarzında oluşan tavrı ortaya çıkaracaktır. Bazı gençlerin çok bağımsız hale geldiğini ve harika

bir şekilde çalıştığını göreceğiz. Gelişim için doğru yolda olduklarını göstereceklerdir. Ancak diğerleri bu dönemde duracaktır. Kendileri için doğru mesleği bulamayacaklar; her zaman değişecekler - ya meslek değiştirecekler ya da okul değiştirecekler, vb. ya da boş duracaklar ve hiç çalışmak istemeyeceklerdir.

Bu semptomların hiçbiri ergenlikte oluşmaz, önceden hazırlanmışlardır ancak bu dönemde yalnızca daha açık bir şekilde yüzeye çıkarlar. Ve eğer bir kişi belirli bir çocuğu gerçekten tanıyorsa, izlendiği, korunduğu ve kısıtlandığı dönemden daha bağımsız olarak kendini ifade etme fırsatı verildiğinde ergenlik döneminde nasıl davranacağını tahmin edebilir.

Hayatın üçüncü temel sorununa, aşk ve evliliğe dönüyoruz. Ergenin bu soruna verdiği yanıt, kişiliği hakkında neyi ortaya koymaktadır? Yine, ergenlik öncesi dönemden bir kopuş yoktur, yalnızca yanıtları öncekinden daha net hale getiren yüksek bir psikolojik aktivite vardır. Bazı ergenlerin nasıl davranmaları gerektiği konusunda tamamen emin olduklarını göreceğiz. Aşk konusunda ya romantik ya da çok cesurlardır. Her durumda, karşı cinse karşı doğru davranış normunu bulurlar.

Diğer uçta, seks konusunda çok utangaç hale gelen başka bir grup vardır. Artık cepheye çok daha yakın olduklarına göre, hazırlıksızlıklarını gösterirler. Ergenlik döneminden edindiğimiz kişilikle ilgili göstergeler, sonraki yaşamda davranışın seyri hakkında güvenilir bir yargıya varmayı mümkün kılar. Geleceği değiştirmek istiyorsak ne yapmamız gerektiğini biliyoruz.

Ergenlik döneminde sık sık evden ayrılma arzusunu görürüz. Bunun nedeni, çocuğun hiçbir zaman ev koşullarından memnun olmaması ve ev bağlarını koparmak için ilk fırsatı yakalaması olabilir. Desteğin sürdürülmesi hem çocuğun hem de ebeveynin yüksek yararı için olmasına rağmen, artık desteklenmek istemez. Aksi takdirde, çocukta işler ters giderse, ebeveynlerinden yardım almaması, başarısızlığına mazeret olur.

Daha küçük bir ölçüde ifade edilen aynı eğilim, evde kalan, ancak geceleri dışarıda kalmak için mümkün olan her fırsatı kullanan çocuklarda bulunur. Elbette, evde sessizce oturmaktansa geceleri dışarı çıkıp eğlenmek çok daha çekicidir. Bu aynı zamanda eve yönelik üstü kapalı bir suçlamadır ve evde çocuğun kendini özgür hissetmediğinin, her zaman korunup gözetlendiğinin bir işaretidir. Böylece hiçbir zaman kendini ifade etme ve kendi hatalarını bulma fırsatı bulamamış bir çocuktan bahsediyor oluruz. Ergenlik dönemi bu yönde bir başlangıç yapmak için tehlikeli bir dönemdir.

Ayrıca birçok çocuk, ergenlik döneminde daha önce hissettiklerinden daha keskin bir şekilde ani bir takdir kaybı hisseder. Belki de okulda iyi öğrenciler olmuş ve öğretmenleri tarafından çok takdir edilmişlerdi; sonra aniden yeni bir okula, yeni bir sosyal çevreye veya yeni bir mesleğe transfer edildiler. Ve ayrıca, okuldaki en iyi öğrencilerin genellikle ergenlik döneminde en iyi olmaya devam etmediğini biliyoruz. Bir değişim geçiriyor gibi görünürler, ancak gerçekte hiçbir değişiklik yoktur, sadece eski durum, yeni durum kadar gerçek karakterlerini göstermemiştir.

Bütün bunlardan, ergenliğin sıkıntılarının en iyi önleyicilerinden birinin arkadaşlık kültürü olduğu sonucu çıkar. Çocuklar birbirleriyle iyi arkadaş ve yoldaş olmalıdır. Ve bu, aile üyeleri için olduğu kadar aile dışındaki insanlar için de geçerlidir. Aile, herkesin birbirine güvendiği bir birim olmalıdır. Çocuk anne babasına ve öğretmenlerine güvenmelidir. Gerçekten de, ergenlik döneminde, yalnızca bu tür bir ebeveyn ve öğretmen, şimdiye kadar onun sorumluluğunda yoldaş ve sempatik bir adam olan çocuğa rehberlik etme kapasitesini sürdürebilir. Bu süre zarfında başka herhangi bir ebeveyn veya öğretmen çocuk tarafından hemen dışlanır; çocuk ona hiçbir güven duymayacak ve onu tamamen bir yabancı, hatta bir düşman olarak görecektir.

Kızların kadın rolünden hoşlanmadıklarını ve erkekleri taklit etmeye çalışacaklarını tam da bu zamanda ortaya çıkaracakları görülecektir. Ergenlik dönemindeki kötü alışkanlıklar, yani sigara içmek, içki içmede ve çetelere katılmada erkek çocukları taklit etmek, sıkı çalışmanın erdemlerinden çok daha kolaydır. Ayrıca kızların, bu tür uygulamaları kopyalamazlarsa erkeklerin onlarla ilgilenmeyecekleri gibi bir mazereti vardır.

Ergen kızın bu erkeksi protestosunu analiz edersek, söz konusu kızın erken çocukluktan itibaren kadınsı rolü hiç sevmediğini görürüz. Bununla birlikte, şimdiye kadar gizlenen hoşnutsuzluğu sadece ergenlik döneminde açıkça ortaya çıkar. Bu nedenle, bu zamanda kızların davranışlarını gözlemlemek çok önemlidir, çünkü o zaman onların gelecekteki cinsiyet rolleri açısından nasıl durduklarını öğrenebiliriz.

Bu yaştaki erkekler genellikle çok bilge, çok cesur ve kendine güvenen bir adamın rolünü oynamayı severler. Başka bir sınıf, sorunlarından korkar ve kendilerine gerçekten ve tamamen erkek olduklarına güvenmezler. Eğer erkek rolü için eğitimlerinde herhangi bir eksiklik varsa, o zaman ortaya çıkacaktır. Kadınsı görünecekler, kız gibi davranmayı sevecekler ve hatta cilveli olmak, poz vermeyi sevmek vb. gibi kızların kusurlarını taklit edeceklerdir.

Oğlanlar arasındaki bu feminen uç noktaya paralel olarak, tipik erkek çocuksu özelliklerde üstün olan ve kötülüğün en uç noktasına taşınabilen erkek çocukları da bulabiliriz. Bunlar içmede ve cinsel aşırılıklarda üstün olacaklardır. Bazen sadece erkekliklerini gösterme arzusundan suç işlemeye bile başlayacaklardır. Bu tür kusurlar, üstün olmak isteyen, lider olmak isteyen ve yoldaşlarını şaşırtmak isteyen erkek çocuklarda bulunur.

Bununla birlikte, bu tipte, cesaret ve hırsa rağmen, genellikle korkaklığın gizli bir özelliği vardır. Yakın zamanda Amerika'da Hickman, Leopold ve Loeb gibi bunun bazı kötü şöhretli örneklerini gördü. Bu tür kariyerleri incelersek, kolay bir hayata hazır olduklarını ve her zaman kolay başarılar aradıklarını görürüz. Bu tür tipler aktiftir ancak cesur değildir, bu da suçluluk için doğru kombinasyondur.

Genellikle ergenlik çağındaki çocukları ilk kez anne babalarına karşı çıkarken buluruz. Eylemlerinin ardındaki gizli birliği aramayan biri, bu çocukların birdenbire değiştiğini zanneder. Ancak, daha önce olanları incelersek, bireyin karakter olarak tamamen aynı olduğunu, sadece şimdi daha fazla güce ve daha fazla eylem olanağına sahip oldu-

ğunu fark ederiz. Çocuk bir sınavla karşı karşıya kalır ve artık bir çocuk olmadığını kanıtlaması gerektiğini hisseder. Bu elbette çok hain bir duygudur, çünkü bir şeyi kanıtlamamız gerektiğini hissettiğimiz her an, muhtemelen çok ileri gitmiş oluruz. Ve böylece çocuk da çok ileri gider.

Bu gerçekten de ergenliğin en önemli belirtisidir. Ve buna karşı koymanın yolu, gence bizi artık bir çocuk olmadığına ikna etmek zorunda olmadığını açıklamaktır; bunun için kanıta ihtiyaç yoktur. Bunu ona söyleyerek, bahsettiğimiz abartılı özelliklerden kaçınabiliriz.

Kızlar arasında genellikle cinsel ilişkileri abartmaya ve "erkek delisi" olmaya meyilli bir tip buluruz. Bu kızlar hep anneleriyle kavga ederler ve her zaman kendilerinin bastırıldıklarına inanırlar (belki de gerçekten bastırılırlar), anneye kin beslemek için karşılaştıkları her erkekle ilişkiye girerler. Annenin öğrenmesi durumunda acı çekeceğini bilmekten oldukça mutludurlar. Pek çok ergen kız, annesiyle tartıştığı veya babasının çok sert olduğu için evden kaçtıktan sonra bir erkekle ilk cinsel ilişkisini yaşamıştır.

Kızların, iyi kızlar olmaları için ebeveynleri tarafından baskı altına alındığını ve daha sonra ebeveynlerinin psikolojik içgörü eksikliğinden dolayı ortaya çıktığını düşünmek ironiktir. Bu gibi durumlarda suç kızlarda değil, anne babalardadır, çünkü kızları karşılaşmaları gereken durumlara yeterince hazırlamamışlardır. Kızları ergenlikten önce çok fazla barındırmışlar ve sonuç olarak onlarda ergenliğin tuzaklarıyla başa çıkmak için gerekli olan yargı ve özgüveni geliştirememişlerdir.

Bazen zorluklar ergenlikte değil, ergenlikten sonra, evlilikte ortaya çıkar. Ancak ilke aynıdır. Basitçe, kızlar ergenlik döneminde olumsuz bir durumla karşılaşmamak için yeterince şanslıydılar. Ancak er ya da geç olumsuz bir durum ortaya çıkacaktır ve buna hazırlıklı olmak gerekir.

Ergen kız sorununu somut olarak göstermek için burada tek bir vaka öyküsünden faydalanılabilir. Bu davadaki kız on beş yaşındaydı ve çok fakir bir aileden geliyordu. Ne yazık ki, sürekli hasta olan ve annesi tarafından bakılması gereken bir ağabeyi vardı. Kız, erken çocukluktan itibaren verilen önemdeki farkı keşfetti. Karmaşık olan şey, o doğduğunda babanın da hasta olması ve annenin hem ona hem de erkek kardeşe bakmak zorunda olmasıydı. Kız, emzirilmenin ve dikkat çekmenin ne anlama geldiğine dair ikili bir örneğe sahipti ve insanlar tarafından sevilmek ve takdir edilmek onun tutkulu özlemi haline geldi. Bu takdiri özellikle de küçük kız kardeşi kısa süre sonra aileye girdiği ve onu hala sahip olduğu küçük ilgiden mahrum bıraktığı için aile çevresinde bulamıyordu. Şimdi kaderin dediği gibi, küçük kız kardeş doğduğunda baba iyileşti, böylece bebek bebeklik döneminde gördüğünden daha fazla ilgi gördü. Çocuklar böyle şeylerin farkına varır.

Kız okulda çok çalışarak evde dikkat eksikliğini telafi etti. Sınıfının en iyi öğrencisi oldu ve çok iyi bir öğrenci olduğu için eğitimine devam etmesi ve liseye gitmesi önerildi. Ama liseye girince bir değişiklik oldu. Çalışmaları o kadar iyi değildi ve bunun nedeni yeni öğretmeninin onu tanımaması ve ona değer vermemesiydi. O, kendi tarafında takdir için can atıyordu ama şimdi hem evde hem de okulda bun-

dan yoksundu. Bir yerde değer görmesi. Ve böylece onu takdir edecek bir adam aramaya gitti. Adamla iki hafta yaşadı. Sonra adam ondan bıktı. Ne olacağını tahmin edebilirdik; istediği takdirin bu olmadığını fark edeceğini tahmin edebilirdik. Bu sırada ailesi endişelendi ve onu aramaya başladı. Aniden ondan bir mektup aldılar, "Zehir aldım. Endişelenmeyin, mutluyum." Mutluluk ve takdir arayışında yenilgiye uğratıldıktan sonra, intihar kesinlikle bir sonraki düşüncesiydi. Yine de intihar etmedi; intiharı, anne babasından af dilemek için bir korku olarak kullandı. Annesi onu bulup eve getirene kadar sokaklarda koşmaya devam etti.

Kız, bildiğimiz gibi, tüm yaşamının takdir edilme çabasının egemenliğinde olduğunu bilseydi, o zaman tüm bunlar olmayacaktı. Ayrıca lisedeki öğretmen, kızın derslerinde her zaman iyi olduğunu ve ihtiyacı olan tek şeyin bir miktar takdir olduğunu anlasaydı, bunlar yaşanmayacaktı. Koşullar zincirinin herhangi bir noktasında, kıza uygun şekilde davranmak onun mahvolmasını önleyebilirdi.

Bu da cinsellik eğitimi konusunu gündeme getirir. Cinsellik eğitimi konusu son zamanlarda ürkütücü bir şekilde abartıldı. Cinsellik eğitimi konusunda, deyim yerindeyse, deli olan birçok insan var. Her yaşta cinsel eğitim istiyorlar ve cinsel cehaletin tehlikeleriyle dans ediyorlar. Ama kendi geçmişimize ve başkalarının geçmişine bakarsak, onların hayal ettiği gibi büyük zorluklar ya da büyük tehlikeler görmeyiz.

Bireysel Psikoloji deneyiminin öğrettiği şey, bir çocuğa iki yaşında erkek ya da kız olduğunun söylenmesi gerektiğidir. Aynı zamanda, cinsiyetinin asla değiştirilemeyeceği,

erkeklerin büyüyüp erkek, kızların ise kadın olacağı anlatılmalıdır. Bu yapılırsa, diğer bilgilerin eksikliği o kadar tehlikeli değildir. Bir kızın erkek gibi, bir erkeğin de kız gibi eğitilemeyeceği garanti altına alınırsa, cinsiyet rolü çocuğun kafasında sabitlenir ve çocuk normal şekilde gelişeceğinden ve rolüne hazırlanacağından emin olur. Bununla birlikte, belirli bir numarayla cinsiyetini değiştirebileceğine inanırsa, o zaman sorun çıkar. Ebeveynler her zaman bir çocuğun cinsiyetini değiştirme arzusunu ifade ediyorsa, sorun da ortaya çıkacaktır. Yalnızlık Kuyusu'nda bu durumun mükemmel bir edebi sunumunu buluyoruz. Ebeveynler genellikle bir kızı erkek gibi ya da bir erkeği kız gibi eğitirler. Çocuklarını karşı cinsin kıyafetleriyle fotoğraflarlar. Bazen bir kızın erkek gibi görünmesi de olur ve sonra çevredeki insanlar çocuğa yanlış cinsiyetiyle hitap etmeye başlar. Bu, çok iyi önlenebilecek büyük bir kafa karışıklığını başlatabilir.

Ayrıca, kadın cinsiyetini küçümseme ve erkekleri üstün görme eğiliminde olan cinsiyetler hakkında herhangi bir tartışmadan kaçınılmalıdır. Çocuklara her iki cinsiyetin de eşit değerde olduğunu anlamaları sağlanmalıdır. Bu, yalnızca değer düşüklüğüne uğrayan cinsin üyeleri arasında bir aşağılık kompleksini önlemek için değil, aynı zamanda erkek cinsinin çocukları üzerinde kötü bir etkiyi önlemek için de önemlidir. Oğlanlara üstün cinsiyet olduklarını düşünmeleri öğretilmeseydi, kızları yalnızca arzu nesneleri olarak görmezlerdi. Gelecekteki görevlerini bilseler, cinsiyetler arasındaki ilişkilere de çirkin bir gözle bakmazlar.

Başka bir deyişle, cinsel eğitimin gerçek sorunu çocuklara yalnızca cinsel ilişkilerin fizyolojisini açıklamak değil, aşka ve evliliğe karşı tüm tutumun uygun şekilde hazırlanmasını da içerir. Bu, sosyal uyum sorunuyla yakından ilgilidir. Eğer bir kişi sosyal olarak uyumlu değilse, seks konusunda bir şaka yapacak ve olaylara tamamen kendini beğenmişlik açısından bakacaktır. Bu elbette çok sık olur ve kültürümüzün kusurlarının bir yansımasıdır. Kadınlar acı çekmek zorundadır çünkü bizim kültürümüzde bir erkeğin başrolü oynaması çok daha kolaydır. Ama insan aynı zamanda bu hayali üstünlük sayesinde altta yatan değerlerle bağını kaybettiği için de acı çeker.

Cinsel eğitimin fiziksel aşamasına gelince, çocukların bu eğitimi çok erken yaşta almaları gerekli değildir. Çocuk meraklanana kadar, bazı şeyleri öğrenmek isteyene kadar beklenebilir. Çocukla ilgilenen bir anne ve baba, eğer çocuk soru sormaktan çekiniyorsa, ne zaman önderlik etmelerinin uygun olacağını da bilirler. Eğer babası ve annesinin yoldaş olduğunu hissederse, sorular sorar ve o zaman cevaplar onun anlayışına uygun bir şekilde verilmelidir. Cinsel dürtüyü harekete geçiren cevaplar vermekten kaçınılmalıdır.

Bu bağlamda, cinsel içgüdünün görünüşte erken tezahürlerinden her zaman endişe duymanın gerekmediği söylenebilir. Cinsiyet gelişimi çok erken yaşta, hatta yaşamın ilk haftalarında başlar. Bir bebeğin erojen zevkler yaşadığı ve bazen erojen bölgeleri yapay olarak uyarmaya çalıştığı kesindir. Bazı sıkıntıların başladığına dair işaretler görürsek korkmamalıyız, ancak bu uygulamalara çok fazla önem

veriyormuş gibi görünmeden durdurmak için elimizden geleni yapmalıyız. Bir çocuk bizim bu konularda endişelendiğimizi öğrenirse dikkat çekmek için bilinçli olarak alışkanlıklarını sürdürür. Bir alışkanlığı gösteriş için bir araç olarak gerçekten istismar ederken, cinsel dürtünün kurbanı olduğunu düşünmemize neden olan bu tür eylemlerdir. Genellikle küçük çocuklar, ebeveynlerinin bu uygulamadan korktuklarını bildikleri için genital organları ile oynayarak dikkat çekmeye çalışırlar. Bu, çocukların hasta oldukları zamanki psikolojiyle hemen hemen aynıdır, çünkü onlar hasta olduklarında daha fazla şımartıldıklarını ve daha çok takdir edildiklerini fark etmişlerdir.

Çocuklar çok fazla öpüşerek ve kucaklanarak bedensel olarak uyarılmamalıdır. Bu, özellikle ergenlik döneminde çocuğa yapılan büyük bir kötülüktür. Çocuklar da cinsellik konusunda zihinsel olarak teşvik edilmemelidir. Bir çocuğun babasının kitaplığında bazı anlamsız resimler keşfetmesi çok sık olur. Psikoloji kliniklerinde bu tür vakaları sürekli duyuyoruz. Çocuklar, yaşlarının üzerinde cinsel konuları işleyen kitaplara el sürmemeli ya da seks temasının kullanıldığı hareketli resim gösterilerine götürülmemelilerdir.

Kişi bu tür erken uyarılma biçimlerinden kaçınırsa, herhangi bir korkuya kapılmasına gerek yoktur. Sadece doğru zamanda birkaç basit kelimeyle konuşmak, çocuğu asla rahatsız etmemek ve her zaman doğru ve basit bir şekilde cevaplar vermek yeterlidir. Her şeyden önce, güvenini korumak istiyorsa çocuğa asla yalan söylememelidir. Eğer çocuk ebeveyne güvenirse, yoldaşlarından duyduğu açıklamala-

rı dikkate almaz -belki de insanlığın yüzde doksanı cinsel bilgilerini yoldaşlarından alır- ve ebeveynin söylediklerine inanacaktır. Bu tür bir işbirliği, böyle bir dostluk, duruma cevap verdiği inancıyla kullanılan çeşitli gizli çekimlerden çok daha önemlidir.

Çok fazla seks deneyimleyen veya çok erken yaşta seks deneyimleyen çocuklar, genellikle daha sonra seksten çekinirler. Bu nedenle, çocukların ebeveynlerinin sevişmelerini fark etmemesi iyi bir şeydir. Mümkünse ebeveynleri ile aynı odada – ve kesinlikle aynı yatakta – yatmamalıdırlar. Ayrıca kız kardeşler ve erkek kardeşler aynı odada yatmamalıdır. Ebeveynler, çocukların doğru davranıp davranmadığını görmek için gözlerini açık tutmalı, ayrıca olası etkiler için dışarıyı da gözlemlemelidir.

Bu açıklamalar, cinsel eğitim konusundaki en önemli hususları özetlemektedir. Eğitimin diğer tüm aşamalarında olduğu gibi burada da aile içinde işbirliği ve dostluk duygusunun baskın önemini görüyoruz. Bu işbirliği mevcut olduğunda ve cinsiyet rolüne ve kadın ve erkek eşitliğine ilişkin erken bir bilgiye sahip olan çocuk, karşılaşabileceği her türlü tehlikeye karşı işini sağlıklı bir şekilde sürdürmek için çok iyi hazırlanmış olur.

www.tutkuyayinevi.com

BÖLÜM XIII
PEDAGOJİK HATALAR

Çocukların yetiştirilmesinde anne babanın ya da öğretmenin cesaretini kırmasına asla izin vermemesi gereken bazı şeyler vardır. Çabaları hemen başarı ile sonuçlanmadığı için asla umutsuzluğa kapılmamalı; çocuk uyuşuk, kayıtsız veya aşırı pasif olduğu için yenilgiyi beklememelidir ve yetenekli veya yetenekli olmayan çocuklar olduğu batıl inancından etkilenmesine izin vermemelidir. Bireysel Psikoloji, tüm çocuklara onlara zorlukların aşılmaz engeller olarak değil, karşılaşılması ve üstesinden gelinmesi gereken sorunlar olarak görülmesi gerektiğini öğreterek daha fazla cesaret, kendilerine daha fazla inanç vererek zihinsel yetilerini harekete geçirmek için çaba gösterilmesi gerektiğini iddia eder; başarılı vakalar, her zaman bu tür çabalara eşlik etmeyecek, ancak başarılı olan birçok vaka, muhteşem sonuçlar üretmeyenlerden daha fazladır. Aşağıdaki, çabalarımızın başarılı olduğu ilginç bir vakadır:

Bu, ilkokuldaki altıncı yılında on iki yaşında bir erkek çocuğunun durumuydu. Kötü notları vardı ve bunlardan en ufak bir rahatsızlık duymuyordu. Alışılmadık derecede uğursuz bir geçmişe sahipti. Üç yaşına gelene kadar raşitizmden yürüyemedi. Üçüncü yılının sonunda sadece birkaç kelime konuşabiliyordu. Dört yaşındayken annesi onu,

durumun umutsuz vaka olduğunu söyleyen bir çocuk psikoloğuna götürdü. Ancak anne buna inanmadı ve çocuğu bir çocuk rehberlik enstitüsüne yerleştirdi. Orada yavaş yavaş ve enstitüden pek fazla yardım almadan gelişti. Çocuk altı yaşındayken okula girebileceğine karar verildi. Okuldaki ilk iki yıl boyunca, okul sınavlarını geçebilmesi için evde ekstra özel ders aldı. Üçüncü sınıfı ve dördüncü sınıfları da geçmeyi başardı.

Okuldaki ve evdeki durum şöyleydi: oğlan okulda büyük tembelliğiyle dikkat çekiyordu; konsantre olamadığından ve dikkatle dinleyemediğinden şikayet etti. Okul arkadaşlarıyla pek anlaşamaz, onlarla alay eder ve kendini her zaman diğerlerinden daha zayıf gösterirdi. Tüm okul arkadaşları arasında çok sevdiği ve birlikte yürüyüşe çıktığı tek bir arkadaşı vardı. Diğer çocukları nahoş buldu ve onlarla iletişim kuramadı. Öğretmen, çocuğun diğerleri kadar başarılı olabileceğine ikna olmasına rağmen aritmetikte zayıf olduğundan ve yazamadığından şikayet etti.

Çocuğun geçmişinin ve zaten yapabildiklerinin ışığında, tedavisinin yanlış bir teşhise dayandığı açıktı. Burada gergin bir aşağılık duygusu, kısacası bir aşağılık kompleksi çeken bir çocuk vardı. Çocuğun çok iyi anlaştığı bir ağabeyi vardı. Ailesi, liseye hiç okumadan girebileceğini iddia etti. Ebeveynler, çocuklarının hiçbir şey okumak zorunda olmadığını söylemekten hoşlanırlar ve o zaman çocukların kendileri bununla övünmekten hoşlanırlar. Bir tür çalışma olmadan öğrenmenin imkansız olduğu açıktır. Bu ağabey, muhtemelen ders çalışmasının çoğunu sınıfta dikkatle

dinleyerek ve okulda duyduklarını ve gördüklerini aklında tutarak yapmak için kendini eğitti. Okulda çok fazla ilgi göstermeyen çocuklar, derslerini evde yapmak zorunda kalırlar.

İki çocuk arasında ne kadar çok fark var! Bahsettiğim çocuk sürekli olarak kardeşinden daha az yetenekli olduğu ve ondan sonsuz derecede daha az değerli olduğu baskıcı duygusu altında yaşamak zorunda kaldı. Bunu ona kızdığında annesinden ya da ona aptal diyen ağabeyinden muhtemelen yeterince sık duymuştu. Annesi, kardeşin ona itaat etmediğinde, ağabeyin genellikle küçük olanı tekmelediğini söyledi. Önümüzde sonuç vardı: diğerlerinden daha az değerli olduğuna inanan bir insan. Hayat onun inancını doğruluyor gibiydi. Okul arkadaşları ona güldüler; okul çalışması her zaman hatalıydı, konsantre olamadığını söyledi. Her zorluk onu korkuturdu. Öğretmeni zaman zaman çocuğun o sınıfa ya da o okula ait olmadığını belirtiyordu. Çocuğun sonunda düştüğü durumdan kaçınmanın imkansız olduğuna inanması şaşırtıcı değildi ve başkalarının onun hakkında sahip olduğu fikrin doğru olduğuna ikna oldu. Bir çocuğun cesaretinin kırılıp geleceğe inancının kalmaması acınası bir durumdur.

Bu çocuğun onunla neşeli bir şekilde sohbet etmeye başladığımızda titrediği ve sarardığı için değil, her zaman dikkat edilmesi gereken küçük bir işaretten dolayı inancını kaybettiğini görmek kolaydı. Kaç yaşında olduğunu sorduğumuzda (on iki yaşında olduğunu biliyorduk) "On bir yaşındayım" cevabını verdi. Çoğu çocuk tam olarak kaç ya-

şında olduklarını bildiğinden, böyle bir cevabı asla bir kaza olarak algılamamalısınız. Bu tür yanlışların altında yatan sebepler olduğunu sık sık tespit etme fırsatımız oldu. Bu çocuğun hayatında neler olup bittiğini düşündüğümüzde ve sonra cevabını hatırladığımızda, geçmişini yeniden yakalamaya çalıştığı izlenimini alıyoruz. Geçmişe, daha küçük olduğu zamana dönmek istiyor, şimdi olduğundan daha zayıf ve yardıma muhtaç bir halde.

Elimizde hazır olan gerçeklerden onun sistemini yeniden kurabiliriz. Bu çocuk, kurtuluşunu genellikle kendi yaşındaki bir çocuğa verilen görevlerin yerine getirilmesinde aramaz; ama diğerleri kadar gelişmemiş ve onlarla rekabet edemeyecekmiş gibi davranır ve öyle olduğuna inanır. Kendini diğerlerinden geri hissetme durumu, yıllarının azalmasıyla ifade edilir. "On bir" diye cevap vermesi ve belirli koşullar altında beş yaşındaki bir çocuk gibi davranması mümkündür. Aşağı konumundan o kadar emindir ki, tüm faaliyetlerini bu sözde geri kalmışlık durumuna uydurmaya çalışır.

Çocuk gündüzleri hala kendini ıslatıyor ve bağırsak hareketlerini kontrol edemiyordu. Bunlar, bir çocuk hala bir bebek olduğuna inandığında veya inanmak istediğinde ortaya çıkan belirtilerdir. Bu, çocuğun geçmişe tutunmak ve mümkünse ona dönmek istediği yönündeki ifademizi doğrulayan bir olaydır.

Evde çocuk doğmadan önce orada bulunan bir mürebbiye vardı. Çocuğa çok bağlıydı ve mümkün olduğunda annenin yerini aldı, çocuğa destek oldu. Bunlardan daha fazla

sonuç çıkarabiliriz. Çocuğun nasıl yaşadığını, mesela sabah erken kalkmayı sevmediğini biliyoruz. Ayağa kalkmasının ne kadar sürdüğünü bize bir iğrenme hareketiyle anlattı. Vardığımız sonuç, çocuğun okula gitmeyi sevmediğiydi. Okul arkadaşlarıyla anlaşamayan, kendini baskı altında hisseden, bir şeyler başarabileceğine inanmayan bir çocuğun okula gitmek istemesi mümkün değildir ve sonuç olarak, okul için zamanında kalkmak istemeyecektir.

Ancak mürebbiyesi okula gitmek istediğini söyledi. Hatta geçenlerde hastalandığında, kalkmasına izin verilmesi için yalvardı. Bu söylediklerimizle hiçbir şekilde çelişmiyor. Cevaplanması gereken soru, "Mürebbiye nasıl böyle bir hata yapabilir?" Koşullar açık ve eğlenceliydi. Çocuk hasta olduğunda, mürebbiyesinin "Hasta olduğun için gidemezsin" yanıtını vereceğini kesin olarak bildiğinden, okula gitmek istediğini söylemesine kendi kendine izin verebilirdi. Ancak çocuğun ailesi, ortadaki çelişkiyi anlamadı ve çocukla bir şeyler yapma girişimlerinde kafaları karıştı. Ayrıca, mürebbiyenin, çocuğun zihninde neler olup bittiğini anlayabildiğini sık sık gözlemleme fırsatımız oldu.

Çocuğu bize getirmemizin doğrudan nedeni olan başka bir şey daha gelişmişti. Mürebbiyeden şeker almak için para almıştı. Bu aynı zamanda küçük bir çocuk gibi davrandığı anlamına geliyordu. Şeker için para almak son derece çocukça bir harekettir. Çok küçük çocuklar şeker hırsını kontrol edemedikleri zaman bu şekilde devam ederler; onlar bedensel işlevlerini de kontrol edemeyen çocuklardır. Bunun psikolojik anlamı şudur: "Beni izlemelisiniz, yoksa yaramaz bir şey yapabilirim." Oğlan kendine güveni olma-

dığı için sürekli başkalarını kendisiyle meşgul edecek durumlar yaratmaya çalıştı. Evdeki ve okuldaki durumunu karşılaştırdığımızda, bağlantı açıktı. Evdeyken insanların kendisiyle meşgul olmasını sağlayabilirdi; okulda yapamazdı. Ama çocuğun davranışını düzeltmek için bir şeyler yapmak isteyen kimdi?

Oğlan bize getirildiği zamana kadar geri kalmış, aşağı bir çocuk olarak görülüyordu ve bu sınıflandırmayı hiç de hak etmiyordu. Kendine olan inancını yeniden kazanır kazanmaz okul arkadaşlarından herhangi biri kadar başarılı olabilecek tamamen normal bir çocuktu. Her zaman her şeye karamsar bakmaya, bir adım atmadan yenilgiyi kabul etmeye meyilliydi. Kendine olan güvensizliği her hareketinde dile getirilmişti ve hocasının raporunda da teyit edilmişti: "Konsantre olamıyor; zayıf hafıza, dikkatsiz; hiç arkadaşı yok; vesaire." Cesareti o kadar açıktı ki, kimse bunu görmezden gelemezdi ve koşullar ona o kadar karşıydı ki bakış açısını değiştirmek zor olurdu.

Bireysel Psikolojik anketimiz doldurulduktan sonra konsültasyon takip edildi. Sadece çocukla değil, bütün bir grup insanla, ilk olarak, onu uzun zaman önce umutsuz olarak bırakan ve sadece sonunda bir tür iş yapabilmesi için onu devam ettirmeye çalışan annesiyle sonra da küçük çocuğa küçümseyerek bakan ağabeyi ile görüşmemiz gerekiyordu.

"Büyüyünce ne olacaksın?" sorusuna doğal olarak bizim oğlanın bir cevabı yoktu. Bu alışılmadık derecede karakteristiktir. Yarı yetişkin bir çocuğun gerçekten ne olmak istediğini bilmemesi her zaman şüphe uyandırır. İnsanların genellikle çocukken seçtikleri mesleğe girmedikleri doğru-

dur, ama bu önemli değildir. En azından bir fikir tarafından yönlendirilirler. Çocuklar ilk yıllarında şoför, bekçi, kondüktör ya da çocukça değer yargılarına çekici gelen pozisyonlar ne olursa olsun olmak isterler. Ancak bir çocuğun maddi bir amacı yoksa, gözlerini gelecekten uzak tutmak, geçmişe dönmek istediğinden şüphelenilmelidir; ya da başka bir deyişle, gelecekten ve onunla bağlantılı tüm sorunlardan kaçınmak için böyle olduğu söylenebilir.

Bu, Bireysel Psikolojinin temel iddialarından biriyle çelişiyor gibi görünüyor. Her zaman çocukların üstün olma çabasından bahsettik ve her çocuğun kendini ortaya çıkarmak, diğerlerinden daha büyük olmak, bir şeyler başarmak istediğini göstermeye çalıştık. Aniden, tam tersi söylenebilecek bir çocuğumuz var karşımızda; geriye gitmek, küçük olmak ve başkalarının ona destek olmasını isteyen bir çocuk. Bunu nasıl açıklayacağız? Zihinsel yaşamdaki hareketler ilkel değildir. Karmaşık bir geçmişleri vardır. Karmaşık durumlarda naif sonuçlar çıkarsaydık, her zaman yanılmış olurduk. Bütün bu karışıklıklarda ve şeyin kendisinden tam tersini çıkarmaya yönelik her türlü diyalektik girişimde hileler vardır, örneğin, oğlanın geriye doğru mücadele ettiğini söylemek gibi, çünkü o, bu şekilde, en büyük ve en güvenli durumda, kişi resmin tamamını tam olarak anlamadıkça kafa karıştırıcı olmalıdır. Aslında bu çocuklar eğlenceli bir şekilde haklılar. Gerçekten çok küçük, zayıf ve çaresiz oldukları için onlardan hiçbir şey istenmediği zamandaki kadar güçlü veya baskın olamazlar. Kendine güveni olmayan bu çocuk hiçbir şeyi başaramayacağından korkuyordu. O halde, kendisinden bir şeyler bekleyecek bir gelecekle iste-

yerek yüzleşeceğini mi varsayacağız? Gücünün ve yeteneklerinin kendisini bir birey olarak ölçmek için kullanılacağı her durumdan kaçınmalıdır. Bu nedenle geriye, kendisinden çok az şey istenecek, oldukça kısıtlı bir faaliyet alanı dışında hiçbir şey kalmaz. Bu şekilde, tanınma çabasının, başkalarına bağımlı küçük bir çocukken aldığı tanınmanın geriye küçük bir kısmının kaldığını anlayabiliriz.

Çocuğun sadece öğretmeni, annesi ve ağabeyi ile değil, babası ve meslektaşlarımızla da görüşmemiz gerekiyordu. Böyle bir konferans dizisi çok çalışmayı gerektirir ve eğer öğretmeni kazanabilirsek, büyük bir emek tasarrufu sağlanabilir. Bu imkansız olmadığı gibi kolay da değildir. Birçok öğretmen hala eski yöntemlere ve inançlara sıkı sıkıya bağlı kalıyor ve psikolojik muayeneleri olağanüstü bir şey olarak görüyor. Birçoğu psikolojik muayenenin bir güç kaybına işaret ettiğinden korkuyor veya bunu haksız bir müdahale olarak görür. Bu, elbette doğru değildir. Psikoloji, bir anda öğrenilemeyen, ancak çalışılması ve uygulanması gereken bir bilimdir. Bununla birlikte, yanlış bir bakış açısına sahip olduğunda çok az faydası olur.

Hoşgörü, özellikle bir öğretmen için gerekli bir niteliktir ve şimdiye kadar sahip olduğumuz görüşlerle çelişiyor gibi görünseler bile, yeni psikolojik fikirlere açık fikirli olmak akıllıca olacaktır. Günümüzde koşullar olduğu, öğretmenin görüşüyle doğrudan çelişme hakkımız yok. Böyle zor bir durumda ne yapmalıyız? Deneyimlerimize göre, bu gibi durumlarda, çocuğu içinde bulunduğu zor durumdan çıkarmaktan, yani onu o okuldan uzaklaştırmaktan başka yapılacak bir şey kalmamıştır. Bu prosedürden kimse za-

rar görmez. Pratikte kimse ne olduğunu bilmiyor ama çocuğun omuzlarından bir yük düşüyor. Çocuk, hiçbir şeyin bilmediği yeni bir duruma girer. Başkalarının kendisi hakkında kötü düşünmesine, kendisinin başkaları tarafından hor görülmesine izin vermemeye özen gösterebilir. Bunun nasıl düzenlendiğini açıklamak kolay değil. Aile koşullarının bunda çok etkisi vardır. Muhtemelen her vaka farklı birer işlem gerektirir. Bununla birlikte, bu tür durumlara anlayışlı gözlerle bakacak ve okuldaki çocuklara yardımcı olabilecek Bireysel Psikoloji konusunda bilgili çok sayıda öğretmen olduğunda, bu tür çocuklarla uğraşmak çok daha kolay olacaktır.

BÖLÜM XIV
EBEVEYNİ EĞİTMEK

Bu kitap, çeşitli vesilelerle belirttiğimiz gibi, her ikisi de çocuğun zihinsel yaşamına ilişkin yeni psikolojik kavrayıştan eşit olarak yararlanabilecek ebeveynlere ve öğretmenlere yöneliktir. Son tahlilde, çocuğun eğitim ve gelişiminin büyük ölçüde anne-babanın himayesinde mi yoksa öğretmenin himayesinde mi gerçekleştiği, çocuk uygun eğitimi aldığı takdirde pek de önemli değildir. Elbette müfredat dışı eğitimden, çalışma konularının öğretilmesinden değil, eğitimin en önemli parçası olan kişiliğin geliştirilmesinden, bahsediyoruz. Şimdi hem veli hem de öğretmen bu eğitim çalışmasına -veli okulun eksikliklerini giderirken, öğretmen de evin eksikliklerini giderirken- kendi payına düşeni alabilse de yine de büyük şehirlerimizde ve modern sosyal ve ekonomik koşullarda, sorumluluğun büyük kısmı öğretmene düşmektedir. Kalabalık ebeveynler, çocukların eğitimine profesyonel ilgi duyan öğretmenlerimiz kadar yeni fikirlere açık değildir. Bireysel Psikolojinin yarının çocuklarını hazırlamadaki umudu, her ne kadar ebeveynlerin iş birliği elbette asla reddedilmese de öncelikle okulları ve öğretmenleri dönüştürmeye dayanır.

Şimdi öğretmenin eğitim çalışması sırasında, kaçınılmaz olarak ebeveynle bir çatışma ortaya çıkıyor. Çatışma, öğretmenin ıslah çalışmasının bir ölçüde ebeveynin ba-

şarısızlığını varsayması nedeniyle daha da kaçınılmazdır. Bu bir anlamda ebeveyne karşı bir suçlamadır ve ebeveyn bunu sıklıkla böyle hisseder. Öğretmen böyle bir durumda veliyi nasıl idare edebilir?

Aşağıdaki açıklamalar bu soruna yöneliktir. Tabii ki, ebeveyni psikolojik bir sorun olarak ele alması gereken öğretmenin bakış açısından yazılmıştır. Bu işaretler ebeveynler tarafından okunursa, ebeveynlerin endişelenmeleri gerekmez, çünkü bunlar yalnızca öğretmenin uğraşmak zorunda olduğu kitlesel fenomeni oluşturan akılsız ebeveynler için geçerlidir.

Birçok öğretmen, sorunlu bir çocuğun ebeveynlerine yaklaşmanın, çocuğa yaklaşmaktan genellikle daha zor olduğunu belirtmiştir. Bu gerçek, öğretmenin her zaman belirli bir incelikle hareket etmesinin gerekli olduğunu gösterir. Öğretmen her zaman, çocuğun gösterdiği tüm kötü niteliklerden ebeveynlerin sorumlu olmadığı varsayımına göre hareket etmelidir. Ne de olsa ebeveynler yetenekli pedagoglar değillerdir ve genellikle onlara rehberlik edecek tek şey geleneklerdir. Çocukları yüzünden okula çağrıldıklarında kendilerini suçlu sanılmış gibi hissederler. Böyle bir ruh hali, bir tür içsel suçluluk bilinci gibi konuşuyor olsa da öğretmenin ellerinde en incelikli muameleyi gerektirir. Bu nedenle, öğretmenin bu gibi durumlarda velilerin ruh halini daha arkadaşça ve daha özgür bir ruh haline dönüştürmeye çalışması, kendisini bir yardımcı olarak velilerin hizmetine sunması ve onların iyi niyetlerine güvenmesi en çok arzu edilen şeydir.

Haklı gerekçeler olsa bile ebeveynlere asla sitem edilmemelidir. Bir tür anlaşma yapmayı başardığımızda, ebeveynleri tutumlarını değiştirmeye ve yöntemlerimize göre bizimle çalışmaya ikna ettiğimizde çok daha fazlasını başarabiliriz. Onlara geçmişteki tedavilerindeki kusurları göstermenin bir faydası yoktur. Yapmamız gereken, onlara yeni bir prosedür benimsetmeye çalışmaktır. Onlara şunu ya da bunu yanlış yaptıklarını söylemek, onları sadece caydırır ve işbirliği yapma konusunda isteksiz kılar. Kural olarak, bir çocuğun kötüleşmesi açık bir gökyüzünün dışında gerçekleşmez; her zaman bir geçmişi vardır. Ebeveynler, bir şeyi gözden kaçırdıkları inancıyla okula gelirler. Bizim böyle düşündüğümüzü hissetmelerine asla izin verilmemelidir; asla kategorik veya dogmatik olarak konuşulmamalıdır. Ebeveynlere öneriler asla otoriter bir şekilde yapılmamalıdır. Cümlelerde her zaman "belki", "muhtemelen", "muhtemelen", "bunu şu şekilde deneyebilirsiniz" şeklinde olmalıdır. Hatanın nerede olduğunu ve nasıl düzeltileceğini tam olarak bilsek bile, asla velilere sanki onları zorlamak istiyormuşuz gibi açık açık göstermemeliyiz. Her öğretmende her zaman bu kadar incelik bulunmadığını ve birdenbire kazanılmadığını söylemeye gerek yok. Benjamin Franklin'in otobiyografisinde de aynı düşüncelerin ifade edildiğini görmek ilginç:

"Bir Quaker arkadaşım, genel olarak gurur duyduğumu, gururumun sık sık sohbetlerde kendini gösterdiğimi, herhangi bir noktayı tartışırken haklı olmakla yetinmediğimi, ancak küstah ve küstah davrandığımı nazikçe bildirerek

beni bu konuda ikna etti. Birkaç örnekten söz ederek, eğer yapabilirsem, geri kalanlar arasında bu kötü huydan veya budalalıktan kendimi iyileştirmeye çalışmaya karar verdim ve kelimeye geniş bir anlam vererek, alçakgönüllülüğü listeme ekledim.

Bu erdemin gerçekliğini elde etmede pek başarılı olmakla övünemem, ama görünüşü konusunda epeyce başarılı oldum. Başkalarının duygularıyla her türlü doğrudan çelişkiden ve kendi olumlu iddialarımdan kaçınmayı bir kural haline getirdim. Kendime bile, cunto'muzun eski yasalarına uygun olarak, kesinlikle, şüphesiz vb. gibi sabit bir görüşü ithal eden dilde her kelime veya ifadenin kullanılmasını yasaklıyorum ve onların yerine, bir şeyi şöyle ya da böyle olarak algılarım ya da hayal ederim ya da şu anda bana öyle görünüyor, gibi kalıpları kullanmayı kabul ettim. Bir başkası, yanlış olduğunu düşündüğüm bir şeyi ileri sürdüğünde, onunla birdenbire çelişme ve önermesinde hemen bir saçmalık gösterme zevkini kendimden mahrum ettim; ve yanıtlarken, belirli durumlarda veya koşullarda görüşünün doğru olacağını gözlemleyerek başladım, ancak mevcut durumda bana bir farklılık gibi göründü.. Bu değişikliğin avantajını çok geçmeden tavrımda buldum; girdiğim sohbetler daha keyifli devam etti. Görüşlerimi öne sürdüğüm mütevazı yol, onlara daha kolay bir kabul ve daha az çelişki sağladı; Hatalı olduğum ortaya çıktığında daha az utanıyordum ve diğerlerinin hatalarından vazgeçmeleri ve haklı olduğumda bana katılmaları konusunda daha kolay galip geldim.

Ve ilk başta doğal eğilimlere karşı biraz şiddetle kullandığım bu tarz, sonunda o kadar kolay ve bana o kadar alışıldı ki, belki de bu elli yıl boyunca hiç kimse benden kaçan dogmatik bir ifade duymadı. Ve bu alışkanlığa (dürüstlük karakterimden sonra), yeni kurumlar ya da eskilerde değişiklikler önerdiğimde hemşerilerime erken yaşta üye olduğumda kamu konseylerinde çok fazla ağırlık vermiş olmam ve çok etkili olmam sayesinde olduğunu düşünüyorum. Çünkü, ben kötü bir konuşmacıydım, hiçbir zaman belagat sahibi değildim, kelimeleri seçerken çok tereddüt ettim, dilde pek doğru değildim ve yine de genel olarak görüşlerimi taşıdım.

Gerçekte, belki de gurur kadar boyun eğdirilmesi zor olan doğal bir tutku yoktur. Onu gizleyin, onunla mücadele edin, onu dövün, boğun, canınız ne isterse onu rezil edin, o hâlâ yaşıyor ve arada bir gözetleyip kendini gösterecek; belki de bu tarihte sık sık göreceksiniz; çünkü tamamen üstesinden geldiğimi düşünebilsem bile, muhtemelen alçakgönüllülüğümle gurur duymalıydım."

Bu sözlerin hayattaki her duruma uymadığı doğrudur. Bu ne beklenebilir ne de talep edilebilir. Yine de Franklin'in tutumu bize saldırgan muhalefetin ne kadar uygunsuz ve başarısız olabileceğini gösteriyor. Hayatta her durum için geçerli olan temel bir yasa yoktur. Her kural ancak bir yere kadar gider ve sonra birdenbire işe yaramaz hale gelir. Kesinlikle güçlü bir kelimenin tek doğru kelime olduğu durumlar vardır. Ancak, bir yanda öğretmen, diğer yanda zaten aşağılanma yaşamış ve çocukları yüzünden daha fazla

aşağılanmaya hazırlanan endişeli anne babalar arasındaki durumu düşündüğümüzde ve bunu anne baba olmadan da düşündüğümüzde. 'İş birliği için hiçbir şey yapamayız, açık ki Franklin'in yöntemi çocuğa yardım etmek için benimsenecek tek mantıklı yöntemdi.

Bu gibi durumlarda, haklı olduğunu kanıtlamanın veya üstünlüğünü göstermenin bir önemi olmadığı halde, çocuğa yardım etmek için yürümemiz gereken yolu hazırlamanın gerekli olduğu durumlarda, doğal olarak pek çok şey zorluk vardır. Birçok ebeveyn herhangi bir öneri duymak istemiyor. Öğretmen onları ve çocuğunu böyle tatsız bir duruma soktuğu için şaşırırlar veya öfkelenirler, sabırsız ve düşmandırlar. Bu tür ebeveynler genellikle bir süredir çocuklarının hatalarına gözlerini kapatmaya, kendilerini gerçeklere kör etmeye çalışıyorlar. Aniden gözleri onlar için zorla açılır. Bütün mesele çok tatsız ve bu tür ebeveynlere sert veya fazla enerjik yaklaşan bir öğretmenin, ebeveynleri kendi tarafına çekme olasılığını kaybetmesi anlaşılabilir bir durumdur. Birçok ebeveyn daha da ileri gider. Öğretmeni sözlü bir öfke dalgasıyla karşılar ve kendilerini ulaşılmaz hale getirirler. Bu gibi durumlarda, öğretmenin onların yardımına bağımlı olduğunu ebeveynlere göstermek daha iyidir; onları susturmak ve öğretmenle arkadaşça konuşma noktasına getirmek daha iyidir. Unutulmamalıdır ki, ebeveynler çoğu zaman geleneksel, eski yöntemlerin ağlarına o kadar karışırlar ki, kendilerini çabucak özgürleştiremezler.

Örneğin, bir baba, çocuğunu sert sözler ve ekşi bir yüz ifadesi ile fena halde caydırdığında, on yıl sonra birdenbire arkadaşça bir ifade takınması ve çocukla nazik bir şe-

kilde konuşması doğal olarak onun için zordur. Burada denilebilir ki, bir baba aniden çocuğuna karşı tüm tutumunu değiştirdiğinde, çocuğun ilk başta bu değişikliğin samimi olduğuna inanmayacaktır. Bunu bir hile olarak görecek ve ebeveyninin değişen tavrına yavaş yavaş güven duyması gerekecektir. Son derece entelektüel kişiler istisna değildir. Bir lise müdürünün, sürekli eleştirip dırdır ederek oğlunu neredeyse yıkılma noktasına getiren bir vakası var. Müdür bunu bizimle yaptığı bir konuşmada fark etti; sonra eve gitti ve oğluna acıklı bir vaaz verdi. Oğlu tembel olduğu için yine kendini kaybetmişti. Ne zaman oğlu hoşuna gitmeyen bir şey yapsa babası öfkesini kaybeder ve acımasızca konuşurdu. Bu, kendini bir pedagog olarak gören bir adamla mümkün olduğunda, her çocuğun hatalarından dolayı bir kırbaçla cezalandırılması gerektiği gibi dogmatik bir düşünceyle büyümüş ana babaların nasıl olduğunu hayal edebiliriz. Diplomatik sanatın bildiği her araç, öğretmenin aklına gelen her ince söz velilerle yapılan konuşmalarda kullanılmalıdır.

Unutulmamalıdır ki, çocukları darbelere eşlik edecek şekilde eğitme geleneği, yoksul sınıflarda geniş çapta yayılmıştır. Ve öyle olur ki, bu sınıflardan çocuklar, öğretmenleriyle düzeltici bir görüşmeden sonra eve dönerler, ebeveynlerinden onları bekleyen bir kırbaç şeklinde bir devam bulurlar. Pedagojik çabalarımızın, evde yapılan akılsızca ebeveyn muamelesi yüzünden çok sık boşa çıktığını hatırlamak zorunda olmanın üzücü bir durumu içindeyiz. Bu gibi durumlarda, bir kez yeterli olduğunu düşündüğümüzde, çocuklar genellikle aynı hata için iki kez cezalandırılır.

Bazen böylesi bir çifte cezanın ardından gelen korkunç sonuçları biliyoruz. Eve kötü bir karne getirmesi gereken bir çocuğun durumunu ele alalım. Kırbaçlanma korkusuyla ailesine göstermez ve sonra okulda cezalandırılmaktan korkarak okuldan kaçar; yoksa kartta ebeveyninin imza niteliğini taklit eder. Bu gerçekleri gözden kaçırmamalı, onları hafife almamalıyız; Çocuğa her zaman çevresindeki çeşitli unsurlarla olan ilişkisi içinde bakmalıyız. Kendimize sormalıyız: Ben ilerlediğimde şimdi ne oluyor? Bu çocuğu nasıl etkileyecek? Onun üzerinde faydalı bir etkisi olacağından nasıl emin olabilirim? Çocuk bir yük taşıyabilecek noktaya geldi mi ve bundan yapıcı bir şeyler öğrenebilecek mi?

Çocukların ve yetişkinlerin zorluklara ne kadar farklı tepki verdiklerini biliyoruz. Yeniden eğitimde çok dikkatli olmalıyız ve bir çocuğun yaşam biçimini yeniden şekillendirmeye çalışmadan önce sonuçlardan makul ölçüde emin olmalıyız. Çocukların eğitiminde ve yeniden eğitiminde her zaman müzakere ve nesnel yargı ile ilerleyen kişi, çabalarının sonuçlarını daha kesin olarak tahmin edebilecektir. Pedagojik çalışmalarda pratik ve cesaret esastır, aynı zamanda koşullar ne olursa olsun, bir çocuğun depresyona girmesini önlemenin her zaman bir yolu olduğuna dair sarsılmaz inançtır. Her şeyden önce, eski ve iyi bilinen bir kural vardır: Başlamak için asla erken değildir. İnsanı bir bütün olarak görmeye ve semptomları bir bütünün parçası olarak görmeye alışmış biri, bir çocuğu, bir semptomu yakalamaya ve tedavi etmeye alışkın olandan çok daha iyi anlayabilir ve onu katı bir şemaya göre - örneğin, bir çocuk

ödevini yapmadığında, çocuğun ebeveynlerine hemen bunun hakkında bir not yazan bir öğretmen örneğinde olduğu gibi değerlendirebilir.

Çocukların eğitiminde yeni fikirleri, yeni yöntemleri ve yeni anlayışları beraberinde getiren bir döneme giriyoruz. Bilim, eski yıpranmış gelenek ve görenekleri ortadan kaldırıyor. Edindiğimiz bilgi, öğretmene daha fazla sorumluluk yükler, ancak bir telafi olarak, ona çocukluk sorunları hakkında çok daha fazla anlayış ve bununla birlikte elinden geçen çocuklara çok daha fazla yardım etme yeteneği verir. Hatırlanması gereken önemli şey, tek bir davranış tezahürünün bir bütün olarak kişilikten ayrıldığında hiçbir anlamı olmadığı ve onu ancak insanın geri kalanıyla bağlantılı olarak incelediğimizde anlayabileceğimizdir.

www.tutkuyayinevi.com

EK 1
BİREYSEL PSİKOLOJİ ANKETİ

Sorunlu Çocukların Anlaşılması ve Tedavi Edilebilmesi İçin Uluslararası Bireysel Psikologlar Topluluğu Tarafından Hazırlanmıştır.

1. Şikayet ne zamandır var? Çocuk, başarısızlıkları ilk fark edildiğinde kendini ne tür bir durumda (psişik veya başka bir şekilde) buldu?

Şunlar önemlidir: çevre değişikliği, okul hayatının başlangıcı, ailede doğumlar, daha küçük veya daha büyük erkek ve kız kardeşler, okuldaki başarısızlıklar, öğretmen veya okul değişiklikleri, yeni arkadaşlıklar, çocuğun hastalıkları, boşanma, yeni evlilik, ebeveynlerin ölümü.

2. Daha erken yaşlarda zihinsel veya fiziksel zayıflık, çekingenlik, dikkatsizlik, çekingenlik, sakarlık, haset, kıskançlık, yemek yerken, giyinirken, yıkanırken veya yatarken başkalarına bağımlı olma gibi özellikler fark edildi mi? Çocuk yalnız kalmaktan mı yoksa karanlıktan mı korkuyordu? Cinsel rolünü anlıyor mu? Cinsiyetin birincil, ikincil veya üçüncül özellikleri var mı? Karşı cinse nasıl bakıyor? Cinsel rolü konusunda ne kadar aydınlandı? O bir üvey evlat mı? Gayrimeşru mu? Öksüz veya yetim mi? Üvey anne babası ona nasıl davrandı? Hala temas var mı? Doğru zamanda konuşmayı ve zorluk çekmeden yürümeyi öğrendi

mi? Diş çıkarma öyküsü normal mi? Okumayı, çizmeyi, şarkı söylemeyi, yüzmeyi öğrenmede gözle görülür zorluklar oldu mu? Özellikle babasına, annesine, büyükanne ve büyükbabasına veya hemşiresine bağlı mı?

Çevresine düşman olup olmadığını tespit etmek ve aşağılık duygusunun kaynağını aramak, zorluklardan kaçınma eğilimi olup olmadığı ve egoizm ve duyarlılık özellikleri gösterip göstermediğini görmek gerekir.

3. Çocuk çok sorun çıkarır mı? En çok neyden ve kimden korkar? Geceleri ağlıyor mu? Enürezis hastası mı? Daha zayıf çocuklara mı yoksa daha güçlü çocuklara da mı hükmediyor? Anne babasının yatağında uyumak için güçlü bir istek mi gösterdi? Beceriksiz miydi? Raşitizmden muzdarip miydi? Peki ya zekası ne durumdaydı? Çocukla o kadar alay ve alay edildi mi? Saçına, elbisesine, ayakkabısına vs. özen gösterir mi? Tırnak yemeye ya da burun toplamaya düşkün mü? Yemek yerken açgözlü mü?

Öncelikten sonra az ya da çok cesurca çaba sarf edip etmediğini ve inatçılığın onu harekete geçme dürtüsünün peşinden gitmekten alıkoyup koymadığını bilmek aydınlatıcı olabilir.

4. Kolay arkadaş edinir mi? İnsanlara ve hayvanlara hoşgörü mü gösterir, yoksa onları taciz ve eziyet mi eder? Koleksiyon yapmayı sever mi? Açgözlülüğü ne durumda? Başkalarına öncülük ediyor mu? Kendisini izole etmeye meyilli mi?

Bu sorular çocuğun "temas kurma" yeteneği ve cesaretinin kırılma derecesi ile bağlantılıdır.

5.Yukarıdaki soruların tümüne atıfta bulunarak, çocuğun şu anki konumu nedir? Okulda kendini nasıl idare ediyor? Okulu seviyor mu? Dakik mi? Okula gitmeden önce heyecanlı mı? acelesi var mı? Kitaplarını, el çantasını, alıştırma kitaplarını kaybeder mi? Egzersizler ve sınavlardan önce heyecanlı mı? Okul ödevlerini yapmayı unutuyor ya da yapmayı reddediyor mu? Zamanını boşa harcar mı? Tembel mi? Konsantrasyon eksikliği mi var? Sınıfı rahatsız ediyor mu? Öğretmene nasıl bakıyor? Öğretmene karşı eleştirel, kibirli, kayıtsız mı? Başkalarından derslerinde kendisine yardım etmelerini mi istiyor yoksa davet edilinceye kadar mı bekliyor? Jimnastik ve spor konusunda hırslı mı? Kendisini nispeten yeteneksiz mi yoksa tamamen yeteneksiz mi görüyor? Çok okur mu? Ne tür bir edebiyatı tercih ediyor?

Çocuğun okul hayatına ne kadar uygun bir şekilde hazırlandığını, "okula gitme deneyinin" sonucunu ve zorluklara karşı tutumunu anlamamıza yardımcı olan sorular.

6.Ev koşulları, ailede hastalık, alkolizm, suç eğilimleri, nevroz, halsizlik, lues, epilepsi, yaşam standardı hakkında doğru bilgiler. Ailede ölüm var mı ve meydana geldiğinde çocuk kaç yaşındaydı? O bir yetim mi? Ailenin baskın ruhu kimdir? Evde eğitim, çok fazla homurdanan ve hata bulabilen katı mı, yoksa hoşgörülü mü? Evin çocuğu yaşamdan korkutacak türden etkiler var mı? Peki ya denetim?

Aile çevresindeki konumu ve tutumundan, çocuğun aldığı izlenimler hakkında bir yargıya varabiliriz.

7.Çocuğun aile dizilimindeki yeri ile ilgili konumu nedir? En büyüğü mü, en küçüğü mü, tek çocuk mu, tek erkek

mi, tek kız mı? Rekabet, çok ağlama, kötü niyetli kahkahalar, diğerlerini değersizleştirme yönünde güçlü bir eğilim var mı?

Yukarıdakiler karakter çalışması için önemlidir ve çocuğun başkalarına karşı tutumuna ışık tutar.

8.Çocuk meslek seçimi konusunda fikir sahibi oldu mu? Evlilik hakkında ne düşünüyor? Ailenin diğer üyeleri hangi mesleği takip ediyor? Ebeveynlerin evlilik hayatı ne durumda?

Buradan çocuğun geleceğe yönelik cesareti ve güveni olup olmadığı sonucuna varılabilir.

9.Tarihte ve kurguda en sevdiği oyunlar, hikayeler, karakterler nelerdir? Diğer çocukların oyunlarını bozmayı sever mi? Hayal gücü kuvvetli mi? Soğukkanlı bir şekilde mi düşünür? Hayallere dalıyor mu?

Bu sorular, hayatta kahramanı oynamak için olası bir eğilime atıfta bulunmaktadır. Çocuğun davranışındaki bir karşıtlık, cesaretsizliğin bir işareti olarak kabul edilebilir.

10.En eski anıları neler? Uçmak, düşmek, güçsüzlük, tren istasyonuna geç varış, endişeli rüyalar hakkında etkileyici veya periyodik rüyalar görüyor mu?

Bu bağlamda, genellikle izolasyon eğilimi, dikkatli olma uyarıları, hırslı özellikler ve belirli kişiler, kırsal yaşam vb. için bir tercih buluruz.

11. Çocuğun cesareti hangi açıdan kırılır? Kendini ihmal edilmiş olarak mı görüyor? Dikkate ve övgüye kolayca karşılık veriyor mu? Süper inançlı fikirleri var mı? Zorluklardan kaçınıyor mu? Elini çeşitli şeylerde sadece tekrar

vazgeçmek için mi deniyor? Geleceğinden emin değil mi? Kalıtımın zararlı etkilerine inanıyor mu? Etrafındakiler tarafından sistematik olarak cesareti kırılmış mıydı? Hayata bakışı karamsar mı?

Bu soruların cevapları, çocuğun kendine olan güvenini kaybettiğini ve artık yanlış yolda olduğunu kanıtlamamıza yardımcı olacaktır.

12. Yüzünü buruşturmak, aptalca, çocukça ve komik davranışlarda bulunmak gibi başka hilelere başvuruyor mu ve bunun gibi kötü alışkanlıkları var mı?

Bu gibi durumlarda, dikkat çekmek amacıyla hafif bir cesaret kendini gösterir.

13. Konuşma engeli var mı? Çirkin mi? Yumru ayaklı mı? Çarpık dizli mi, eğik bacaklı mı? bodur? Anormal derecede şişman ya da uzun mu? Kötü orantılı mı? Göz veya kulakta yapısal anormallikler var mı? Zihinsel olarak geri mi kaldı? Solak mı? Geceleri horluyor mu? Olağanüstü yakışıklı mı?

Bunlar, çocuğun kural olarak abarttığı ve sürekli olarak cesaretini kırabilecek dezavantajlardır. İstedikleri her şeyi kendilerini zorlamadan elde etmeleri gerektiği fikrine takıntılı hale gelen çok güzel çocuklarda da genellikle hatalı bir gelişim görülür. Bu tür çocuklar kendilerini hayata hazırlamak için sayısız fırsatı kaçırırlar.

14. Yetersizliğinden, okul, iş ve yaşam için "yetenek eksikliğinden" sık sık bahseder mi? İntihara meyilli düşünceler taşıyor mu? Başarısızlıkları ve sorunları arasında zaman açısından herhangi bir bağlantı var mı? Görünen başarıyı abartıyor mu? Köle mi, bağnaz mı, asi mi?

Burada, çoğunlukla çocuğun dertlerinden kurtulmaya yönelik beyhude çabalarından sonra ortaya çıkan aşırı cesaretsizliğin tezahürlerini görüyoruz. Başarısızlıkları, kısmen çabalarının etkililiğinden ve kısmen de onunla temas halinde olan kişilerin anlayış eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Ama eğilimleri bir şekilde, bir yerde tatmin edilmelidir; bu yüzden başka, daha kolay bir aksiyon sahnesi, Nebenkriegsschauplatz arar.

15. Çocuğun başarılı olduğu şeyleri sayın.

Bu tür "olumlu performanslar" bize önemli ipuçları verir, çünkü çocuğun ilgileri, eğilimleri ve hazırlıkları şimdiye kadar gittiğinden farklı bir yöne işaret ediyor olabilirler.

Asla düzenli bir sıraya ya da rutin gibi değil yapıcı ve konuşma yoluyla sorulması gereken yukarıdaki soruların cevaplarından doğru bir bireysellik kavramı oluşturulur. Başarısızlıkların gerekçelendirilmemesine rağmen, kavranabilir ve anlaşılabilir olduğu görülecektir. Açıklanan hatalar her zaman sabırlı ve dostane bir şekilde, herhangi bir tehdit olmaksızın açıklanmalıdır.

www.tutkuyayinevi.com

EK 2

YORUMLARIYLA BİRLİKTE BEŞ VAKA ÖRNEĞİ

-1-

On beş yaşında bir erkek çocuk, mütevazi bir şekilde rahat bir yaşam sürmek için çok çalışan ebeveynlerin tek çocuğudur. Ailesi, çocuğun fiziksel sağlık için gerekli her şeye sahip olduğunu görmeye dikkat etti. Çocuk, ilk yıllarında mutlu ve sağlıklıydı. Annesi iyi bir kadındı ama çok kolay ağlıyordu. Oğluyla ilgili raporu çok çaba ve birçok kesinti ile hazırlandı. Babasını tanımıyoruz ama annesi onu dürüst, enerjik, ailesini seven ve kendine çok güvenen bir adam olarak tanımlıyor. Oğlan çok küçükken ve itaatsizken baba, "Eğer iradesini kıramazsam, durumu iyi olur" derdi. "Kırmak" fikri, çocuğa iyi bir örnek oluyor, ona fazla bir şey öğretmekle uğraşmıyor, yanlış bir şey yaptığında onu kırbaçlıyordu. Çocuğun erken çocukluk döneminde, isyankar, şımarık, tek çocukta sıklıkla bulunan bir arzu olan evin efendisini oynama isteğiyle ifade edildi. Erkenden itaatsizliğe çarpıcı bir eğilim gösterdi ve babasının elini hissetmediği sürece itaat etmeyi reddetme alışkanlığı edindi.

Burada durup bu çocukta kesin[illegible]
rakter özelliğinin gelişeceğini so[illegible]
lemek" yanıtını vermeliyiz. Babası[illegible]
mak için yalan söyleyecektir. Gerçek[illegible]

gelmesindeki en önemli şikayet budur. Bugün çocuk on beş yaşında ve ebeveynler onun yalan mı yoksa doğru mu söylediğini asla bilmiyorlar. Biraz daha derine indiğimizde şunları duyuyoruz: çocuk bir süre dar görüşlü bir okuldaydı, burada öğretmenleri de onun itaatsiz olduğundan ve sınıfı rahatsız ettiğinden şikayet etti. Örneğin, bir sorunun cevabını kendisine sorulmadan önce bağırır, ya da dersi bölmek için bir soru sorar ya da ders sırasında sınıf arkadaşlarıyla yüksek sesle konuşurdu. Ödevini en okunaksız yazıyla yazardı, yani solaktı. Davranışı nihayet sınırların ötesine geçti ve yalan söylemesi, babasının cezalandırılmasından korktuğu anda fark edildi. Ailesi önce onu okulda bırakmaya karar verdi, ancak çok geçmeden onu dışarı çıkarmak zorunda kaldılar çünkü öğretmeni onunla hiçbir şey yapılamayacağına karar verdi.

Çocuk, zekası tüm öğretmenler tarafından tanınan canlı bir delikanlıya benziyordu. Devlet okulunu bitirdi ve liseye giriş sınavlarına girmek zorunda kaldı. Annesi sınav boyunca onu bekledi ve sınavdan sonra ona testi geçtiğini söyledi. Herkes çok mutluydu ve hepsi yaz tatili için köye gittiler. Çocuk sık sık liseden bahsederdi. Sonra okullar açıldı. Oğlan okul çantasını topladı, okula gitti ve her gün öğle yemeği için eve geldi. Ancak bir gün annesi yolun bir kısmında onunla birlikte yürüdü ve caddeyi birlikte geçerlerken bir adamın "İşte bu sabah bana istasyonun yolunu gösteren çocuk" dediğini duydu. Annesi ona adamın kim olduğunu ve

[illegible] okula gidip gitmediğini sordu. Çocuk, okulun saat

[illegible] ve adamla birlikte tren istasyonuna kadar

[illegible] Açıklamadan tatmin olmayan annesi

daha sonra babayla konuyu görüştü. Baba ertesi gün oğluna okula eşlik etmeye karar verdi. Ertesi gün okula giderken baba, ısrarlı sorusu üzerine, çocuğun giriş sınavlarında başarısız olduğunu, hiç liseye gitmediğini ve günler boyunca sokaklarda aylak dolaştığını öğrendi.

Ailesi bir öğretmen tuttu ve çocuk sonunda sınavları geçmeyi başardı, ancak davranışı düzelmedi. Hâlâ sınıftaki prosedürü bozuyordu ve sonunda para çalmaya başladı. Annesinden biraz para çaldı, bu konuda şiddetle yalan söyledi ve ancak polisle tehdit edildiğinde itiraf etti. Ve şimdi önümüzde üzücü bir ihmal vakası var. Gururuyla bu dalı bükebileceğini zanneden baba, çaresizce oğlundan vazgeçti. Oğlan, kimse onunla konuşmadan ya da ona dikkat çekmeden yalnız bırakılarak cezalandırıldı. Ailesi de artık onu dövmediklerini iddia ediyor.

"Şikayetler ne zamandır var?" sorusuna cevaben anne, "Doğduğundan beri." cevabını verdi. Böyle bir cevap aldığımızda, anne ve babası onu düzeltmek için her şeyi denemiş ve başarısız olduklarından, annenin çocuğun kötü davranışının doğuştan geldiğini ima etmek istediğini varsayıyoruz.

Bebekken çocuk son derece huzursuzdu, gece gündüz ağlardı. Ancak tüm doktorlar onun oldukça normal ve sağlıklı olduğunu açıkladı.

Bu göründüğü kadar basit değil. Meme emen bebeklerin ağlamasında dikkate değer bir şey yoktur. Bunun birçok nedeni vardır, özellikle de annenin daha önce hiç deneyimi olmayan tek çocuk olması durumunda. Bu tür çocuklar genellikle ıslandıklarında ağlarlar ki bu annenin her zaman

farkında olmadığı bir durumdur. Annesi ağladığında ne yapardı? Bebeği kollarına aile, sallar ve içecek bir şeyler verirdi. Yapması gereken, ağlamanın gerçek nedenini bulmak, çocuğu rahatlatmak ve sonra ona daha fazla ilgi göstermemekti. Çocuk ağlamayı kesecekti ve geçmişinde bu kötü anı olmayacaktı.

Annesi, normal yaşta hiç zorlanmadan konuşmayı ve yürümeyi öğrendiğini, dişlerinin normal şekilde geliştiğini söylüyor. Kendisine verildikten hemen sonra oyuncaklarını yok etme alışkanlığı vardı. Bu tür tezahürler genellikle kötü bir karaktere işaret etmeden bulunur. Dikkate değer bir cümle şudur: "Onu herhangi bir süre boyunca herhangi bir şeyle meşgul etmek imkansızdı." Burada bir annenin çocuğunu tek başına oynaması için nasıl eğitmesi gerektiğini sormalıyız. Bunu yapmanın tek bir yolu var. Çocuğun yetişkinler tarafından sürekli kesintiye uğramadan kendi kendine meşgul olmasına izin verilmelidir. Bu annenin bunu yapmadığından şüpheleniyoruz ve birkaç açıklama bunu gösteriyor; örneğin, çocuğun ona her zaman yapacak çok şey vermesi, her zaman ona sarılması vb. İşte çocuğun annesini onu şımartmaya ikna etmeye yönelik ilk girişimleri, ruhunun parşömenindeki en eski yazıtlar.

Çocuk hiç yalnız bırakılmadı.

Anne, bunu kesinlikle kendini korumak için söylüyor.

Hiçbir zaman yalnız olmadı ve bugüne kadar bir saat bile yalnız kalmaktan hoşlanmadı. Akşam ve gece saatlerinde hiç yalnız kalmadı.

İşte çocuğun annesine ne kadar bağlı olduğunun ve her zaman ona nasıl dayanabildiğinin kanıtı.

Hiçbir şeyden korkmadı ve şu an korku diye bir şey bilmiyor.

Bu, bulgularımızla uyuşmadığı için psikolojik sağduyuya meydan okuyan bir ifadedir. Gerçeklerin daha yakından incelenmesi bize açıklamayı verir. Oğlan hiç yalnız bırakılmadı; bu nedenle korkmasına gerek yoktu, çünkü bu tür çocuklarda korku, başkalarını kendileriyle birlikte kalmaya zorlamak için bir araçtır. Sonuç olarak, yalnız kalır kalmaz hissedeceği duygu olan korkuya yer yoktu. Şimdi, çelişkili gibi görünen başka bir şey göreceksiniz

Babasının bastonundan çok korkar. Peki korkusu var mıydı? Yediği dayakları çabuk unuturdu ve sert tokatlar yediğinde bunu çabucak hatırlardı.

Burada talihsiz bir karşıtlık görüyoruz: teslim olan anne ve annenin yumuşaklığını düzeltmek isteyen sert bir baba. Ve çocuk, babasının sertliği yüzünden gitgide daha çok annesine doğru sürüklenir. Yani kendisini şımartan, her şeyi kolayca ve ucuza alabileceği kişiye yönelir.

Dar görüşlü okulda, altı yaşında rahiplerin gözetimi altına girdi ve o sırada canlılığı, huzursuzluğu ve dikkatsizliği hakkında şikayetler başladı. Davranışlarıyla ilgili şikayetler, okul çalışmalarından çok daha sıktı. En göze çarpan şey, huzursuzluğuydu. Bir çocuk dikkat çekmek istediğinde, huzursuz olmaktan daha iyi hangi yöntemi seçebilir? Bu çocuk fark edilmek istiyordu. Annesinin dikkatini çekme alışkanlığı edindi ve şimdi daha geniş bir çevrede,

okuldaki daha büyük grubun yeni üyelerinin dikkatini çekmek istiyor. Öğretmen çocuğun amacını anlamadığında, çocuğu azarlayarak onun davranışını düzeltmeye çalışır ve o zaman çocuk olmak istediği yerdedir. Sağladığı ilgi için büyük bir bedel ödemek zorundadır, ancak buna alışıktır. Evde yeterince dayak yedi ve değişmedi. Okula izin verilen daha hafif cezalandırma biçimleriyle eski davranışlarından sıyrılacağını mı varsaymalıyız? Bu, olası bir şey değil. Okula gitmeye tenezzül ettiğinde, telafi olarak ilgi odağı olmak istedi.

Ebeveynler, sınıfın iyiliği için herkesin sessiz kalmasının gerekli olduğunu belirterek davranışını iyileştirmeye çalıştı. İnsan böyle eskimiş nasihatleri duyduğunda, ana-babanın sağduyusu konusunda biraz şüpheye düşer. Oğlan da yetişkinler kadar neyin doğru neyin yanlış olduğunu biliyordu. Bununla birlikte, bambaşka bir sorunla meşguldür. Fark edilmek ister ve okulda sessiz kalarak dikkat çekemez; çok çalışarak dikkat çekmek de kolay değildir. Kendisine koyduğu görevin farkına varır varmaz, davranışında hiçbir bilmece görmüyoruz. Belli ki baba bastonuyla geldiğinde, çocuk bir süre sessiz kalacaktır. Ama anne, baba gider gitmez oğlanın her şeye yeniden başladığını söyler. Kırbaçları ve cezaları, yalnızca kısa süreliğine ilerlemesini bozan, ancak hiçbir şekilde kalıcı bir değişim etkisi yaratmayan kesintiler olarak görür.

Ama mizacı her zaman kısıtlamaların önüne geçti.

Dikkat çekmek isteyen çocukların bunu tabi ki mizaçları ile yapmaları gerekir. Genellikle mizaç denilen şeyin, kişinin görevleri yerine getirdiği ve hedef tarafından belirlenen

bir hareket biçimi olduğu uygun bir ritimden başka bir şey olmadığını görüyoruz. Örneğin, kişi kanepede sessizce yatmak istiyorsa, böyle bir mizaç geliştirmesine gerek yoktur. Bu mizaç, bir kişinin aklındaki şeyin şüpheli bir göstergesi haline gelir - bizim durumumuzda bu, kendini dikkat çekici kılmaktır.

Evden okula her türlü şeyi alıp parayla değiş tokuş etme ve elde ettiği gelirle yoldaşlarını eğlendirme alışkanlığı edindi. Ailesi bunu öğrendiğinde, her gün okula gitmeden önce arandı. Sonunda çalışmayı bıraktı ve kendini şaka yapmak ve ara vermekle sınırladı. Bu değişiklik ancak babasının ağır cezasıyla sağlandı.

Yaptığı şakaları anlayabiliriz; Başkalarının kendisini fark etmesini sağlama, öğretmenini onu cezalandırmaya zorlama ve kendini okul yönetmeliklerine üstün kılma arzusuna sahiptir.

Kargaşa yaratma girişimleri yavaş yavaş azaldı, ancak periyodik olarak tam güçle geri döndü ve okuldan atılmasıyla sonuçlandı.

İşte daha önce söylediklerimizin teyidi. Başkalarından tanınmak için mücadele eden bu çocuk, doğal olarak engellerle karşılaşır ve bunların farkına varır. Ayrıca solak olduğunu düşündüğümüzde aklıyla ilgili daha fazla bilgi sahibi oluyoruz. Zorluklardan kaçınmak istemesine rağmen, her zaman onları bulmayı başardığını ve sonra üstesinden gelmek için kendine güveni olmadığını söyleyebiliriz. Ama kendine ne kadar az güvenirse, ilgiye değer olduğunu o kadar çok göstermek istiyordu. Okul artık ona tahammül

edemeyip okuldan atana kadar yaramazlık yapmaktan vazgeçmedi. Okulun bir günahkârın diğer tüm öğrencilerin çalışmalarını bozmasına izin veremeyeceğine dair haklı bir bakış açısına sahip olunduğunda, geriye, günahkârı kovmaktan başka yapacak bir şey kalmaz. Ancak eğitimin amacının eksiklikleri gidermek olduğuna inandığımızda, sınır dışı etme doğru bir yöntem değildir. Çocuğun annesinden tanınmasını kolaylaştırdı ve artık okulda kendini zorlaması gerekmedi.

Burada bir öğretmenin tavsiyesi üzerine tatil döneminde bir eve gönderildiğini belirtmek gerekir. Orada okuldan bile daha sıkı gözetim altındaydı ve bu deney de başarısız oldu. Ancak ebeveynleri hala baş denetçilerdi. Çocuk her Pazar eve gitti - bu onu çok memnun eden bir gerçekti. Yine de eve gitmesine izin verilmediğinde somurtmadı. Bu anlaşılabilirdi. Büyük adamı oynamak ve başkaları tarafından öyle görülmek istiyordu. İşler ne kadar nahoş olursa olsun, kırbaçlanma konusunda hiçbir telaşa kapılmazdı, ağlamasına ya da hiçbir şekilde erkeksi olmayan bir şekilde davranmasına izin vermezdi.

İlk okul karnesini alamamıştı, her zaman evde dersi vardı.

Bundan bağımsız olmadığı sonucuna varıyoruz. Öğretmen, ebeveynlere çocuğun biraz daha sessiz olursa çok daha iyi öğrenebileceğini söyledi. Zeka sorunu yaşayanlar dışında öğrenemeyen çocuk olmadığı için, çocuğun öğrenebileceğine inanıyoruz.

Çizim yeteneği yoktu.

Bu, sağ elinin beceriksizliğinin tam olarak üstesinden gelmediği ifadesinden çıkarılabileceği için önemlidir.

Spor salonunun en iyilerinden biri, yüzmeyi hızlıca öğrendi ve tehlike korkusu yok.

Bu, cesaretinin tamamen kırılmadığını, ancak cesaretini kolayca yapabileceği ve başaracağından emin olduğu önemsiz şeyler için şeyler için kullandığını gösterir.

Utangaçlığa yabancıdır ve her defasında ileri gitmemesi ihtarına rağmen hademe veya okul müdürü fark etmeksizin herkese ne düşündüğünü söyler.

Cinsiyetinden emin değil ama sık sık kız olmak istemediğini söylüyor.

Kendi cinsiyetiyle alakalı fikrini gösteren bir belirti yok, ama oğlanların kızları aşağıladığını görüyoruz.

Gerçek dostu yok.

Bu oldukça anlaşılabilir bir durumdur, çünkü diğer çocuklar ona her zaman lider rolü vermekten hoşlanmazlar.

Ebeveynleri henüz ona seks meselelerini açıklamadı. Davranışları, her zaman yönetme arzusunun bir ifadesidir.

Onun hakkında bu kadar çaba sarf ederek öğrenmemiz gereken gerçekleri kendisi biliyor. Yani ne istediğini çok iyi biliyor ama bilinçsiz hedefi ile davranışı arasındaki bağlantıyı hiç şüphesiz bilmiyor. Bu yoğun yönetme arzusunun kapsamını ve kökenini anlamıyor. Babasının hükmettiğini gördüğü için yönetmek ister ve ne kadar çok hükmetmek isterse, o kadar zayıf olur, çünkü başkalarına bağımlı olmak zorundadır; örnek aldığı babası ise müstakil bir şekilde yönetmektedir. Başka bir deyişle, hırsı zayıflığından beslenir.

Kendisinden daha güçlü olanlarla bile her zaman bir şeyler başlatmak ister.

Ancak bu güçlü kişiler görevlerini ciddiye aldıkları için daha zayıftırlar. Çocuk ancak küstah olabildiğinde kendine güvenir. Bu arada, onu bu küstahlıktan kurtarmak kolay olmayacaktır, çünkü onun bir şey öğrenebileceğine inancı yoktur ve bu yüzden bu küstahlığın arkasına saklanmak zorundadır.

Bencil değildir, karşılıksız verir.

Bunun bir iyilik işareti olduğunu varsayarsak, karakterinin geri kalanıyla bağlantıyı bulmak zor olurdu. Cömert olmakla üstünlük gösterilebileceğini biliyoruz. Bu özelliğin güç şehvetine nasıl uyduğunu görmek önemlidir. Bu cömertlik onun tarafından kişisel bir yükselme olarak hissedilir. Cömertlik yaparak gösteriş yapma hilesini babasından öğrenmiş olması muhtemeldir.

Hala çok fazla sorun çıkarıyor. Önce babasından sonra annesinden korkar. Herhangi bir saatte kalkmaya hazırdır ve bu boşu boşuna değildir.

Bu sonuncusu dışsal kibirle ilgilidir, çünkü onun içsel kibri olağanüstü derecede büyüktür.

Burnunu karıştırma alışkanlığından vazgeçti. O inatçı bir çocuk, yemek konusunda huysuz, sebzeleri sevmez. Tamamen hoşgörüsüz değildir, ancak her şeyi yapabileceği çocukları tercih eder, hayvanları ve çiçekleri çok sever.

Hayvanlara duyulan sevginin arka planında her zaman bir üstünlük çabası, bir yönetme arzusu vardır. Böyle bir beğeni, dünyevi her şeyle birleşmeye meylettiği için kesin-

likle sakıncalı değildir. Bununla birlikte, bu tür çocuklarda, bunun bir yönetme arzusunu ifade ettiğini ve her zaman anneye ilgilenmesi için daha fazla şey verme eğiliminde olduğunu görüyoruz.

Entelektüel liderlikten uzaklaşmak isterken liderlik için büyük bir istek gösterdi. Bir şeyler toplama eğilimi geliştirdi, ancak yeterli sabra sahip olmadığı için hiçbir koleksiyon tamamlanamadı.

Bu tür kişilerin trajedisi, tamamlanmış bir sonucun sorumluluğundan korktukları için her şeyi yarım bırakmalarıdır.

Genel olarak davranışları on yaşından beri düzeldi. Eskiden onu evde tutmak imkansızdı çünkü o her zaman sokaklarda kahramanı oynamak istedi. İyileşmesi, büyük çabalar pahasına gerçekleştirilmiştir.

Onu evin dar sınırlarına hapsetmek, gerçekte, kendini ifade etme konusundaki güçlü arzusunu tatmin etmenin en iyi yolu olduğunu kanıtladı. Bu dar sınırlar içinde daha fazla yaramazlık yapmasına şaşmamak gerek. Uygun gözetim altında sokağa bırakılmalıydı.

Eve geldiğinde okul işine döner, evden ayrılmak istemez, zamanını boşa harcamanın yollarını bulur.

Bir çocuğu her zaman gözetim altında çalışmak zorunda kalacak kadar dar bir alana hapsettiğimizde, her zaman dikkat dağınıklığı ve zaman kaybı ile karşı karşıya kalacağız. Arkadaşları arasında bir rol oynayabilmesi için diğer çocuklara katılma fırsatı verilmelidir.

Okula seve seve giderdi.

Bu, öğretmeninin sert olmadığını gösteriyor. Bu şekilde bir kahramanın rolünü kolayca oynayabiliyordu.

Okul kitaplarının çoğunu kaybederdi. Sınavlardan korkmuyordu, her zaman her şeyi mükemmel bir şekilde yapabileceğine inanıyordu.

Burada oldukça yaygın bir özellik buluyoruz. Bir insanın her koşulda iyimser olması, kendisine inanmadığını gösterir. Bu kişiler elbette karamsardırlar, ama her şeyi elde edebilecekleri bir hayal dünyasına sığınarak mantığa şiddet uygulamayı başarırlar; bir başarı ile karşılaştıklarında hiçbir şaşkınlık belirtisi göstermezler. İyimser olarak görünmelerini sağlayan bir kader duygusuna sahiptirler.

Büyük bir konsantrasyon eksikliğinden muzdariptir. Bazı öğretmenler tarafından sevilir, bazıları tarafından çok sevilmez.

Her halükarda, görgü kurallarından memnun olan daha yumuşak öğretmenler tarafından seviliyor gibi görünüyor. Ayrıca onları daha az rahatsız eder, çünkü hiçbir zor görev ona imzalandığı gibi değildir. Çoğu şımarık çocuk gibi, o da ya konsantrasyon eğiliminden ya da alışkanlığından yoksundur. Altı yaşına kadar, annesi her şeyi hallettiği için buna gerek duymadı. Hayattaki her şey, sanki bir kafese kapatılmış gibi önceden ayarlanmıştı. Hazırlık eksikliği, zorluklarla karşılaştığı anda kendini hissettirdi. Zorluklarla başa çıkmak için hiçbir araç edinmemişti, onlarla iş birliği yapabilmek için başkalarıyla hiçbir ilgisi yoktu. Bir şeyi bağımsız olarak başarmak için ne arzuya ne de kendine güvene sahipti. Sahip olduğu şey, öne çıkma arzusuydu. Ama

okulun huzurunu bozmayı başaramadı - dikkat çekmeyi başaramadı ve bu onun karakterini daha da kötüleştirdi.

Her zaman her şeyi kolayca almak, başkalarını düşünmeden her şeyi en kolay yoldan elde etmek istemiştir. Bu, hırsızlık ve yalanlar gibi tüm özel eylemlerinde ifade edilen hayatının baskın motifi haline gelmişti.

Yaşam tarzının gelişiminin altında yatan hata açıktır. Elbette annesi, sosyal duygularını geliştirmesi için ona bir teşvik sağladı, ancak ne annesi ne de sert babası, daha sonraki rotalarını belirlemeyi başaramadı. Bu duygular annesinin dünyasıyla sınırlıydı. Annesinin yanında kendini ilgi odağı olarak hissetti.

Üstünlük için çabalaması, artık hayatın faydalı tarafına değil, kendi kişiliğinin kibrine yönelikti. Onu hayatın faydalı yanına getirmek için karakterinin gelişimine yeniden başlamak gerekir. Güveni kazanılmalıdır ki bizi seve seve dinlesin. Aynı zamanda onun toplumsal ilişkilerinin alanını genişletmeli ve bu şekilde annenin tek çocukla yapamadığını düzeltmeliyiz. Babasıyla barışması gerekecek. Çocuk, geçmiş yaşam tarzının hatasını bizim anladığımız şekilde anlayabilene kadar eğitim adım adım ilerlemelidir. İlgisi artık tek bir kişiye odaklanmayacağından, bağımsızlığı ve cesareti artacak, üstünlük çabasını hayatın faydalı yönüne yöneltecektir.

-2-

Bu, on yaşındaki bir oğlanın vakasıdır.

Okulun şikayeti, derslerinin zayıf olması ve üç dönem geride kalmasıdır.

On yaşında ve üç dönem geri. Çocukta zeka geriliği olduğundan şüphe edilebilir.

3-B sınıfında ve IQ puanı 101.

Bu nedenle geri zekalı olamaz. Geri kalmışlığının sebebi ne olabilir? Neden sınıfı bozuyor? Kendi tarafında belirli bir çaba ve belirli bir faaliyet görüyoruz, ama hepsi işe yaramaz tarafta. Yaratıcı, aktif ve ilgi odağı olmak istiyor ama şekil yanlış. Okulla kavga ettiğini de görebiliyoruz. O bir dövüşçü. Okulun düşmanıdır ve bu nedenle neden geri kalması gerektiğini anlıyoruz, böyle bir savaşçı için okulun rutini çok zor.

Komutlara uyma konusunda da yavaş.

Bu çok açık. Akıllıca hareket eder, yani deliliğinde bir yöntem vardır. Eğer bir savaşçıysa, o zaman komutlara direnmesi gerekir.

Diğer çocuklarla kavga ediyor, okula oyuncak getiriyor.

Kendi okulunu kurmak istiyor.

Sözlü matematikte kötü.

Bu, onun sosyal düşünceden ve bununla birlikte gelen sosyal mantıktan yoksun olduğu anlamına gelir (Bkz. Bölüm VII)

Konuşma bozukluğu var ve haftada bir konuşma kursuna gidiyor.

Bu konuşma kusuru organik bir kusura dayanmaz. Bu, konuşma bozukluğunda kendini gösteren sosyal işbirliği eksikliğinin bir belirtisidir. Dil bir işbirliği tutumudur - birey kendini başka bir kişiyle ilişkilendirmek zorundadır.

Çocuk bu konuşma kusurunu mücadeleciliği için bir araç olarak kullanıyor. Bu konuşma kusurunu gidermeye çalışmadığına şaşmamak gerek, çünkü onu gidermek, dikkati çeken bu araçtan vazgeçmek demektir.

Öğretmen onunla konuştuğunda vücudunu bir yandan diğer yana hareket ettiriyor.

Sanki bir saldırı hazırlıyormuş gibi. Öğretmenin onunla konuşmasından hoşlanmaz çünkü o ilgi odağı değildir. Öğretmen konuşursa galip gelir ve o dinlemek zorundadır.

Anne (üvey anne, çünkü anne bebekken öldüğü için) sadece gergin olduğundan şikayet eder.

Gizemli sinirlilik fikri çok sayıda günahı kapsar.

İki büyükanne tarafından yetiştirildi.

Bir büyükanne yeterince kötü - büyükannelerin çocukları genellikle korkunç bir şekilde şımarttığını biliyoruz. Bunu neden yaptıklarını düşünmeye değer. Bu bizim kültürümüzün hatası - yaşlı kadınlara yer olmamasıdır. Bu muameleye isyan ederler ve doğru muamele görmek isterler - ki bunda oldukça haklılar. Büyükanne, varlığının önemini kanıtlamak ister ve bunu çocukları şımartarak ve ona sarılmalarını sağlayarak yapar. Bu şekilde, bir kişilik olarak tanınma hakkını ileri sürer.

İki büyükanne olduğunu duyarsanız, orada korkunç bir rekabet olduğunu anlayabilirsiniz. Biri, çocuğun onu diğerinden daha çok sevdiğini kanıtlamak isteyecektir. Doğal olarak, iyilik için yapılan bu rekabette çocuk, istediği her şeyi elde ettiği bir tür cennette kendini bulur. Söylemesi gereken tek şey, "Bunu bana diğer büyükanne verdi" ve diğeri

rakibine teklif vermek isteyecek. Evde bu çocuk ilgi odağıdır ve bu dikkati nasıl kendi hedefi haline getirdiğini görebiliriz. Şimdi iki büyükannenin olmadığı bir okulda - sadece bir öğretmen ve birçok çocuk var. Buradaki gerilimin merkezi olabilmesinin tek yolu savaşmaktır.

Büyükanneleriyle yaşadığı dönemde iyi notlar almadı.

Okul onun için doğru yer değildi. H e buna hazırlıklı değildi. Okul, iş birliği yapma yeteneğinin bir sınavıydı ve o bunun için eğitilmemişti. Bu iş birliği yeteneğini en iyi geliştirebilecek kişi annedir.

Babası bir buçuk yıl önce evlendi. Çocuk babası ve üvey annesiyle yaşıyor

Burada elbette zor bir durum buluyoruz. Bir üvey anne ya da üvey babanın duruma girmesiyle bela başlar ya da bela artar. Üvey ebeveyn sorunu gelenekseldir ve henüz iyileştirilmemiştir; çocuk özellikle acı çeker. Üvey anneler, en iyi türden olsalar bile, genellikle sorun yaşarlar. Üvey-ebeveyn sorununun çözülemez olduğunu söylemeye gerek yok, ancak bu ancak belirli bir şekilde çözülebilir. Üvey anneler ve üvey babalar takdiri hakları olarak beklememeli, takdiri kazanmak için ellerinden geleni yapmalıdırlar. Durumu zorlaştıran iki büyükanne ile üvey annenin çocukla olan zorluğu artar.

Üvey anne, aileye ilk geldiğinde ona şefkat göstermeye çalıştı. Çocuğu kazanmak için elinden geleni yaptı. Ağabeyiyle de sorunları vardı.

Ailedeki başka bir savaşçı ve iki kardeş arasındaki genel kavgacılığı artıran korkunç rekabeti düşünün.

Çocuk babadan korkar ve ona itaat eder, ama anneye itaat etmez. Bu nedenle onu babasına bildirir.

Bu aslında annenin çocuğu eğitemeyeceğinin bir itirafıdır ve bu yüzden onu erkeğe koyar. Anne, çocukların yaptıklarını ve yapmadıklarını her zaman babaya bildirdiğinde, onları "Babana söyleyeceğim" sözleriyle tehdit ettiğinde, çocuklar onun onları beceremediğini anlarlar ve vazgeçerler. Bu yüzden ona patronluk taslamak için fırsat ararlar. Anne bu şekilde konuşup davrandığında, aşağılık kompleksini ifade eder.

Eğer uslu duracağına söz verirse annesi onu bir yerlere götürür ve ona bir şeyler alır.

Anne zor durumda. Niye? Çünkü büyükanne onu gölgede bırakıyor, çünkü

çocuklar büyükannenin daha önemli olduğunu düşünüyor.

Büyükannesi çocuğu arada sırada görüyor

Sadece birkaç saatliğine gelen bir insanın çocuklara karışması ve tüm sıkıntıyı anneye bırakması çok kolaydır

Ailede çocuğu gerçekten seven kimse yok gibi görünüyor.

Görünüşe göre artık onu sevmiyorlar. Onu şımarttıktan sonra büyükanne bile artık ondan hoşlanmamaktadır.

Babası çocuğu dövüyor.

Ancak dövme yardımcı olmuyor. Çocuk övülmeyi sever ve eğer övülürse her zaman tamamen memnun olur. Ancak doğru davranarak nasıl övgü kazanacağını bilmiyor. Öğretmenden övgüyü hak etmeden talep etmeyi tercih eder.

Övgü alırsa daha iyi çalışıyor.

Odak merkezinde olmak isteyen çocukların hepsinde bu görülür.

Öğretmenleri somurtkan olduğundan onu sevmiyor.

Kullanabileceği en iyi araç bu, çünkü o bir savaşçı.

Çocuk enürezisten muzdarip.

Bu aynı zamanda ilgi odağı olma arzusunun bir ifadesidir. Doğrudan bir şekilde değil, dolaylı bir şekilde savaşıyor. Böyle bir çocuk annesiyle nasıl dolaylı yoldan savaşabilir? Yatağı ıslatıp gece yarısı onu uyandırarak; gece çığlık atarak; uyumak yerine yatakta okuyarak; sabah kalkmayarak; kötü beslenme alışkanlıklarını kullanarak. Kısacası hem gündüz hem de gece anneyi onunla meşgul etmek için her zaman bir yolu vardır: enürezis ve konuşma bozukluğu.

Annesi onu gece birkaç kez uyandırarak bu alışkanlığından kurtarmaya çalışmıştır.

Bu nedenle anne geceleri birkaç kez onunla birliktedir. Böylece bu şekilde bile amacına ulaşır.

Çocuklar, onlara patronluk taslamak istediği için oğlandan hoşlanmazlar. Birkaç zayıf kişi onu taklit etmeye çalışır.

Zayıf ve cesareti kırılmış bir kişidir ve cesur bir şekilde devam etmek istemez. Okuldaki zayıf çocuklar onu taklit etmeyi severler çünkü bu, zayıf çocukların dikkat çekmesi için gerçekten doğru yoldur.

Öte yandan, o gerçekten sevilmeyen biri değildir ve "diğer çocuklar, işi en iyi olarak seçildiğinde onun geliştiğini düşünmekten memnundur."

İyileştiğinde çocuklar sevinir. Bu da öğretmen hakkında çok iyi bir göstergedir. Öğretmen, iş birlikçi ruhu çocuklarda nasıl yaşatacağını gerçekten anlıyor.

Oğlan sokakta diğer çocuklarla top oynamayı seviyor.

Başarılı olacağından ve fethedeceğinden emin olduğunda başkalarıyla ilişkileri vardır.

Vaka anne ile tartışılmış ve kendisine çocuk ve anneannelerle çok zor durumda olduğu anlatılmıştır. Ayrıca çocuğun ağabeyini kıskandığı ve her zaman onun geride bırakılabileceğinden korktuğu açıklandı. Görüşme sırasında çocuk, klinikte hepimizin arkadaşları olduğu söylenmesine rağmen tek kelime konuşmadı. Bu çocuk için konuşma iş birliği anlamına gelir. Savaşmak istiyor ve bu yüzden konuşmak yerine konuşmaktan kaçınıyor. Konuşma kusuru hakkında herhangi bir şey yapmayı reddetmesinde ifade edildiğini gördüğümüz aynı sosyal düşünce eksikliğidir.

Bu şaşırtıcı görünebilir, ancak sosyal hayatta bu şekilde davranan yetişkinlere bile sıklıkla rastladığımız bir gerçektir - konuşmadan kavga ederler. Bir zamanlar şiddetli bir tartışma yaşayan bir çift vardı. Koca çok yüksek sesle bağırdı ve karısına "Bak şimdi sustun!" dedi. "Susmuyorum, sadece konuşmuyorum!" diye cevap verdi.

Bu çocuğun durumunda o da "sadece konuşmuyor". Görüşme bittiğinde gidebileceği söylendi ama ayrılmak istemiyor gibiydi. Antagonize edildi. Tartışmanın bittiği söylendi ve hala gitmedi. Gelecek hafta babasıyla tekrar gelmesi söylendi.

Bu arada kendisine de söyledik. "Her zaman aksini yaptığın için konuşmamakla çok doğru davrandın. Sana konuşman söylense susarsın; okulda susman gerektiğinde, konuşarak sınıfı bozuyorsun. Bu şekilde bir kahraman olduğuna inanıyorsun. Eğer sana, 'Hiç konuşma!' deseydik, o zaman konuşurdun. Size sadece yol göstermemiz ve istediğimizin aksini sormamız gerekiyor."

Sorulara cevap vermesi gerekeceğinden, çocuk açıkça konuşturulabilirdi. Bu şekilde konuşarak iş birliği yapacaktı. Daha sonra durum ona izah edilebilir ve hatalarından emin olabilir ve bu şekilde yavaş yavaş düzelebilirdi.

Bu bağlamda, böyle bir çocuğun eski alışılmış durumunda olduğu sürece, değişmeye teşviki olmadığı akılda tutulmalıdır. Anne, baba, büyükanneler, öğretmenler, yoldaşlar - hepsi onun alıştığı yaşam tarzına uyuyor. Onlara karşı tavırları sabittir. Ancak kliniğe geldiğinde, onu tamamen yeni bir durumla karşı karşıya bırakır. Hatta bu yeni durumu olabildiğince yeni hale getirmeye çalışmalıyız - aslında tamamen yeni bir çevre. Yetiştirildiği eski duruma ait karakter özelliklerini daha iyi ortaya çıkaracaktır. Böyle bir durumda ona "hiç konuşmamalısın!" demek iyi bir fikirdir. Bunun üzerine "Konuşacağım!" der. Bu şekilde kimse onunla doğrudan sohbete girmemiştir ve o, çekingenliklerine karşı tetikte değildir.

Klinikte çocuklar genellikle geniş bir seyirci kitlesinin önünde dururlar ve bu onları çok etkiler. Bu yeni bir durum ve onların sadece kendi küçük çevreleriyle değil, başkalarının da ilgilendiği ve dolayısıyla daha büyük bir bütünün

parçası oldukları izlenimini veriyor. Bütün bunlar, özellikle tekrar gelmeleri istenirse, eskisinden daha fazla bütünün bir parçası olmak istemelerine neden oluyor. Ne olacağını biliyorlar. sorgulanacaklar ve nasıl oldukları sorulacak vs. Bazıları haftada bir, bazıları ise her gün, vakanın niteliğine göre geliyor. Öğretmene karşı davranışları için eğitilirler. Suçlanmayacaklarını, sitem edilmeyeceklerini, eleştirilmeyeceklerini, ancak her şeyin açık bir pencereden yargılanacaklarını biliyorlar. Bu her zaman insanları etkiler. Bir çift tartışsa ve biri pencereyi açsa, kavga durur ve bu tamamen farklı bir durumdur. Bir pencere açıkken ve duyulabiliyorken, insanlar hatalı karakter özelliklerini ifade etmek istemezler. Bu ileri bir adımdır ve bu, çocuklar kliniğe geldiğinde yapılır.

-3-

Bu, ailenin en büyük çocuğu olan 13,5 yaşındaki bir çocuğun vakası.

11 yaşındayken I.Q. puanı 140 idi.

Bu çocuğun parlak bir çocuk olduğu söylenebilir.

Lisede ikinci döneme başladıktan beri çok az ilerleme kaydetti.

Deneyimlerimizden biliyoruz ki, bir çocuk zeki olduğuna inanırsa, çoğu zaman her şeyi çaba harcamadan bekler ve sonuç olarak bu tür çocuklar sıklıkla durdurulur. Örneğin, bu çocukların ergenlik döneminde olduklarından çok daha fazla büyüdüklerini hissettiklerini görüyoruz. Artık çocuk olmadıklarını kanıtlamak istiyorlar. Kendilerini ne kadar

çok ifade etmeye çalışırlarsa, gerçek hayatın zorluklarıyla o kadar çok karşılaşırlar. Daha sonra gerçekten şimdiye kadar kendilerini düşündükleri kadar zeki olup olmadıklarından şüphe etmeye başlarlar. Bir çocuğa zeki olduğunu veya I.Q.'sunun 140 olduğunu söylemek tavsiye edilmez. Çocuklar I.Q.'larını asla bilmemeli ve ebeveynler de bilmemelidir. Bütün bunlar, böylesine zeki bir çocuğun neden daha sonra başarısız olması gerektiğini açıklıyor. Tehlikelerle dolu bir durumdur. Çok hırslı ve doğru yolda başarılı olacağından emin olmayan bir çocuk, başarılı olmak için yanlış bir yol arayacaktır. Bu yanlış yollardan bazıları şunlardır: nevrotik olmak, intihar etmek, suç işlemek, tembelleşmek veya zaman kaybetmek. Çocukların işe yaramaz bir şekilde başarılı olmak için kullandıkları yüzlerce mazeret vardır.

En sevdiği ders fen. Kendinden küçük çocuklarla ilişki kuruyor.

Çocukların üstün olmak ve lider olmak için küçük çocuklarla bir araya geldiklerini biliyoruz. Her zaman böyle olması gerekmese de çocukların daha küçük çocuklarla ilişki kurmayı sevmesi şüpheli bir işarettir - bazen babanın tavrıdır. Ancak her zaman belirli bir zayıflık söz konusudur, çünkü babalık içgüdüsünün ifadesi, daha büyük çocuklarla oyunun dışlanmasını içerir. Bu dışlama bilinçli bir eylemdir.

Futbol ve basketbolu seviyor.

Bu nedenle, onun bu oyunlarda çok iyi olduğunu varsayabiliriz. Muhtemelen bazı yönlerde oldukça iyi olduğunu, ancak bazı konularda ilgilenmediğini duyacağız. Bu, nerede

başarıdan eminse orada aktif olacağı anlamına gelir; başarıdan emin olmadığı her yerde, katılmayı reddeder. Bu elbette doğru bir davranış değildir.

Kartlarla oynuyor.

Bu, zamanını boşa harcadığı anlamına gelir.

Bu, dikkatini, erken yatmak ve ödevini zamanında yapmak gibi olağan rutinden uzaklaştırıyor gibi görünüyor.

Şimdi gerçek şikayetlere geliyoruz ve bunların hepsi aynı noktaya odaklanıyor. Çalışmalarına devam edemez ve bu nedenle sadece zaman kaybeder.

Bir bebek olarak yavaş gelişti. İki yıldan sonra hızla gelişmeye başladı.

Bu iki yılda neden yavaş geliştiğini bilmiyoruz. Muhtemelen şımartılmıştı ve elimizdeki, şımartılmış bir çocuk başlığının sonucudur. Yavaş gelişme, bu şımartılma nedeniyle olmuş olabilir. Desteklenmekten hoşlandıkları için konuşmak, hareket etmek veya işlev görmek istemeyen ve bu nedenle gelişmeye teşvik edilmeyen şımartılmış çocuklar görüyoruz. Ancak hızla geliştiğinde tek açıklama, gelişme için bir teşvik olduğudur. Muhtemelen onu parlak ve zeki bir çocuk yapan güçlü bir uyaran vardı.

Üstün özellikleri, dürüstlük ve inatçılıktır.

Dürüst olması bizim için yeterli değil. Hepsi çok güzel ve gerçekten bir avantaj ama bu dürüstlüğünü başkalarını eleştirmek için kullanıp kullanmadığını bilmiyoruz. Bu onun övünmesinin bir yolu olabilir. Başkalarını yönetmeyi ve yönetmeyi seven bir insan olduğunu biliyoruz ve bu dürüstlük onun üstünlük çabasının bir ifadesi olabilir. Bu

çocuk elverişsiz bir durumda olsaydı, dürüst olmaya devam edebilir miydi, emin değiliz. İnatçılığına gelince, onun gerçekten kendi yolunu istediğini ve farklı olmayı ve başkaları tarafından yönetilmemeyi sevdiğini görüyoruz.

Küçük kardeşine zorbalık yapıyor.

Bu ifadede kararımız doğrulanmıştır. Lider olmak istiyor ve küçük kardeşi itaat etmediği için ona zorbalık ediyor. Bu pek dürüst değil ve onu gerçekten tanıyorsanız, onun bir tür yalancı olduğunu anlayacaksınız. Kendisi övünen bir insandır ve onun üstünlük hissini görürüz. Burada ifade edilen aslında bir üstünlük kompleksidir, ancak bu üstünlük kompleksi, onun temelde bir aşağılık duygusundan mustarip olduğunu açıkça göstermektedir. Başkaları tarafından gereğinden fazla değer verildiği için kendini küçümser ve kendini küçümsediği için bunu övünerek telafi etmesi gerekir. Bir çocuğu çok fazla övmek akıllıca değildir çünkü o zaman ondan çok şey beklendiği fikrini alır. Beklentileri karşılamayı kolay bulamayınca titremeye ve korkmaya başlar ve sonuç olarak işini organize eder. Ergo, kardeşine zorbalık yapıyor vs. Bu onun yaşam tarzı. Hayatın sorunlarını bağımsız ve doğru bir şekilde çözecek kadar güçlü ve kendinden emin hissetmiyor. Kağıt oynamaya olan tutkusu bundandır. Kağıt oynadığında, kötü okul raporları olsa bile kimse onun üstünlüğünü keşfedemez. Ebeveynler, kötü raporlarının her zaman kağıt oynamasından kaynaklandığını ve bu şekilde gururunu ve kibrini kurtardığını söylerdi. Bu fikirle dolup taşar: "Evet, kartları sevdiğim için iyi bir öğrenci değilim; kağıt oynamasaydım en iyi öğrenci olurdum. Ama ben kağıt oynarım." Memnundur ve en iyisi ola-

bileceğine dair rahat bir duyguya sahiptir. Bu çocuk kendi psikolojisinin mantığını anlamadığı sürece kendi kendine feryat edebilir ve aşağılık duygusunu hem kendisinden hem de başkalarından gizleyebilir. Ve bunu yapabildiği sürece değişmeyecektir. Bu nedenle, çok dostane bir tavırla, ona karakterinin kaynaklarını açıklamalı ve gerçekten işini yapacak kadar güçlü hissetmeyen biri gibi davrandığını göstermeliyiz. Kendini zayıflık hissini, gaddarlık hissini gizleyecek kadar güçlü hissediyor. Bu, daha önce de söylediğimiz gibi, dostane bir şekilde ve sürekli teşvik edilerek yapılmalıdır. Onu her zaman övmemeli ve yüksek I.Q'sunu önünde sallamamalıyız - bu sürekli hatırlatma, muhtemelen her zaman başarılı olamayacağından korkmasına neden olan şeydi. Daha sonraki yaşamda I.Q.'nun çok önemli olmadığını gayet iyi biliyoruz; Tüm iyi deneysel psikologlar, bir I.Q.'nun yalnızca mevcut bir durumu testte ortaya konduğu şekilde gösterebileceğini ve yaşamın çok karmaşık olduğunu ve bir testte bilinemeyeceğini bilir. Yüksek bir I.Q, bir çocuğun hayatın tüm problemlerini gerçekten çözebildiğinin kanıtı değildir.

-4-

Bu, sekiz buçuk yaşındaki bir çocuğun durumudur. Bu vaka çocukların nasıl şımartıldığını göstermektedir. Suçlu ve nevrotik tipler esas olarak şımartılmış çocuklar sınıfından kaynaklanır. Çağımızın en büyük ihtiyacı, çocukları şımartmaktan vazgeçmemizdir. Bu, onları sevmeyi bırakmamız gerektiği anlamına gelmez, ancak onları şımartmayı bırakmamız gerektiği anlamına gelir. Onlara arkadaş ve

eşit gibi davranmalıyız. Bu vaka, şımartılmış bir çocuğun özelliklerini yansıttığı için değerlidir.

Şu anki problem : Sınıfta kalma ve şu anda sadece 2 A sınıfında.

Okulun ilk yıllarında sınıf tekrarı yapan bir çocuk, pekala zayıf fikirli olduğundan şüphelenilebilir. Analizimizde bu olasılığı aklımızda tutmalıyız. Öte yandan, iyi başlayan ve sonra çöken bir çocukta, geri zekalılık ekarte edilebilir.

Bebek gibi konuşuyor.

Şımartılmak ister: bu nedenle bir bebeği taklit eder. Ancak bu, bir bebek gibi davranmayı bir avantaj olarak gördüğünden, aklında bir amaç ve hedef olması gerektiği anlamına gelir. Bu durumda rasyonel bir bilinçli planın varlığı, zayıf fikirliliği ortadan kaldırır. Okula hazır olmadığı için okul işlerini sevmiyordu. Böylece okulda toplumsal çizgide gelişmek yerine çabasını çevreyi düşmanlaştırarak ve çevreyle savaşarak ifade eder. Bu antagonizma tavrının bedeli elbette her sınıfta geri kalmasıyla ödeniyor.

Ağabeyine itaatsizlik eder ve kötü bir şekilde kavga eder.

Dolayısıyla ağabeyin onun için bir engel olduğunu görüyoruz. Bundan ağabeyin iyi bir öğrenci olması gerektiğini varsayabiliriz. Ağabeyi ile rekabet edebilmesinin tek yolu kötü olmaktır. Ayrıca rüya hayatında, eğer bebek olsaydı kardeşinin önünde olacağını hayal eder.

22 aylıkken yürümeye başladı.

Muhtemelen raşitizm hastasıydı. Yirmi iki aya kadar yürümediyse, sürekli izleniyor olması ve annesinin bu yirmi iki ay boyunca sürekli yanında olması da muhtemeldir. Bu

organik kusurun, annenin onu daha fazla izlemesi ve şımartması için nasıl bir teşvik olduğunu görebiliriz.

Konuşmaya erken başladı.

Artık zeka sorunu olmadığından eminiz. Zeka geriliği, kendini konuşmayı öğrenmedeki güçlükte gösterir.

Sürekli bebek gibi konuşuyor ve babası bundan etkileniyor.

Çocuğu şımartanlardan biri de babası.

Anneyi tercih ediyor. Ailede iki çocuk var. Anne büyük oğlanın akıllı olduğunu söylüyor. Bu iki çocuk ciddi anlamda savaşıyor.

Ailedeki çocukların rekabeti durumudur. Çoğu ailede, özellikle ailedeki ilk iki çocuk arasında bulunur, ancak birlikte büyüyen iki çocuk arasında genellikle bir rekabet vardır. Durumun psikolojisi, başka bir çocuk ortaya çıktığında, ilkinin tahttan indirilmesidir ve gördüğümüz gibi (Bölüm VII) durum ancak çocuklar işbirliği için uygun şekilde hazırlanırsa önlenebilir.

Matematiği kötü.

Okulda şımartılmış çocuk için en büyük zorluk genellikle aritmetiktir, çünkü aritmetik, şımartılmış çocukların sahip olmadığı belirli bir sosyal mantığı içerir.

Zekasıyla ilgili bir sorun olmalı.

Böyle bir şey bulamadık. Gayet akıllıca davranıyor.

Anne ve öğretmen, çocuğun mastürbasyon yaptığına inanıyor.

Bu mümkün. Çocukların çoğu mastürbasyon yapar.

Anne, gözlerinin altında kara halkalar olduğunu söylüyor.

Birçok insan öyle düşünse de özlerin altındaki halkalardan mastürbasyon sonucunu çıkaramayız.

Yemekle arası çok iyi.

Annesini sürekli meşgul tutma isteğini yeme bağlantısıyla görüyoruz.

Karanlıktan korkuyor.

Karanlıktan korkmak, şımartılmış çocukların özelliğidir.

Annesi, çocuğun bir sürü arkadaşı olduğunu söylüyor.

Arkadaşlarının zorbalık yapabildiği çocuklar olduğuna inanıyoruz.

Çocuk müzikle ilgileniyor.

Müzisyen kişilerde dış kulağı incelemek öğreticidir. Müzikal bir kişinin kulağının daha iyi gelişmiş kıvrımlara sahip olduğu görülür. Bu çocuğu gördüğümüzde ince ve hassas bir kulağı olduğundan emindik. Bu duyarlılık kendini ahenk sevgisiyle ifade edebilir ve buna sahip olan kişi daha büyük bir müzik eğitimi kapasitesine sahip olabilir.

Şarkı söylemeyi seviyor, ancak kulağında sorun var.

Böyle kişiler bizim gürültülü yaşantımıza kolay kolay dayanamazlar. Bu kişiler arasında kulak enfeksiyonlarına eğilim diğerlerinden daha fazladır. İşitme organının oluşumu kalıtsaldır ve bu nedenle hem müzik yeteneği hem de kulak rahatsızlığı nesilden nesile aktarılır. Bu çocuk kulak rahatsızlığı çekiyor ve ailesinde çok müzik yapan kişiler var.

Oğlan için uygun tedavi yöntemi, onu daha bağımsız ve kendine güvenen bir hale getirmeye çalışmaktır. Şu anda kendine güvenmiyor, ancak annesinin her zaman onunla meşgul olması ve onu asla yalnız bırakmaması gerektiğine inanıyor. Her zaman annesi tarafından desteklenmek ister ve anneler elbette bu desteği vermekten çok mutludur. Artık istediğini yapmakta özgürdür - hata yapmakta özgürdür. Çünkü ancak bu şekilde kendine güvenmeyi öğrenebilir. Annesinin iyiliği için kardeşiyle rekabet etmemeyi öğrenmelidir. Şu anda her bir kardeş diğerinin tercih edildiğini hissediyor ve bu nedenle her biri diğerini gereksiz yere kıskanıyor.

Özellikle gerekli olan, çocuğu okul hayatının sorunlarıyla yüzleşecek kadar cesur kılmaktır. Çünkü okula devam etmezse ne olacağını bir düşünün. Okuldan ayrıldığı an hayatın yararsız tarafına sapmış olacaktır. Bir gün okuldan kaçacak, başka bir gün okulu tamamen bırakacak, evden kaybolacak ve bir çeteye katılacak. Bir ons önlem, bir kilo tedaviye bedeldir; Suçlu bir çocukla daha sonra uğraşmak zorunda kalmaktansa onu şimdi okul hayatına uyarlamak daha iyidir. Okul artık en önemli sınavdır. Şu anda sorunları sosyal bir şekilde çözmeye hazır değil ve bu yüzden okulda zorluklar yaşıyor. Ama ona yeni bir cesaret vermek okula kalmış. Elbette okulun da kendine göre sorunları var: Belki sınıflar aşırı kalabalık ve belki de karşılaştığı öğretmenler bu psikolojik teşvik işine pek hazırlıklı değil. Şeylerin trajedisi budur. Ama bu çocuk, onu gerektiği gibi yüreklendirip yüreklendirecek bir tek öğretmen bulabilirse kurtulacaktır.

-5-

10 yaşındaki bir kızın hikayesi

Kliniğe danışmasını okul önerdi çünkü matematikte ve konuşmada sıkıntı yaşıyor.

Aritmetik, şımartılmış bir çocuk için genellikle zor bir konudur. Şımartılmış çocukların aritmetikte kötü öğrenciler olması gerektiğine dair bir kural yoktur, ancak bunun bizim deneyimimiz olduğunu çok sık gördük. Biliyoruz ki solak çocuklar sağdan sola bakmak üzere eğitildiklerinden ve okurken sağdan sola doğru okudukları için hecelemede zorlanırlar. Doğru okurlar ve hecelerler, ancak tersine dönerler. Genellikle kimse doğru şekilde okuduğunu anlamaz, sadece tersini yapar. Sadece okuyamadıklarını bilirler ve sadece okuyamadıklarını veya doğru heceleyemediklerini söylerler. Bu yüzden kızın solak olabileceğinden şüpheleniyoruz. Belki de hecelemede zorluk çekmesinin başka bir nedeni vardır. New York'ta, belki de başka bir ülkeden olması ve bu nedenle İngilizceyi doğru dürüst anlamaması olasılığını düşünmeliyiz. Avrupa'da böyle bir düşünceyi dikkate almak zorunda değiliz.

Önemli bir nokta: çocuğun ailesi parasının çocuğunu Almanya'da kaybetti.

Almanya'dan ne zaman geldiklerini bilmiyoruz. Bu kız muhtemelen bir zamanlar aniden sona eren güzel zamanlar yaşamıştı. Bu her zaman bir test gibi yeni bir durumdur. Bu yeni durumda, iş birliği için doğru bir şekilde eğitilip eğitilmediği ve sosyal olarak uyumlu ve cesur olup olmadığı

ortaya çıkacaktır. Fakir olmanın yükünü taşıyıp taşıyamayacağı, yani başka bir deyişle iş birliği yapıp yapamayacağı da ortaya çıkacak. Görünüşe göre düzgün bir şekilde iş birliği yapamıyor.

Almanya'da iyi bir öğrenciydi ve Almanya'dan ayrıldığında sekiz yaşındaydı.

Bu ayrılık iki yıl önce olmuş.

Burada okulda iyi değil çünkü heceleme zor ve aritmetik Almanya'dakiyle aynı şekilde öğretilmiyor.

Öğretmenler her zaman buna izin vermiyor.

Çok bağlı olduğu annesi tarafından şımartılmış. Anne ve babasını eşit derecede seviyor.

Çocuklara "Kimi tercih edersiniz, annenizi mi babanızı mı?" diye sorarsanız genellikle "İkisini de aynı şekilde severim!" cevabını verirler. Böyle bir soruya bu cevabı vermeleri öğretilir. Bu cevabın doğruluğunu test etmenin birçok yolu vardır. Çocuğu iki ebeveynin arasına koymak iyi bir yoldur ve çocuk en çok bağlı olduğu kişiye doğru hareket edecektir. Aynı şeyi anne-baba bir odadayken çocuk içeri girdiğinde görebiliriz. Yine en bağlı olduğu kişiye gidecektir.

Kendine ait birkaç kız arkadaşı var ama çok değil. En eski hatıralar: Sekiz yaşındayken ailesiyle birlikte bir kumarhanedeydi ve çimenlerde bir köpekle oynardı. Aynı zamanda bir arabaları da vardı.

Zenginliğini, çimenleri, köpeği ve arabayı hatırlıyor. Eskiden zengin olan ve her zaman bir arabası, atları, güzel bir evi, hizmetçileri vb. olduğu günlere bakan bir adamla aynı şey. Çocuğun bundan hoşnut olmadığını anlıyoruz.

Noel vaktini ve Noel Baba'nın kendine getireceği hediyelerin hayalini kuruyor.

Rüyaları da uyanık hayatı ile aynı görünümü ifade eder. Hep daha fazlasına sahip olmak ister çünkü kendini yoksun hisseder ve geçmişte sahip olduklarını yeniden kazanmak ister.

Sırtını annesine dayıyor.

Bu onun cesaretsizliğinin ve okuldaki zorluklarının bir işaretidir. İşlerin diğer çocuklara göre daha zor olduğu, daha çok çalışarak ve cesaretle öğrenebileceği anlatıldı.

Kliniğe bir kez daha, annesi olmadan geldi. Artık okulda daha iyi ve evde her işini kendisi yapıyor.

Bağımsız olması, anneye bağımlı olmaması ve her şeyi tek başına yapması tavsiye edildi.

Babasına kahvaltı hazırlamış.

Bu, iş birliğinin geliştiğini gösteren bir işarettir.

Daha cesaretli olduğunu düşünüyor ve son görüşmede daha rahat olduğu gözlemlendi.

Bir sonraki görüşmeye annesini getirecek.

Annesiyle birlikte döndü. Annesi çok çalışıyordu ve daha önce ayrılamamışlardı. Anne, çocuğun üvey çocuk olduğunu ve iki yaşında evlat edinildiğini bildiriyor ve çocuk, üvey çocuk olduğunu bilmiyor. İlk iki yılında altı farklı yerdeydi.

Bu güzel bir geçmiş değil. Görünüşe göre bu kız ilk iki yılda çok acı çekti. Bu nedenle, muhtemelen bir zamanlar nefret edilen ve ihmal edilen ve daha sonra bu kadının bakımına giren bir çocukla ilgiliyiz. Çocuk, erken dönemde

yaşadığı kötü deneyimlere ilişkin bilinçdışı izlenimi nedeniyle bu olumlu duruma tutunmak ister. İki yıl içinde bir çocuk çok etkilenebilir.

Anne çocuğu aldığında ona çok sert olması tembihlendi çünkü çocuk iyi bir çocuk değildi.

Bu tavsiyeyi veren kişi kalıtım fikriyle zehirlendi. Eğer katı olsa ve kız sorunlu bir çocuk çıkarsa yargıç "Görüyorsun, haklıyım" derdi, suçlunun kendisi olduğunu bilemezdi.

Çocuğun annesi kötüydü ve sahiplenen anne çok büyük bir sorumluluk alıyordu çünkü çocuk, kendi çocuğu değildi. Kadın, bazen çocuğa vurdu.

Durum eskisi kadar elverişli değil. Şımartma tavrı bazen sona erer ve bunun yerine cezalar gelir.

Baba çocuğu şımartır ve ona istediğini verir. Bir şey isterse "lütfen" veya "teşekkür ederim" demez. Sen benim annem değilsin diyor.

Ya çocuk gerçeği biliyor ya da doğru yere isabet eden bir cümle kullanıyor. Annesinin gerçek annesi olduğuna inanmayan yirmi yaşında bir erkek çocuğu tanıyoruz, ancak ebeveynler çocuğun bunu bilemeyeceğine yemin ediyor. Belli ki içinde böyle bir his vardı. Çocuklar çok küçük şeylerden sonuçlar çıkarırlar. "Çocuk evlat edinildiğini bilmiyor" ama bazen hissediyor.

Bunu anneye söylüyor ama babaya söylemiyor.

Zavallı çocuğun kötü bir karnesi var, aşağılanıyor ve kendini aşağı hissediyor ve sonra annesi ona vuruyor- bu çok fazla. Bu iki şeyden biri bile çok fazla olurdu - ya tokatlanmak ya da kötü bir okul raporu almak. Bu, çocuklara

kötü okul karnesi verdiklerinde bunun evde daha fazla sıkıntının başlangıcı olduğunu anlaması gereken öğretmenler tarafından dikkate alınması gereken bir konudur. Akıllı bir öğretmen, kötü raporların annenin çocuğu dövmesi için bir fırsat olacağını bilseydi, kötü okul raporları vermekten kaçınırdı.

Çocuk bazen sinirden yaptıklarını unuttuğunu söylüyor. Çocuk okulda çok heyecanlanıyor ve orada kötüye gidiyor. Çocuk, kendisinin her zaman birinci sırada olması gerektiğine inanıyor.

Bu arzuyu, her istediğini elde etmek için babası tarafından yetiştirilen tek çocukta anlayabiliriz. İlk olmayı sevdiğini anlayabiliriz. Geçmişte kır tarlaları vs. olduğunu ve kendini geçmişteki avantajlarından mahrum hissettiğini biliyoruz. Artık üstünlük çabası çok daha güçlüdür, ancak bunu ifade etmek için hiçbir kanalı olmadığı için kendini unutur ve sorun çıkarır.

Ona iş birliği yapmayı öğrenmesi gerektiği açıklandı. İlgi odağı olmak için heyecanlandığını, öfke patlamalarının sadece herkesin ona bakması için bir bahane olduğunu söyledik. Annesi notlarına kızdığı için okulda çalışmıyor ve annesiyle kavga ediyor.

Noel Baba'nın getireceği hediyelerin hayalini kuruyor. Sabah uyandığında ise bu hediyelerin hiçbiri gelmemiş oluyor.

Burada da her zaman istediği her şeye sahip olma ve "uyanıp hiçbir şey bulamama" gibi duygu ve duyguları uyandırmak ister. Çimlerdeki yılanı gözden kaçırmamalı-

yız. Bir rüyada bu tür duygu ve duyguları uyandırırsak ve uyanık kalırsak ve hiçbir şey görmezsek, doğal olarak hayal kırıklığına uğrayacağız. Ancak rüya, yalnızca uyandıktan sonraki tutumla uyumlu duyguları uyandırır. Başka bir deyişle, rüyaların duygusal amacı, her şeye sahip olmanın harika hislerini uyandırmak değildir - duygusal amaç tam olarak hayal kırıklığına uğramaktır. Bu amaç için hayaller, hedefe ulaşılana ve hayal kırıklığı gerçekleşene kadar yaratılır. Melankolide insanlar harika rüyalar görürler ama uyanıktırlar ve her şeyi tam tersini bulurlar. Bu kızın neden hayal kırıklığına uğramak istediğini anlayabiliyoruz. Annesini suçlamak istiyor çünkü şimdiki hayatı ona çok karanlık geliyor. Hiçbir şeyi olmadığını hissediyor ve annesi ona hiçbir şey vermiyor. " Beni dövüyor; bana sadece babam bir şeyler verir."

Bu vakayı özetlersek, çocuğun anneyi suçlayabilmek için her zaman hayal kırıklığına uğramak istediğini görebiliriz. Anneyle kavga ediyor ve eğer bu kavgayı durdurmak istiyorsak, onu evdeki davranışlarının, rüyalarının ve okuldaki davranışlarının hepsinin aynı yanlış model olduğuna ikna edebilmeliyiz. Yanlış yaşam tarzı, büyük ölçüde Amerika'da kısa bir süre bulunmasının ve İngilizce konusunda çok iyi eğitim almamasının sonucudur. Bu nedenle, onu bu güçlüklerin kolayca üstesinden gelinebileceğine, ancak bunları annesiyle savaşmak için bir silah olarak kasten kullandığına ikna etmeliyiz. Ayrıca annenin çocuğu dövmeyi bırakmasını da sağlamalı ve böylece ona kavga etmesi için bir mazeret vermemeliyiz. Çocuğa, "Dikkatli olmadığını ve kendini unuttuğunu, anneyle sorun yaşamak istediğim için

öfkelendiğini" anlaması sağlanmalıdır. Eğer bunu biliyorsa, kötü davranışına son verebilir. Ev ve okul hayatındaki ve rüyalarındaki tüm deneyimlerin ve izlenimlerin anlamını öğrenmeden önce, bir karakter değişikliği elbette söz konusu olamaz.

Ve böylece Psikolojinin ne olduğunu - bir kişinin izlenimlerini ve deneyimlerini nasıl kullandığını anlamak- görüyoruz. Başka bir deyişle, Psikoloji, çocuğun hareket ettiği ve uyaranlara tepki gösterdiği algı şemasını anlamak, belirli uyaranlara nasıl baktığını, onlara nasıl tepki verdiğini ve bunları kendi amaçları için nasıl kullandığını anlamak anlamına gelir.